HERODIANI

HISTORIARUM LIBRI OCTO.

AD CODICEM VENETUM

A SE EXCUSSUM

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GE. REIMERI

A. 1826.

V. codex Venetus 389, chartaceus, foliis octuplicatis 137, *κτῆμα Βησσαρίωνος.*

W. editio Wolfiana.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ
ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

Οἱ πλεῖστοι τῶν περὶ συγκομιδὴν ἱστορίας ἀσχοληθέντων ἔργων τε πάλαι γεγονότων μνήμην ἀνανεώσασθαι σπουδασάντων, παιδείας κλέος ἀΐδιον μνώμενοι, ὡς ἂν μὴ σιωπήσαντες λάθοιεν ἐς τὸν πολὺν ὅμιλον ἀριθμούμενοι, τῆς μὲν ἀληθείας ἐν ταῖς ἀφηγήσεσιν ὠλιγώρησαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐπεμελήθησαν φράσεώς τε καὶ εὐφωνίας, θαῤῥοῦντες ὡς, εἴ τι καὶ μυθῶδες λέγοιεν, τὸ μὲν ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως αὐτοὶ καρπώσονται, τὸ δ' ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως οὐκ ἐλεγχθήσεται. εἰσὶ δ' οἳ πρὸς ἔχθραν ἢ μῖσος τυράννων, κολακείαν τε ἢ τιμὴν βασιλέων πόλεώς τε καὶ ἰδιωτῶν, εὐτελῆ καὶ μικρὰ ἔργα λόγων ἀρετῇ δόξῃ παρέδοσαν τῆς ἀληθείας μείζονι. ἐγὼ δὲ ἱστορίαν οὐ παρ' ἄλλων ἀποδεξάμενος ἄγνωστόν τε καὶ ἀμάρτυρον, ὑπὸ νεαρᾷ δὲ τῇ τῶν ἐντευξομένων μνήμῃ, μετὰ πάσης ἀληθοῦς ἀκριβείας ἤθροισα ἐς συγγραφήν, οὐκ ἀτερπῆ τὴν γνῶσιν καὶ τοῖς ὕστερον ἔσεσθαι προσδοκήσας ἔργων μεγάλων τε καὶ πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ γενομένων. εἰ γοῦν τις παραβάλοι πάντα τὸν ἀπὸ τοῦ Σεβαστοῦ χρόνον, ἐξ οὗπερ ἡ Ῥωμαίων δυναστεία μετέπεσεν εἰς μοναρχίαν, οὐκ ἂν εὕροι ἐν ἔτεσι περί που διακοσίοις μέχρι τῶν Μάρκου καιρῶν οὔτε βασιλειῶν οὕτως ἐπαλλήλους διαδοχάς, οὔτε πολέμων ἐμφυλίων τε καὶ ξένων τύχας ποικίλας, ἐθνῶν τε κινήσεις καὶ πόλεων ἁλώσεις τῶν τε ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ ἐν πολλοῖς βαρβάροις, γῆς τε σεισμοὺς καὶ ἀέρων φθοράς, τυράννων τε καὶ βασιλέων βίους παραδόξους, πρότερον ἢ σπανίως ἢ μηδ' ὅλως μνημονευθέντας· ὧν οἱ μὲν ἐπιμηκέστερον ἔσχον τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ πρόσκαιρον τὴν δυναστείαν, εἰσὶ δ' οἳ μέχρι προσηγορίας καὶ τιμῆς ἐφημέρου μόνης ἐλθόντες εὐθέως κατελύθησαν. μερισθεῖσα γὰρ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐν ἔτεσιν ἑξήκοντα εἰς πλείους δυναστείας ἢ ὁ χρόνος ἀπῄτει, πολλὰ καὶ ποικίλα ἤνεγκε καὶ θαύματος ἄξια. τούτων γὰρ οἱ μὲν τὴν ἡλικίαν πρεσβύτεροι διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν

3. ὅπως μὴ W 4. εἰς W 11. ,ἀρετῶν V παρέδωκαν W
30. δυνάστας V 31. οὕτω W 32. πρεσβ. τῇ ἐμπειρίᾳ W

πραγμάτων ἐπιμελέστερον ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ὑπηκόων ἦρξαν, οἱ δὲ κομιδῇ νέοι ῥαθυμότερον βιώσαντες πολλὰ ἐκαινοτόμησαν· διόπερ εἰκότως ἐν ἡλικίαις τε καὶ ἐξουσίαις διαφόροις οὐχ ὅμοια γέγονε τὰ ἐπιτηδεύματα. ὡς δ' ἕκαστα τούτων πέπρακται, κατὰ χρόνους καὶ δυναστείας διηγήσομαι.

2 Τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ θυγατέρες μὲν ἐγένοντο πλείες, ἄῤῥενες δὲ δύο. τῶν δὲ ἀῤῥένων τούτων ὁ μὲν ἕτερος κομιδῇ νέος τὸν βίον μετήλλαξε· Βηρίσσιμος δ' ἦν ὄνομα αὐτῷ· τὸν δὲ περιόντα Κόμμοδόν τε καλούμενον ὁ πατὴρ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀνεθρέψατο, πάντοθεν τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐπὶ λόγοις δοκιμωτάτους ἐπὶ συντάξεσιν οὐκ εὐκαταφρονήτοις καλῶν, ὅπως συνόντες ἀεὶ παιδεύοιεν αὐτῷ τὸν υἱόν. τάς τε θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένας ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς ἀρίσοις, οὐ τοὺς γένους μακραῖς διαδοχαῖς εὐπατρίδας, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπροὺς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων· ταῦτα γὰρ μόνα ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἡγεῖτο κτήματα.

Ἀρετῆς δὲ πάσης ἔμελεν αὐτῷ, λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστής, ὡς μηδενὸς μήτε Ῥωμαίων μήτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι· δηλοῖ δὲ ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ ἢ γραφέντα. παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἐπιεικῆ καὶ μέτριον βασιλέα, τούς τε προσιόντας δεξιούμενος, κωλύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας. μόνος τε βασιλέων φιλοσοφίαν οὐ λόγοις οὐδὲ δογμάτων γνώσεσι, σεμνῷ δ' ἤθει καὶ σώφρονι βίῳ ἐπιστώσατο. πολύ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκε τῶν ἐκείνου καιρῶν ἡ φορά· φιλεῖ γάρ πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῆς τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν.

Ὅσα μὲν οὖν ἐκείνῳ πέπρακται ἀνδρεῖα καὶ σώφρονα, στρατηγικὴν ἢ πολιτικὴν ἀρετὴν ἔχοντα, πρός τε τοὺς τὰ ἀρκτῷα τῆς γῆς ἔθνη βάρβαρα κατοικοῦντας πρός τε τοὺς ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ποιουμένους τὸν βίον, πολλοῖς καὶ σοφοῖς

5. πέπρακται] γέγονε V 9. κόμοδόν V, qui sic ubique τε om VV 10. πολλῆς] τῆς ἄλλης V 20. μηδὲ ἑλλ. V 26. βίῳ σώφρονι VV 28. ἡ ante τῶν v. 27 ponit VV. 33. ἐπὶ V

ἀνδράσι συγγέγραπται. ἃ δὲ μετὰ τὴν Μάρκου τελευτὴν παρὰ πάντα τὸν ἐμαυτοῦ βίον εἶδόν τε καὶ ἤκουσα, ἔστι δ᾽ ὧν καὶ πείρᾳ μετέσχον ἐν βασιλικαῖς ἢ δημοσίαις ὑπηρεσίαις γενόμενος, ταῦτα συνέγραψα.

3 Γηραιὸν ὄντα Μάρκον, καὶ μὴ μόνον ὑφ᾽ ἡλικίας ἀλλὰ καμάτοις τε καὶ φροντίσι τετρυχωμένον, διατρίβοντά τε ἐν Παίοσι, νόσος χαλεπὴ καταλαμβάνει. ἐπεὶ δὲ αὑτῷ τὰς πρὸς σωτηρίαν ἐλπίδας φαύλως ἔχειν ὑπώπτευεν, ἑώρα τε τὸν παῖδα τῆς μειρακίων ἡλικίας ἀρχόμενον ἐπιβαίνειν, δεδιὼς μὴ νεότης ἀκμάζουσα καὶ ἐν ὀρφανίᾳ ἐξουσίαν αὐτοκράτορα καὶ ἀκώλυτον προσλαβοῦσα μαθημάτων μὲν καλῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀφηνιάσῃ, μέθαις δὲ καὶ κραιπάλαις ἐπιδῷ ἑαυτήν (ῥᾷστα γὰρ αἱ τῶν νέων ψυχαὶ εἰς ἡδονὰς ἐξολισθαίνουσαι ἀπὸ τῶν παιδείας καλῶν μετοχετεύονται), οἷα δὴ ἄνδρα πολυΐστορα μάλιστα ἐτάραττε μνήμη τῶν ἐν νεότητι βασιλείαν παραλαβόντων, τοῦτο μὲν Διονυσίου τοῦ Σικελιώτου τυράννου, ὃς ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀκρασίας καινὰς ἡδονὰς ἐπὶ μεγίστοις μισθοῖς ἐθηρᾶτο, τοῦτο δὲ αἱ τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων εἰς τοὺς ὑπηκόους ὕβρεις τε καὶ βίαι, δι᾽ ὧν τὴν ἐκείνου ἀρχὴν κατῄσχυναν, Πτολεμαῖος μὲν καὶ μέχρις ἀδελφῆς ἰδίας ἔρωτος προχωρήσας παρά τε τοὺς Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων νόμους, Ἀντίγονος δὲ Διόνυσον πάντα μιμούμενος, καὶ κισσὸν μὲν περιτιθεὶς τῇ κεφαλῇ ἀντὶ καυσίας καὶ διαδήματος Μακεδονικοῦ, θύρσον δὲ ἀντὶ σκήπτρου φέρων. ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἐλύπει τὰ μὴ πρὸ πολλοῦ ἀλλ᾽ ὑπόγυον ἔχοντα τὴν μνήμην, τά τε Νέρωνι πεπραγμένα, ὃς ἐχώρησε μέχρι μητρῴου φόνου παρεῖχέ τε τοῖς δήμοις ἑαυτὸν καταγέλαστον θέαμα, τά τε Δομετιανῷ τετολμημένα, τῆς ἐσχάτης ὠμότητος οὐδὲν ἀπολείποντα. τοιαύτας δὴ τυραννίδος εἰκόνας ὑποτυπούμενος ἐδεδίει τε καὶ ἤλπιζεν. οὐ μετρίως δ᾽ αὐτὸν ἐτάραττον καὶ οἱ Γερμανοὶ γειτνιῶντες, οὓς οὐδέπω πάντας ἐκεχείρωτο, ἀλλὰ τοὺς μὲν πειθοῖ ἐς συμμαχίαν προσηγάγετο, τῶν δὲ καὶ κρατήσας ἦν τοῖς ὅπλοις· ἦσαν δέ τινες οἳ διαδράντες πρὸς τὸ παρὸν ἀνακεχωρήκεσαν δέει τῆς παρουσίας

8. σωτηρίας V 17. ἄγαν om V 20. γνησίας V 33. τοὺς δὲ κρατήσας V 34. πρὸς τε τὸ V

τοιούτου βασιλέως. ὑπώπτευεν οὖν μὴ τῆς ἡλικίας τοῦ μειρακίου καταφρονήσαντες ἐπιθῶνται αὐτῷ· ῥᾷ γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις ἀφορμαῖς ῥᾷστα κινεῖσθαι.
4 κυμαίνουσαν οὖν ἔχων τοσαύταις φροντίσι τὴν ψυχήν, συγκαλέσας τοὺς φίλους ὅσοι τε παρῆσαν τῶν συγγενῶν, καὶ τὸν παῖδα παραστησάμενος, ἐπειδὴ πάντες συνῆλθον, ἡσυχῇ τοῦ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτὸν τοιούτων λόγων ἤρξατο.

„Ἄχθεσθαι μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με διακείμενον, θαυμαστὸν οὐδέν· φύσει τε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς, τά τε δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα οἶκτον προκαλεῖται μείζονα. ἐμοὶ δέ τι καὶ πλέον ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν οἴομαι· ἐκ γὰρ ὧν αὐτὸς διάκειμαι πρὸς ὑμᾶς, ἀμοιβαίαν εὔνοιαν εἰκότως ἤλπικα. νῦν δὲ καιρὸς εὔκαιρος ἐμοί τε αἰσθέσθαι μὴ μάτην πρὸς ὑμᾶς τοσούτου χρόνου τιμήν τε καὶ σπουδὴν κατατεθεῖσθαι, ὑμῖν τε ἀποδοῦναι χάριν, δείξασιν ὅτι ὑπὲρ ὧν ἐτύχετε οὐκ ἀμνημονεῖτε. ὁρᾶτε δή μοι τὸν υἱόν, ὃν αὐτοὶ ἀνεθρέψασθε, ἄρτι τῆς μειρακίων ἡλικίας ἐπιβαίνοντα καὶ δεόμενον, ὥσπερ ἐν χειμῶνι καὶ ζάλῃ τῶν κυβερνησόντων, μή ποι φερόμενος ὑπ' ἀτελοῦς τῆς τῶν δεόντων ἐμπειρίας εἰς φαῦλα ἐπιτηδεύματα προσαραχθῇ. γένεσθε δὴ οὖν αὐτῷ ὑμεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἐμοῦ πατέρες πολλοί, περιέποντές τε καὶ τὰ ἄριστα συμβουλεύοντες. οὔτε γὰρ χρημάτων πλῆθος οὐδὲν αὔταρκες πρὸς τυραννίδος ἀκρασίαν, οὔτε δορυφόρων φρουρὰ ἱκανὴ ῥύεσθαι τὸν ἄρχοντα, εἰ μὴ προϋπάρχει ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια. μάλιστα δὲ ἐκεῖνοι εἰς ἀρχῆς μῆκος ἀκινδύνως ἤλασαν, ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ὠμότητος, πόθον δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότητος ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς ἐνέσταξαν. οὐ γὰρ οἱ ἐξ ἀνάγκης δουλεύοντες ἀλλ' οἱ μετὰ πειθοῦς ὑπακούοντες ἀνύποπτοι καὶ ἔξω κολακείας προσποιήτου δρῶντές τε καὶ πάσχοντες διατελοῦσιν, καὶ οὐδέ ποτε ἀφηνιάζουσιν, ἢν μὴ βίᾳ καὶ ὕβρει ἐπὶ τοῦτο ἀχθῶσι. χαλεπὸν δὲ μετρῆσαί τε καὶ ὅρον ἐπιθεῖναι ἐπιθυμίαις ὑπηρετούσης ἐξουσίας. τοιαῦτα οὖν συμβουλεύοντες αὐτῷ, καὶ

2. γὰρ] δὲ V 5. κινούμενον V συγκ. τε τοὺς V 11. προσκαλεῖται V 12. πρὸς] εἰς V 17. ἄρτι om V 25. προϋπάρχοι VV 29. ἀνύποπτα V 30. καὶ ante οὐδέ om VV 31. καὶ] κἂν V τούτῳ VV ταχθῶσι V 32. τε] τι V 33. δὲ VV

ὧν ἀκούει παρὼν ὑπομιμνήσκοντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἄριστον ἀποδείξετε βασιλέα, τῇ τε ἐμῇ μνήμῃ χαριεῖσθε τὰ μέγιστα, οὕτω τε μόνως ἀΐδιον αὐτὴν ποιῆσαι δυνήσεσθε."

Τοσαῦτα εἰπόντα τὸν Μάρκον ἐπιπεσοῦσα λειποθυμία κατεσίγασεν· ὑπὸ δὲ ἀσθενείας τε καὶ ἀθυμίας αὖθις ὑπτίαζεν. οἶκτος δὲ πάντας ἐλάμβανε τοὺς παρόντας, ὡς μηδὲ κατασχόντας αὐτῶν τινὰς εἰς οἰμωγὴν ἀναβοῆσαι. ὁ μὲν οὖν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐπιβιώσας μιᾶς ἀνεπαύσατο, πόθον τε τοῖς καθ᾽ αὐτὸν ἀνθρώποις ἐγκαταλιπὼν ἀρετῆς τε ἀΐδιον μνήμην εἰς τὸν ἐσόμενον αἰῶνα. τελευτήσαντος δὲ Μάρκου, ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδέ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὃς ἀδακρυτὶ τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δ᾽ ὥσπερ ἐκ μιᾶς φωνῆς, οἱ μὲν πατέρα χρηστόν, οἱ δ᾽ ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἀνεκάλουν, καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

5 Ὀλίγων δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν, ἐν ὅσαις περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἀπησχόλουν, ἔδοξε τοῖς φίλοις προαγαγεῖν τὸ μειράκιον ἐς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν διαλεχθείη τε τοῖς στρατιώταις, καὶ χρήματα δωρησάμενος, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλείαν διαδεχομένοις, μεγαλόφρονι ἐπιδόσει οἰκειώσηταί τὸ στράτευμα. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν εἰς τὸ εἰωθὸς πεδίον αὐτοὺς ὑποδέχεσθαι. προελθὼν δὲ ὁ Κόμμοδος τάς τε βασιλείας θυσίας ἐπετέλει, καὶ βήματος αὐτῷ εἰς ὕψος ἀρθέντος ἐν μέσῳ τῷ στρατοπέδῳ ἀνελθὼν ἐπ᾽ αὐτό, καὶ περιστησάμενος τοὺς πατρῴους φίλους (πολλοὶ δὲ καὶ λόγιοι παρῆσαν αὐτῷ) ἔλεξε τοιάδε.

„Κοινήν εἶναί μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τοῖς καταλαβοῦσιν ἀλγηδόνα, καὶ μηδέν τι ἧττον ὑμᾶς ἐμοῦ δυσφορεῖν, ἐμαυτὸν ἀκριβῶς πέπεικα. οὐδὲ γὰρ περιόντος μοι τοῦ πατρὸς πλεονεκτεῖν ὑμῶν ἠξίουν. ἐκεῖνος γὰρ πάντας ἡμᾶς ὡς ἕνα ἠγάπα. ἔχαιρεν οὖν μᾶλλον συστρατιώτην με ἢ υἱὸν καλῶν·

5. τε deest VV 7. τινὰς αὐτῶν VV 13. τῶν om V
20. προσαγαγεῖν V VV εἰς VV ἂν om VV 21. τε om V
24. προσελθὼν V

τοιούτου βασιλέως. ὑπώπτευεν οὖν μὴ τῆς ἡλικίας τοῦ μειρακίου καταφρονήσαντες ἐπιθῶνται αὐτῷ· ἐρᾷ γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις ἀφορμαῖς ῥᾷστα κινεῖσθαι.
4 κυμαίνουσαν οὖν ἔχων τοσαύταις φροντίσι τὴν ψυχήν, συγκαλέσας τοὺς φίλους ὅσοι τε παρῆσαν τῶν συγγενῶν, καὶ τὸν παῖδα παραστησάμενος, ἐπειδὴ πάντες συνῆλθον, ἡσυχῇ τοῦ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτὸν τοιούτων λόγων ἤρξατο.

„Ἄχθεσθαι μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με διακείμενον, θαυμαστὸν οὐδέν· φύσει τε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς, τά τε δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα οἶκτον προκαλεῖται μείζονα. ἐμοὶ δέ τι καὶ πλέον ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν οἴομαι· ἐκ γὰρ ὧν αὐτὸς διάκειμαι πρὸς ὑμᾶς, ἀμοιβαίαν εὔνοιαν εἰκότως ἤλπικα. νῦν δὲ καιρὸς εὔκαιρος ἐμοί τε αἰσθέσθαι μὴ μάτην πρὸς ὑμᾶς τοσούτου χρόνου τιμήν τε καὶ σπουδὴν κατατεθεῖσθαι, ὑμῖν τε ἀποδοῦναι χάριν, δείξασιν ὅτι ὑπὲρ ὧν ἐτύχετε οὐκ ἀμνημονεῖτε. ὁρᾶτε δή μοι τὸν υἱόν, ὃν αὐτοὶ ἀνεθρέψασθε, ἄρτι τῆς μειρακίων ἡλικίας ἐπιβαίνοντα καὶ δεόμενον, ὥσπερ ἐν χειμῶνι καὶ ζάλῃ τῶν κυβερνησόντων, μή ποι φερόμενος ὑπ' ἀτελοῦς τῆς τῶν δεόντων ἐμπειρίας εἰς φαῦλα ἐπιτηδεύματα προσαραχθῇ. γένεσθε δὴ οὖν αὐτῷ ὑμεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἐμοῦ πατέρες πολλοί, περιέποντές τε καὶ τὰ ἄριστα συμβουλεύοντες. οὔτε γὰρ χρημάτων πλῆθος οὐδὲν αὔταρκες πρὸς τυραννίδος ἀκρασίαν, οὔτε δορυφόρων φρουρὰ ἱκανὴ ῥύεσθαι τὸν ἄρχοντα, εἰ μὴ προϋπάρχει ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια. μάλιστα δὲ ἐκεῖνοι εἰς ἀρχῆς μῆκος ἀκινδύνως ἤλασαν, ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ὠμότητος, πόθον δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότητος ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς ἐνέσταξαν. οὐ γὰρ οἱ ἐξ ἀνάγκης δουλεύοντες ἀλλ' οἱ μετὰ πειθοῦς ὑπακούοντες ἀνύποπτοι καὶ ἔξω κολακείας προσποιήτου δρῶντές τε καὶ πάσχοντες διατελοῦσιν, καὶ οὐδέ ποτε ἀφηνιάζουσιν, ἢν μὴ βίᾳ καὶ ὕβρει ἐπὶ τοῦτο ἀχθῶσι. χαλεπὸν δὲ μετρῆσαί τε καὶ ὅρον ἐπιθεῖναι ἐπιθυμίαις ὑπηρετούσης ἐξουσίας. τοιαῦτα δὴ συμβουλεύοντες αὐτῷ, καὶ

2. γὰρ] δὲ V 3. κινούμενον V συγκ. τε τοὺς V 11. προσκαλεῖται V 12. πρὸς] εἰς V 17. ἄρτι om V 25. προϋπάρχοι VV 29. ἀνύποπτα V 30. καὶ ante οὐδέ om VV 31. καὶ] κἂν V τούτῳ VV ταχθῶσι V 32. τε] τι V 33. δὲ VV

ὧν ἀκούει παρὼν ὑπομιμνήσκοντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἄριστον ἀποδείξετε βασιλέα, τῇ τε ἐμῇ μνήμῃ χαριεῖσθε τὰ μέγιστα, οὕτω τε μόνως ἀΐδιον αὐτὴν ποιῆσαι δυνήσεσθε."

Τοσαῦτα εἰπόντα τὸν Μάρκον ἐπιπεσοῦσα λειποθυμία κατεσίγασεν· ὑπὸ δὲ ἀσθενείας τε καὶ ἀθυμίας αὖθις ὑπτίαζεν. οἶκτος δὲ πάντας ἐλάμβανε τοὺς παρόντας, ὡς μηδὲ κατασχόντας αὐτῶν τινὰς εἰς οἰμωγὴν ἀναβοῆσαι. ὁ μὲν οὖν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐπιβιώσας μιᾶς ἀνεπαύσατο, πόθον τε τοῖς καθ' αὐτὸν ἀνθρώποις ἐγκαταλιπὼν ἀρετῆς τε ἀΐδιον μνήμην εἰς τὸν ἐσόμενον αἰῶνα. τελευτήσαντος δὲ Μάρκου, ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδέ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὃς ἀδακρυτὶ τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δ' ὥσπερ ἐκ μιᾶς φωνῆς, οἱ μὲν πατέρα χρηστόν, οἱ δ' ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἀνεκάλουν, καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

5 Ὀλίγων δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν, ἐν ὅσαις περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἀπησχόλουν, ἔδοξε τοῖς φίλοις προαγαγεῖν τὸ μειράκιον ἐς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν διαλεχθείη τε τοῖς στρατιώταις, καὶ χρήματα δωρησάμενος, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλείαν διαδεχομένοις, μεγαλόφρονι ἐπιδόσει οἰκειώσηται τὸ στράτευμα. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν εἰς τὸ εἰωθὸς πεδίον αὐτοὺς ὑποδέξεσθαι. προελθὼν δὲ ὁ Κόμμοδος τάς τε βασιλείους θυσίας ἐπετέλει, καὶ βήματος αὐτῷ εἰς ὕψος ἀρθέντος ἐν μέσῳ τῷ στρατοπέδῳ ἀνελθὼν ἐπ' αὐτό, καὶ περιστησάμενος τοὺς πατρῴους φίλους (πολλοὶ δὲ καὶ λόγιοι παρῆσαν αὐτῷ) ἔλεξε τοιάδε.

„Κοινὴν εἶναί μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τοῖς καταλαβοῦσιν ἀλγηδόνα, καὶ μηδέν τι ἧττον ὑμᾶς ἐμοῦ δυσφορεῖν, ἐμαυτὸν ἀκριβῶς πέπεικα. οὐδὲ γὰρ περιόντος μοι τοῦ πατρὸς πλεονεκτεῖν ὑμῶν ἠξίουν. ἐκεῖνος γὰρ πάντας ἡμᾶς ὡς ἕνα ἠγάπα. ἔχαιρεν οὖν μᾶλλον συστρατιώτην με ἢ υἱὸν καλῶν·

5. τε deest VW 7. τινὰς αὐτῶν W 13. τῶν om V
20. προσαγαγεῖν V W εἰς W ἂν om W 21. τε om V
24. προσελθὼν V

τὴν μὲν γὰρ προσηγορίαν ἡγεῖτο φύσεως, τὴν δ' ἀρετῆς κοινωνίαν. φέρων τέ με πολλάκις ἔτι νήπιον ὄντα ταῖς ὑμετέραις ἐνεχείρισε πίστεσι. διόπερ καὶ ῥᾷστα πάσης εὐνοίας μεθέξειν πρὸς ὑμῶν ἤλπικα, τῶν μὲν πρεσβυτέρων τροφεῖά μοι ταῦτα ὀφειλόντων, τοὺς δ' ἡλικιώτας εἰκότως ἂν καὶ συμφοιτητὰς τῶν ἐν ὅπλοις ἔργων ἀποκαλοίην· πάντας γὰρ ἡμᾶς ὡς ἕνα ὁ πατὴρ ἐφίλει τε καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐπαίδευεν. ἔδωκε δὲ μετ' ἐκεῖνον ἐμὲ βασιλέα ἡ τύχη, οὐκ ἐπείσακτον, ὥσπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ προσκτήτῳ σεμνυνόμενοι ἀρχῇ, ἀλλὰ μόνος τε ὑμῖν ἐγὼ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπεκυήθην, καὶ μὴ πειραθέντα με ἰδιωτικῶν σπαργάνων ἅμα τῷ τῆς γαστρὸς προελθεῖν ἡ βασίλειος ἐδέξατο πορφύρα, ὁμοῦ δέ με εἶδεν ἥλιος ἄνθρωπον καὶ βασιλέα. εἰκότως ἂν οὖν ταῦτα λογιζόμενοι στέργοιτε οὐ δοθέντα ὑμῖν ἀλλὰ γεννηθέντα αὐτοκράτορα. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ εἰς οὐρανὸν ἀναπτὰς ὀπαδὸς ἤδη καὶ σύνεδρός ἐστι θεῶν· ἡμῖν δὲ χρὴ μέλειν τῶν ἐν ἀνθρώποις καὶ τὰ ἐπὶ γῆς διοικεῖν. κατορθοῦν δὲ αὐτὰ καὶ βεβαιοῦν ὑμέτερον ἔργον, εἴ τά τε τοῦ πολέμου λείψανα μετὰ πάσης ἀνδρείας ἀπαλείψαιτε καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μέχρις Ὠκεανοῦ προαγάγοιτε. ὑμῖν τε γὰρ ταῦτα δόξαν οἴσει, καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ πατρὸς μνήμην χάρισιν ἀξίαις οὕτως ἀμείψεσθε· ὃν ἐπακούειν τε τῶν λεγομένων καὶ τὰ πραττόμενα ἐφορᾶν ἡγεῖσθε. εὐδαιμονοίημεν δ' ἂν τὰ δέοντα πράττοντες ὑπὸ τοιούτῳ μάρτυρι. καὶ τὰ μὲν πρότερον ὑμῖν ἀνδρείως κατορθωθέντα εἰς τὴν ἐκείνου σοφίαν τε καὶ στρατηγίαν τὴν ἀναφορὰν ἔχει· ὅσα δ' ἂν σὺν ἐμοὶ βασιλεῖ νέῳ προθύμως ἐπιδείξησθε, τούτων τὴν δόξαν πίστεώς τε ἀγαθῆς καὶ ἀνδρείας ἀποίσεσθε. τό τε ἐν ἡμῖν νέον σεμνότητος πληρώσετε τῇ τῶν ὑμετέρων ἔργων ἀνδραγαθίᾳ. τὸ βάρβαρον δὲ ἐν ἀρχῇ νέας ἡγεμονίας κολασθὲν οὔτε εἰς τὸ παρὸν καταθαρσήσει τῆς ἡλικίας καταφρονῆσαν, τά τε μέλλοντα φοβήσεται δέει τῶν πεπειραμένων."

Τοσαῦτα ὁ Κόμμοδος εἰπών, ϗ μεγαλόφροσι δωρεαῖς

2. ἔτι deest VW 6. ἀποκαλοίμην V ὑμᾶς VW 8. ἐπίσακτον V 10 ἐπεκυήθην V 12. ὑπεδέξατο πορφυρὶς VW 13. ἂν om V 15. εἰς τὸν οὐρ. V 18. ἀπαλείψοιτε VW, ἀπαλήψετε V 26. ἐπιδείξεσθε V 29. τό τε βάρβαρον ἐν VW κωλυθὲν VW 32. μεγαλοφρόνοις V.

χρημάτων οἰκειωσάμενος τὸ στρατιωτικόν, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν.

6 Ὀλίγου μὲν οὖν τινὸς χρόνου πάντα ἐπράττετο τῇ γνώμῃ τῶν πατρῴων φίλων, οἳ πανημέριοι συνῆσαν αὐτῷ τὰ βέλτιστα συμβουλεύοντες, ϗ τοσοῦτον ἐνδιδόντες χρόνον ὅσον ἐνόμιζον αὐτάρκη πρὸς σώφρονα τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν. παρεισδύντες δέ τινες τῶν ἐπὶ τῆς αὐλῆς οἰκετῶν διαφθείρειν ἐπειρῶντο νέον ἦθος βασιλέως, ὅσοι τε κόλακες τραπέζης, ϗ τὸ εὔδαιμον γαστρὶ καὶ τοῖς αἰσχίστοις μετροῦσιν, ὑπομιμνήσκοντες αὐτὸν τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς, θεάματά τε ϗ ἀκούσματα τερπνὰ διηγούμενοι, τήν τε τῶν ἐπιτηδείων δαψίλειαν καταριθμοῦντες, διαβάλλοντές τε πᾶσαν τὴν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου ὥραν μήτε ὀπώρας εὔφορον κρυεράν τε ἀεὶ καὶ συννεφῆ. „οὐ παύσῃ δὲ" ἔλεγον „ὦ δέσποτα, πηγνύμενόν τε καὶ ὀρυττόμενον πίνων ὕδωρ; ἄλλοι δὲ ἀπολαύσουσι πηγῶν τε θερμῶν καὶ ψυχροῦ νάματος ἀτμίδων τε ϗ ἀέρων, ὧν Ἰταλία μόνη εὔφορος;" τοιαῦτα δή τινα τῷ μειρακίῳ ὑποτυπούμενοι ἤγειρον αὐτοῦ τὰς ὀρέξεις εἰς τὴν ἡδονῶν ἐπιθυμίαν. αἰφνιδίως δὲ καλέσας τοὺς φίλους ποθεῖν ἔλεγε τὴν πατρίδα· ὁμολογεῖν δὲ τὰς αἰτίας τῆς αἰφνιδίου ὁρμῆς αἰδούμενος, δεδιέναι προσεποιεῖτο μή τις ἐκεῖσε προκαταλάβοι τὴν βασίλειον ἑστίαν τῶν εὐπατριδῶν πλουσίων, εἶθ' ὥσπερ ἐξ ὀχυρᾶς ἀκροπόλεως δύναμιν καὶ περιβολὴν συγκροτήσας ἐπιθῆται τῇ ἀρχῇ· αὐτάρκης δὲ ὁ δῆμος χορηγῆσαι πλῆθος ἐπιλέκτων νεανιῶν.

Τοιαῦτά τινα προφασιζομένου τοῦ μειρακίου οἱ μὲν ἄλλοι συνεστάλησάν τε τὴν ψυχήν, ϗ σκυθρωπαῖς ταῖς ὄψεσιν εἰς γῆν ἔνευσαν· Πομπηϊανὸς δέ, ὃς πρεσβύτατός τε ἦν ἁπάντων ϗ κατ' ἐπιγαμίαν προσήκων αὐτῷ (συνῴκει γὰρ τῇ πρεσβυτάτῃ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κομμόδου) „ποθεῖν μέν σε" ἔφη, „τέκνον ϗ δέσποτα, τὴν πατρίδα εἰκός· ϗ γὰρ αὐτοὶ τῶν οἴκοι ὁμοίᾳ ἐπιθυμίᾳ ἑαλώκαμεν. ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα προὐργιαίτερα ὄντα καὶ μᾶλλον ἐπείγοντα ἐπέχει τὴν ἐπιθυμίαν. τῶν μὲν γὰρ ἐκεῖσε ϗ ὕστερον ἐπὶ πλεῖστον αἰῶνα ἀπολαύσεις, ἐκεῖ τε ἡ Ῥώμη, ὅπου ποτ' ἂν ὁ βασιλεὺς ᾖ· τὸν δὲ

9. γάστριον V

πόλεμον ἀτελῆ καταλιπεῖν μετὰ τοῦ ἀπρεποῦς καὶ ἐπισφαλές· θάρσος γὰρ ἐμβαλοῦμεν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἐπανόδου πόθον ἀλλὰ φυγὴν ϗ δέος ἡμῶν καταγνοῦσι. καλὸν δέ σοι χειρωσαμένῳ πάντας αὐτούς, ϗ τὴν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ ἀρχὴν Ὠκεανῷ ὁρίσαντα, ἐπανελθεῖν οἴκαδε θριαμβεύοντί τε ϗ δεσμίους ἀπάγοντι ϗ αἰχμαλώτους βασιλεῖς τε ϗ σατράπας βαρβάρους. τούτοις γὰρ ϗ οἱ πρὸ σοῦ Ῥωμαῖοι μεγάλοι τε ϗ ἔνδοξοι γεγόνασι. δεδιέναι δέ σε οὐ χρὴ μή τις ἐκεῖ τοῖς πράγμασιν ἐπιθῆται. οἵ τε γὰρ ἄριστοι τῆς βουλῆς ἐνταῦθα σὺν σοί· ἥ τε στρατιωτικὴ δύναμις παροῦσα πᾶσα τῆς σῆς ἀρχῆς προασπίζει· ταμιεῖά τε χρημάτων βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα· ἥ τε τοῦ πατρὸς μνήμη αἰώνιόν σοι πίστιν ϗ εὔνοιαν παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐβεβαίωσεν."

Τοιαῦτά τινα εἰς προτροπὴν ϗ τὴν πρὸς τὰ κρείττονα ὁρμὴν ὁ Πομπηϊανὸς εἰπὼν διέτρεψε πρὸς ὀλίγον τὸ μειράκιον. αἰδεσθεὶς γὰρ ὁ Κόμμοδος τὰ λεχθέντα, οὐδέν τε οἷός τε ὢν εὐλόγως ἀποκρίνασθαι, τοὺς φίλους ἀπεπέμψατο, φήσας ἀκριβέστερον καθ' αὑτὸν ἐπισκέψασθαι τὸ πρακτέον. ἐγκειμένων δὲ τῶν περὶ αὐτὸν θεραπόντων οὐκέτι μὲν τοῖς φίλοις οὐδὲν ἐκοινώσατο, ἐκπέμψας δὲ γράμματα, ϗ διανείμας οἷς ἐδοκίμασε τῆς ὄχθης τοῦ Ἴστρου τὴν πρόνοιαν, προστάξας τε αὐτοῖς ἀνέχειν τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς, ἐπαγγέλλει τὴν ἔξοδον. οἱ μὲν οὖν διῴκουν τὰ ἐγκεχειρισμένα· οἳ ϗ οὐ πολλῷ χρόνῳ πλείστους τῶν βαρβάρων ὅπλοις ἐχειρώσαντο, τοὺς δὲ ἐπὶ μεγάλαις συντάξεσιν ἐς φιλίαν ἐπηγάγοντο, ῥᾷστα πείσαντες. φύσει γὰρ τὸ βάρβαρον φιλοχρήματον· ϗ κινδύνων καταφρονήσαντες ἢ δι' ἐπιδρομῆς ϗ ἐφόδου τὸ χρειῶδες πρὸς τὸν βίον πορίζονται, ἢ μεγάλων μισθῶν τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλάσσονται. ἅπερ ὁ Κόμμοδος εἰδώς, ϗ τὸ ἀμέριμνον ὠνούμενος, ἀφειδῶς τε ἔχων χρημάτων, πάντα ἐδίδου τὰ αἰτούμενα.

7 Τῆς δὲ ἐξόδου διαγγελθείσης κίνησις δὴ μεγίστη καταλαμβάνει τὸ στρατόπεδον, ϗ πάντες αὐτῷ συναπελθεῖν ἤθελον, ὡς ἀπαλλαγεῖεν μὲν τῆς ἐν τῇ πολεμίᾳ διατριβῆς, ἀπο-

7. καὶ ante οἱ om V   10 παροῦσα] παρὰ σου V   11. ταμεῖα V   16. γὰρ] δὲ V

λαύσειαν δὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς. ἐπειδὴ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη ἄγγελοί τε ἧκον κηρύττοντες τὴν τȣ̃ βασιλέως ἄφιξιν, ὑπερήσθη τε ὁ Ῥωμαίων δῆμος ϗ χρηστὰς εἶχεν ἐλπίδας νέȣ αὐτοκράτορος ἐπιδημίᾳ, πατρῴζειν τὸ μειράκιον ἡγέμενοι. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιπορίαν ὁ Κόμμοδος μετὰ νεανικῆς σπȣδῆς, ϗ διαδραμὼν τὰς ἐν μέσῳ πόλεις, ὑποδεχθείς τε πανταχȣ̃ βασιλικῶς ϗ δήμοις ἑορτάζȣσιν ἐπιφανείς, ἀσπαζός τε ϗ ποθεινὸς πᾶσιν ὤφθη. ὡς δὲ πλησίον ἐγένετο τῆς Ῥώμης, πᾶσά τε ἡ σύγκλητος βȣλὴ καὶ πανδημεὶ ὅσοι τὴν Ῥώμην κατῴκȣν ἄνθρωποι, μὴ κατασχόντες αὑτῶν, ἀλλ' ἕκαστος φθάσαι θέλων, δαφνηφόροι τε ϗ πάντα ἐπιφερόμενοι ἄνθη τότε ἀκμάζοντα, ὡς ἕκαστος οἷόστε ἦν, πόῤῥω τῆς πόλεως ὑπήντων, θεασόμενοι τὸν νέον ϗ εὐγενῆ βασιλέα. ἐπόθȣν γὰρ αὐτὸν ἀληθεῖ ψυχῆς διαθέσει ἅτε παρ' αὐτοῖς γεννηθέντα τε ϗ τραφέντα ϗ ἄνωθεν ἐκ τριγονίας βασιλέα τε καὶ εὐπατρίδην ὄντα Ῥωμαίων. τὸ μὲν γὰρ πρὸς πατρὸς αὐτῷ γένος ἐκ τῶν τῆς συγκλήτȣ βȣλῆς ἐπισήμων ἦν· Φαυστῖνα δὲ ἡ μήτηρ βασίλισσα γεγένητο θυγάτηρ τε ȣ̓̃σα Ἀντωνίνȣ τȣ̃ εὐσεβȣ̃ς ἐπικληθέντος, ϗ Ἀδριανȣ̃ ἔγγονος κατὰ θηλυγονίαν, ἀνήνεγκε δὲ τὸ γένος αὕτη ἐπὶ Τραϊανὸν πρόπαππον.

Γένȣς μὲν οὖν ὁ Κόμμοδος ȣ̔́τως εἶχε· πρὸς δὲ τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ καὶ τὴν ὄψιν ἦν ἀξιοθέατος σώματός τε συμμετρίᾳ καὶ κάλλει προσώπȣ μετ' ἀνδρείας. ὀφθαλμῶν τε γὰρ ἀρθμίαι ϗ πυρώδεις βολαί, κόμη τε φύσει ξανθὴ ϗ οὔλη, ὡς, εἴ ποτε φοιτῴη δι' ἡλίȣ, τοσοῦτον ἐκλάμπειν αὐτῷ πυροειδές τι, ὡς τȣ̀ς μὲν οἴεσθαι ῥίνημα χρυσȣ̃ προϊόντι ἐπιπάσσεσθαι, τοὺς δὲ ἐκθειάζειν, λέγοντας αἴγλην τινὰ ȣ̓ράνιον περὶ τὴν κεφαλὴν συγγεγενῆσθαι αὐτῷ· ἴȣλοί τε αὐτȣ̃ κατιόντες ταῖς παρειαῖς ἐπήνθȣν. τοιȣ̃τον δὴ θεασάμενοι τὸν βασιλέα οἱ Ῥωμαῖοι, εὐφημίαις δὲ παντοδαπαῖς ϗ στεφάνων ϗ ἀνθέων βολαῖς ὑπεδέχοντο. ὡς δ' εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήλασεν, εἴς τε τȣ̃ Διὸς τὸ τέμενος ϗ τȣ̀ς ἄλλȣς νεὼς ἀνελθὼν εὐθύς, τῇ συγκλήτῳ ϗ τοῖς ἐν Ῥώμῃ καταλειφθεῖσι στρα-

6. ὑποδειχθεὶς V 18. ἀντωνίου V 19. ἔκγονος VV
20. αὐτῇ V 24. αἰθμίαι V 26. προσιόντι V 28. τῇ κεφαλῇ V
33. τῇ τε Συγκλήτῳ VV

τιώταις χαριστήρια ὁμολογήσας τῆς φυλαχθείσης πίστεως, εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν ἀνεχώρησεν.

8 Χρόνῳ μὲν οὖν τινὸς ὀλίγων ἐτῶν τιμὴν πᾶσαν ἀπένεμε τοῖς πατρῴοις φίλοις, πάντα τε ἔπραττεν ἐκείνοις συμβούλοις χρώμενος. ἐπεὶ δὲ τὴν πρόνοιαν ἐνεχείρισε τῆς ἀρχῆς ἑαυτῷ, ἐπιστήσας τοῖς στρατοπέδοις Περέννιον, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτην, στρατιωτικὸν δ᾽ εἶναι δοκοῦντα (διὸ καὶ μάλιστα αὐτὸν ἔπαρχον ἐποίησε τῶν στρατοπέδων), τῇ τοῦ μειρακίου ἀποχρώμενος ἡλικίᾳ ἐκεῖνος εἴασεν αὐτὸν τρυφαῖς σχολάζοντα καὶ κραιπάλαις, τῆς τε φροντίδος καὶ τῶν βασιλείων καμάτων ἀπῆγεν αὐτόν, πᾶσαν δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς αὐτὸς ἀνεδέξατο πλούτου τε ἀκρατήτῳ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῶν μὲν προσκτωμένων ἀεὶ καταφρονήσει, τῶν δ᾽ οὔπω παρόντων ἀπλήστῳ ἀντιποιήσει. τούς τε πατρῴους φίλους πρῶτος διαβάλλειν ἤρξατο, καὶ ὅσοι πλούσιοί τε ἦσαν καὶ εὐγενεῖς, τούτους εἰς ὑποψίαν ἄγων τὸ μειράκιον ἐφόβει, ὡς ἂν αὐτοὺς διαχρησάμενος ἀφορμὴν αὐτῷ παράσχοι καὶ ἐξουσίαν ἁρπάζειν τὰ ἐκείνων κτήματα.

Μέχρι μὲν οὖν τινὸς ἐπεῖχε τὸν νεανίσκον ἥ τε τοῦ πατρὸς μνήμη καὶ ἡ πρὸς τοὺς φίλους αἰδώς. ἀλλὰ γάρ, ὥσπερ τινὸς πονηρᾶς καὶ βασκάνου τύχης ἀνατρεπούσης αὐτοῦ τὸ ἔτι σῶφρον καὶ κόσμιον, συνέβη τι τοιοῦτον. Λουκίλλα ἦν τῷ Κομμόδῳ πρεσβυτάτη πάντων ἀδελφή. αὕτη πρότερον Λουκίῳ Βήρῳ αὐτοκράτορι συνῴκει, ὃν κοινωνὸν τῆς βασιλείας Μάρκος ποιησάμενος, ἐκδούς τε αὐτῷ τὴν θυγατέρα, δεσμὸν εὐνοίας ἐχυρώτατον τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιγαμίαν ἐποιήσατο. ἀλλ᾽ ἐπεὶ συνέβη τὸν Λούκιον τελευτῆσαι, μενόντων τῇ Λουκίλλῃ τῶν τῆς βασιλείας συμβόλων Πομπηϊανῷ ὁ πατὴρ ἐξέδοτο αὐτήν. οὐδὲν ἧττον μέντοι καὶ ὁ Κόμμοδος ἐφύλαττε τὰς τιμὰς τῇ ἀδελφῇ· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου καθῆστο ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ Κόμμοδος γυναῖκα ἠγάγετο, Κρισπῖναν ὄνομα, ἀνάγκη τε

5. ἐνιχείρησε V ἑαυτοῦ V 9. ἐκεῖνος δ᾽ εἴασεν V 11. αὐτόν. καὶ πᾶσαν τὴν VV 22. τοιοῦτο VV λουκίλλα τε ἦν V 25. ἐκδοὺς δὲ V 26. ὀχυρώτατον V 28. τῆς om V αὐτὴν ἐξέδοτο V 30. ἐν τοῖς θεάτροις om V

ἐγένετο τὴν προεδρίαν ἀπονέμεσθαι τῇ τοῦ βασιλεύοντος γυναικί, δυσφόρως τοῦτο φέρουσα ἡ Λουκίλλα, καὶ τὴν ἐκείνης τιμὴν ἑαυτῆς ὕβριν νομίζουσα, τὸν μὲν ἑαυτῆς ἄνδρα Πομπηϊανὸν εἰδυῖα ἀγαπῶντα τὸν Κόμμοδον, οὐδὲν αὐτῷ περὶ ἐπιθέσεως τῆς ἀρχῆς ἀνακοινοῦται· Κοδράτου δέ, νεανίσκου εὐγενοῦς τινὸς καὶ πλουσίου, ἐφ᾽ οὗ καὶ λανθανούσῃ συνουσίᾳ διεβάλλετο, πεῖραν τῆς γνώμης λαμβάνουσα, περί τε τῆς συνεδρίας συνεχῶς ἀπωδύρετο, καὶ κατ᾽ ὀλίγον ἀνέπεισε τὸν νεανίσκον ὀλέθρια βουλεύσασθαι ἑαυτῷ τε καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ. συνωμότας γὰρ ἐκεῖνος τῆς ἐπιβουλῆς λαβών τινας τῶν ἐξεχόντων, ἀναπείθει νεανίσκον τινά, καὶ αὐτὸν ὄντα τῆς βουλῆς, Κυιντιανὸν ὄνομα, προπετῆ δὲ καὶ θρασύν, λαβόντα ἐγχειρίδιον ὑπὸ κόλπου, καιρὸν φυλάξαντα καὶ τόπον ἐπιτήδειον, ἐπιπεσεῖν τε τῷ Κομμόδῳ καὶ φονεῦσαι, τὰ λοιπὰ φήσας αὐτὸς κατορθώσασθαι χρημάτων ἐπιδόσει. ὁ δ᾽ ὑποστὰς ἐν τῇ τοῦ ἀμφιθεάτρου εἰσόδῳ — ζοφώδης δὲ αὕτη, διὸ καὶ λήσεσθαι ἤλπισε —, γυμνώσας τὸ ξιφίδιον, ἐπελθών τε αἰφνιδίως τῷ Κομμόδῳ, καὶ μεγάλῃ φωνῇ προειπὼν ὑπὸ τῆς συγκλήτου αὐτῷ ἐπιπεπέμφθαι, τρῶσαι μὴ φθάσας, ἀλλ᾽ ἐν ᾧ περὶ τὴν τῶν ῥημάτων προφορὰν ἠσχολεῖτο καὶ τὴν δεῖξιν τοῦ ξίφους, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, δίκην ἀνοίας ὑπέσχεν, ὃς προεῖπε τὸ βεβουλευμένον μᾶλλον ἢ ἔδρασε, παρέσχε τε αὐτῷ μὲν προγνωσθέντι ἁλῶναι, ἐκείνῳ δὲ προμαθόντι φυλάξασθαι.

Αὕτη μὴν δὴ πρώτη καὶ μεγίστη αἰτία τῷ μειρακίῳ μίσους ἐγένετο πρὸς τὴν σύγκλητον βουλήν· ἔτρωσέ τε αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τὰ λεχθέντα, καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς πάντας ἡγεῖτο, μεμνημένος ἀεὶ τῆς τοῦ ἐπιδραμόντος φωνῆς. ὑπῆρξε δὲ καὶ τῷ Περεννίῳ πρόφασίς τε καὶ ὑπόθεσις αὐτάρκης· ἐκκόπτειν γὰρ ἀεὶ καὶ κολούειν αὐτῷ συνεβούλευε τοὺς ὑπερέχοντας, ὧν ἁρπάζων τὰς οὐσίας ῥᾷστα πλουσιώτατος ἐγένετο τῶν καθ᾽ αὐτὸν ἀνθρώπων. γενομένης δ᾽ ἐξετάσεως διὰ τοῦ Περεννίου ἀκριβεστέρας, τήν τε ἀδελφὴν ὁ Κόμμοδος διεχρήσατο καὶ πάντας

3. ἄνδρα τὸν Πομπ. V. 7. συνεδρείας V 8. χαλεπῶς VV
12. ἐπιβουλῆς κυντιανὸν V 16. διὸ om VV 17. βοῇ 22. ὡς V

ἀφειδῶς τούς τε ὄντας ἐν τῇ συνωμοσίᾳ καὶ τοὺς ἐφ' οἱαισδήποτε διαβληθέντας ὑποψίαις.

9 Ὁ δὲ Περέννιος ἀποσκευασάμενος πάντας, οὓς καὶ ὁ Κόμμοδος ᾔδεῖτο καὶ ὅσοι πατρῴαν αὐτῷ εὔνοιαν ἐπεδείκνυντο τῆς τε ἐκείνου σωτηρίας προμήθειαν εἶχον, ποιησάμενός τε αὐτὸν ἐπ' ἐξουσίαν, ἐπεβούλευε τῇ ἀρχῇ, καὶ τοῖς τε υἱοῖς ἑαυτοῦ νεανίαις οὖσιν ἐγχειρίσαι πείθει τὸν Κόμμοδον τὴν πρόνοιαν τῶν Ἰλλυρικῶν στρατευμάτων, αὐτός τε πλεῖστα χρήματα ἤθροιζεν εἰς τὸ ἐπιδόσεσι λαμπραῖς ἀποστῆσαι τὸ στρατιωτικόν. οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ λανθάνοντες συνεκρότουν δύναμιν, ὡς ἂν τοῦ Περεννίου κατεργασαμένου τὸν Κόμμοδον ἐπιθεῖντο τῇ ἀρχῇ.

Ἐγνώσθη δ' ἡ ἐπιβουλὴ παραδόξῳ τρόπῳ. ἱερὸν ἀγῶνα τελοῦσι Ῥωμαῖοι Διὶ Καπετωλίῳ, θεάματά τε [σοφίας] καὶ ἰσχύος πάντα ἀθροίζεται ὡς εἰς βασιλίδα πόλιν πανηγυρίζουσαν. θεατὴς δὲ καὶ ἀθλοθέτης σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσιν, οὓς ἐκ περιόδων χρόνου ἡ τάξις καλεῖ, ὁ βασιλεὺς γίγνεται. κατελθόντος δὴ τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν τῶν ἐνδόξων ἀγωνιστῶν, καὶ αὐτοῦ μὲν προκαθίσαντος ἐν τῇ βασιλείῳ ἕδρᾳ, πληρωθέντος δὲ τοῦ θεάτρου μετὰ πάσης εὐκοσμίας, τῶν τε ἐν ἀξιώσεσιν ἐν ἐξαιρέτοις ἕδραις καὶ ὡς ἑκάστοις διετέτακτο ἱδρυμένων, πρίν τι λέγεσθαι ἢ πράττεσθαι ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων σχῆμα (βάκτρον γὰρ ἦν αὐτῷ μετὰ χεῖρας, ἡμιγύμνῳ τε αὐτῷ ἐκκρεμὴς πήρα) εἰσδραμών, καὶ στὰς ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ, τῷ τε τῆς χειρὸς νεύματι τὸν δῆμον κατασιγάσας „οὐ πανηγυρίζειν σοι καιρός" ἔφη, „Κόμμοδε νῦν οὐδὲ θέαις καὶ ἑορταῖς σχολάζειν. ἐπίκειται γάρ σου τοῖς αὐχέσι τὸ τοῦ Περεννίου ξίφος, καὶ εἰ μὴ φυλάξῃ κίνδυνον οὐκ ἐπαιωρούμενον ἀλλ' ἤδη παρόντα, λήσεις ἀπολόμενος. αὐτός τε γὰρ ἐνταῦθα δύναμιν ἐπὶ σοὶ καὶ χρήματα ἀθροίζει, οἵ τε παῖδες αὐτῷ τὴν Ἰλλυρικὴν στρατιὰν ἀναπείθουσιν. εἰ δὲ μὴ φθάσεις, διαφθείρῃ." ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, εἴτε ὑπό τινος δαιμονίου τύχης ἐπειχθέντος, εἴτε καὶ τολμήσαντος ἵνα δόξαν ἄρηται πρότερον ἄγνωστος καὶ ἄσημος ὤν, εἴτε ἐλ-

4. ἐπιδείκνυνται V 6. ὑπ' V 12. ἐπιθοῖντο V 14. [σοφίας] om V 18. δὲ VV 26. σε V 34. εἴτε καὶ ἐλπ. VV

πίσαντος ἀμοιβῆς μεγαλοδώρου τεύξεσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀφασία τὸν Κόμμοδον καταλαμβάνει. ϗ πάντες ὑπώπτευον μὲν τὰ λεχθέντα, πιστεύειν δὲ οὐ προσεποιοῦντο. κελεύει δὲ αὐτὸν συλληφθῆναι ὁ Περέννιος, οἷά τε μεμηνότα ϗ ψευδῆ λέγοντα πυρὶ παραδοθῆναι. ὁ μὲν δὴ ἀκαίρου παῤῥησίας τοιαύτην ὑπέσχε δίκην. οἱ μέντοι περὶ τὸν Κόμμοδον, ὅσοι τε εὐνοεῖν προσεποιοῦντο, ϗ πάλαι μὲν ἀπεχθῶς πρὸς τὸν Περέννιον διακείμενοι (βαρὺς γὰρ ϗ ἀφόρητος ἦν ὑπεροψίᾳ ϗ ὕβρει) τότε καιρὸν εὔκαιρον ἔχοντες διαβάλλειν ἐπειρῶντο. ἐχρῆν τε ἄρα τὸν Κόμμοδον τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφυγεῖν ϗ τὸν Περέννιον σὺν τοῖς παισὶ διολέσθαι κακῶς. ἦλθον γὰρ μετ' οὐ πολὺ στρατιῶταί τινες λαθόντες τὸν τοῦ Περεννίου παῖδα, ϗ νομίσματα ἐκόμισαν ἐκτετυπωμένα τὴν ἐκείνου εἰκόνα· λαθόντες δὲ καίτοι ἔπαρχον ὄντα τὸν Περέννιον, ϗ δείξαντες τῷ Κομμόδῳ τὰ νομίσματα, διδάξαντές τε τῆς ἐπιβουλῆς τὰ λανθάνοντα, αὐτοὶ μὲν ἔτυχον μεγάλων δωρεῶν. ἀγνοοῦντος δὲ ταῦτα τοῦ Περεννίου μηδέν τέ τι τοιοῦτον προσδεχομένου, νύκτωρ ὁ Κόμμοδος πέμψας ἀποτέμνει τὴν κεφαλήν· ϗ τὴν ταχίστην, ὅπως τὴν τῶν πραττομένων γνῶσιν φθάσωσιν, ἐκπέμπει τοὺς πορευσομένους φήμης ὀξυτέρῳ δρόμῳ ἐπιστῆναί τε δυνησομένους τῷ παιδὶ τοῦ Περεννίου τὰ ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἀγνοοῦντι, γράμματά τε φιλικὰ ποιήσας ϗ μείζοσι φήσας καλεῖν ἐλπίσιν αὐτὸν ἥκειν κελεύει. ὁ δὲ μήτε τι τῆς παρασκευῆς πω καὶ τῶν βεβουλευμένων μήτε τι τῶν κατὰ τὸν πατέρα εἰδώς, τῶν τε ἀγγέλων εἰπόντων ταῦτα καὶ τὸν πατέρα ἐντετάλθαι ῥήμασι, μηδὲν δὲ ἐπεσταλκέναι τοῖς βασιλείοις ἀρκέμενον γράμμασι, πιστεύσας ὁ νεανίας, ἀσχάλλων μὲν ϗ δυσφορῶν ὅτι δὴ ἀτελῆ κατέλιπε τὰ βεβουλευμένα, ὅμως δὲ θαῤῥῶν τῇ τοῦ πατρὸς ὡς ἔτι συνεστώσῃ δυνάμει, ποιεῖται τὴν ἔξοδον. γενόμενον δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, οἷς τοῦτο ἐντέταλτο, διεχρήσαντο. τοιοῦτον μὲν δὴ τέλος ἐκείνους κατέλαβεν. ὁ δὲ Κόμμοδος δύο τοὺς ἐπάρχους καταστήσας, ἀσφαλέστερον ᾠήθη μὴ ἑνὶ πιστεύειν τοσαύτην ἐξουσίαν· μερι-

1. τεύξασθαι παρὰ τοῦ βασιλέως V, παρὰ τοῦ β. τεύξεσθαι VV
10. ἅμα V 11. διολέσαι VV 17. τε om V 20. φήμης om VV

θεῖσαν δὲ αὐτὴν ἀσθενεστέραν ἔσεσθαι ἤλπισε πρὸς τὴν βασιλείας ἐπιθυμίαν.

10 Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διαγενομένου ἑτέρα τις ἐπιβουλὴ τοιαύτη κατὰ τὸ αὐτὸ συνεσκευάσθη. Μάτερνος ἦν τις, στρατιώτης μὲν πρότερον, πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ τολμήσας· [ὃς] τήν τε τάξιν λιπών, καὶ πείσας ἑτέρους ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων συναποδρᾶν, χεῖρα πολλὴν κακούργων ἐν ὀλίγῳ ἀθροίσας χρόνῳ, τὰ μὲν πρῶτα κώμαις τε καὶ ἀγροῖς ἐπιτρέχων ἐλῄστευεν, ἐπεὶ δὲ πολλῶν χρημάτων ἐγκρατὴς ἐγένετο, μεῖζόν τι πλῆθος ἤθροισε κακούργων μεγάλαις τε δωρεῶν ὑποσχέσεσι καὶ τῶν ἁλισκομένων κοινωνίᾳ, ὡς μηκέτι λῃστῶν ἀλλὰ καὶ πολεμίων ἔχειν ἀξίωμα. πόλεσι γὰρ ἤδη μεγίσταις ἐπετίθεντο, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δεσμωτήρια βίᾳ ῥηγνύντες, τοὺς ἐφ' οἵαισδὴ καθειρχθέντας αἰτίαις δεσμῶν ἐλευθέρους ἀφιέντες ἄδειάν τε ὑπισχνούμενοι, εὐεργεσίαις ἐς τὴν συμμαχίαν προσήγοντο· πᾶσάν τε κατατρέχοντες τὴν Κελτῶν καὶ Ἰβήρων χώραν, πόλεσί τε ταῖς μεγίσταις ἐπιόντες, καὶ μέρη μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ λοιπὰ ἁρπαγὴν ποιούμενοι, ἀνεχώρουν. ὡς δὲ ταῦτα ἐδηλώθη τῷ Κομμόδῳ, μετὰ πάσης ὀργῆς τε καὶ ἀπειλῆς ἐπιστέλλει τοῖς τῶν ἐθνῶν ἡγουμένοις, ῥᾳθυμίαν ἐγκαλῶν, καὶ κελεύει στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀθροισθῆναι. μαθόντες δὲ ἐκεῖνοι δύναμιν ἀγειρομένην ἐπ' αὐτούς, τῶν μὲν χωρίων ἃ ἐπόρθουν ἀπέστησαν, λαθόντες δὲ διὰ ταχείας καὶ ἀβάτου ὁδοιπορίας κατ' ὀλίγους εἰς τὴν Ἰταλίαν παρεδύοντο· καὶ περὶ βασιλείας ἤδη καὶ μειζόνων πραγμάτων ὁ Μάτερνος ἐβουλεύετο. ἐπεὶ γὰρ αὐτῷ τὰ προπεπραγμένα πάσης ἐλπίδος μεῖζον ἦν προχωρήσαντα, ᾠήθη δεῖν μέγα τι δράσας κατορθῶσαι, ἢ ἐπείπερ ἅπαξ ἐν κινδύνῳ καθειστήκει, μὴ ἀσήμως μηδ' ἀδόξως τελευτῆσαι. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ μὴ τοσαύτην ὑπάρχειν δύναμιν ἡγεῖτο ὡς ἐξ ἀντιστάσεως ἰσοῤῥόπου καὶ φανερᾶς ἐφόδου συστῆναι πρὸς τὸν Κόμμοδον (τό τε γὰρ πλῆθος τοῦ Ῥωμαίων δήμου ἐλογίζετο εὔνουν ἔτι τῷ Κομμόδῳ ὑπάρχον, τήν τε τῶν περὶ αὐτὸν δορυφόρων εὔνοιαν), τέχνῃ καὶ σοφίᾳ ἤλπισε περιέσεσθαι· καὶ μηχανᾶται τοιόνδε τι.

5. [ὃς] om V W 6. nonne συναποδρᾶναι? 14. ἐλευθέρους ἀφέντες V 24. ὀλίγον V καὶ om V 26. προσπεπραγμένα V μείζονος V 32. εὔνοον W

Ἦρος ἀρχῇ ἑκάστου ἔτους, ὡρισμένης ἡμέρας, μητρὶ θεῶν πομπὴν τελοῦσι Ῥωμαῖοι· καὶ πάντα ὅσα παρ' ἑκάστοις πλούτου σύμβολα κειμήλιά τε βασιλέων ὕλης τε ἢ τέχνης θαύματα, τῆς θεοῦ προπομπεύει. ἄνετός τε πᾶσι δέδοται ἐξουσία παντοδαπῆς παιδιᾶς, ἕκαστός τε ὃ βούλεται σχῆμα ὑποκρίνεται· οὐδ' ἔστιν οὕτω μέγα ἢ ἐξαίρετον ἀξίωμα, ὃ μὴ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀμφιεσθέντι ὑπάρχει παῖξαί τε καὶ κρύψαι τὴν ἀλήθειαν, ὡς μὴ ῥᾳδίως διαγνῶναι τόν τε ὄντα καὶ τὸν μιμούμενον. ἔδοξε δὴ τῷ Ματέρνῳ καιρὸς ἐπιτήδειος εἶναι ἐς τὸ τὴν ἐπιβουλὴν λαθεῖν· ἤλπισε γὰρ αὐτός τε ἀναλαβὼν τὸ τῶν δορυφόρων σχῆμα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας ὁμοίως, ἀναμίξας τε τῷ πλήθει τῶν αἰχμοφόρων καὶ τῆς πομπῆς νομισθεὶς μέρος, μηδενός τε προφυλαττομένου αἰφνιδίως ἐπιπεσὼν τὸν Κόμμοδον διαχρήσασθαι. ἀλλὰ προδοσίας γενομένης, καί τινων τῶν σὺν αὐτῷ προκατελθόντων εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐπιβουλὴν κατειπόντων (φθόνος γὰρ αὐτοὺς ἐς τοῦτο παρώξυνεν, εἰ δὴ ἔμελλον ἀντὶ λῃστοῦ δεσπότην ἕξειν καὶ βασιλέα), πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἑορτὴν αὐτός τε ὁ Μάτερνος συλληφθεὶς τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη, καὶ οἱ συνωμόται ἀξίας ὑπέσχον δίκας. ὁ δὲ Κόμμοδος θύσας τε τῇ θεῷ καὶ χαριστήρια ὁμολογήσας τὴν ἑορτὴν ἐπετέλει, παρέπεμπέ τε τὴν θεὸν χαίρων· καὶ σωτήρια τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος μετὰ τῆς ἑορτῆς ἐπανηγύριζεν.

11 Θρησκεύουσι δὲ μάλιστα τὴν θεὸν τήνδε Ῥωμαῖοι ἐξ αἰτίας τοιαύτης, ὡς ἱστορίᾳ παρειλήφαμεν, ἧς ἐπιμνησθῆναι ἔδοξε διὰ τὴν παρ' Ἑλλήνων τισὶν ἀγνωσίαν. αὐτὸ μὲν τὸ ἄγαλμα διιπετὲς εἶναι λέγουσιν, οὔτε δὲ τὴν ὕλην οὔτε τεχνιτῶν ὅστις ἐποίησεν ἐγνωσμένον, οὐδὲ ψαυστὸν χειρὸς ἀνθρωπίνης. τοῦτο δὲ πάλαι μὲν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθῆναι λόγος εἴς τινα τῆς Φρυγίας χῶρον, Πεσσινοῦς δὲ ὄνομα αὐτῷ, τὴν δὲ προσηγορίαν λαβεῖν τὸν τόπον ἐκ τοῦ πεσόντος ἀγάλματος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ πρῶτον ἐκεῖσε ὀφθῆναι. ὡς δὲ παρ' ἑτέροις εὕρομεν, Ἴλῳ τῷ Φρυγὶ καὶ Ταντάλῳ τῷ Λυδῷ πόλεμον ἐκεῖ γενέσθαι λέγουσιν, οἱ μὲν περὶ ὁδῶν, οἱ δὲ περὶ τῆς Γανυ-

9. δὴ] δὲ καὶ V 17. δεσπότου ἕξειν βασιλέα V 20. τῷ V 22. τὴν ἑορτὴν V 27. διοπετὲς, ὡς λέγουσιν· VV 30. πισσηνοῦς V 31. ὅρων vel ὁρίων Casaubonus ad Strab. p. 65.

μήδους ἁρπαγῆς· ἰσοῤῥόπου δὲ ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης γενομένης ἑκατέρωθεν πεσεῖν ἱκανούς, ϗ τὴν συμφορὰν ὄνομα δοῦναι τῷ χωρίῳ. ἔνθα καὶ τὸν Γανυμήδην ἁρπασθέντα ἀφανῆ γενέσθαι λόγος, ἀνθελκόντων αὐτὸν τοῦ ἀδελφοῦ ϗ τοῦ ἐραστοῦ· ἀφανοῦς δὲ γενομένου τοῦ σώματος ἐκθειωθῆναι τὸ πάθος τοῦ μειρακίου ἐς μῦθον ϗ τὴν Διὸς ἁρπαγήν. ἐν δὲ τῷ προειρημένῳ Πεσσινοῦντι πάλαι μὲν Φρύγες ὠργίαζον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ παραῤῥέοντι, ἀφ᾽ οὗ τὴν ἐπωνυμίαν φέρουσιν οἱ τῇ θεῷ τομίαι ἱερωμένοι· ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίων ηὔξετο τὰ πράγματα, φασὶν αὐτοῖς χρησθῆναι μενεῖν τε τὴν ἀρχὴν ϗ εἰς μέγα προχωρήσειν, εἰ τὴν Πεσσινουντίαν θεὸν μεταγάγοιεν ὡς αὐτούς. πέμψαντες δὲ πρέσβεις ἐς Φρύγας τὸ ἄγαλμα ᾔτουν· ἔτυχον δὲ ῥᾳδίως, συγγένειαν προβαλλόμενοι ϗ τὴν ἀπ᾽ Αἰνείου τοῦ Φρυγὸς εἰς αὐτοὺς διαδοχὴν καταλέγοντες. κομισθὲν δὲ ἐπὶ νεὼς τὸ ἄγαλμα καὶ γενόμενον ἐν ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐκβολαῖς (ταύταις γὰρ ἀντὶ λιμένων ἐχρῶντο οἱ Ῥωμαῖοι) ἔστησε θείᾳ δυνάμει τὸ σκάφος. ἐπὶ πολὺ δὲ πανδημεὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ναῦν ἐφελκόντων, ἀντεχούσης τῆς ἰλύος οὐ πρότερον ἡ ναῦς ἀνέδραμε, πρὶν ἢ τὴν ἱέρειαν ἐνεχθῆναι τῆς θεοῦ [ἥτις τῆς Ἑστίας ἦν]. ταύτην ἔδει παρθενεύεσθαι· αἰτίαν δὲ διαφθορᾶς εἶχεν. ὡς μέλλουσα δὲ κριθήσεσθαι, ἱκετεύει τὸν δῆμον ἐπιτρέψαι τῇ Πεσσινουντίᾳ θεῷ τὴν κρίσιν· ϗ λυσαμένη τὴν ζώνην ἐπαφῆκε τῇ πρώρᾳ τῆς νεώς, προσευξαμένη, εἰ παρθένος εἴη ϗ ἁγνή, πεισθῆναι τὸ σκάφος. ῥᾳδίως δὲ τῆς ζώνης ἐξηρτημένης ἡ ναῦς ἠκολούθησεν· ὁμοῦ δὲ τὸ ἐναργὲς τῆς θεοῦ ϗ τὸ σεμνὸν τῆς παρθένου Ῥωμαῖοι ἐθαύμασαν. τοσαῦτα μὲν δὴ τῆς Πεσσινουντίας θεοῦ φιλοτιμότερον ἱστορήσθω, οὐκ ἄχαριν ἕξοντα γνῶσιν τοῖς τὰ Ῥωμαίων οὐκ ἀκριβοῦσιν. ὁ δὲ Κόμμοδος, ἐκφυγὼν τὴν Ματέρνου ἐπιβουλήν, πλείονί τε περὶ αὐτὸν ἐχρῆτο φρουρᾷ ϗ σπανίως τοῖς δήμοις ἐπεφαίνετο, τὰ πλεῖστα ἐν προαστείοις ϗ τοῖς ἀπωτέρω τῆς πόλεως βασιλικοῖς κτήμασι διατρίβων, ϗ ἑαυτὸν δικαστηρίων ἀπείργων ϗ βασιλικῶν πράξεων.

9. ταμίαι V 12. εἰς V εἰς W 14. ἐπ᾽ V
16. θυλίβριδος V οἱ om W 17. θεία δύναμις V 19. ἔδραμεν V 20. ἦν ταύτης. ὃς ἔδει V 21. εἶχον. μέλλουσα V
28. θεοῦ om V 29. οὐκ om V

12 Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ λοιμώδη νόσον κατασχεῖν τὴν Ἰταλίαν· μάλιστα δὲ τὸ πάθος τῇ Ῥωμαίων πόλει ἤκμασεν ἅτε πολυανθρώπῳ τε οὔσῃ φύσει καὶ τοὺς πανταχόθεν ὑποδεχομένῃ· πολλή τέ τις φθορὰ ἐγένετο ὑποζυγίων ἅμα καὶ ἀνθρώπων. τότε ὁ Κόμμοδος, συμβουλευσάντων αὐτῷ τινῶν ἰατρῶν, εἰς τὴν Λαύρεντον ἀνεχώρησεν· εὐψυχέστερον γὰρ ὂν τὸ χωρίον καὶ μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ) σωτήριον εἶναι ἐδόκει, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος φθορὰν ἀντέχειν ἐλέγετο εὐωδίᾳ τε τῆς τῶν δαφνῶν ἀποφορᾶς καὶ τῇ τῶν δένδρων ἡδείᾳ σκιᾷ. ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τὴν πόλιν, κελευόντων τῶν ἰατρῶν, μύροις εὐωδεστάτοις τάς τε ὀσφρήσεις καὶ τὰ ὦτα ἐνεπίμπλασαν, θυμιάμασί τε καὶ ἀρώμασι συνεχῶς ἐχρῶντο, φασκόντων τινῶν τὴν εὐωδίαν φθάσασαν ἐμπιμπλάναι τοὺς πόρους τῶν αἰσθήσεων καὶ κωλύειν δέχεσθαι τὸ φθορῶδες τοῦ ἀέρος, ἢ εἰ καί τι προεμπέσοι, κατεργάζεσθαι δυνάμει κρείττονι. πλὴν οὐδὲν ἧττον ἡ νόσος ἐπὶ πλεῖστον ἤκμασε, πολλῆς ἀνθρώπων φθορᾶς γενομένης πάντων τε ζῴων [τῶν] τοῖς ἀνθρώποις συνοίκων.

Ἐπέσχε δὲ κατ' αὐτὸ καὶ λιμὸς τὴν πόλιν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Κλέανδρός τις ἦν, τὸ μὲν γένος Φρύξ, τῶν δημοσίᾳ εἰωθότων ὑπὸ κήρυκι πιπράσκεσθαι· οἰκέτης δὲ βασιλικὸς γενόμενος συναυξηθείς τε τῷ Κομμόδῳ εἰς τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ τιμῆς καὶ ἐξουσίας προήχθη, ὡς τήν τε τοῦ σώματος φρουρὰν καὶ τὴν τοῦ θαλάμου ἐξουσίαν τήν τε τῶν στρατῶν ἀρχὴν ἐγχειρισθῆναι· ὑπὸ δὲ πλούτου καὶ τρυφῆς ἀνεπείσθη καὶ πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν. ἀθροίζων δὲ χρήματα, καὶ σῖτον πλεῖστον συνωνέμενος καὶ ἀποκλείων, ἤλπιζε προσάξεσθαι τόν τε δῆμον καὶ τὸ στρατόπεδον, εἰ πρῶτον ἐν σπάνει τῶν ἐπιτηδείων καταστήσας ἐπιδόσεσι λαμπραῖς ἁλόντας πόθῳ τοῦ χρειώδους προσαγάγοιτο. μέγιστον δὲ γυμνάσιον κατασκευάσας λουτρὸν δημόσιον ἀνῆκεν αὐτοῖς. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν δῆμον ἐδελέαζεν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀπεχθῶς ἔχοντες πρὸς αὐτόν, καὶ τῶν δεινῶν

3. φύσει om VV 6. λαυρίντον V 7. ὂν accessit e cod. Vindobon. 12. ἐμπίπλασαν V 15. φθινῶδες VV 18. [τῶν] om V VV 19. ὑπέσχε δὲ καὶ κατ' αὐτὸ λιμὸς τῆς πόλεως V 26. σιτου πλεῖστον VV, πλεῖστον σῖτον V 27. προσάξαθαι VV 32. ἐπαχθῶς V

τὰς αἰτίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφέροντες, μισȣ̃ντες αὐτȣ̃ τὸ ἀκόρεσον τῆς τȣ̃ πλȣ́τȣ ἐπιθυμίας, τὰ μὲν πρῶτα ἔν τε θεάτροις συνιςάμενοι ἢ κατὰ πλήθη κακῶς ἠγόρευον, ϗ τὸ τελευταῖον, διάγοντος ἐν προαςείῳ τȣ̃ Κομμόδȣ, ἐπελθόντες πανδημεὶ βόων ϗ τὸν Κλέανδρον εἰς θάνατον ᾔτȣν. ταραχῆς δὲ ȣ̓́σης περὶ τὸ προάστειον, τȣ̃ τε Κομμόδȣ ἐν τοῖς ἀνακεχωρηκόσι τόποις ἡδοναῖς σχολάζοντος, ἀγνοȣ̃ντός τε τὰ θρυλλȣ́μενα, ἐπείπερ ὁ Κλέανδρος ἀγγέλλεσθαί τι τῶν πραττομένων ἐκώλυεν αὐτῷ, αἰφνιδίως, ȣ̓ προσδοκῶντος τȣ̃ δήμȣ, ἐπιφαίνονται ὡπλισμένοι κελεύσαντος τȣ̃ Κλεάνδρȣ πάντες οἱ βασίλειοι ἱππεῖς, τȣ́ς τε ἐντυγχάνοντας ἔβαλλον ϗ ἐτίτρωσκον. ὁ δὲ δῆμος ȣ̓δὲ ἀντιστῆναι οἷόςτε ἦν, ἄνοπλοι πρὸς ὡπλισμένȣς ϗ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς· τροπῆς δὲ γενομένης ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν. ἐφθείρετο δὲ ὁ δῆμος ȣ̓ μόνον βαλλόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ȣ̓δὲ πατȣ́μενος ὑπὸ τῶν ἵππων, ἀλλ' ὑπό τε πλήθȣς ὠθȣ́μενοι ϗ ὑπὸ τῶν ἱππέων ἐπ' ἀλλήλȣς πίπτοντες πολλοὶ ἀπώλοντο. μέχρι μὲν ȣ̓̃ν τῶν τῆς Ῥώμης πυλῶν ἀκωλύτως οἱ ἱππεῖς διώκοντες τȣ̀ς ἐμπίπτοντας ἀφειδῶς ἀνῄρȣν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει μείναντες, αἰσθόμενοι τὸ κατειληφὸς πάθος, ἀποκλείσαντες τὰς τῶν οἰκιῶν εἰσόδȣς εἴς τε τὰ δωμάτια ἀναβάντες λίθοις ϗ κεράμοις ἔβαλλον τȣ̀ς ἱππεῖς, οἱ δὲ ἔπασχον ἅπερ δεδράκεσαν, ȣ̓δενὸς μὲν αὐτοῖς συστάδην μαχομένȣ, τȣ̃ δὲ πλήθȣς ἐξ ἀσφαλȣ̃ς ἤδη βάλλοντος αὐτȣ́ς. τιτρωσκόμενοι τοίνυν ϗ μὴ φέροντες ἐς φυγὴν ἐτράπησαν, πολλοὶ δὲ αὐτῶν διεφθείροντο· ὑπό τε τῆς τῶν λίθων συνεχȣ̃ς βολῆς οἱ ἵπποι, κυλινδȣμένοις τοῖς λίθοις ἐπιβαίνοντες, ὤλισθαινον ϗ τοὺς ἐπιβάτας ἀπωθȣ̃ντο. πολλῶν δὲ ἑκατέρωθεν πιπτόντων ἐπεβοήθȣν τῷ δήμῳ καὶ οἱ

13 τῆς πόλεως πεζοὶ στρατιῶται, μίσει τῶν ἱππέων. ὄντος δὲ πολέμȣ ἐμφυλίȣ ἄλλος μὲν ȣ̓δεὶς ἀγγεῖλαι τὰ πραττόμενα τῷ Κομμόδῳ ἐβȣ́λετο δέει τῆς Κλεάνδρȣ ἐξȣσίας· ἡ δὲ πρεσ-

2. τε om VV 3. καὶ ante κατὰ om VV 10. πάντες [δὲ] οἱ VV 11. ἱππεῖς καὶ τούς τε V 13. ἔφευγον VV 14. βαλλόμενοι V 15. πατούμενοι V ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ πλ. VV 16. ὠθȣ́μενος VV ἐπάλληλοι VV 21. δώματα V 23. ἐπ' V 24. δέροντες V 25. διεφθείροντο ὑπὸ [τε] VV 26. οἱ δὲ ἵπποι VV 31. ἐβουλεύετο V

βυτάτη τῶν Κομμόδȣ ἀδελφῶν (Φαδίλλα ἦν ὄνομα αὐτῇ) εἰσδραμȣ̃σα πρὸς τὸν βασιλέα (ῥᾳδία δὲ ἡ εἴσοδος αὐτῇ ϗ ἀκώλυτος ἅτε ἀδελφῇ), λυσαμένη τὰς τρίχας ῥίψασά τε εἰς τὴν γῆν ἑαυτήν, ȣ̓δὲν ἀλλ᾽ ἢ πένθȣς σχῆμα δείξασα „σὺ μέν" ἔφη „ὦ βασιλεῦ, μένων ἐπὶ ἡσυχίᾳ τῶν πραττομένων ἀγνοίᾳ, ἐν ἐσχάτῳ καθέστηκας κινδύνῳ· ἡμεῖς δέ, τὸ σὸν γένος, ὅσον ȣ̓δέπω ἀπολȣ́μεθα. οἴχεται δέ σοι ὅ τε δῆμος Ῥωμαίων ϗ τὸ πλεῖστον τȣ̃ στρατιωτικȣ̃. ἃ δὲ πρὸς μηδενὸς βαρβάρων πείσεσθαι προσεδοκῶμεν, ταῦτα δρῶσιν ἡμᾶς οἱ οἰκεῖοι· ϗ ȣ̃ς μάλιστα εὐηργέτησας, τȣ́τȣς ἐχθρȣ̀ς ἔχεις. Κλέανδρος ἐπὶ σὲ τόν τε δῆμον ϗ τὸ στρατιωτικὸν ὥπλισεν· ἐκ δὲ διαφόρȣ ϗ ἐναντίας γνώμης οἱ μὲν μισȣ̃ντες αὐτόν, ὁ δῆμος, οἱ δὲ στέργοντες, πᾶν τὸ ἱππικὸν τάγμα, ἐν ὅπλοις εἰσί, ϗ φθείροντες ἀλλήλȣς ἐμφυλίȣ αἵματος τὴν Ῥώμην ἐπλήρωσαν. τὰ δ᾽ ἑκατέρȣ τȣ̃ πλήθȣς δεινὰ ἡμᾶς προσλήψεται, εἰ μὴ τὴν ταχίστην πρὸς τὸν θάνατον ἐκδώσεις πονηρὸν οἰκέτην, ὀλέθρȣ τοσȣ́τȣ τοῖς μὲν αἴτιον ἤδη γεγονότα, ἡμῖν δὲ ἐσόμενον ὅσον ȣ̓δέπω." τοιαῦτά τινα εἰπȣ̃σα, ῥηξαμένη τε τὴν ἐσθῆτα, ϗ τῶν παρόντων τινὲς θαῤῥήσαντες τοῖς τῆς ἀδελφῆς τȣ̃ βασιλέως λόγοις τὸν Κόμμοδον ἐτάραξαν. ἐκπλαγεὶς δὲ ἐκεῖνος, τόν τε ἐπικείμενον κίνδυνον ȣ̓ μέλλοντα ἀλλὰ παρόντα ἤδη φοβηθείς, μεταπέμπεται τὸν Κλέανδρον, ȣ̓δὲν μέν τι εἰδότα τῶν ἀπηγγελμένων, οἰόμενον δέ. ἐλθόντα δ᾽ αὐτὸν συλληφθῆναι κελεύει, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν δόρατί τε ἐπιμήκει ἐγκαταπήξας ἐκπέμπει τερπνὸν ϗ ποθεινὸν τῷ δήμῳ θέαμα. ἔστη γὰρ ȣ̃τω τὸ δεινόν, καὶ ἑκάτεροι πολεμȣ̃ντες ἐπαύσαντο, οἱ μὲν στρατιῶται ἀνῃρημένον ἰδόντες ὑπὲρ ȣ̃ ἐμάχοντο, δέει τε τῆς τȣ̃ βασιλέως ὀργῆς (συνίεσαν γὰρ ἐξηπατῆσθαι ϗ τὰ δρασθέντα παρὰ γνώμην αὐτȣ̃ τετολμηκέναι)· ὁ δὲ δῆμος κεκόρεστο τιμωρίαν παρὰ τȣ̃ τὰ δεινὰ δράσαντος εἰληφώς. προσανεῖλον δὲ ϗ τȣ̀ς παῖδας τȣ̃ Κλεάνδρȣ (δύο δὲ ἦσαν ἄῤῥενες αὐτῷ), πάντας τε ὅσȣς ᾔδεσαν ἐκείνȣ φίλȣς διεχρήσαντο· σύροντές τε τὰ σώ-

2. ἡ om V 10. οἰκέται VV 17. τοσȣ́τȣ αἴτιον καὶ τȣ́τοις μὲν αἴτιον V 19. ἐθάῤῥησαν V 20. λόγοις καὶ τὸν V 24. δ᾽] οὖν V 33. ἐκείνῳ VV

ματα καὶ πᾶσαν ὕβριν ἐνυβρίσαντες, τέλος λελωβημένος εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἔῤῥιψαν φέροντες. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Κλέανδρός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐχρήσαντο, φιλοτιμησαμένης, ὡς ἄν τις εἴποι, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν ἑνὶ δεῖξαι ὅτι ἐκ τῆς ἐσχάτης εὐτελείας εἰς τὸ μέγιστον ὕψος ἆραι καὶ πάλιν τὸν ἀρθέντα ῥῖψαι ὀλίγη καὶ ἀνέλπιστος δύναται τύχης ῥοπή.

Ὁ δὲ Κόμμοδος δεδιὼς μὲν τὴν τοῦ δήμου κίνησιν, μή τι καὶ περὶ αὐτὸν νεωτερίσειεν, ὅμως δὲ παρορμησάντων αὐτὸν τῶν οἰκείων κατελθὼν ἐς τὸ ἄστυ, μετὰ πάσης εὐφημίας τε καὶ παραπομπῆς τοῦ δήμου ὑποδεχθεὶς εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν. πειραθεὶς δὲ τοσούτων κινδύνων ἀπίστως προσεφέρετο πᾶσιν, ἀφειδῶς τε φονεύων καὶ πάσαις διαβολαῖς ῥᾳδίως πιστεύων, μηδέ τινα προσιέμενος τῶν λόγου ἀξίων, ἀλλὰ τῆς μὲν περὶ τὰ καλὰ σπουδῆς ἀπῆγεν ἑαυτόν, δεδέλωντο δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπάλληλοι καὶ ἀκόλαστοι σώματος ἡδοναί. καὶ σώφρων μὲν πᾶς καὶ παιδείας κἂν μετρίως μεμνημένος τῆς αὐλῆς ὡς ἐπίβουλος ἐδιώκετο· γελωτοποιοὶ δὲ καὶ τῶν αἰσχίστων ὑποκριταὶ εἶχον αὐτὸν ὑποχείριον. ἁρμάτων τε ἡνιοχείας καὶ θηρίων ἐξ ἀντιστάσεως μάχας ἐπαιδεύετο, τῶν μὲν κολάκων εἰς ἀνδρείας δόξαν αὐτὰ ἀνυμνέντων, τοῦ δὲ ἀπρεπέστερον μετιόντος ἢ βασιλεῖ σώφρονι ἥρμοζεν.

14 Ἐγένοντο δέ τινες κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ διοσημεῖαι. ἀστέρες γὰρ ἡμέριοι συνεχῶς ἐβλέποντο, ἕτεροί τε εἰς μῆκος κεχαλασμένοι ὡς ἐν μέσῳ ἀέρι κρέμασθαι δοκεῖν· ζῷά τε παντοῖα καὶ τὴν ἑαυτῶν φύσιν μὴ τηροῦντα σχήμασί τε ἀλλοδαποῖς καὶ μέρεσι σώματος ἀναρμόστοις πολλάκις ἀπεκυήθη. τὸ μέγιστον δὲ δεινόν, ὃ καὶ τὸν παρόντα καιρὸν ἐλύπησε καὶ πρὸς τὸ μέλλον οἰωνίσματι καὶ φαύλῳ συμβόλῳ χρωμένους πάντας ἐτάραξεν· οὔτε γὰρ ὄμβρου προϋπάρξαντος οὔτε νεφῶν ἀθροισθέντων, σεισμοῦ δὲ ὀλίγου προγενομένου γῆς, εἴτε σκηπτοῦ νύκτωρ κατενεχθέντος, εἴτε καὶ πυρός ποθεν ἐκ τοῦ σει-

1. λελωβημένα V φέροντες ἔρριψαν V 3. φιλοτιμουμένης V 4. ἀνθρωπίνης om V 5. ὕψος V 6. δύναται om V 8. αὐτὸν V 15. ἐδεδούλωντο VV 16. σώματος om V 17. κἂν ἐπὶ μετρίως μεμνημένος V 21. ὑμνούντων VV 23. διοσημίαι VV 27. ἀπεκυήθησαν V τὸ om VV 28. ὃ om VV 31. προσγιγομένου V

σμᾶ διαῤῥυέντος, πᾶν τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος κατεφλέχθη, μέγιστον ϗ κάλλιστον γενόμενον τῶν ἐν τῇ πόλει ἔργων. πλουσιώτατον δὲ ἦν πάντων ἱερῶν, δι᾽ ἀσφάλειαν ἀναθήμασι κεκοσμημένον χρυσᾶ τε ϗ ἀργύρᾳ· ἕκαστος δέ, ἃ εἶχεν, ἐκεῖσε ἐθησαυρίζετο. ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκείνης νυκτὸς πολλὰς ἐκ πλουσίων πένητας ἐποίησεν. ὅθεν ὠλοφύροντο κοινῇ μὲν πάντες τὰ δημόσια, ἕκαστος δὲ τὰ ἴδια αὐτᾶ.

Καταφλέξαν δὲ τὸ πῦρ τόν τε νεὼν ϗ πάντα τὸν περίβολον, ἐπενεμήθη ϗ τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως καὶ κάλλιστα ἔργα· ὅτε ϗ τῆς Ἑστίας τᾶ νεὼ καταφλεχθέντος ὑπὸ τᾶ πυρὸς γυμνωθὲν ὤφθη τὸ τῆς Παλλάδος ἄγαλμα, ὃ σέβουσι ϗ κρύπτουσι Ῥωμαῖοι κομισθὲν ἀπὸ Τροίας, ὡς λόγος· ὅτε πρῶτον ϗ μετὰ τὴν ἀπ᾽ Ἰλίου εἰς Ἰταλίαν ἄφιξιν εἶδον οἱ καθ᾽ ἡμᾶς ἄνθρωποι· ἁρπάσασαι γὰρ τὸ ἄγαλμα αἱ τῆς Ἑστίας ἱέρειαι παρθένοι διὰ μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδᾶ εἰς τὴν τᾶ βασιλέως αὐλὴν μετεκόμισαν. κατεφλέχθη δὲ ϗ ἄλλα πλεῖστα τῆς πόλεως μέρη κάλλιστα. ἱκανῶν τε ἡμερῶν πάντα ἐπιὸν τὸ πῦρ ἐπεβόσκετο· ἐδὲ πρότερον ἐπαύσατο, πρὶν ἢ κατενεχθέντες ὄμβροι ἐπέσχον αὐτᾶ τὴν ὁρμήν. ὅθεν καὶ τὸ πᾶν ἔργον ἐξεθειάσθη, πιστευόντων κατ᾽ ἐκεῖνο καιρᾶ τῶν τότε ἀνθρώπων ὅτι γνώμῃ θεῶν καὶ δυνάμει ἤρξατό τε τὸ πῦρ καὶ ἐπαύσατο. συνεβάλλοντο δέ τινες ἐκ τῶν κατειληφότων πολέμων σημεῖον εἶναι τὴν τᾶ νεὼ τῆς Εἰρήνης ἀπώλειαν. τὰ γᾶν ἀκολουθήσαντα, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐρᾶμεν, ἐκ τῆς ἀποβάσεως τὴν προϋπάρχουσαν φήμην ἐπιςώσατο.

Πολλῶν δὴ ϗ δεινῶν συνεχῶς κατειληφότων τὴν πόλιν, ἐκέτι ὁ Ῥωμαίων δῆμος μετ᾽ εὐνοίας τὸν Κόμμοδον ἐπέβλεπεν, ἀλλὰ ϗ τὰς αἰτίας τῶν ἐπαλλήλων συμφορῶν εἰς τοὺς ἐκείνου ἀκρίτους φόνους ϗ τὰ λοιπὰ τᾶ βίου ἀνέφερεν ἁμαρτήματα. ἐδὲ γὰρ ἐλάνθανε τὰ πραττόμενα πάντας, ἀλλὰ ἐδὲ αὐτὸς λανθάνειν ἤθελεν· ἃ δὲ πράττων] οἴκοι διεβάλλετο, ταῦτα ϗ δημοσίᾳ δεῖξαι ἐτόλμησεν. εἰς τοσᾶτόν τε μανίας ϗ παροινίας προὐχώρησεν, ὡς πρῶτον μὲν τὴν πατρῴαν προση-

3. δὲ — 4. ἀργύρου om V   4. ἐκεῖθεν V   11. σέβουσί τε καὶ κηρύττουσι V   12. malim ὅγε   16. πλεῖστα ἄλλα VV   18. κατ. οἱ ὄμβροι V   22. συνιβάλλετο δέ τινος ἐκ τῶν καταλαβόντων V   28. ἀλλεπαλλήλων V   31. καὶ ἃ δὲ V   32. τοσοῦτον δὲ V

γορίαν παραιτήσασθαι, ἀντὶ δὲ Κομμόδου καὶ Μάρκου υἱοῦ Ἡρακλέα τε καὶ Διὸς υἱὸν αὐτὸν κελεύσας καλεῖσθαι, ἀποδυσάμενός τε τὸ Ῥωμαίων καὶ βασίλειον σχῆμα λεοντῆν ἐπεστρώννυτο, καὶ ῥόπαλον μετὰ χεῖρας φέρων· ἀμφιέννυτό τε ἁλεργεῖς καὶ χρυσοϋφεῖς ἐσθῆτας, ὡς εἶναι καταγέλαστον αὐτὸν ὑφ' ἑνὶ σχήματι καὶ θηλειῶν πολυτέλειαν καὶ ἡρώων ἰσχὺν μιμόμενον. τοιοῦτος μὲν δὴ προϊὼν ἐφαίνετο. ἤλλαξε δὲ καὶ τῶν ἐνιαυσίων μηνῶν τὰ ὀνόματα, ὅσα μὲν ἀρχαῖα καταλύσας, πάντας δὲ ταῖς ἑαυτοῦ προσηγορίαις ὀνομάσας, ὧν αἱ πλεῖσται εἰς Ἡρακλέα δῆθεν ὡς ἀνδρειότατον ἀνεφέροντο. ἔστησε δὲ καὶ ἀνδριάντας αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀντικρὺ τοῦ τῆς συγκλήτου συνεδρίου τόξον διηγκυλημένον· ἐβούλετο γὰρ δὴ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῷ φόβον ἀπειλεῖν. τὸν μὲν ἓν ἀνδριάντα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν καθελοῦσα ἡ σύγκλητος Ἐλευθερίας εἰκόνα ἱδρύσατο.

15 Ὁ δὲ Κόμμοδος μηκέτι κατέχων ἑαυτοῦ δημοσίᾳ θέας ἐπετέλεσεν, ὑποσχόμενος τά τε θηρία πάντα ἰδίᾳ χειρὶ κατακτενεῖν καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις τῶν νεανιῶν μονομαχήσειν. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης συνέθεον ἔκ τε τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, θεασόμενοι ἃ μὴ πρότερον μήτε ἑωράκεσαν μήτε ἠκηκόεισαν. καὶ γὰρ διηγγέλλετο αὐτοῦ τῆς χειρὸς τὸ εὔστοχον, καὶ ὅτι ἔμελεν αὐτῷ ἀκοντίζοντι καὶ τοξεύοντι μὴ πταίειν. συνῆσαν δὲ παιδεύοντες αὐτὸν Παρθυαίων οἱ τοξικὴν ἀκριβοῦντες καὶ Μαυρουσίων οἱ ἀκοντίζειν ἄριστοι, οὓς πάντας εὐχειρίᾳ ὑπερέβαλλεν. ἐπεὶ δὲ κατέλαβον αἱ τῆς θέας ἡμέραι, τὸ μὲν ἀμφιθέατρον πεπλήρωτο, τῷ δὲ Κομμόδῳ περίδρομος κύκλῳ κατεσκεύαστο, ὡς μὴ συστάδην τοῖς θηρίοις μαχόμενος κινδυνεύοι, ἄνωθεν δὲ καὶ ἐξ ἀσφαλοῦς ἀκοντίζων εὐτοξίας μᾶλλον ἢ ἀνδρείας παρέχοιτο δεῖξιν. ἐλάφους μὲν οὖν καὶ δορκάδας, ὅσα τε κερασφόρα πλὴν ταύρων, συνθέων αὐτοῖς καὶ καταδιώκων ἔβαλλε, φθάνων τε αὐτῶν τὸν δρόμον καὶ πληγαῖς καιρίαις ἀναιρῶν· λέοντας δὲ καὶ παρδάλεις, ὅσα τε ζῷα γενναῖα, περιθέων ἄνωθεν κατηκόντιζεν.

3. ὑπεστρώννυτο W 6. αὐτόν, [καὶ] ὑφ' ἑνὶ σχ. θηλ. W 8. ἐνιαυσιαίων W 13. αὐτῶν V 15. ἵδρυσεν V 22. ἔμελλον V 25. ὑπερέβαλεν V 27. μηδὲ V 29. εὐτοξείας V, immo εὐστοχίας. 32. καιρίοις W

οὐδέ τις εἶδεν ἀκόντιον δεύτερον οὐδὲ τραῦμα ἄλλο πλὴν τοῦ θανατηφόρου· ἅμα γὰρ τῇ τοῦ ζώου ὁρμῇ κατά γε μετώπου ἢ κατὰ καρδίας ἔφερε τὴν πληγήν· καὶ οὐδέποτε σκοπὸν ἄλλον ἔσχεν οὐδὲ ἐπ᾽ ἄλλο μέρος ἦλθε τὸ ἀκόντιον τοῦ σώματος, ὡς μὴ ἅμα τε τρῶσαι ϗ φονεῦσαι. τὰ δὲ πανταχόθεν ζῷα ἠθροίζετο αὐτῷ· τότε γοῦν εἴδομεν ὅσα ἐν γραφαῖς ἐθαυμάζομεν· ἀπό τε γὰρ Ἰνδῶν ϗ Αἰθιόπων, εἴ τι πρότερον ἄγνωστον ἦν, μεσημβρίας τε καὶ τῆς ἀρκτώας γῆς ζῷα πάντα φονεύων Ῥωμαίοις ἔδειξε. τὸ δ᾽ εὔστοχον τῆς χειρὸς αὐτοῦ πάντες ἐξεπλήττοντο. λαβὼν οὖν ποτὲ βέλη ὧν αἱ ἀκμαὶ ἦσαν μηνοειδεῖς, ταῖς Μαυρουσίαις στρουθοῖς ὀξύτατα φερομέναις ϗ ποδῶν τάχει ϗ κολπώσει πτερῶν ἐπαφιεὶς τὰ βέλη κατ᾽ ἄκρου τοῦ τραχήλου, ἐκαρατόμει, ὡς τῶν κεφαλῶν ἀφῃρημένας ὁρμῇ τοῦ βέλους ἔτι περιθεῖν αὐτὰς ὡς μηδὲν παθούσας. παρδάλεως δέ ποτε ὀξυτάτῳ δρόμῳ τὸν ἐκκαλούμενον καταλαβούσης, φθάσας τῷ ἀκοντίῳ μέλλουσαν δήξεσθαι, τὴν μὲν ἀπέκτεινε, τὸν δὲ ἐῤῥύσατο, φθάσας τῇ τοῦ δόρατος αἰχμῇ τὴν τῶν ὀδόντων ἀκμήν. λεόντων δέ ποτε ἐξ ὑπογαίων ἑκατὸν ἀναῤῥιφθέντων ἰσαρίθμοις ἀκοντίοις πάντας ἀπέκτεινεν, ὡς ἐπὶ πολὺ κειμένων τῶν πτωμάτων δι᾽ αὐτὸ τοῦτο ἐπὶ σχολῆς πάντας ἀριθμῆσαι ϗ μηδὲν ἰδεῖν περιττὸν ἀκόντιον.

Μέχρι μὲν οὖν τούτων, εἰ ϗ βασιλείας τὰ πραττόμενα ἦν ἀλλότρια, πλὴν ἀνδρείας καὶ εὐστοχίας παρὰ τοῖς δημώδεσιν εἶχέ τινα χάριν. ἐπεὶ δὲ ϗ γυμνὸς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον εἰσῆλθεν ὅπλα τε ἀναλαβὼν ἐμονομάχει, τότε σκυθρωπὸν εἶδεν ὁ δῆμος θέαμα, τὸν εὐγενῆ Ῥωμαίων βασιλέα, μετὰ τοσαῦτα τρόπαια πατρός τε ϗ προγόνων, οὐκ ἐπὶ βαρβάρους ὅπλα λαμβάνοντα στρατιωτικὰ ἢ Ῥωμαίων ἀρχῇ πρέποντα, καθυβρίζοντα δὲ τὸ ἀξίωμα αἰσχίστῳ ϗ μεμιασμένῳ σχήματι. μὲν οὖν μονομαχῶν ῥᾳδίως τῶν ἀνταγωνιστῶν περιεγένετο, ϗ μέχρι τραυμάτων προεχώρει, ὑπεικόντων ἁπάντων ϗ τὸν βασιλέα, οὐ τὸν μονομάχον ἐννοούντων. εἰς τοσοῦτον δὲ προεχώρησε μανίας ὡς μηκέτι βούλεσθαι μηδὲ τὴν βασίλειον

2. κατὰ τοῦ μετ. VV 3. καρδίαν V 9. ἐπέδειξε V 13. ὡς καὶ τῶν κεφ. ἀφῃρημένων ἡ ὁρμὴ V 16. δήξασθαι V VV 20. σωμάτων V 22. οὖν om VV 26. εὐγενῆ καὶ Ῥωμαίων VV

οἰκεῖν ἑστίαν· ἀλλὰ γὰρ μετοικισθῆναι ἐβούλετο εἰς τὸ τῶν μονομάχων καταγώγιον. ἑαυτὸν δὲ οὐκέτι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τοῦ μονομαχέντων ἐνδόξου τινὸς προτετελευτηκότος ὀνόματι καλεῖσθαι προσέταξε. τοῦ δὲ μεγίστου ἀγάλματος κολοσσιαίου, ὅπερ σέβουσι Ῥωμαῖοι εἰκόνα φέρον ἡλίου, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν ἱδρύσατο ἑαυτοῦ, ὑπογράψας τῇ βάσει [οὐχ] ἃς εἰώθασι βασιλικὰς ϗ πατρῴους προσηγορίας, ἀντὶ δὲ Γερμανικοῦ „μονομάχους χιλίους νικήσαντος."

16 Ἔδει δὲ ἄρα ποτὲ κἀκεῖνον παύσασθαι μεμηνότα ϗ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τυραννουμένην. νέου μὲν γὰρ ἔτους τῆς ἐπιούσης ἔμελλεν ἡμέρας — σέβουσι δὲ τὴν ἑορτὴν Ῥωμαῖοι εἰς θεὸν ἀρχαιότατον τῆς Ἰταλίας ἐπιχώριον ἀναφέροντες· φασὶ γὰρ αὐτοῦ καὶ Κρόνον, ὑπὸ Διὸς ἐκβληθέντα τῆς ἀρχῆς, κατελθόντα εἰς γῆν γενέσθαι ξένον, δεδιότα δὲ τὴν τοῦ παιδὸς δυναστείαν παρ' αὐτῷ κρυπτόμενον λαθεῖν· ὅθεν ϗ τὸ ὄνομα δοθῆναι τῷ χώρῳ τῆς Ἰταλίας Λάτιόν τε κληθῆναι, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς εἰς τὴν ἐπιχώριον παραχθέν. διὰ ταῦτά τοι ϗ μέχρι νῦν Ἰταλιῶται τὰ μὲν Κρόνια προεορτάζουσι θεῷ τῷ λαθόντι, τὴν δὲ τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἱερομηνίαν ἄγουσι τῷ τῆς Ἰταλίας θεῷ. διπρόσωπον δὲ αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα ἵδρυται, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ὁ ἐνιαυτὸς ἄρχεταί τε ϗ παύεται. ταύτης δὴ τῆς ἑορτῆς προσιούσης, ἐν ᾗ μάλιστα Ῥωμαῖοι δεξιοῦνταί τε ἀλλήλους ϗ προσαγορεύουσι, νομισμάτων τε ἀντιδόσεσι ϗ κοινωνίᾳ τῶν γῆς ϗ θαλάττης καλῶν εὐφραίνουσιν αὐτούς, ἀρχαί τε ἐπώνυμοι τότε πρῶτον τὴν ἔνδοξον ϗ ἐνιαύσιον πορφύραν περιτίθενται, πάντων ἑορταζόντων ὁ Κόμμοδος ἐβούλετο οὐκ ἐκ τῆς βασιλείου, ὡς ἔθος, προελθεῖν οἰκίας ἀλλ' ἐκ τοῦ τῶν μονομάχων καταγωγίου, ἀντὶ δὲ τῆς εὐπαρύφου ϗ βασιλικῆς πορφύρας ὅπλα τε αὐτὸς φέρων ϗ συμπροϊόντων τῶν λοιπῶν μονομάχων ὀφθῆναι τοῖς Ῥωμαίοις.

Ἐπεὶ δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ταύτην ἀνήνεγκε πρὸς Μαρκίαν, ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ἣ οὐδέν τι ἀπεῖχε γαμετῆς γυναικός, ἀλλὰ πάντα ὑπῆρχεν ὅσα Σεβαστῇ, πλὴν

1. ἑστίαν οἰκεῖν VV μετοικιθῆναί τε ἐβ. V 3. ὀνόματι δὲ καλ. V 18. κρόνεια V 19. θεῷ δὲ τῷ λαχόντι τήνδε του V 20. ἵδρυται τὸ ἄγαλμα VV 22. δὲ VV προϊούσης VV 25. τε καὶ ἐπ. V. fortasse legendum τε αἱ ἐπ. 27. ἐβουλεύετο V VV

του πυρός· ἡ μαθουσα τὴν παράλογον ουτω ϗ ἀπρεπῆ βούλησιν
αὐτου τὰ πρῶτα ἐλιπάρει, ϗ προσπίπτουσα μετὰ δακρύων
ἐδεῖτο μήτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν καθυβρίσαι μήθ' ἑαυτὸν
ἐπιδόντα μονομάχοις καὶ ἀπεγνωσμένοις ἀνθρώποις κινδυ-
νευσαι. ἐπεὶ δὲ πολλὰ ἱκετεύουσα οὐκ ἐτύγχανεν αὐτου, ἡ μὲν
δακρύουσα ἀπέστη· ὁ δὲ Κόμμοδος μεταπεμψάμενος Λαῖτον
τὸν ἔπαρχον τῶν στρατοπέδων Ἔκλεκτόν τε τὸν του θαλάμου
προεστῶτα ἐκέλευεν αὐτῷ παρασκευασθῆναι ὡς διανυκτε-
ρεύσων ἐν τῷ τῶν μονομάχων καταγωγίῳ κἀκεῖθεν προελευ-
σόμενος ἐπὶ τὰς θυσίας τῆς ἱερομηνίας, ὡς Ῥωμαίοις ἔνο-
πλος ὀφθείη. οἱ δὲ ἱκέτευον ϗ πείθειν ἐπειρῶντο μηδὲν ἀνά-
17 ξιον τῆς βασιλείας ποιεῖν. ὁ δὲ Κόμμοδος ἀσχάλλων τοὺς
μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον ὡς
δὴ καθευδήσων (ϗ γὰρ μεσημβρίας εἰώθει τουτο ποιεῖν), λα-
βὼν γραμματεῖον τούτων δὴ τῶν ἐκ φιλύρας εἰς λεπτότητα
ἠσκημένων ἐπαλλήλῳ τε ἀνακλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐπτυγμένων,
γράφει οὓς χρὴ τῆς νυκτὸς φονευθῆναι. ὧν πρώτη μὲν ἦν
Μαρκία, εἵποντο δὲ Λαῖτός τε ϗ Ἔκλεκτος, ἐπὶ δὲ τούτοις
πολὺ πλῆθος τῶν τῆς συγκλήτου πρωτευόντων. τοὺς μὲν γὰρ
πρεσβυτέρους ϗ λοιποὺς πατρῴους φίλους ἀποσκευάσασθαι πάν-
τας ἤθελεν, αἰδούμενος ἔχειν αἰσχρῶν ἔργων σεμνοὺς ἐπόπτας·
τῶν δὲ πλουσίων τὰς οὐσίας χαρίσασθαι ἐβούλετο μερίσαι τε
εἰς τοὺς στρατιώτας ϗ τοὺς μονομαχουντας, τοὺς μὲν ἵνα φυ-
λάττοιεν αὐτόν, τοὺς δὲ ἵνα τέρποιεν. γράψας δὴ γραμμα-
τεῖον τίθησιν ἐπὶ του σκίμποδος, οἰηθεὶς μηδένα ἐκεῖσε εἰσε-
λεύσεσθαι. ἦν δὲ παιδίον πάνυ νήπιον, τούτων δὴ τῶν γυ-
μνῶν μὲν ἐσθῆτος, χρυσῷ δὲ ϗ λίθοις πολυτίμοις κεκοσμη-
μένων, οἷς ἀεὶ χαίρουσι Ῥωμαίων οἱ τρυφῶντες. ὑπερηγάπα
δὲ Κόμμοδος αὐτὸ ὡς συγκαθεύδειν πολλάκις· Φιλοκόμμο-
δός τε ἐκαλεῖτο, δεικνυούσης ϗ τῆς προσηγορίας τὴν στορ-
γὴν τὴν εἰς τὸν παῖδα του βασιλέως. τὸ δὴ παιδίον τουτο ἄλ-
λως ἀθύρον, προελθόντος του Κομμόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λου-
τρά τε ϗ κραιπάλας, εἰσδραμὸν εἰς τὸν θάλαμον ὥσπερ

2. κατελιπάρει V 6. λαῖτόν τε τὸν V 16. ἐπαλλήλῳ — ἐπτυγμένων om V 19. τῆς om VV 24. δὴ δὲ V 26. δὲ καὶ π. V 28. ῥωμαῖοι τρυφῶντες V 29. δὲ αὐτὸ Κόμμοδος VV συγκαθεῦδον V 30. καὶ om V

εἰώθει, τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος κείμενον ἀνελόμενον, ἵνα δὴ παίζειν ἔχοι, πρόεισι τοῦ οἴκου. κατὰ δέ τινα δαίμονα συνήντα τῇ Μαρκίᾳ. ἡ δὲ (ϗ αὐτὴ γὰρ ἔστεργε τὸ παιδίον) περιπτύξασα ϗ φιλοῦσα τὸ γραμματεῖον ἀφαιρεῖται, δεδοικυῖα δὴ μή τι τῶν ἀναγκαίων ὑπὸ νηπιότητος ἀγνοοῦν παῖζον διαφθείρῃ. γνωρίσασα δὲ τὴν Κομμόδου χεῖρα, ταύτῃ καὶ μᾶλλον ἐσπούδαζε διεξελθεῖν τὴν γραφήν. ἐπεὶ δὲ εὗρεν αὐτὸ θανατηφόρον ϗ πρὸ ἁπάντων αὐτήν τε μέλλουσαν τεθνήξεσθαι, Λαῖτόν τε ϗ Ἔκλεκτον ἐπακολουθήσοντας, τῶν τε λοιπῶν τοιοῦτον φόνον, ἀνοιμώξασα καθ᾽ ἑαυτήν τε εἰποῦσα „εὖγε ὦ Κόμμοδε! ταῦτα γὰρ χαριστήρια εὐνοίας τε καὶ στοργῆς ὕβρεώς τε ϗ παροινίας τῆς σῆς, ἧς ἐτῶν τοσούτων ἠνεσχόμην; ἀλλ᾽ οὐ καταπροΐξῃ αὐτὸς μεθύων γηφάσης γυναικός.“ ταῦτα εἰποῦσα τὸν Ἔκλεκτον μεταπέμπεται· ἔθος δ᾽ εἶχεν αὐτῇ προσιέναι ἅτε τοῦ θαλάμου φύλαξ, ἔτι τε καὶ ἐπὶ συνουσίᾳ αὐτοῦ διεβάλλετο. δοῦσα δὲ τὸ γραμματεῖον „ὁρᾷ“ ἔφη „ποίαν μέλλομεν παννυχίζειν ἑορτήν.“ ὁ δὲ Ἔκλεκτος ἀναγνούς τε ϗ ἐκπλαγείς (ἦν δὲ τὸ γένος Αἰγύπτιος, τολμῆσαί τε ἅμα ϗ δρᾶσαι θυμῷ τε δουλεῦσαι πεφυκώς) κατασημηνάμενος οὖν τὸ γραμματεῖον διά τινος τῶν ἑαυτῷ πιστῶν ἀναγνωσθησόμενον πέμπει τῷ Λαίτῳ. ὁ δὲ ϗ αὐτὸς ταραχθεὶς ἀφικνεῖται πρὸς Μαρκίαν ὡς δὴ συσκεψόμενος αὐτοῖς περὶ ὧν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ϗ τοῦ τῶν μονομάχων καταγωγίου· προσποιησάμενοι δὲ περὶ τῶν ἐκείνῳ διαφερόντων σκέπτεσθαι συντίθενται φθάσαι τι δράσαντες ἢ παθεῖν, οὐδὲ καιρὸν εἶναι μελλήσεως ἢ ἀναβολῆς. ἀρέσκει δὴ δοῦναι φάρμακον δηλητήριον τῷ Κομμόδῳ, ὑπέσχετο δ᾽ αὐτὸ ῥᾷστα δώσειν ἡ Μαρκία· εἰώθει γὰρ αὐτὴ κιρνάναι τε καὶ διδόναι τὴν πρώτην πόσιν, ὡς ἥδιον πίοι παρ᾽ ἐρωμένης. ἐλθόντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἐμβαλοῦσα εἰς κύλικα τοῦ φαρμάκου, οἴνῳ τε κεράσασα εὐώδει, δίδωσιν. ὁ δ᾽ ὡς συνήθη φιλοτησίαν, μετὰ πολλὰ λουτρὰ ϗ γυμνάσια τὰ πρὸς

2. δέ γε τινα V 3. συνήντηται VV 5. δὴ om V 8. αὐτὴν V 9. ἐπακολουθήσαντας V 10. praestat τοσοῦτον καθ᾽] καὶ καθ᾽ V 12. ἧς τοσοῦτον V 15. δ᾽ ἦν αὐτῷ VV φύλακι VV 19. ἅμα om V τε om V 25. συντ. δρᾶσαί τι φθάσαντες V 30. ἐμβαλοῦσά τε εἰς V τὸ φάρμακον V 31. τε om V διδωσι πιεῖν. ὁ V

θηρία διψῶν, ἔπιεν ἀναισθήτως. εὐθέως δὲ κάρος ἐπέπεσεν αὐτῷ, εἰς ὕπνον τε καθελκόμενος, ὑπὸ καμάτου [τοῦτο] πάσχειν οἰηθεὶς ἀνεπαύσατο. ὁ δὲ Ἔκλεκτος καὶ Μαρκία, πάντας ἀποστῆναι κελεύσαντες εἴς τε τὰ οἰκεῖα ἀπιέναι, ἡσυχίαν δὴ παρεσκεύαζον αὐτῷ. εἰώθει δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων τοῦτο πάσχειν ὁ Κόμμοδος ὑπὸ κραιπάλης· πολλάκις γὰρ λουσάμενος καὶ πολλάκις ἐσθίων οὐδένα καιρὸν εἶχεν εἰς ἀνάπαυσιν ὡρισμένον, ἐπαλλήλοις καὶ διαφόροις συνεχόμενος ἡδοναῖς, αἷς δὴ καταλαβούσῃ ὥρᾳ καὶ ἄκων ἐδούλευεν. ἐπ' ὀλίγον μὲν οὖν ἡσύχασε, περὶ στόμαχον δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρμάκου γενομένου ἴλιγγός τε αὐτὸν καταλαμβάνει ἔμετός τε πολὺς ἐπιγίγνεται, ἢ τῆς προεγκειμένης τροφῆς ἅμα ποτῷ πολλῷ ἐξωθούσης τὸ φάρμακον, ἢ διὰ τὸ προλαμβανόμενον, ὅπερ εἰώθασι βασιλεῖς ἑκάστοτε πρὸ πάσης τροφῆς λαμβάνειν, κώλυμα δηλητηρίων. πλὴν ἀλλὰ πολλοῦ γε τοῦ ἐμέτου ὄντος, φοβηθέντες μὴ πᾶν ἐξεμέσας τὸ φάρμακον ἀνανήψῃ καὶ πάντες ἀπόλωνται, νεανίαν τινὰ ὄνομα Νάρκισσον, γενναῖόν τε καὶ ἀκμαστήν, πείθουσιν εἰσελθόντα τὸν Κόμμοδον ἀποπνῖξαι, μεγάλα δώσειν ἔπαθλα ὑποσχόμενοι. ὁ δὲ εἰσδραμὼν παρειμένον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου καὶ μέθης, ἀποσφίγξας τὸν τράχηλον, φονεύει.

Τοιούτῳ μὲν τέλει τοῦ βίου ὁ Κόμμοδος ἐχρήσατο, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, εὐγενέστατός τε τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων βασιλέων, κάλλει τε τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων εὐπρεπέστατος αὐταρκέστατός τε συμμετρίᾳ σώματος, εἰ δέ τι δεῖ καὶ περὶ ἀνδρείας εἰπεῖν, οὐδενὸς ἥττων εὐστοχίᾳ τε καὶ εὐχειρίᾳ, εἰ μὴ τὴν τούτων εὐμοιρίαν αἰσχροῖς ἐπιτηδεύμασι κατῄσχυνεν, ὡς προείρηται.

B.

1 Ἀνελόντες δὲ τὸν Κόμμοδον οἱ ἐπιβουλεύσαντες, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ συντάγματι τῆς ἱστορίας δεδήλωται, κρύψαι τε τὸ γενόμενον βουλόμενοι, ὡς ἂν τοὺς φυλάσσοντας τὴν βασίλειον αὐλὴν δορυφόρους λάθοιεν, εἰλήσαντες στρωμνῇ τινὶ

2. καὶ εἰς ὕπνον καθ. V 8. ἄλλα ἀλλεπαλλήλοις V 13. διά om V 15. ὄντος τοῦ ἐμέτου VV 16. νέον V 17. ὀνόματι VV 21. τοῦ om VV 23. τε om V 24. εὐπρεπέστατος, εἰ VV

εὐτελεῖ τὸ σωμάτιον κ̧ καταδήσαντες, ἐπιθέντες τε δυσὶν οἰκέταις τῶν πιστῶν ἑαυτοῖς, ἐκπέμπουσιν ὡς δή τι σκεῦος τῶν ἐκ τοῦ θαλάμου περιττῶν. οἱ δὲ φέροντες διὰ μέσων ἐκφέρουσι τῶν φυλάκων, ὧν οἱ μὲν ἀπὸ μέθης ἐκραιπάλων, οἱ δὲ ἐγρηγορότες κἀκεῖνοι εἰς ὕπνον κατεφέροντο κατεχούσαις τε ταῖς χερσὶ τὰ δοράτια ἐπανεπαύοντο, οἱ δ' οὐ πάνυ τὸ ἐκφερόμενον τοῦ θαλάμου, ὅ τι ποτ' εἴη, ἐπολυπραγμόνουν, ἐπεὶ μηδὲ αὐτοῖς διέφερε ταῦτ' εἰδέναι. τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ βασιλέως οὕτω κλαπὲν ἐκκομισθέν τε τῆς αὐλείου θύρας νύκτωρ ὀχήματι ἐπιθέντες εἰς τὸ ἀριστεῖον ἀπέπεμψαν.

Ὁ δὲ Λαῖτος κ̧ Ἔκλεκτος ἅμα τῇ Μαρκίᾳ τὸ πρακτέον ἐβουλεύοντο. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς περὶ μὲν τοῦ θανάτου φήμην ἐγκατασπεῖραι, ὅτι δὴ αἰφνιδίως τετελευτήκοι ἀποπληξίας ἐπιπεσούσης· κ̧ γὰρ ἐνδεχομένην πίστιν ἕξειν ᾤοντο τὴν φήμην προδιαβεβλημένης τῆς ἀκορέστου καὶ ὑπερβαλλούσης ἐκείνου τροφῆς. πρῶτον δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπιλέξασθαι ἄνδρα πρεσβύτην τινὰ κ̧ σώφρονα τὸν διαδεξόμενον τὴν ἀρχήν, ὅπως αὐτοί τε σωθεῖεν κ̧ ἀπὸ τῆς πικρᾶς κ̧ ἀκολάστου τυραννίδος πάντες ἀναπνεύσειαν. καθ' ἑαυτοὺς δὴ ἀναλογιζόμενοι οὐδένα οὕτως ἐπιτήδειον εὕρισκον ὡς Περτίνακα. ἦν δὲ ὁ Περτίναξ τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτης, ἐν δὲ πολλαῖς στρατιωτικαῖς τε κ̧ πολιτικαῖς εὐδοκιμήσας πράξεσι, πολλὰ δὲ κατὰ Γερμανῶν κ̧ τῶν ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν βαρβάρων ἐγείρας τρόπαια, μόνος τε περιλειφθεὶς τῶν σεμνῶν πατρῴων τῷ Κομμόδῳ φίλων, οὓς ἐκ ἀπέκτεινε, τῶν Μάρκου ἑταίρων τε κ̧ στρατηγῶν ἐντιμότατον γενόμενον, ἢ διὰ σεμνότητα αἰδέμενος ἢ ὡς πένητα τηρήσας. ἦν γὰρ αὐτῷ κ̧ τοῦτο μέρος τῶν ἐγκωμίων, ὅτι πλεῖστα πάντων ἐγχειρισθεὶς πάντων οὐσίαν εἶχεν ἐλάττονα.

Πρὸς δὴ τοῦτον τὸν Περτίνακα νυκτὸς ἀκμαζούσης πάντων τε ὕπνῳ κατειλημμένων ἀφικνοῦνται ὁ Λαῖτος κ̧ ὁ Ἔκλεκτος, ὀλίγους τῶν συνωμοτῶν ἐπαγόμενοι. ἐπιστάντες δὲ αὐτοῦ κεκλεισμένης τῆς οἰκίας ταῖς θύραις διεγείρουσι τὸν φυλάττοντα. ἀνοίξας δὲ ἐκεῖνος κ̧ θεασάμενος στρατιώτας ἐφεστῶ-

1. τε om W 3. περιττόν V 10. ἀρίστιον V. fuit qui mallet προάστειον 19. πάντας V δὲ W 21. τε om V 27. αὐτοί W 30. alterum ὁ om W

τας ϗ Λαῖτον, ὃν ᾔδει ἔπαρχον ὄντα, ἐκπλαγεὶς ϗ ταραχθεὶς ἀγγέλλει. ὁ δὲ ἥκειν αὐτοὺς κελεύει, δεινὰ προσδοκώμενα ἑαυτῷ ἑκάστοτε συμβήσεσθαι φάσκων. ἐν τοσαύτῃ γοῦν αὐτόν φασι μεῖναι ψυχῆς ἀταραξίᾳ, ὡς μηδ᾽ ἀναθορεῖν τοῦ σκίμποδος, μεῖναι δὲ ἐπὶ τοῦ σχήματος, ϗ τὸν Λαῖτον ἅμα τῷ Ἐκλέκτῳ εἰσελθόντα, καίτοι δοκοῦντα ἐπὶ φόνῳ ἥκειν, προσειπεῖν τε, ϗ θαῤῥοῦντι μηδὲ ὠχριάσαντι τῷ προσώπῳ „πάλαι μὲν" φάναι „καὶ πάσης νυκτὸς τόδε τὸ τέλος τοῦ βίου εἶχον δι᾽ ἐλπίδος, μόνος τε τῶν πατρῴων ἔτι περιλειπόμενος φίλων ἐθαύμαζον ἐπ᾽ ἐμοὶ Κόμμοδον βραδύνοντα. τί δὴ μέλλετε; ὑμεῖς τε γὰρ δράσετε τὸ κεκελευσμένον, ἐγώ τε πονηρᾶς ἐλπίδος ϗ φόβου συνεχοῦς ἀπαλλάξομαι." πρὸς ταῦτα ὁ Λαῖτος „οὐ παύσῃ" ἔφη „ἀνάξια σαυτοῦ ϗ τῶν προβεβιωμένων σοι λέγων; οὐ γὰρ ἐπ᾽ ὀλέθρῳ τῷ σῷ ἥδε ἡμῶν ἡ ἄφιξις, ἀλλ᾽ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τε ἡμῶν αὐτῶν ϗ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. κεῖται μὲν γὰρ ὁ τύραννος δίκην δοὺς τὴν προσήκουσαν, ϗ ἅπερ αὐτὸς ἡμᾶς δρᾶσαι διενοεῖτο, ταῦτα πρὸς ἡμῶν ἔπαθεν. ἡμεῖς δὲ ἥκομέν σοι τὴν βασιλείαν ἐγχειριοῦντες, ὃν ἴσμεν προὔχοντα ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ σωφροσύνῃ βίου μεγέθει τε ἀξιώματος ϗ ἡλικίας σεμνότητι, ποθούμενόν τε ϗ τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου· ὅθεν κἀκείνοις εὐκταῖον ϗ ἡμῖν σωτήριον τὸ πραττόμενον ἔσεσθαι προσδοκῶμεν." πρὸς ταῦτα ὁ Περτίναξ „οὐ παύσεσθε" ἔφη „χλευάζοντες πρεσβύτην, ϗ τοσαύτην μου δειλίαν κατεγνωκότες ὡς πρῶτον ἀπατῆσαι βούλεσθε, εἶθ᾽ οὕτω φονεῦσαι;" „ἀλλὰ μήν" ἔφη ὁ Ἔκλεκτος „ἐπεὶ λέγουσιν ἡμῖν οὐ πεπίστευκας, λαβὼν τουτὶ τὸ γραμματεῖον (γνωρίζεις δὲ τὴν Κομμόδου χεῖρα, οὔσης σοι τῆς ἀναγνώσεως ἐν συνηθείᾳ) ἀνάγνωθι. οὕτω γὰρ γνώσῃ τίνα τε κίνδυνον ἐφύγομεν, ϗ ὅτι μὴ σκῆψις ἀλλ᾽ ἀλήθεια πρόσεστι τοῖς λεχθεῖσιν." ἐπιγνοὺς δὴ τὰ γεγραμμένα ὁ Περτίναξ, πεισθείς τε ἀνδράσι ϗ πρότερον αὐτοῦ φίλοις, πάντα πυθόμενος τὰ πεπραγμένα ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν. καὶ πρῶτον ἀρέσκει προελθεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ϗ πεῖραν τῆς γνώμης

3. an εἰσαγγέλλει? 5. ὀχήματος V 6. δοκοῦντας VV
9. περιλ. φίλων ἔτι VV 18. παθὼν VV 21. τε om V
28. ἀνάγνωθι] ἐπίσκεψαι VV 30. δὲ V

τῶν στρατιωτῶν λαβεῖν· πείσειν δὲ αὐτοὺς ὁ Λαῖτος ὑπισχνεῖτο, ἐπείπερ αὐτῷ ἐπάρχῳ ὄντι μετρίαν ἀπένεμον αἰδῶ. συμπαραλαβόντες οὖν κ̀ τῶν λοιπῶν ὅσοι παρῆσαν, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγοντο. ἤδη δὲ κ̀ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς προκεχωρήκει, κ̀ τῆς ἑορτῆς ἐνεστώσης πρὸ ἡμέρας πάντα ἐπράττετο. διαπέμπϐσι δή τινας τῶν πιστῶν τὲς διαβοήσοντας ὅτι ὁ Κόμμοδος τέθνηκε μέν, Περτίναξ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον βασιλεύσων ἄπεισι. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης πᾶς ὁ δῆμος ἐνθουσιῶντι ἐοικὼς ἐξεβακχεύετο, διέθεόν τε, κ̀ τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χαίρων διήγγελλε, κ̀ μάλιςα τοῖς ἐπ' ἀξιώσεως ἢ πλουσίοις· ἐκείνοις γὰρ κ̀ ἐπιβελεύοντα ᾔδεσαν τὸν Κόμμοδον. ἔθεόν τε περί τε τὰ ἱερὰ κ̀ βωμούς, χάριτας θεοῖς ὁμολογοῦντες. ἐβόων δὲ διάφορα, οἱ μὲν κεῖσθαι τὸν τύραννον λέγοντες, οἱ δὲ τὸν μονομάχον, ἄλλοι δὲ ἀπρεπέστερα βλασφημοῦντες· κ̀ ὅσα πρότερον ἐπεῖχεν ὁ φόβος ῥήματα, ταῦτα προελθούσης ἀδείας κ̀ ἐλευθερίας ῥᾳδίως ἐλέγετο. πλεῖστον δὴ τοῦ δήμου συνέθει δρόμῳ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· ἠπείγοντο δὲ μάλιστα δεδιότες μή πως ἄρα οἱ στρατιῶται ὀκνηρότερον ἐπακούσωσι τῇ τϐ Περτίνακος ἀρχῇ. ἐσομένην γὰρ σώφρονα μὴ πάνυ τι ἀποδέξασθαι τοὺς στρατιώτας προσεδόκων, τυραννίδι δουλεύειν εἰθισμένϐς, ἁρπαγαῖς τε κ̀ βίαις ἐγγεγυμνασμένους. ἵν' οὖν αὐτοὺς ἐκβιάσοιντο ὑπακοῦσαι, πανδημεὶ συνῆλθον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὁ Λαῖτός τε κ̀ Ἔκλεκτος εἰσῆλθον ἄγοντες τὸν Περτίνακα· συγκαλέσας τε τοὺς στρατιώτας ὁ Λαῖτος ἔλεξε τοιάδε.

„Κόμμοδος μὲν ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τέθνηκεν ἀποπληξίᾳ· αἴτιος δὲ τοῦ τοιούτου θανάτου οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ. συμβϐλεύϐσι γὰρ ἡμῖν τὰ ἄριστα ἀεὶ κ̀ σωτήρια, οἷς μὴ πειθόμενος, βιοὺς δὲ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε, ὑπὸ πλήθους ἀποπνιγεὶς διεφθάρη. τὸν μὲν οὖν κατέλαβε τέλος τὸ πεπρωμένον. οὐδὲ γὰρ μία οὐδ' ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις θανάτϐ

1. συνυπισχνεῖτο V 7. ὁ Περτ. VV ἐπὶ V 10. ἀπήγγειλε V 12. ἔθεον δὲ V θεοῖς χάριτας VV 17. δρόμῳ, καὶ ἐπὶ τὸ στρ. ἠπείγετο· τοῦτο μάλιστα VV 19. τοῦ om VV 24. ὁ δὲ λαῖτος καὶ V 25. δὲ V 29. αἰεὶ τὰ ἄριστα VV 30. οὐχ ὡς V 31. ἐπιπνιγεὶς VV

αἰτία, διάφοροι δὲ οὖσαι εἰς ἓν τέρμα βίου συντελοῦσιν. ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου γὰρ ὑμῖν ἄγομεν ἡμεῖς τε ϗ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἄνδρα τὴν μὲν ἡλικίαν σεμνόν, τὸν δὲ βίον σώφρονα, ἀρετῆς δὲ τῆς ἐν ἔργοις ἔμπειρον· ὧν οἱ μὲν πρεσβύτεροι ϗ στρατιωτικῶν αὐτοῦ πράξεων ἐπειράθητε, οἱ δὲ λοιποὶ τῆς πόλεως ἐπάρχοντα τοσούτων ἐτῶν ἀεὶ διὰ τιμῆς τε καὶ θαύματος ἔσχετε. δίδωσί τε ὑμῖν ἡ τύχη οὐ βασιλέα μόνον ἀλλὰ ϗ πατέρα χρηστόν. εὐφρανεῖ τε ἡ τοῦδε ἀρχὴ οὐχ ὑμᾶς μόνον τοὺς ἐνταυθοῖ δορυφοροῦντας, ἀλλὰ ϗ τοὺς ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν ϗ τοὺς ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἱδρυμένους, οἳ τὴν πεῖραν αὐτοῦ τῶν ἔργων φέρουσι διὰ μνήμης. τό τε βάρβαρον οὐ χρήμασιν ἔτι θεραπεύσομεν, πείρᾳ δὲ ὧν πρὸς αὐτοῦ πεπόνθασι στρατηγοῦντος φόβῳ ὑποτάξονται."

Τοιαῦτα δὴ λέγοντος τοῦ Λαίτου, μὴ κατασχὼν ἑαυτὸν ὁ δῆμος, μελλόντων ϗ ὀκνούντων ἔτι τῶν στρατιωτῶν, Σεβαστόν τε ἀναγορεύει ϗ πατέρα καλεῖ πάσαις τε γεραίρει εὐφημίαις. τότε ϗ οἱ στρατιῶται, οὐχ ὁμοίᾳ μὲν προθυμίᾳ, τῇ δὲ ἐκ τοῦ παρόντος πλήθους ἀνάγκῃ (ϗ γὰρ ἦσαν πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ δήμου περιειλημμένοι, ὀλίγοι τε ϗ ἄνευ τῶν ὅπλων ὡς ἐν ἱερομηνίᾳ), πλὴν συνεξεβόησαν ϗ Σεβαστὸν προσεῖπον τὸν Περτίνακα· εἴς τε τὸ ἐκείνου ὄνομα τοὺς συνήθεις ὅρκους ὀμόσαντες καὶ θύσαντες, δαφνηφοροῦντες πᾶς ὁ δῆμος καὶ τὸ στρατιωτικόν, ἐπεὶ δὲ προσῄει καὶ τὸ περίορθρον, εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν ἀνήγαγον τὸν Περτίνακα.

3 Ὁ δὲ ἐπείπερ ἱδρύθη ἐν τῇ βασιλείῳ ἑστίᾳ, τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου, ὡς προείρηται, νύκτωρ ἀναγαγόντων, φροντίσι μεγίσταις τὴν γνώμην ἐταράττετο· πάνυ τε αὐτόν, καίτοι δοκοῦντα ψυχῆς εἶναι ἐῤῥωμένης ϗ πρὸς πάντα ἀνδρεῖον, τὰ παρόντα ἐφόβει, οὐχ οὕτω προνοίᾳ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας (κινδύνων γὰρ ϗ μειζόνων πολλάκις ἦν καταφρονήσας), ἐλογίζετο δὲ τήν τε αἰφνίδιον τῆς τυραννίδος μετα-

2. τῶν] ὁ VV　4. ἔμπειρον] σώφρονα V　8. οὐ μόνον ὑμᾶς VV　11. ἔργων οὐ φέρουσι V　12. τε γὰρ Βάρβαρον VV　15. μὴ — 16. στρατιωτῶν om V　an ἑαυτοῦ?　24. στρατιωτικὸν [ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια.] Ἐπείπερ VV　26. βασιλείων V　τῶν στρ. αὐτῶν καὶ V

βολὴν τήν τε ἐν τῇ συγκλήτῳ βȣλῇ τινῶν εὐγένειαν, οὓς ὑπώπτευεν οὐκ ἀνεξομένους μετὰ βασιλέα εὐγενέστατον τὴν ἀρχὴν μεταπεσȣ̃σαν εἰς ἄνδρα ἐξ ἰδιωτικȣ̃ ϗ ἀσήμȣ γένȣς ἐπὶ τȣ̃το ἐλθόντα. εἰ γὰρ ϗ ὁ βίος αὐτῷ διὰ σωφροσύνην ἐπῃνεῖτο ϗ τὰ ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς πράξεσιν ἦν εὐκλεῆ, ἀλλ' ὅσον εὐγενείας χάριν, πολὺ τῶν εὐπατριδῶν ἀπελείπετο. ἡμέρας οὖν καταλαβȣ́σης κατῆλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βȣλῆς, ὅτε τὸ πῦρ ἐάσας ἑαυτȣ̃ προπομπεῦσαι οὔτε τι ἄλλο τῶν βασιλικῶν συμβόλων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, πρὶν ἢ μαθεῖν τὴν γνώμην τῆς συγκλήτȣ βȣλῆς. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἅμα τῷ ἐπιφανῆναι πάντες ὁμοθυμαδὸν εὐφήμησαν σεβάσμιόν τε ϗ βασιλέα προσηγόρευσαν, ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα παρῃτεῖτο τῆς ἀρχῆς τὸ ἐπίφθονον, γῆράς τε προϊσχόμενος συγγνώμης ἐδεῖτο, εἶναί τε πολλὰς εὐπατρίδας ἔφασκεν οἷς ἡ βασιλεία μᾶλλον ἁρμόζει· ϗ λαβόμενος τῆς χειρὸς Γλαβρίωνος εἷλκεν αὐτόν, καθίζεσθαι κελεύων ἐπὶ τȣ̃ βασιλείȣ θρόνȣ. ἦν δὲ ἐκεῖνος εὐγενέστατος μὲν πάντων τῶν εὐπατριδῶν (ἀνέφερε γȣ̃ν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀφροδίτης ϗ Ἀγχίσȣ τὴν τȣ̃ γένȣς διαδοχήν), ἔτι δὲ ϗ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τελέσας δεύτερον. ὁ δὲ „ἀλλ' αὐτός" ἔφη „ἐγὼ ὃν σὺ νομίζεις πάντων ἀξιώτατον, σοί τε τῆς ἀρχῆς παραχωρῶ, ϗ πᾶσαν τὴν ἐξȣσίαν ἐγὼ ϗ οἱ λοιποὶ πάντες ψηφιζόμέν σοι διδόντες." τότε δὲ πάντων αὐτὸν ἐκβιασαμένων ἐξλιπαρησάντων τε, ὀκνῶν ϗ μόλις ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν βασίλειον θρόνον, ἔλεξε τοιάδε.

„Τὸ πάνυ δεξιὸν ὑμῶν τῆς πρός με τιμῆς ϗ τὸ τῆς σπουδῆς ὑπερβάλλον ἐπίλεκτόν τε εἰς πρόκρισιν τοσαύτης παρ' ὑμῖν εὐγενείας, ȣ̓κ ἔχον κολακείας ὑποψίαν ἀλλὰ δεῖξιν ϗ πίστιν εὐνοίας, ἄλλῳ μὲν ἄν τῳ θάρσος ϗ προθυμίαν ἐνέβαλεν εἰς τὸ ἑτοίμως δέξασθαι τὰ ἐγκεχειρισμένα, ἐλπίδα τε ῥαστώνης ὑπέφηνεν ἂν ὡς εὐμαρῶς τὴν ἀρχὴν διοίσοντα ἐν ἀρχομένοις ȣ̃τως εὐνοοῦσιν. ἐμοὶ δὲ ταῦτα μεγάλα ὄντα καὶ ἐξαίρετα τιμῆς τε αἰσθήσει ἐκπλήττει, δέος τε ϗ ἀγῶνα

1. οὓς ὑπώπτευεν om V   2. ἀναξομένους V   5. εὐκλεής V   8. προπομπ.] εἰσυψωθῆναι V   12. προσηγόρευον V   14. ἢ om V   15. ἁρμόζειν V   17. τῶν om VV   20. αὐτός τε, ἔφη VV   28. ἐνέβαλλεν V   29. ὑποδέξασθαι V   30. ὡς οὐκ εὐμ. V an διοίσοντι? et v. 32. αἴσθησιν?

οὐ μικρὸν ἐμποιεῖ. μεγάλων γὰρ εὐεργεσιῶν προϋπαρχουσῶν τὸ ἰσότιμον δυσέφικτον [ἀλλ'] ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς, ϗ μικρὰ μὲν λαβοῦσιν ἀντιδοῦναι μεῖζον οὐχ οὕτως εὐμαρὲς ὡς εὐχάριστον δοκεῖ· ὁπηνίκα δ' ἂν ὁ πρῶτός τι δράσας ἀγαθὸν ἀνυπέρβλητον κατάθηται χάριν, τὸ μὴ κατ' ἀξίαν ἀντιδοθὲν οὐχ οὕτω δυσπόριστον ὡς ἀναίσθητον ἅμα καὶ ἀχάριστον ὀνομάζεται. ὁρῶ δὴ οὐ τὸν τυχόντα μοι ἐπηρτημένον ἀγῶνα πρὸς τὸ ἄξιον ἐμαυτὸν παρασχεῖν τῆς τοσαύτης παρ' ὑμῶν τιμῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ προεδρία, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις, εἴ τις αὐτὴν μὴ καταισχύνει. ὅσῳ δὲ τὰ γενόμενα ὡς φαῦλα μισεῖται, τοσούτῳ τὰ μέλλοντα ὡς ἀγαθὰ μεγάλως ἐλπίζεται. ϗ τὰ μὲν δεινὰ τῶν ἔργων ἀεὶ μνημονεύεται (τὸ γὰρ λυπῆσαν δυσαπάλειπτον), τὰ δὲ χρηστὰ ἅμα τῇ ἀπολαύσει ϗ τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην συναναλίσκει, ἐπεὶ μὴ ὁμοίως εὐφραίνει ἐλευθερία ὡς λυπεῖ δουλεία, οὐδέ τις ἀδεῶς τὰ ἑαυτοῦ ἔχων ἐν χάριτος μοίρᾳ τίθεται, τὰ ἴδια καρποῦσθαι νομίζων, ὁ δὲ τῶν οἰκείων στερηθεὶς αἰώνιον ἔχει τὴν μνήμην τοῦ λελυπηκότος. οὐδ' εἴ τις εἰς τὸ κοινὸν χρηστὴ γένοιτο μεταβολή, αὐτός τι πλέον καρποῦσθαι νομίζει, ἐπεὶ τοῦ μὲν δημωφελοῦς ϗ κοινῇ διαφέροντος ὀλίγη τοῖς καθ' ἕνα φροντίς, τὸ δὲ καθ' αὑτὸν ἕκαστος εἰ μὴ κατὰ γνώμην προχωροίη, οὐδέν τι μέγα ὠφελεῖσθαι νομίζει. οἵ τε εἰθισμένοι ταῖς τῆς τυραννίδος ἀκρίτοις ϗ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾶν τὴν εἰς τὸ σωφρονέστερον ϗ μεμετρημένον διὰ σπάνιν χρημάτων μεταβολὴν οὐ φιλοσώφρονα οὐδὲ σύμμετρον ϗ κεκριμένην διοίκησιν ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ μικρολογίαν ϗ ἀθλιότητα βίου ὀνειδίζουσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι τὸ μὲν μεγάλα ϗ ὡς ἔτυχε χαρίζεσθαι οὐκ ἂν περιγένοιτο εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἁρπάζειν ϗ βιάζεσθαι, τὸ δὲ λογισμῷ πάντα ϗ κατ' ἀξίαν ἑκάστου νέμειν ἄνευ τοῦ δεινόν τι δρᾶσαι, μὴ παρέχον ἄδικον εὐπορίαν χρημάτων, διδάσκει φειδὼ σώφρονα τῶν καλῶς πορισθέντων. ταῦτα δὴ ὑμᾶς ἐγνωκότας χρὴ συναίρεσθαι, καὶ κοινὴν τῆς ἀρχῆς τὴν διοίκησιν νομίζοντας, ἀριστοκρατίαν

2. δυσέφικτον. ἀλλ' V 3. ὡς om V 10. καταισχύνοι V 11. μισεῖτε V 12. ἐλπίζετε V μνημονεύετε V 13. δυσεξάλειπτον V 19. νομίζει καρποῦσθαι V 25. καὶ om V 31. διδάσκειν φιλοσώφρονα V

τε ἀλλ' οὐ τυραννίδα ὑπομενοῦντας, αὐτός τε ἀγαθὰς ἔχειν ἐλπίδας ϗ πᾶσι τοῖς ἀρχομένοις ταῦτα ὑπισχνεῖσθαι."

Τοιαῦτα ὁ Περτίναξ εἰπὼν ὑπήρεισέ τε τὴν σύγκλητον βουλήν, ϗ πρὸς πάντων εὐφημισθείς, πάσης τε τιμῆς ϗ αἰδοῦς παρ' αὐτῶν τυχών, εἴς τε τὸν τοῦ Διὸς νεὼν ϗ τὰ λοιπὰ ἱερὰ πεμφθείς, τάς τε ὑπὲρ τῆς βασιλείας θυσίας τελέσας, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν.

4 Ἐπεὶ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη τῶν τε λεχθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ συγκλήτῳ ϗ τῶν πρὸς τὸν δῆμον γραφέντων, ὑπερήδοντο πάντες, σεμνὸν ϗ ἤπιον ἄρχοντα ϗ πατέρα, οὐ βασιλέα ἕξειν ἐλπίζοντες. τούς τε γὰρ στρατιώτας ἐκέλευσε παύσασθαι τῆς πρὸς τοὺς δημότας ὕβρεως ϗ μήτε πελέκεις φέρειν μετὰ χεῖρας μήτε παίειν τινὰ τῶν παριόντων, εἴς τε τὸ κόσμιον ϗ εὔτακτον μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο, ἔν τε ταῖς προόδοις ϗ τοῖς δικαστηρίοις πρᾶον ϗ ἥμερον ἦθος ἐπεδείκνυτο. ϗ τῆς Μάρκου ἀρχῆς ζήλῳ τε ϗ μιμήσει τοὺς μὲν πρεσβυτέρους ὑπομιμνήσκων εὔφραινε, τοὺς δ' ἄλλους πάντας ἐξ ὠμῆς ϗ ἐφυβρίστου τυραννίδος εἰς σώφρονα ϗ ἀμέριμνον βίον μεταχθέντας ῥᾷστα εἰς εὔνοιαν ᾠκειώσατο. τῆς τε ἡμέρου ἀρχῆς ἡ φήμη διαθέουσα πάντα ἔθνη ϗ πάντα στρατόπεδα, ὅσα τε Ῥωμαίοις ὑπήκοα ϗ ὅσα φίλα, ἐκθειάζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἔπειθεν. ἀλλὰ μὴν ϗ τῶν βαρβάρων ὅσοι πρότερον ἀφηνίαζον ἢ ἐστασίαζον, φόβῳ τε ϗ μνήμῃ τῆς ἐν ταῖς προτέραις αὐτοῦ στρατείαις ἀρετῆς, πίστει τε γνώμης ὅτι μηδένα ἑκὼν ἀδικήσει ποτέ, ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων, χάριτος ἀπρεποῦς ϗ βίας ὠμῆς ἀλλότριος, ἑκόντες αὐτῷ προσεχώρουν. πρεσβεῖαί τε πανταχόθεν ἀφικνοῦντο, συνηδομένων ἁπάντων τῇ Ῥωμαίων ὑπὸ Περτίνακι ἀρχῇ.

Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι ϗ κοινῇ ϗ ἰδίᾳ τῷ εὐτάκτῳ ϗ ἡμέρῳ τῆς βασιλείας ἔχαιρον· ὃ δὲ πάντας εὔφραινε, τοῦτο μόνους ἐλύπει τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας, οἳ δορυφορεῖν εἰώθασι τοὺς βασιλέας. κωλυόμενοι γὰρ ἁρπάζειν τε ϗ ὑβρίζειν, εἴς τε τὸ εὔτακτον ϗ κόσμιον ἀνακαλούμενοι, τὸ πρᾶον ϗ ἥμερον τῆς ἀρχῆς ὕβριν αὐτῶν ϗ ἀτιμίαν καθαίρεσίν τε τῆς ἀνέτου ἐξουσίας νομίζοντες, τὴν τῆς

10. οὐ] καὶ V   13. [μετὰ χεῖρας] VV   31. μόνον V

ἀρχῆς οὐκ ἔφερον εὐταξίαν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγον ὀκνηροὺς τε ϗ ἀπειθεῖς αὐτοὺς τοῖς κελευομένοις παρεῖχον· τὸ δὲ τελευταῖον, οὐδ' ὅλων μηνῶν δύο τῆς βασιλείας αὐτῷ προκεχωρηκυίας, ἐπιδειξαμένου τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ σώφρονα ϗ χρηστὰ ἔργα, ἐλπίδων τε ἀγαθῶν τοῖς ἀρχομένοις ὑποφαινομένων, ἐβάσκηνε πάντα ϗ ἀνέτρεψε πονηρὰ τύχη, ἐκώλυσέ τε θαυμαστὰ ϗ ἐπωφελῆ τοῖς ὑπηκόοις ἔργα ἐς τέλος ἀχθῆναι.

Πρῶτον μὲν γὰρ πᾶσαν τήν τε Ἰταλίαν, ϗ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἀγεώργητόν τε καὶ παντάπασιν οὖσαν ἀργὸν ἐπέτρεψεν, ὁπόσην τις βούλεται ϗ δύναται, εἰ καὶ βασιλέως κτῆμα εἴη, καταλαμβάνειν, ἐπιμεληθέντι τε καὶ γεωργήσαντι δεσπότῃ εἶναι. ἔδωκέ τε γεωργοῦσιν ἀτέλειαν πάντων εἰς δέκα ἔτη, ϗ διὰ παντὸς δεσποτείας ἀμεριμνίαν. τοῖς τε βασιλικοῖς κτήμασιν ἐκώλυσεν αὐτοῦ τοὔνομα ἐπιγράφεσθαι, εἰπὼν αὐτὰ οὐκ ἴδια τοῦ βασιλεύοντος εἶναι, ἀλλὰ κοινὰ ϗ δημόσια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. τέλη τε πάντα τὰ πρότερον ἐπὶ τῆς τυραννίδος εἰς εὐπορίαν χρημάτων ἐπινοηθέντα, ἐπί τε ὄχθαις ποταμῶν ϗ λιμέσι πόλεων ἔν τε ὁδῶν πορείαις, καταλύσας εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐλεύθερον ἀφῆκεν. ἐμέλλησε δ' ἂν ἔτι καὶ πλείονα, ὥς γε τὰ τῆς προαιρέσεως ἐνεδείκνυτο, εὐεργετήσειν τοὺς ὑπηκόους, ἐπεὶ καὶ τοὺς συκοφάντας τῆς πόλεως ἦν διώξας ϗ τοὺς πανταχόθεν κολασθῆναι κελεύσας, τοῦ μηδένα ἐπηρεάζεσθαι μήτε ματαίοις ἐγκλήμασι περιπίπτειν προνοούμενος. ἐν ἀδείᾳ τε καὶ μακαρίῳ βίῳ ἥ τε σύγκλητος μάλιστα ϗ οἱ λοιποὶ πάντες βιώσεσθαι προσεδόκων. οὕτω γὰρ μέτριος ϗ ἰσότιμος ἦν ὡς ϗ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἤδη μειράκιον ὄντα μηδὲ εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν ἀναγαγεῖν, ἀλλ' ἔν τε τῇ πατρῴᾳ μένειν οἰκίᾳ, ϗ εἰς τὰ συνήθη προϊόντα διδασκαλεῖα ϗ γυμνάσια ἰδιωτεύοντα ὁμοίως τοῖς λοιποῖς παιδεύεσθαί τε καὶ πάντα πράττειν, οὐδαμοῦ τῦφον ἢ πομπὴν παρεχόμενον βασιλικήν.

5 Τοιαύτης δὲ εὐμοιρίας ϗ εὐταξίας κατεχούσης τὸν βίον, μόνοι οἱ δορυφόροι, ἀσχάλλοντες μὲν ἐπὶ τοῖς παροῦσι, πο-

8. εἰς VW 13. δεσπότην VW 15. τὸ ὄνομα VW 17. τὰ om VW 19. πόλεων] πολεμίων V 28. ἀγαγεῖν V

θοῦντες δὲ τὰς ἐπὶ τῆς προγενομένης τυραννίδος ἁρπαγάς τε ϗ βίας ἔν τε ἀσωτίαις ϗ κραιπάλαις, ἐβουλεύσαντο ἀποσκευάσασθαι τὸν Περτίνακα ὡς ὄντα αὐτοῖς βαρὺν καὶ ἐπαχθῆ, ζητῆσαι δέ τινα τὸν πάλιν αὐτοῖς ἄνετον ϗ ἀκόλαστον παρέξοντα ἐξουσίαν. αἰφνιδίως τοίνυν, οὐδενὸς προσδοκῶντος ἀλλὰ πάντων ἐν ἡσυχίᾳ διατριβόντων, θυμῷ ϗ ἀλόγῳ ὁρμῇ [ἐκ] τοῦ στρατοπέδου δρόμῳ φερόμενοι αὐτοὶ ἡμέρας ἀκμαζούσης ἐπεισῆλθον τοῖς βασιλείοις, τά τε δόρατα διατεινάμενοι καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι. τῷ δὲ παραδόξῳ τοῦ ἔργου καὶ ἀνελπίστῳ οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταραχθέντες, ὀλίγοι τε πρὸς πολλοὺς ϗ ἄνοπλοι πρὸς ὡπλισμένους, οὐκ ἔμενον· ἀλλ' ἕκαστος ἣν ἐγκεχείριστο φρουρὰν λιπὼν ἢ ἐπὶ τῇ αὐλείῳ ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις ἔφευγον. ὀλίγοι δέ τινες τῶν εὐνοούντων, διαγγείλαντες τῷ Περτίνακι τὴν ἔφοδον, συνεβούλευον φυγεῖν τῇ τε τοῦ δήμου βοηθείᾳ ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι. ὁ δὲ ϗ τοῖς συμβουλεύουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ὠφέλιμα μὴ πεισθείς, ἀπρεπῆ δὲ ϗ ἀνελεύθερα βασιλείας τε ἀνάξια ϗ τῶν προβεβιωμένων αὐτῷ καὶ προπεπραγμένων νομίσας, φεύγειν μὲν ἢ λαθεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ὁμόσε δὲ χωρήσας τῷ πράγματι προῆλθεν ὡς διαλεξόμενος αὐτοῖς, ἐλπίσας πείσειν τε αὐτοὺς ϗ παύσειν τῆς ἀλόγου εἰς τὸ παρὸν ὁρμῆς. ϗ δὴ τοῦ δωματίου προελθών, ὑπαντώμενος αὐτοῖς, πυνθάνεσθαί τε ἐπειρᾶτο τὰς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πείθειν τε ἐπεχείρει μὴ ἐνθουσιᾶν, μένων ϗ τότε ἐν σώφρονι ϗ σεμνῷ σχήματι ϗ τηρῶν τὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα, οὐδέν τι κατεπτηχότος οὐδὲ ἀποδειλιῶντος ϗ ἱκετεύοντος σχῆμα ἐνδεικνύμενος.

„Τὸ μὲν ἐμὲ" ἔφη „πρὸς ὑμῶν ἀναιρεθῆναι οὐδέν τι μέγα ἢ βαρὺ πρεσβύτῃ εἰς μακρὸν γῆρας ἐνδόξως ἐλάσαντι· παντὶ γὰρ ἀνθρώπων βίῳ ἀνάγκη τέλος ἐπιτεθῆναι· τὸ δὲ ὑμᾶς, φύλακας καὶ φρουροὺς δοκοῦντας εἶναι τοῦ βασιλέως ϗ τοὺς ἔξωθεν κινδύνους ἀπείργοντας, αὐτοὺς γενέσθαι φονεῖς, ϗ μὴ μόνον ἐμφυλίῳ ἀλλὰ καὶ βασιλείῳ μιᾶναι τὰς δεξιὰς

1. προγεγενημένης V 4. αὐτὸν β. V 6. διατρ. καὶ θυμῷ VV 7. αὐτῷ V 8. τε om V 10. τε om V 17. δὲ om V 18. malim φυγεῖν 21. εἰς τὸ παρὸν om V 23. ἐνθουσιασμένω καὶ V 24. σώφρονι δὲ καὶ σεμνῷ τῷ σχ. V 25. καταδειλιῶντος VV 26. ἐπιδεικνύμενος V 30. εἶναι τοῦ om VV

αἵματι, ὁρᾶτε μὴ πρὸς τὸ νῦν ἀνόσιον ϗ ὕστερον ὑμῖν ἐπικίνδυνον ᾖ. ȣ̓ γάρ τι ἐμαυτῷ σύνοιδα λυπήσαντι ὑμᾶς. εἰ δὲ ϗ ἐπὶ τῇ τȣ̃ Κομμόδȣ τελευτῇ δυσχεραίνετε, ȣ̓δὲν παράδοξον, ἄνθρωπον ὄντα εἰ τελευτὴ κατέλαβεν. εἰ δὲ τȣ̃το ἐξ ἐπιβȣλῆς οἴεσθε γεγενῆσθαι, ȣ̓κ ἐμὸν τὸ ἁμάρτημα· ἴστε γοῦν ἔξω πάσης ὄντα με ὑποψίας ϗ ȣ̓δὲν ἧττον ὑμῶν ἀγνοοῦντα τὰ τότε πεπραγμένα, ὡς εἴ τι ὑποπτεύετε, ἑτέροις ἐπιφέρειν τὸ ἔγκλημα. ἀλλ᾽ ὅμως κἀκείνȣ τελευτήσαντος ȣ̓δὲν ὑμῖν τῶν εὐπρεπῶς ϗ κατ᾽ ἀξίαν ϗ ἄνευ τȣ̃ βιάζεσθαί με ἢ ἁρπάζειν ἐνδεήσει."

Τοιαῦτά τινα λέγειν αὐτοῖς πειρώμενος ἤδη τινὰς αὐτῶν ϗ πείσειν ἔμελλε, ϗ ȣ̓κ ὀλίγοι γε ἀποστραφέντες ἀνεχώρȣν, σεμνȣ̃ βασιλέως γῆρας αἰδȣ́μενοι· ἔτι δὲ λαλοῦντα τὸν πρεσβύτην ἐπιπεσόντες φονεύȣσι. δράσαντές τε οὕτως ὠμὸν ἔργον, δέει τῶν τετολμημένων φθάσαι θέλοντες τὴν τȣ̃ δήμȣ ἔφοδον, ἐπιστάμενοί τε ὅτι χαλεπῶς τὸ πλῆθος διοίσει τὰ πεπραγμένα, εἰς τὸ στρατόπεδον δρόμῳ ἀναχωρήσαντες, πάσας πύλας τε καὶ εἰσόδȣς ἀποκλείσαντες ἐντὸς τείχους ἔμενον, φρȣρὰς ἐπὶ τῶν πύργων καταστήσαντες, ὡς ἀμύνοιντο, εἰ τῷ τείχει προσβάλλοι ὁ δῆμος. τέλος μὲν δὴ τοιȣ̃το κατέλαβε τὸν Περτίνακα, χρησάμενον βίῳ ϗ προαιρέσει ὡς προείρηται.

6 Ἐπειδὴ δὲ διεφοίτησεν εἰς τὸν δῆμον ἡ τȣ̃ βασιλέως ἀναίρεσις, ταραχή τε ϗ πένθος πάντας κατεῖχε, διέθεόν τε ἐνθουσιῶσιν ἐοικότες· κίνησίς τε ἄλογος κατεῖχε τὸν δῆμον, ζητȣ́ντων τοὺς δράσαντας, μήτε δὲ εὑρεῖν μήτε ἀμύνασθαι δυναμένων. μάλιστά τε δεινῶς ἔφερον τὸ πεπραγμένον καὶ συμφορὰν κοινὴν ἐτήρȣν οἱ τὴν σύγκλητον βȣλὴν νέμοντες, πατέρα τε ἤπιον ϗ χρηστὸν προστάτην ἀποβαλόντες. πάλιν τε τυραννίδος ἦν δέος, ἐπεὶ τούτῳ χαίρειν τȣ̀ς στρατιώτας ἤλπιζον.

Μιᾶς δέ πȣ ϗ δευτέρας ἡμέρας διαδραμούσης οἱ μὲν δημόται ἕκαστος τὸ καθ᾽ αὑτὸν δεδιὼς ὑπανεχώρει, οἵ τε ἐν

3. τοῦ om VV 4. εἰ ἡ τελευτὴ V 6. ἧττον om V
7. πραττόμενα, γρ. πεπραγμένα V 8. τελευτήσαντος κἀκείνου VV
ὑμῖν om V 14. ἐπιπ. [τινὲς] φ. VV 16. τὸ πλῆθος] ὁ δῆμος V
17. εἰς τὸ στρατόπεδον om V 18. πάσας — ἀποκλείσαντες om VV
20. τοιȣ̃τον VV 21. τὸν om VV 26. ζητοῦντα V 31. δήπȣ VV

θοῦντες δὲ τὰς ἐπὶ τῆς προγενομένης τυραννίδος ἁρπαγάς τε ϗ βίας ἔν τε ἀσωτίαις ϗ κραιπάλαις, ἐβουλεύσαντο ἀποσκευάσασθαι τὸν Περτίνακα ὡς ὄντα αὐτοῖς βαρὺν καὶ ἐπαχθῆ, ζητῆσαι δέ τινα τὸν πάλιν αὐτοῖς ἄνετον ϗ ἀκόλαστον παρέξοντα ἐξουσίαν. αἰφνιδίως τοίνυν, οὐδενὸς προσδοκῶντος ἀλλὰ πάντων ἐν ἡσυχίᾳ διατριβόντων, θυμῷ ϗ ἀλόγῳ ὁρμῇ [ἐκ] τοῦ στρατοπέδου δρόμῳ φερόμενοι αὐτοὶ ἡμέρας ἀκμαζούσης ἐπεισῆλθον τοῖς βασιλείοις, τά τε δόρατα διατεινάμενοι καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι. τῷ δὲ παραδόξῳ τοῦ ἔργου καὶ ἀνελπίστῳ οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταραχθέντες, ὀλίγοι τε πρὸς πολλοὺς ϗ ἄνοπλοι πρὸς ὡπλισμένους, οὐκ ἔμενον· ἀλλ' ἕκαστος ἣν ἐγκεχείριστο φρουρὰν λιπὼν ἢ ἐπὶ τῇ αὐλείῳ ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις ἔφευγον. ὀλίγοι δέ τινες τῶν εὐνοούντων, διαγγείλαντες τῷ Περτίνακι τὴν ἔφοδον, συνεβούλευον φυγεῖν τῇ τε τοῦ δήμου βοηθείᾳ ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι. ὁ δὲ ϗ τοῖς συμβουλεύουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ὠφέλιμα μὴ πεισθείς, ἀπρεπῆ δὲ ϗ ἀνελεύθερα βασιλείας τε ἀνάξια ϗ τῶν προβεβιωμένων αὐτῷ καὶ προπεπραγμένων νομίσας, φεύγειν μὲν ἢ λαθεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ὁμόσε δὲ χωρήσας τῷ πράγματι προῆλθεν ὡς διαλεξόμενος αὐτοῖς, ἐλπίσας πείσειν τε αὐτοὺς ϗ παύσειν τῆς ἀλόγου εἰς τὸ παρὸν ὁρμῆς. ϗ δὴ τοῦ δωματίου προελθών, ὑπαντώμενος αὐτοῖς, πυνθάνεσθαί τε ἐπειρᾶτο τὰς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πείθειν τε ἐπεχείρει μὴ ἐνθουσιῶν, μένων ϗ τότε ἐν σώφρονι ϗ σεμνῷ σχήματι ϗ τηρῶν τὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα, οὐδέν τι κατεπτηχότος οὐδὲ ἀποδειλιῶντος ϗ ἱκετεύοντος σχῆμα ἐνδεικνύμενος.

„Τὸ μὲν ἐμέ" ἔφη „πρὸς ὑμῶν ἀναιρεθῆναι οὐδέν τι μέγα ἢ βαρὺ πρεσβύτῃ εἰς μακρὸν γῆρας ἐνδόξως ἐλάσαντι· παντὶ γὰρ ἀνθρώπων βίῳ ἀνάγκη τέλος ἐπιτεθῆναι· τὸ δὲ ὑμᾶς, φύλακας καὶ φρουροὺς δοκοῦντας εἶναι τοῦ βασιλέως ϗ τοὺς ἔξωθεν κινδύνους ἀπείργοντας, αὐτοὺς γενέσθαι φονεῖς, ϗ μὴ μόνον ἐμφυλίῳ ἀλλὰ καὶ βασιλείῳ μιᾶναι τὰς δεξιὰς

1. προγεγενημένης V 4. αὐτὸν β. V 6. διατρ. καὶ θυμῷ VV 7. αὐτῷ V 8. τε om V 10. τε om V 17. δὲ om V 18. malim φυγεῖν 21. εἰς τὸ παρὸν om V 23. ἐνθουσιασμένα καὶ V 24. σώφρονι δὲ καὶ σεμνῷ τῷ σχ. V 25. καταδειλιῶντος VV 26. ἐπιδεικνύμενος V 30. εἶναι τοῦ om VV

αἵματι, ὁρᾶτε μὴ πρὸς τὸ νῦν ἀνόσιον ϗ ὕστερον ὑμῖν ἐπικίνδυνον ᾖ. οὐ γάρ τι ἐμαυτῷ σύνοιδα λυπήσαντι ὑμᾶς. εἰ δὲ ϗ ἐπὶ τῇ τοῦ Κομμόδου τελευτῇ δυσχεραίνετε, οὐδὲν παράδοξον, ἄνθρωπον ὄντα εἰ τελευτὴ κατέλαβεν. εἰ δὲ τοῦτο ἐξ ἐπιβουλῆς οἴεσθε γεγενῆσθαι, οὐκ ἐμὸν τὸ ἁμάρτημα· ἴστε γοῦν ἔξω πάσης ὄντα με ὑποψίας ϗ οὐδὲν ἧττον ὑμῶν ἀγνοοῦντα τὰ τότε πεπραγμένα, ὡς εἴ τι ὑποπτεύετε, ἑτέροις ἐπιφέρειν τὸ ἔγκλημα. ἀλλ᾽ ὅμως κἀκείνου τελευτήσαντος οὐδὲν ὑμῖν τῶν εὐπρεπῶς ϗ κατ᾽ ἀξίαν ϗ ἄνευ τοῦ βιάζεσθαί με ἢ ἁρπάζειν ἐνδεήσει."

Τοιαῦτά τινα λέγειν αὐτοῖς πειρώμενος ἤδη τινὰς αὐτῶν ϗ πείσειν ἔμελλε, ϗ οὐκ ὀλίγοι γε ἀποστραφέντες ἀνεχώρουν, σεμνοῦ βασιλέως γῆρας αἰδούμενοι· ἔτι δὲ λαλοῦντα τὸν πρεσβύτην ἐπιπεσόντες φονεύουσι. δράσαντές τε οὕτως ὠμὸν ἔργον, δέει τῶν τετολμημένων φθάσαι θέλοντες τὴν τοῦ δήμου ἔφοδον, ἐπιστάμενοί τε ὅτι χαλεπῶς τὸ πλῆθος διοίσει τὰ πεπραγμένα, εἰς τὸ στρατόπεδον δρόμῳ ἀναχωρήσαντες, πάσας πύλας τε καὶ εἰσόδους ἀποκλείσαντες ἐντὸς τείχους ἔμενον, φρουρὰς ἐπὶ τῶν πύργων καταστήσαντες, ὡς ἀμύνοιντο, εἰ τῷ τείχει προσβάλλοι ὁ δῆμος. τέλος μὲν δὴ τοιοῦτο κατέλαβε τὸν Περτίνακα, χρησάμενον βίῳ ϗ προαιρέσει ὡς προείρηται.

6 Ἐπειδὴ δὲ διεφοίτησεν εἰς τὸν δῆμον ἡ τοῦ βασιλέως ἀναίρεσις, ταραχή τε ϗ πένθος πάντας κατεῖχε, διέθεόν τε ἐνθουσιῶσιν ἐοικότες· κίνησίς τε ἄλογος κατεῖχε τὸν δῆμον, ζητούντων τοὺς δράσαντας, μήτε δὲ εὑρεῖν μήτε ἀμύνασθαι δυναμένων. μάλιστά τε δεινῶς ἔφερον τὸ πεπραγμένον καὶ συμφορὰν κοινὴν ἐτήρουν οἱ τὴν σύγκλητον βουλὴν νέμοντες, πατέρα τε ἤπιον ϗ χρηστὸν προστάτην ἀποβαλόντες. πάλιν τε τυραννίδος ἦν δέος, ἐπεὶ τούτῳ χαίρειν τοὺς στρατιώτας ἤλπιζον.

Μιᾶς δέ που ϗ δευτέρας ἡμέρας διαδραμούσης οἱ μὲν δημόται ἕκαστος τὸ καθ᾽ αὑτὸν δεδιὼς ὑπανεχώρει, οἵ τε ἐν

3. τοῦ om VV 4. εἰ ἡ τελευτὴ V 6. ἧττον om V 7. πραττόμενα, γρ. πεπραγμένα V 8. τελευτήσαντος κἀκείνου VV ὑμῖν om V 14. ἐπιπ. [τινὲς] φ. VV 16. τὸ πλῆθος] ὁ δῆμος V 17. εἰς τὸ στρατόπεδον om V 18. πάσας — ἀποκλείσαντες om VV 20. τοιοῦτον VV 21. τὸν om VV 26. ζητοῦντα V 31. δήπου VV

ἀξιώσεσιν ὄντες εἰς τὰ πορρωτάτω τῆς πόλεως ἀπεδίδρασκον κτήματα, ὡς ἂν μή τι δεινὸν ἐκ τῆς ἐσομένης ἀρχῆς παρόντες πάθοιεν. οἱ δὲ στρατιῶται ἐπεὶ τόν τε δῆμον ἡσυχάζοντα ἔγνωσαν μήτε τινὰ τολμῶντα ἐπεξελθεῖν τῷ τȣ̃ βασιλέως αἵματι, ἔμενον μὲν ἐντὸς τȣ̃ τείχȣς κατακλείσαντες ἑαυτȣ́ς, ἀναγαγόντες δὲ τȣ̀ς εὐφωνοτάτȣς ἑαυτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος προεκήρυττον ὤνιον τὴν βασιλείαν, τῷ τε πλέον ἀργύριον δώσοντι ἐγχειριεῖν ὑπισχνȣ̃ντο τὴν ἀρχὴν ϰ̀ διὰ τῶν ὅπλων αὐτὸν ἀνάξειν ἀδεῶς εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν. ἐπεὶ δὲ τὸ κήρυγμα διεφοίτησεν, οἱ μὲν σεμνότεροί τε ϰ̀ εὐσταθέστεροι τῆς συγκλήτȣ βȣλῆς, ὅσοι τε εὐπατρίδαι ἢ ἔτι πλέσιοι, λείψανα ὀλίγα τῆς Κομμόδȣ τυραννίδος, ὄτε προσῆλθον τῷ τείχει ὄτε ἀπρεπῆ ϰ̀ ἐπονείδιστον χρήμασι κτήσασθαι τὴν ἀρχὴν ἠθέλησαν. Ἰȣλιανῷ δέ τινι, ἤδη μὲν τὴν ὕπατον τετελεκότι ἀρχήν, δοκȣ̃ντι δὲ ἐν εὐπορίᾳ χρημάτων εἶναι, ἑστιωμένῳ δὴ περὶ δείλην ἑσπέραν διηγγέλη τὸ στρατιωτικὸν κήρυγμα παρὰ μέθην ϰ̀ κραιπάλην· ἦν γὰρ ϰ̀ τῶν ἐπὶ βίῳ μὴ σώφρονι διαβεβλημένων. πείθȣσιν ȣ̓̃ν αὐτὸν ἥ τε γυνὴ ϰ̀ ἡ θυγάτηρ ϰ̀ τὸ τῶν παρασίτων πλῆθος ἀναθορόντα τȣ̃ σκίμποδος δραμεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος ϰ̀ τὸ πραττόμενον μαθεῖν, παρά τε πᾶσαν τὴν ὁδὸν συμβȣλεύοντες ἐῤῥιμμένην τὴν ἀρχὴν ἁρπάσαι, ἀφειδῶς δὲ χρημάτων ἔχοντα μεγαλοδωρίᾳ ἅπαντας ὑπερβαλεῖν, εἰ καί τινες ἀμφισβητοῖεν. ἐπεὶ τοίνυν τῷ τείχει προσῆλθεν, ἐβόα τε πάντα δώσειν ὅσα βȣ́λονται ὑπισχνȣ́μενος, παρεῖναί τε αὐτῷ πάμπλειστα χρήματα ϰ̀ θησαυρȣ̀ς χρυσȣ̃ ϰ̀ ἀργύρȣ πεπληρωμένȣς ἔλεγε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ϰ̀ Σȣλπικιανός, ϰ̀ αὐτὸς ἀνὴρ τῶν ὑπατευκότων, ἔπαρχός τε τῆς πόλεως γενόμενος (πατὴρ δὲ ἦν τῆς Περτίνακος γυναικός), ἧκε τὴν ἀρχὴν ὠνέμενος. ἀλλὰ τȣ́τȣ μὲν οὐ προσήκαντο φοβηθέντες οἱ στρατιῶται τὴν πρὸς τὸν Περτίνακα συγγένειαν, μή τις ἄρα δόλος εἴη εἰς τὸ ἐκδικηθῆναι τὸν ἐκείνȣ φόνον· καθέντες δὲ κλίμακα τὸν Ἰȣλιανὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβασαν. ȣ̓ γὰρ πρότερον ἀνοῖξαι

1. ἀξιώσει VV κτήματα ἀπεδίδρασκον, ὅπως VV′ 2. μὴ τὸ δ. V 6. ἀνάγοντες V 7. πλεῖον VV 16. δὲ VV διηγγέλθη VV 19. θυγ. τὸ τε τῶν V ἀναθοροῦντα V VV 28. πατήρ τε V

τὰς πύλας ἤθελον, πρὶν ἢ τὴν ποσότητα μαθεῖν τῶν δοθησομένων χρημάτων. ὁ δ᾽ ἀνελθὼν τήν τε Κομμόδου μνήμην αὐτοῖς ϗ τὰς τιμὰς ϗ τὰς εἰκόνας, ἃς ἡ σύγκλητος καθεῖλεν, ἀνανεώσεσθαι ὑπέσχετο, ϗ πάντων δώσειν ἐξουσίαν ὧν εἶχον ἐπ᾽ ἐκείνου, ἑκάστῳ τε στρατιώτῃ τοσοῦτον ἀργύριον ὅσον μήτε αἰτῆσαι μήτε λήψεσθαι προσεδόκησαν· τὰ δὲ χρήματα μὴ μελλήσειν, ἀλλ᾽ οἴκοθεν ἤδη μεταπέμψεσθαι. τούτοις ἀναπεισθέντες οἱ στρατιῶται ϗ ταύταις ἀρθέντες ταῖς ἐλπίσιν αὐτοκράτορά τε τὸν Ἰουλιανὸν ἀναγορεύουσι, ϗ πρὸς τῷ οἰκείῳ ϗ ἐκ γένους ὀνόματι Κόμμοδον ἀξιοῦσιν ἀποκαλεῖσθαι. τά τε σημεῖα ἄραντες, ϗ τὰς ἐκείνου εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες, προπέμπειν ἐπειρῶντο. θύσας δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς νενομισμένας ϗ βασιλείους ἐν τῷ στρατοπέδῳ θυσίας, προήγετο ὑπ᾽ αὐτῶν πλέον τι τῆς συνηθείας δορυφορούμενος. ἅτε γὰρ βίᾳ ϗ παρὰ γνώμην τοῦ δήμου μετά τε αἰσχρᾶς ϗ ἀπρεποῦς διαβολῆς ὠνησάμενος τὴν ἀρχήν, εἰκότως ἐδεδίει τὸν δῆμον ὡς ἐναντιωσόμενον. ἀναλαβόντες οὖν τὰς πανοπλίας ϗ φράξαντες αὐτὸν οἱ στρατιῶται εἰς φάλαγγος σχῆμα, ὡς εἰ δέοι ϗ πολεμήσοντες ἐν μέσοις αὐτοῖς ἔχοντες τὸν ἴδιον βασιλέα, ὑπέρ τε τῆς κεφαλῆς αἰωροῦντες τὰς ἀσπίδας ϗ τὰ δόρατα, μή που ϗ λίθων τις βολὴ ἀπὸ τῶν δωμάτων ἐπὶ τῇ πομπῇ γένοιτο, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια, μηδενὸς τῶν δημοτῶν μήτε ἀντιστῆναι τολμῶντος, μήτε μὴν εὐφημοῦντος ὥσπερ εἰώθασι προπέμπειν τοὺς βασιλέας· τοὐναντίον δὲ καὶ πόρρωθεν ἑστῶτες ἐβλασφήμουν ϗ κακῶς ἠγόρευον ἅτε χρημάτων ἀντικαταλλαξάμενον τὴν ἀρχήν.

Τότε δὲ ϗ πρῶτον ὑποδιεφθάρη τὰ τῶν στρατιωτῶν ἤθη, ϗ χρημάτων ἐδιδάχθησαν ἄπληστον ϗ αἰσχρὰν ἐπιθυμίαν καταφρόνησίν τε τῆς πρὸς τοὺς ἄρχοντας αἰδοῦς. τὸ γὰρ μήτε τοῖς οὕτως ὠμῶς τετολμημένοις ἐν φόνῳ τῷ βασιλικῷ ἐπεξιέναι τινά, μήτε τὴν οὕτως ἀπρεπῶς ἐπὶ χρήμασι κηρυχθεῖσαν ϗ πραθεῖσαν ἀρχὴν εἶναι τὸν κωλύοντα, ἀρχηγὸν ϗ αἴτιον ἀπρεποῦς ϗ ἀπειθοῦς καταστάσεως ϗ ἐς τὰ ἐπιόντα

1. τῶν δοθ. χρ. μαθεῖν W 6. προσεδόκησε V 10. καὶ om W 12. ὁ om V 15. τε om V 21. πού τινι λίθον ἀπὸ V 22. γένοιτο ἀκοντήσειν ἀνήγαγον V 27. ὑποδιεφθάρησαν V 30. τῷ om V 31. ἀπρεπῆ V

ἐγένετο, ἀεὶ αὐτοῖς τῆς φιλοχρηματίας κ̓ τῆς τῶν ἀρχόντων καταφρονήσεως κ̓ μέχρις αἵματος αὐξηθείσης.

7 Ὁ δ' οὖν Ἰελιανὸς ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἀρχήν, τρυφαῖς εὐθέως κ̓ κραιπάλαις ἐσχόλαζε, τῇ μὲν τῶν δημοσίων ἐπιμελείᾳ ῥᾳθύμως προσφερόμενος, εἰς δὲ τὸ ἁβροδίαιτον κ̓ ἄσεμνον ἐπιδὲς ἑαυτόν. εὑρίσκετό τε κ̓ τοὺς στρατιώτας ψευσάμενος κ̓ ἀπατήσας τῷ μὴ δύνασθαι ἀποπληρῶσαι ἃ ὑπέσχετο· οὔτε γὰρ οἴκοθεν ἦν τοσαῦτα αὐτῷ χρήματα ὅσα ἠλαζονεύσατο, οὔτε μὴν οἱ δημόσιοί τι θησαυροὶ εἶχον, ἀλλὰ πάντα προκεκένωτο τῇ Κομμόδου ἀσωτείᾳ κ̓ ἀφειδέσι κ̓ ἀκρίτοις ἀναλώμασιν. ἐκ δὲ ταύτης τῆς τόλμης κ̓ τῆς αἰτίας οἵ τε στρατιῶται σφαλέντες τῶν ἐλπίδων ὑπηγανάκτουν, ὅ τε δῆμος αἰσθόμενος τῆς γνώμης τῶν στρατιωτῶν εἶχον ἐν καταφρονήσει, ὡς προϊόντα τε κακῶς ἀγορεύειν, ἐπ' αἰσχραῖς τε κ̓ ἀμφιβόλοις ἡδοναῖς σκώπτειν. ἔς τε τὸν ἱππόδρομον, ὅπε μάλιστα τὸ πλῆθος συνιὸν ἐκκλησιάζει, τὸν Ἰουλιανὸν ἐβλασφήμουν, ἀρωγὸν δὲ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ σεμνῆς βασιλείας προστάτην Νίγρον ἐπεκαλοῦντο, βοηθεῖν τε αὐτὸν τὴν ταχίστην ἠξίουν ὡς ἐφύβριστα πάσχουσιν.

Ἦν δὲ ὁ Νίγρος τῶν μὲν πρὸ πολλοῦ ὑπατευσάντων, καθ' ὃν δὲ καιρὸν τὰ προειρημένα ἐν Ῥώμῃ ἐπράττετο, Συρίας ἡγεῖτο πάσης. πολλὴ δὲ ἦν κ̓ μεγίστη ἀρχὴ τότε, τοῦ δὴ Φοινίκων ἔθνους παντὸς κ̓ τῆς μέχρις Εὐφράτου γῆς ὑπὸ τῇ Νίγρου ὄντων ἐξουσίᾳ. ἦν δὲ αὐτὸς τὴν μὲν ἡλικίαν ἤδη μετρίως προβεβηκώς, εὐδοκιμήσας δὲ ἐν πολλαῖς καὶ μεγάλαις πράξεσι. φήμη τε περὶ αὐτοῦ διεφοίτα ὡς ἐπιεικοῦς κ̓ δεξιοῦ, ὡς τὸν τοῦ Περτίνακος βίον ζηλοῦντος· ὑφ' ὧν μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι ἐπείθοντο. ἐκάλουν τε αὐτὸν συνεχῶς ταῖς τοῦ δήμου συνόδοις, κ̓ βλασφημοῦντες τὸν Ἰουλιανὸν παρόντα ἐκεῖνον βασιλικαῖς φωναῖς εὐφήμουν ἀπόντα.

Ἀγγελθείσης δὲ τῆς τοῦ δήμου Ῥωμαίων γνώμης καὶ τῆς ἐπαλλήλου ἐν ταῖς συνόδοις βοῆς, εἰκότως ὁ Νίγρος ἀναπεισθείς, ῥᾷστά τε αὐτῷ τὰ πράγματα ὑπακούσεσθαι προσδο-

1. τῆς φιλοχρ. αὐτοῖς VV 2. καὶ om VV 6. ἐπιδιδοὺς VV 8. αὐτῷ τοσαῦτα VV 10. προεκεκένωτο VV ἀσωτίᾳ V 11. alterum τῆς om V 12. τε om V 15. τε ante καὶ om V 23. δὲ V μέχρι V 24. ὄντος V 25. μετρίως om V

κήσας, ϗ μάλιστα τῷ τὸν Ἰουλιανὸν ὑπό τε τῶν περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν ἀμελεῖσθαι, διότι τὰς ὑποσχέσεις ἐκ πλήρου τῶν χρημάτων, ὑπό τε τοῦ δήμου καταφρονεῖσθαι ὡς ἀνάξιον ἧς ἐώνητο ἀρχῆς, ἐπιδίδωσιν αὐτὸν τῇ τῆς βασιλείας ἐλπίδι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγους ἡγεμόνας τε ϗ χιλιάρχους τούς τε τῶν στρατιωτῶν ἐξέχοντας οἴκαδε μεταπεμπόμενος διελέγετο ϗ ἀνέπειθε, τὰ ἐκ τῆς Ῥώμης δηλούμενα φανερὰ ποιῶν, ὡς ἂν διαθέσα ἡ γνώμη ἔκπυστα καὶ γνώριμα ποιῇ τοῖς τε στρατιώταις ϗ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀνθρώποις. οὕτω γὰρ ῥᾶστα ἤλπιζε πάντας αὐτῷ προσχωρήσειν, πυνθανομένους ὅτι μὴ αὐτὸς ἐξ ἐπιβουλῆς μνᾶται τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καλούμενος ϗ βοηθήσων ἄπεισι Ῥωμαίοις δεομένοις. ἀνεπτόηντο δὲ πάντες ϗ μηδὲν μελλήσαντες προσέκειντο, ἐκλιπαροῦντες καὶ αὐτοὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων. φύσει δὲ κοῦφον τὸ Σύρων ἔθνος, ἐς καινοτομίαν τε τῶν καθεστηκότων ἐπιτήδειον. ἐνῆν δέ τις αὐτοῖς ϗ πόθος τοῦ Νίγρου, ἠπίου τε ἄρχοντος ἅπασι, τὰ πλεῖστά τε αὐτοῖς συμπανηγυρίζοντος. φιλέορτοι δὲ φύσει Σύροι· ὧν μάλιστα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν κατοικοῦντες, μεγίστην πόλιν ϗ εὐδαίμονα, σχεδὸν παρὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν ἑορτάζουσιν ἔν τε τῇ πόλει αὐτῇ ϗ κατὰ τὰ προάστεια. θέας τοίνυν αὐτοῖς συνεχῶς ἐπιτελῶν ὁ Νίγρος, περὶ ἃς μάλιστα ἐσπουδάκασι, ϗ διδοὺς ἄνεσιν εἰς τὸ ἑορτάζειν ϗ εὐφραίνεσθαι, ἅτε ποιῶν κεχαρισμένα,
8 εἰκότως ἐτιμᾶτο. ὅπερ εἰδώς, καλέσας τούς τε πανταχόθεν στρατιώτας εἰς ῥητὴν ἡμέραν, τοῦ τε λοιποῦ πλήθους συνελθόντος, βήματος αὐτῷ κατασκευασθέντος ἔλεξε τοιάδε ἀνελθών.

„Τῆς μὲν ἐμῆς γνώμης τὸ πρᾶον ϗ πρὸς τὰ μεγάλα τῶν τετολμημένων εὐλαβὲς ἴσως ἐστὶν ὑμῖν πάλαι γνώριμον. οὐδ' ἂν νῦν εἰς ὑμᾶς ἦλθον ταῦτα δημηγορήσων, εἰ ἐκ μόνης προαιρέσεως ἰδιωτικῆς ϗ ἀλόγου ἐλπίδος ἢ μείζονος ἐλπίδος ἐπιθυμίας ἀνεπειθόμην. ἀλλ' ἐμὲ καλοῦσι Ῥωμαῖοι, ϗ συνεχῶς βοῶντες ἐπείγουσιν ὀρέξαι τε χεῖρα σωτήριον ϗ οὕτω τὴν ἔνδοξον ϗ ἐνάρετον ἀπὸ προγόνων ἄνωθεν ἀρχὴν μὴ

8. φανερῶς V 13. δὴ V μηδὲ W 15. σύρον V 24. εἰδὼς καὶ καλ. V 26. ἀνελθὼν om V 29. νῦν ὑμᾶς παρῆλθον V 31. ἐπιθυμία V

περιδεῖν αἰσχρῶς ἐῤῥιμμένην. ὥσπερ δὲ τὸ τοῖς τηλικούτοις ἐπιτολμᾶν οὐκ οὔσης εὐλόγου προφάσεως προπετὲς ϗ θρασύ, οὕτω ϗ τὸ πρὸς καλοῦντας ϗ δεομένους ὀκνηρὸν ἀνανδρίας ἅμα ϗ προδοσίας φέρει διαβολήν. διὸ παρῆλθον πευσόμενος ὑμῶν τίνα γνώμην ἔχοιτε ϗ τί πρακτέον ἡγοῖσθε, συμβούλοις τε ὑμῖν καὶ κοινωνοῖς χρησόμενος περὶ τῶν καθεστώτων· τὸ γὰρ ἀποβησόμενον εἰ εὐτυχηθείη, κοινὴν ἐμοί τε ϗ ὑμῖν τὴν ἀπόλαυσιν παρέξει. οὐ φαῦλαι δὲ οὐδὲ κοῦφαι καλοῦσιν ἐλπίδες, ἀλλ' ὅ τε Ῥωμαίων δῆμος, ᾧ τὴν δεσποτείαν τῶν ἁπάντων ἀπένειμαν θεοὶ ϗ τὴν βασιλείαν, ἥ τε ἀρχὴ σαλεύουσα ϗ παρὰ μηδενί πω βεβαίως ἱδρυμένη. ὅθεν ἡμῖν ϗ τὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀσφαλές, ἔκ τε τῆς τῶν καλούντων γνώμης ϗ ἐκ τοῦ μηδένα εἶναι τὸν ἀνθεστῶτα μηδὲ κωλύοντα, ὑπάρξει. καὶ γὰρ οἱ τὰ ἐκεῖθεν ἀγγέλλοντές φασι μηδὲ τοὺς στρατιώτας, οἳ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ χρημάτων ἀπέδοντο, πιστοὺς εἶναι φρουροὺς ὑπηρέτας, μηδὲ πληρώσαντος ἐκείνου ἃ ὑπέσχετο. τίνα τοίνυν ἔχετε γνώμην, δηλώσατε."

Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως τὸ στρατιωτικὸν πᾶν ϗ τὸ συνειλεγμένον πλῆθος αὐτοκράτορά τε ἀνεῖπε καὶ Σεβαστὸν προσηγόρευσε· τήν τε βασίλειον πορφύραν περιβαλόντες, ϗ τὰ λοιπὰ τῆς σεβασμίου τιμῆς ἐξ αὐτοσχεδίου παρασκευῆς ἀθροίσαντες, ϗ προπομπεύοντος τοῦ πυρός, εἴς τε τὰ ἱερὰ τῆς Ἀντιοχείας τὸν Νίγρον ἄγουσι ϗ εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν καθιστᾶσιν, οὐκέτι αὐτὴν ἰδιωτικὴν ἀλλὰ βασίλειον αὐλὴν νομίζοντες, πᾶσι κοσμήσαντες ἔξωθεν βασιλικοῖς συμβόλοις.

Ἐπὶ τούτοις δὴ ὁ Νίγρος πάνυ τὴν ψυχὴν ηὐφραίνετο, ὠχυρῶσθαί τε αὐτῷ τὰ τῆς ἀρχῆς ἡγεῖτο διά τε τὴν τῶν Ῥωμαίων γνώμην ϗ τὴν περὶ αὐτὸν σπουδὴν τῶν ἀνθρώπων. ὡς γὰρ διιπταμένη ἡ φήμη πάντα ἐπῆλθεν ἔθνη, ὅσα τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον τῇ Εὐρώπῃ κατοικεῖ, οὐδείς τε ἦν ὃς οὐχ ἑκὼν εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῷ ἠπείγετο, πρεσβεῖαί τε ἀπ' ἐκείνων τῶν ἐθνῶν ἐς τὴν Ἀντιόχειαν ὡς πρὸς βασιλέα

2. καὶ θρασύ om V 5. τὸ εἰς τοὺς προσκαλοῦντας V ἀνανδρείας VW 5. τί om VW 10. καὶ τὴν βασιλείαν νεῖμαν θεοί V 20. ἐπιβαλόντες V

ὁμολογούμενον ἐστέλλοντο. οἵ τε ἐπέκεινα Τίγριδος ϗ Εὐφράτου σατράπαι ϗ βασιλεῖς ἐπέστελλον συνηδόμενοι αὐτῷ, καὶ εἰ δέοιτο, βοηθείας ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ δώροις τε αὐτοὺς μεγαλοπρεπῶς ἠμείβετο, ϗ ἐπὶ τῇ σπουδῇ ϗ ταῖς ὑποσχέσεσι χάριν γιγνώσκων ἔλεγε μὴ δεῖσθαι συμμάχων· τὴν γὰρ ἀρχὴν αὐτῷ βεβαίως ὠχυρῶσθαι, ἀναιμωτί τε ἄρξειν.

Ταύταις ἐπαιρόμενος ταῖς ἐλπίσιν ὑπτίαζέ τε πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιμέλειαν, ϗ ἐς τὸ ἁβροδίαιτον ἀνειμένος τοῖς Ἀντιοχεῦσι συνευφραίνετο, ἑορταῖς τε ϗ θέαις ἐπιδιδοὺς ἑαυτόν. τῆς τε εἰς τὴν Ῥώμην ἀφόδου, ἐφ᾽ ἣν μάλιστα ἐχρῆν σπεύδειν, ἠμέλει. τοῖς δὲ Ἰλλυρικοῖς στρατεύμασι δέον ἐπιφοιτῆσαι τὴν ταχίστην ϗ φθάσαι οἰκειωσάμενον αὐτά, ὁ δὲ οὐδὲ τῶν πραττομένων τι αὐτοῖς ἐδήλου, ἐλπίζων τοὺς ἐκεῖ στρατιώτας, εἴ ποτε ϗ μάθοιεν, ὁμογνώμονας ἔσεσθαι τῇ τε Ῥωμαίων εὐχῇ καὶ τῇ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν στρατοπέδων γνώμῃ.

9 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ διατυποῦντος ϗ κούφαις ϗ ἀδήλοις ἐπαιωρουμένου ἐλπίσι, διηγγέλλετο τὰ πραττόμενα εἴς τε Παίονας ϗ Ἰλλυριοὺς ϗ πᾶν τὸ ἐκεῖσε στρατιωτικόν, ὃ ταῖς ὄχθαις Ἴστρου τε καὶ Ῥήνου ἐπικείμενον, ἀπεῖργον τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους, φρουρεῖ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. ἡγεῖτο δὲ Παιόνων πάντων (ὑπὸ μιᾷ γὰρ ἦσαν ἐξουσίᾳ) Σεβῆρος, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος Λίβυς, ἐς δὲ πραγμάτων διοίκησιν γενναῖος ἅμα καὶ θυμοειδής, σκληρῷ τε βίῳ καὶ τραχεῖ ἐνειθισμένος, πόνοις τε ἀντέχων ῥᾷστα, νοῆσαί τε ὀξὺς ϗ τὸ νοηθὲν ἐπιτελέσαι ταχύς. οὗτος τοίνυν παρὰ τῶν ἀγγελλόντων πυνθανόμενος τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετέωρον φερομένην ἁρπάζεσθαι, καταγνοὺς τοῦ μὲν ῥαθυμίαν τοῦ δὲ δυσπραγίαν, ... ἐν τοῖς πράγμασιν. ἀνέπειθε δὲ αὐτὸν ὀνείρατα τοιαύτην τινὰ ἐλπίδα ὑποσημαίνοντα, χρησμοί τε ϗ ὅσα εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων σύμβολα φαίνεται· ἅπερ πάντα ἀψευδῆ ϗ ἀληθῆ τότε πιστεύεται, ὅταν εἰς τὴν ἀπόβασιν εὐτυχηθῇ. τὰ μὲν οὖν πολλὰ ἱστόρησεν αὐτός τε συγγράψας ἐν τῷ καθ᾽

4. ταῖς om VV 8. ἀνειμένως V 9. τε om VV 10. ἐφόδου V 11. τε VV 19. ὄχθαις τοῦ Ἴστρου καὶ VV 20. τοὺς ἀπ᾽ ἐκείνου V 23. δὲ τὴν τῶν πρ. VV 28. δυσπραγίαν [ἐν τοῖς πράγμασιν] ἀνέπειθε VV 29. τοιαῦτα V 33. γράψας V

αὐτὸν βίῳ καὶ δημοσίαις ἀνέθηκεν εἰκόσι· τὸ δ' ἓν τελευταῖον καὶ μέγιστον, ὅπερ αὐτῷ καὶ τὴν ἐλπίδα πᾶσαν ὑπέφαινεν, ὄναρ οὐδ' ἡμῖν παραλειπτέον. κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν ὃν ἀπηγγέλη Περτίναξ παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, μετὰ τὸ προελθεῖν καὶ θῦσαι ὁ Σεβῆρος καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς Περτίνακος βασιλείας ὅρκον ἀφοσιώσασθαι ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἑσπέρας καταλαβούσης εἰς ὕπνον κατηνέχθη, μέγαν δὲ καὶ γενναῖον ἵππον βασιλικοῖς φαλάροις κεκοσμημένον ᾠήθη βλέπειν, φέροντα τὸν Περτίνακα ἐποχούμενον διὰ μέσης τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱερᾶς ὁδοῦ. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν τῆς ἀγορᾶς ἀρχὴν ἐγένετο, ἔνθα ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πρότερον ὁ δῆμος συνιὼν ἐκκλησίαζεν, ᾠήθη τὸν ἵππον ἀποσείσασθαι μὲν τὸν Περτίνακα καὶ ῥῖψαι, αὐτῷ δὲ ἄλλως ἑστῶτι ὑποδῦναί τε αὐτὸν καὶ ἀράμενον ἐπὶ τοῖς νώτοις φέρειν τε ἀσφαλῶς καὶ στῆναι βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης, εἰς ὕψος ἄραντα τὸν Σεβῆρον, ὡς ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαί τε καὶ τιμᾶσθαι. μένει δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἡ τοῦ ὀνείρατος εἰκὼν μεγίστη, χαλκοῦ πεποιημένη. οὕτω τοίνυν ὁ Σεβῆρος ἀρθεὶς τὴν γνώμην, ἐλπίζων τε θείᾳ προνοίᾳ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καλεῖσθαι, ἀπόπειραν ἐποιεῖτο τῆς τῶν στρατιωτῶν γνώμης, τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγους ἡγεμόνας τε καὶ χιλιάρχους τούς τε ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἐξέχοντας οἰκειούμενος, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Ῥωμαίων διαλεγόμενος, ὡς παντάπασιν ἔῤῥιπται οὐδενὸς ὄντος τοῦ γενναίως ἢ κατ' ἀξίαν αὐτὴν διοικοῦντος. διέβαλλε δὲ τοὺς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας ὡς ἀπίστους καὶ βασιλείῳ καὶ ἐμφυλίῳ αἵματι μιάναντας τὸν ὅρκον· ἔλεγέ τε δεῖν ἐπαμῦναι καὶ ἐπεξελθεῖν τῷ Περτίνακος φόνῳ. ᾔδει δὲ πάντας τοὺς κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν στρατιώτας μεμνημένους τῆς Περτίνακος ἡγεμονίας. ὑπὸ γὰρ Μάρκῳ βασιλεύοντι πολλὰ ἐγείρας σὺν αὐτοῖς κατὰ Γερμανῶν τρόπαια, στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἰλλυρικῶν κατασταθείς, ἀνδρείαν μὲν πᾶσαν ἐν ταῖς μάχαις πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπεδέδεικτο, εὔνοιαν δὲ καὶ χρηστότητα μετὰ σώφρονος καὶ ἐπιεικοῦς ἐξουσίας τοῖς ἀρχομένοις παρέσχετο· ὅθεν αὐτοῦ τὴν μνήμην τιμῶντες ἐπὶ τοῖς οὕτως ὠμῶς κατ' αὐτοῦ τετολμη-

3. τὸν om W 7. μέγαν [τε] καὶ W 8. κοσμούμενον V 9. ἐποχ. τὸν Περτ. W 10. ἀρχὴν τῆς ἀγορᾶς W 24. διέβαλε V 26. ἐπαμύνειν V

μένοις ἠγανάκτει. ταύτης δὴ τῆς προφάσεως λαβόμενος ὁ Σεβῆρος εὐμαρῶς αὐτὺς, ἐφ᾽ ἃ ἐβούλετο, ὑπηγάγετο, προσποιούμενος ὀχ ὅτω τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι ὀδ᾽ αὐτῷ τὴν ἐξσίαν μνᾶσθαι ὡς θέλειν ἐπεξελθεῖν τοιότυ βασιλέως αἵματι. ὥσπερ δὲ τὰ σώματα οἱ ἐκεῖσε ἄνθρωποι γενναιότατοί τέ εἰσι καὶ πρὸς μάχας ἐπιτήδειοι καὶ φονικώτατοι, ὅτω καὶ τὰς διανοίας παχεῖς ϗ μὴ ῥᾳδίως συνεῖναι δυνάμενοι, εἴ τι μετὰ πανουργίας ἢ δόλυ λέγοιτο ἢ πράττοιτο. πιστεύσαντες γῦν τῷ Σεβήρῳ προσποιυμένῳ χαλεπαίνειν ϗ θέλειν ἐπεξελθεῖν τῷ Περτίνακος φόνῳ ἐπέδοσαν αὐτὺς, ὡς αὐτοκράτορά τε ἀποδεῖξαι ϗ τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι. ὁ δ᾽ ὡς ἔγνω τὴν τῶν Παιόνων γνώμην, διέπεμπε ϗ εἰς τὰ γείτνιῶντα ἔθνη καὶ πρὸς πάντας τὺς ἄρχοντας τῶν ὑπ᾽ ἄρκτῳ Ῥωμαίοις δουλευόντων ἐθνῶν, μεγάλαις τε πάντας ὑποσχέσεσι ϗ ἐλπίσιν ἀναπείθων ῥᾳδίως ὑπηγάγετο. ἱκανώτατος δ᾽ ἦν ἁπάντων ἀνθρώπων μάλιστα προσποιήσασθαί τε ϗ πιστώσασθαι εὔνοιαν, μήτε ὅρκου φειδόμενος, εἰ δέοι τύτυ καταφρονῆσαι, ψευσάμενος πρὸς τὸ χρειῶδες, διά τε γλώττης προΐετο ὅσα μὴ ἔφερεν ἐπὶ γνώμης.

10 Θεραπεύσας ὖν διὰ γραμμάτων πάντας τὺς κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν .. ἅμα ϗ ἄρχοντας, προσηγάγετο αὐτύς. ἀθροίσας δὲ τοὺς πανταχόθεν στρατιώτας, Σεβῆρόν τε Περτίνακα ἑαυτὸν ὀνομάσας, ὅπερ ὐ μόνον ἤλπιζε τοῖς Ἰλλυρικοῖς εἶναι κεχαρισμένον ἀλλὰ ϗ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων διὰ τὴν ἐκείνου μνήμην, συγκαλέσας τε αὐτὺς εἰς τὸ πεδίον, ϗ βήματος αὐτῷ ἀρθέντος, ἀνελθὼν ἔλεξε τοιάδε.

„Τὸ πιστὸν ὑμῶν ϗ πρός τε θεοὺς σεβάσμιον, οὓς ὄμνυτε, πρός τε βασιλέας τίμιον, ὓς αἰδεῖσθε, δεδηλώκατε δι᾽ ὧν ἀγανακτεῖτε ἐφ᾽ οἷς οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην στρατιῶται, πομπῆς μᾶλλον ἢ ἀνδρείας ὑπηρέται, ἐτόλμησαν. κἀμοὶ δὲ δι᾽ εὐχῆς ἐστί, πρότερον μὲν ὐδ᾽ ἄλλοτε ἀντιποιησαμένῳ τοιαύτης ἐλπίδος (ἴστε γάρ μυ τὸ πρὸς τὺς βασιλεύσαντας πειθήνιον), νῦν δὲ ἐπὶ τέλος τε ἀγαγεῖν καὶ ἀνύσαι ταῦτα

2. εἰς V 6. τε καὶ μεγάλοι εἰσὶ VV 8. λέγοιτο] γένοιτο V 12. διέπεμψε VV 13. ἐπ᾽ V 15. πάντων VV 18. διὰ λόγου πρ. V 22. ἀντὶ Σεβήρου τε ἑαυτὸν Περτ. VV 27. πρὸς τὺς θ. V ὡς ἂν ὄμνυται V 31. nonne οὐδέποτε?

ἅπερ ὑμῖν ἐστὶ κεχαρισμένα, τήν τε Ῥωμαίων ἀρχὴν μὴ περιιδεῖν ἐῤῥιμμένην, ἣ πρότερον μὲν μέχρι καιρῶν σεμνοπρεπῶς διοικουμένη σεβάσμιος ἐφαίνετο, εἰς Κόμμοδον δὲ μεταπεσοῦσα, εἰ καί τινα ὑπ' ἐκείνου διὰ νεότητα ἐπλημμελεῖτο, ἀλλ' οὖν τῇ εὐγενείᾳ ϗ τῇ τοῦ πατρὸς μνήμῃ ἐπεσκιάζετο· ϗ πλέον ἦν ἐν αὐτῷ τὸ ἐλεούμενον ἐφ' οἷς ἐσφάλλετο ἢ τὸ μισούμενον, ἐπεὶ τὰ πλεῖστα τῶν γινομένων οὐκ εἰς ἐκεῖνον ἀνεφέρομεν, ἀλλ' εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν κόλακάς τε ϗ οὐ πρεπόντων ἔργων ὁμοῦ συμβούλους τε ϗ ὑπηρέτας. ἐπεὶ δὲ εἰς σεμνὸν πρεσβύτην, οὗ τῆς ἀνδρείας τε ϗ χρηστότητος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἡ μνήμη ἐνέστακται, περιῆλθεν ἡ ἀρχή, οἱ δὲ οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλὰ τοιοῦτον ἄνδρα φόνῳ ἀπεσκευάσαντο. τὴν δὲ γῆς ϗ θαλάττης τοσαύτην ἀρχὴν ὠνησάμενός τις αἰσχρῶς πρός τε τοῦ δήμου, ὡς ἀκούετε, μεμίσηται, πρός τε τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν, οὓς ἐψεύσατο, οὐκέτι πιστεύεται· ὧν, εἰ καὶ ἔμελλον ὑπὲρ αὐτοῦ παρατάξασθαι μετ' εὐνοίας, ϗ πλήθει σύμπαντες ϗ καθ' ἕνα ἕκαστον εὐανδρίᾳ προύχετε, ἀσκήσει τε πολεμικῶν ἐγγεγύμνασθε ὑμεῖς μὲν ἀεὶ βαρβάροις ἀντιταττόμενοι, ϗ φέρειν πόνους πάντας πορείας, κρύους τε καὶ θάλπους καταφρονεῖν, ποταμούς τε πηγνυμένους πατεῖν, ϗ πίνειν ὀρυττόμενον ἀλλ' οὐκ ἀνιμώμενον ὕδωρ εἰθισμένοι, θήραις τε ἐγγεγύμνασθε· ϗ πάντως ὑμῖν εἰς ἀνδρείαν ὑπάρχει γενναῖα ἐφόδια, ὡς μηδὲ εἰ βουληθείη τις, δύνασθαι ὑμῖν ἀντιστῆναι. δοκίμιον δὲ στρατιωτῶν κάματος, ἀλλ' οὐ τρυφή, ἧπερ ἐκεῖνοι ἐγκραιπαλῶντές τε καὶ ἐναυξηθέντες οὐδ' ἂν τῆς βοῆς ὑμῶν ἀνάσχοιντο, οὔτι γε τῆς μάχης. εἰ δέ τινες τὰ κατὰ Συρίαν ὑποπτεύοιεν πράγματα, ἐντεῦθεν ἂν τεκμήραιντο ἀσθενῆ τε ὄντα ϗ φαύλας ἔχοντα τὰς ἐλπίδας, ὅπου μηδὲ προελθεῖν τῆς αὐτῶν χώρας ἐτόλμησαν, μηδέ τι περὶ τῆς εἰς Ῥώμην ἀφόδου βουλεύσασθαι ἐθάῤῥησαν, ἀγαπητῶς ἐκεῖ μένοντες, ϗ ἐφήμερον τρυφὴν κέρδος τῆς οὔπω βεβαίας ἀρχῆς νομίζουσιν. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ

1. ἐστὶν ὑμῖν κεχαρισμένον W   2. ἣ om V   καιροῦ V   3. σεβ. ἐγένετο, εἰς κόμοδόν τε γὰρ ἐφαίνετο μεταπ. V   4. ἐπεμελεῖτο V   6. ἐν om V   11. priorem ἡ om W   17. ἕκαστον om V   εὐανδρείᾳ V W   19. πάντας, πορείας καὶ κρ. W   22. πάντα V   26. ἡμῶν V   27. ὑποπτεύουσι V   30. ἐφόδου V   31. καὶ τὴν ἐφήμερον κέρδος V

χαριέντως καὶ μετὰ παιδιᾶς ἀποσκῶψαι ἐπιτήδειοι Σύροι, ϗ μάλιστα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν οἰκοῦντες, [ὃς] φασι περὶ τὸν Νίγρον ἐσπουδακέναι· τὰ δ᾽ ἄλλα ἔθνη ϗ αἱ ἄλλαι πόλεις μέχρι νῦν τῷ μηδένα εὑρίσκεσθαι τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς ἐσόμενον, σπάνει τοῦ μετὰ ἀνδρείας ϗ σώφρονος διοικήσεως ἄρξοντος, ἐκείνῳ δηλονότι προσποιοῦνται ὑπακούειν. εἰ δὲ τήν τε Ἰλλυρικὴν δύναμιν ἅμα χειροτονήσασαν μάθοιεν, τό τε ἡμέτερον ὄνομα πύθοιντο οὐκ ἄγνωστον οὐδ᾽ ἄσημον παρ᾽ αὐτοῖς ὑπάρχον, ἐξ ὧν ἡγεμονεύσαντες ἐκεῖσε διῳκήσαμεν, εὖ ἴστε, οὔτε ἐμοῦ ῥᾳθυμίαν ἢ ἀδρανίαν καταγνώσονται, οὔτε τὸ ὑμέτερον γενναῖον ϗ πρὸς τὰς μάχας ἐμβριθὲς ὑποστῆναι αἱρήσονται, ϗ σωμάτων μεγέθεσι ϗ πόνων ἀσκήσει ϗ ἐν τῇ συστάδην μάχῃ πολὺ ὑμῶν ἀπολείποντες. φθάσωμεν οὖν τὴν Ῥώμην προκαταλαβόντες, ἔνθα ἡ βασίλειός ἐστιν ἑστία· κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι τὰ λοιπὰ εὐμαρῶς διοικήσομεν, θείαις τε προρρήσεσι πιστεύοντες ϗ τῇ τῶν ὑμετέρων ἀνδρείᾳ ὅπλων τε καὶ σωμάτων."

Τοιαῦτα εἰπόντα τὸν Σεβῆρον εὐφημήσαντες οἱ στρατιῶται, καλοῦντες Σεβαστὸν καὶ Περτίνακα, πᾶσαν ἐνεδείκ-
11 νυντο προθυμίαν ϗ σπουδήν. ὁ δὲ Σεβῆρος, μηδένα διδοὺς καιρὸν ἀναβολῆς, συσκευάσασθαί τε αὐτοὺς ὡς ἔνι μάλιστα εὐτελέστατα ἐκέλευσε, τήν τε εἰς τὴν Ῥώμην ἔξοδον ἐπήγγειλε· νομάς τε αὐτοῖς διδοὺς ϗ ἐφόδια τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο. συντόνῳ δὲ σπουδῇ ϗ γενναίοις πόνοις τὴν ὁδὸν ἐπετάχυνε, μήτε που ἐπιδιατρίβων, μήτε διδοὺς καιρὸν ἀναπαύλης, εἰ μὴ τοσοῦτον ὅσον ὀλίγον τοὺς στρατιώτας ἀναπνεύσαντας ἔχεσθαι τῆς ὁδοῦ. ἐκοινώνει δὲ τῶν καμάτων αὐτοῖς, σκηνῇ τε χρώμενος εὐτελεῖ, ϗ σιτία ϗ ποτὰ προσφερόμενος ὅσα ϗ πᾶσιν ὑπάρχειν ἠπίστατο· οὐδαμοῦ δὲ τρυφὴν ἐνεδείκνυτο βασιλικήν. ὅθεν καὶ μείζονα παρὰ τῶν συστρατιωτῶν εὔνοιαν ἐπιστώσατο· οὐ γὰρ μόνον αὐτὸν συμπονοῦντα ἀλλὰ ϗ τῶν καμάτων ἄρχοντα οἱ στρατιῶται αἰδούμενοι μετὰ προθυμίας πάντα ἔπραττον.

9. ἐκεῖ διοικήσαμεν V 10. ἀνανδρείας V 13. ἡμῶν V ἀπολιπόντες W 19. διεδείκνυντο V 28. malim οἷα 31. ἐκτήσατο, γρ. ἐπιστώσατο V

Ὁ δὲ τὴν Παιονίαν διαδραμὼν ἐπέστη τοῖς τῆς Ἰταλίας ὅροις, ϗ τὴν φήμην φθάσας πρότερον ὤφθη τοῖς ἐκεῖσε παρὼν βασιλεὺς ἢ ἀφιξόμενος ἠκούσθη. δέος τε μέγα τὰς Ἰταλιώτιδας πόλεις κατελάμβανε πυνθανομένας τοσαύτην ἔφοδον στρατοῦ. οἱ γὰρ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι, ὅπλων ϗ πολέμων πάλαι ἀπηλλαγμένοι, γεωργίᾳ καὶ εἰρήνῃ προσεῖχον. ἐς ὅσον μὲν γὰρ ὑπὸ δημοκρατίας τὰ Ῥωμαίων διῳκεῖτο ϗ ἡ σύγκλητος ἐξέπεμπε τοὺς τὰ πολεμικὰ στρατηγήσοντας, ἐν ὅπλοις Ἰταλιῶται πάντες ἦσαν ϗ γῆν ϗ θάλατταν ἐκτήσαντο, Ἕλλησι πολεμήσαντες καὶ βαρβάροις· οὐδέ τι ἦν γῆς μέρος ἢ κλίμα οὐρανοῦ ὅπου μὴ Ῥωμαῖοι τὴν ἀρχὴν ἐξέτειναν. ἐξ οὗ δὲ εἰς τὸν Σεβαστὸν περιῆλθεν ἡ μοναρχία, Ἰταλιώτας μὲν πόνων ἀπέπαυσε καὶ τῶν ὅπλων ἐγύμνωσε, φρούρια δὲ ϗ στρατόπεδα τῆς ἀρχῆς προὐβάλετο, μισθοφόρους ἐπὶ ῥητοῖς σιτηρεσίοις στρατιώτας καταστησάμενος ἀντὶ τείχους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ποταμῶν τε μεγέθεσι ϗ τάφρων ἢ ὀρῶν προβλήμασιν ἐρήμῳ τε γῇ ϗ δυσβάτῳ φράξας τὴν ἀρχὴν ὠχυρώσατο. ὅθεν τὸν Σεβῆρον προσιόντα πυνθανόμενοι τότε μετὰ τοσούτου στρατοῦ εἰκότως ἐταράττοντο τῷ ἀήθει τοῦ πράγματος· οὔτε δὲ ἀντιστῆναι ἢ κωλῦσαι ἐτόλμων, ὑπήντων δὲ δαφνηφοροῦντες ϗ πύλαις ἀναπεπταμέναις ἐδέχοντο. ὁ δὲ τοσοῦτον ἀνεπαύετο ὅσον καλλιερῆσαί τε καὶ τοὺς δήμους προσειπεῖν, εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἠπείγετο.

Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Ἰουλιανῷ ἀπηγγέλλετο, ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώσει ἦν, τοῦ μὲν Ἰλλυρικοῦ στρατοῦ τὴν δύναμιν ϗ τὸ πλῆθος ἀκούων, οὔτε δὲ τῷ δήμῳ πιστεύων, ἐπεὶ μεμίσητο, οὔτε τοῖς στρατιώταις θαρρῶν, οὓς ἔψευστο. χρήματα δὴ πάντα ἀθροίζων τά τε αὐτοῦ ϗ παρὰ τῶν φίλων, ϗ εἴ τινα ἦν, ἐκ δημοσίων ϗ ἱερῶν τόπων λαμβάνων, τοῖς στρατιώταις διανέμειν ἐπειρᾶτο, ὡς ἂν κτήσαιτο τὴν εὔνοιαν αὐτῶν. οἱ δέ, καίτοι μεγάλα λαμβάνοντες, χάριν οὐκ ᾔδεσαν· ὄφλημα γὰρ αὐτὸν ἀποτίνειν ἀλλ᾽ οὐ δωρεὰν διανέμειν ἐλογίζοντο.

Ὁ δὲ Ἰουλιανός, καίτοι συμβουλευόντων αὐτῷ τῶν φίλων ἐξαγαγεῖν τὸ στρατιωτικὸν ϗ τὰ στενὰ τῶν Ἄλπεων προκα-

7. μὲν om V   13. ἀνέπαυσε VV   27. ἐψεύσατο V   δὲ V
34. καταλαβεῖν V

ταλαβεῖν — μέγιστα ἐκεῖνα ὄρη, ϗ οἷα ἐκ ἄλλα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γῇ, ἐν τείχους σχήματι περίκειται ϗ προβέβληται Ἰταλίας, ϗ τοῦτο μετὰ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας παρασχέσης τῆς φύσεως Ἰταλιώταις, ἔρυμα ἄῤῥηκτόν τε ϗ .. αὐτῶν προβεβλῆσθαι, ἀπὸ τῆς ἀρκτῴας θαλάσσης ἐπὶ τὴν πρὸς μεσημβρίαν βλέπεσαν διῆκον. ἀλλ' ἐδὲ τῆς πόλεως προελθεῖν Ἰελιανὸς ἐτόλμα· διέπεμπέ τε, τῶν στρατιωτῶν δεόμενος ὁπλίζεσθαί τε ϗ γυμάζεσθαι, πρὸ δὲ τῆς πόλεως τάφρες διορύττειν. καὶ τὴν πρὸς Σεβῆρον μάχην ὡς ἐν τῇ πόλει ποιησόμενος παρεσκεύαζε· τές τε ἐλέφαντας πάντας, οἵ εἰς πομπὴν ὑπηρετἕσι Ῥωμαίοις, πύργες ϗ ἄνδρας φέρειν ἐπὶ τῶν νώτων ἐπαίδευεν, οἰόμενος ἕτως ἐκπλήξειν τές τε Ἰλλυριές, ϗ τὴν τῶν πολεμίων ἵππον διαταράξειν ὄψει ϗ μεγέθει θηρίων μὴ πρότερον αὐτοῖς ἑωραμένων. τότε δὴ πᾶσα ἡ πόλις ὅπλα εἰργάζετο ϗ τὰ πρὸς πόλεμον παρεσκευάζετο.

12 Μελλόντων δὲ τῶν Ἰουλιανοῦ στρατιωτῶν ἔτι καὶ τὰ πρὸς πόλεμον ἕτοιμα ποιέντων, ἀγγέλλεται ὁ Σεβῆρος ἤδη προσιών. ϗ πολὺ τἕ στρατεύματος μέρος διασκεδάσας ἐκεῖνος κελεύει παρεισδύεσθαι εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ κατὰ πάσας ὁδὲς διανείμαντες αὐτές, πολλοὶ δ' εἰς Ῥώμην νύκτωρ λανθάνοντες εἰσῄεσαν, τὰ ὅπλα ὑποκρύπτοντες, ἐν ἰδιωτῶν σχήματι. ϗ ἤδη οἱ πολέμιοι ἔνδον ἦσαν τἕ Ἰελιανἕ ἔτι ὑπτιάζοντος ϗ τὰ πραττόμενα ἀγνοἕντος. ἐπεὶ δὲ ταῦτα διάπυστα τῷ δήμῳ ἐγένετο, ἐν ταραχῇ πολλῇ πάντες ἦσαν, ϗ δεδιότες τὴν δύναμιν τἕ Σεβήρε τὰ ἐκείνε φρονεῖν προσεποιἕντο, τἕ μὲν Ἰελιανἕ καταγιγνώσκοντες ἀνανδρίαν, τἕ δὲ Νίγρου μέλλησίν τε ϗ ῥαθυμίαν· τὸν δὲ Σεβῆρον ἀκέοντες ἤδη παρόντα ἐθαύμαζον. ὁ δὲ Ἰελιανὸς πολλῇ καταλαμβανόμενος ἀφασίᾳ τε ϗ ἀπορίᾳ, ὅπως χρήσεται τοῖς πράγμασιν ἐκ εἰδώς, ἀθροισθῆναι κελεύσας τὴν σύγκλητον καταπέμπει γράμματα, δι' ὧν ἐσπένδετο δὴ πρὸς τὸν Σεβῆρον ϗ αὐτοκράτορα ἀναδείξας κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἐποιεῖτο. ἡ δὲ σύγκλητος ἐψηφίσατο μὲν ταῦτα· ὁρῶντες δὲ τὸν Ἰελιανὸν ἀπο-

2. ἡμᾶς γενεᾶ τείχους V 4. τε καὶ] τῆς V 10. οὓς VV 11. ὑπηρετῶν . . . . ἐπὶ νώτων φέρειν ἐπειρᾶτο παιδεύειν VV 12. Ἰλλυρικοὺς VV 21. ἐπικρύπτοντες VV σχήμασι V 29. χρήσαιτο V

δειλιῶντα καὶ ἐν ἀπογνώσει, τῷ Σεβήρῳ πάντες ἤδη προσετίθεντο. δύο δέ που ἢ τριῶν ἡμερῶν παραδραμουσῶν, ἐπείπερ ἤδη τὸν Σεβῆρον ϗ αὐτῇ τῇ πόλει ἐπιστησόμενον ἤκουον, καταφρονήσαντες τοῦ Ἰουλιανοῦ συνίασιν εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ὑπάτων κελευσάντων, οἳ τὰ τῆς Ῥώμης διοικεῖν εἰώθασιν, ὁπηνίκα ἂν τὰ τῆς βασιλείας μετέωρα ᾖ. συνελθόντες τοίνυν περὶ τῶν πρακτέων ἐσκέπτοντο, τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι ὄντος ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ ϗ τὰς παρούσας ὀδυρομένου τύχας, ἱκετεύοντός τε ἐξομόσασθαι τὴν ἀρχὴν ϗ παραχωρῆσαι πάσης τῆς δυναστείας τῷ Σεβήρῳ.

Ὡς δὲ ἔμαθεν ἡ σύγκλητος τὸν Ἰουλιανὸν οὕτω κατεπτηχότα, τὴν δὲ δορυφόρον φρουρὰν διὰ δέος τοῦ Σεβήρου αὐτὸν ἐγκαταλιποῦσαν, ψηφίζεται τὸν μὲν ἀναιρεθῆναι, ἀποδειχθῆναι δὲ μόνον αὐτοκράτορα τὸν Σεβῆρον· πρεσβείαν τε πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπουσιν ἀπὸ τῶν ἐν ἀρχαῖς ὄντων καὶ τῶν ἐξοχωτάτων τῆς βουλῆς, πάσας αὐτῷ προσφέρειν τὰς σεβασμίους τιμάς. ἐπὶ δὲ τὸν Ἰουλιανὸν εἷς τῶν χιλιαρχέντων ἀναπέμπεται, ἀποκτεῖναι ἄνανδρον ϗ ἄθλιον πρεσβύτην, ἰδίοις χρήμασιν ὠνησάμενον οὕτω πονηρὸν τέλος. ὁ μὲν οὖν εὑρεθεὶς ἔρημός τε ϗ ὑπὸ πάντων καταλειφθείς, αἰσχρῶς ὀλοφυρόμενος ἐφονεύθη.

13 Ἐπεὶ δὲ τὰ παρὰ τῆς συγκλήτου ἐδηλώθη τῷ Σεβήρῳ ἥ τε τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀναίρεσις, ἤρθη ϗ εἰς μειζόνων πραγμάτων ἐλπίδα, ϗ σοφίσματι ἐχρήσατο, ὡς ἂν χειρώσαιτο ϗ αἰχμαλώτους τοὺς τὸν Περτίνακα ἀνῃρηκότας λάβοι. ἐπιστέλλει οὖν ϗ ἰδίᾳ μὲν λανθάνοντα γράμματα τοῖς τε χιλιάρχοις ϗ τοῖς ἑκατοντάρχοις ὑπισχνούμενος μεγάλα, ὅπως πείσειαν τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας ὑπακούειν εὐπειθῶς τοῖς ὑπὸ τοῦ Σεβήρου κελευομένοις. ἐκπέμπει δὲ καὶ κοινὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸ στρατόπεδον, κελεύων καταλιπεῖν μὲν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πάντα, αὐτοὺς δὲ ἐξελθεῖν εἰρηνικῷ σχήματι, ὥσπερ εἰώθασι θύοντος ἢ ἑορτάζοντος βασιλέως προπομπεύειν, ὀμόσαι τε

7. ἔτι ἐντὸς ὄντος V 12. δορυφόρων V 16. πάσας τε αὐτῷ προσφέρει τὰς σεβασμίας V 23. καὶ om VV 25. τὸν om V οὖν] δὲ VV 29. καὶ δήλωσιν, δι' ἧς κελεύει τὰ μὲν ὅπλα αὐτοὺς καταλιπεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντας δὲ VV 32. θύοντες ἢ ἑορτάζοντες V

εἰς τὸ Σεβήρου ὄνομα, καὶ μετ' ἀγαθῶν ἐλπίδων ἐλθεῖν ὡς μέλλοντας τὸν Σεβῆρον δορυφορήσειν. πιστεύσαντες δὴ οἱ στρατιῶται τοῖς ἐπεσταλμένοις, πεισθέντες τε ὑπὸ τῶν χιλιαρχούντων, τὰ μὲν ὅπλα κατέλιπον πάντα, αὐτοὶ δὲ ἐν μόναις ταῖς πομπικαῖς ἐσθῆσι δαφνηφοροῦντες ἠπείγοντο. ὡς δὲ πρὸς τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Σεβήρου ἐγένοντο, ἠγγέλησάν τε ἀφικόμενοι εἰς τὸ πεδίον, ὅπως αὐτοὺς ὁ Σεβῆρος συνελθεῖν κελεύει ὡς δὴ δεξιωσόμενος καὶ προσαγορεύσων. ὡς δὲ ἀνελθόντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα προσῆλθον ὁμοθυμαδὸν εὐφημήσοντες, πάντες ὑφ' ἑνὶ συνθήματι συλλαμβάνονται. προείρητο γὰρ τῷ τοῦ Σεβήρου στρατῷ, ὁπηνίκα ἂν στῶσιν εἰς τὸν βασιλέα ἀποβλέποντες μετέωρόν τε τὴν γνώμην ἔχοντες, κυκλώσασθαι αὐτοὺς πολεμίῳ νόμῳ, καὶ τιτρώσκειν μὲν ἢ παίειν μηδένα, συνέχειν δὲ καὶ φρουρεῖν φράξαντας ἐν κύκλῳ τοῖς ὅπλοις, τάς τε διβολίας καὶ τὰ δόρατα ἐπισείειν, ὡς δέει τοῦ τρωθῆναι γυμνοί τε πρὸς ὡπλισμένους καὶ ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς μὴ μάχοιντο. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ὥσπερ σαγηνεύσας ἐντὸς τῶν ὅπλων δοριαλώτους εἶχε, μεγάλῃ βοῇ καὶ θυμοειδεῖ τῷ πνεύματι ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδε.

„Ὅτι μὲν ὑμῶν καὶ σοφίᾳ κρείττους ἐσμὲν καὶ δυνάμει στρατοῦ καὶ συμμάχων πλήθει, ἔργῳ ὁρᾶτε. εἴληφθε γοῦν ῥαδίως, καὶ ἀκονιτί γε ἑαλώκατε. ἔστι δ' ἐν ἐμοί, ὅ τι ποτ' ἂν ὑμᾶς δρᾶσαι θελήσω, καὶ πρόκεισθε ἤδη θύματα τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς πρὸς τὰ τετολμημένα τιμωρίαν ζητεῖτε, οὐδ' ἔστιν εὑρεῖν δίκην τὴν ἐπιτεθησομένην ἀξίαν τῶν πεπραγμένων. σεμνὸν πρεσβύτην καὶ βασιλέα χρηστόν, ὃν ἐχρῆν σώζειν καὶ δορυφορεῖν, ἐφονεύσατε· τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, ἔνδοξον οὖσαν ἀεί, ἣν καὶ οἱ πρόγονοι ἢ δι' ἀνδρείας ἐναρέτου ἐκτήσαντο ἢ δι' εὐγένειαν διεδέξαντο, ταύτην αἰσχρῶς καὶ ἀτίμως ὥσπερ τι τῶν ἰδιωτικῶν κειμηλίων ἐπ' ἀργυρίῳ κατηλλάξασθε. ἀλλ' οὐδ' αὐτόν, ὃν οὕτως ἄρχοντα εἵλεσθε, φυλάξαι ἢ σῶσαι ἐδυνήθητε, ἀνάνδρως δὲ προὐδώκατε. ἐπὶ τηλικούτοις δὴ ἁμαρτήμασί τε καὶ τολμήμασι μυρίων ἄξιοι θα-

5. ἐπεὶ VV 6. ἠγγέλθησάν VV 7. τὸ στρατόπεδον, οὐ αὐτοὺς V 14. διαφρουρεῖν λάξαντας V 15. διαβολίας V 27. φονεύσαντες τὴν δὲ ῥωμαίων V 29. ἐδέξαντο V 31. ὃν εἵλεσθε ἄρχοντα V 32. ἠδυνήθητε VV

νάτων, ἣν τις ὁρίσαι θέλῃ τὴν ἀξίαν τιμωρίαν, ἐστέ. ἀλλ[à] τί μὲν χρὴ παθεῖν ὑμᾶς, ὁρᾶτε· ἐγὼ δὲ φείσομαι μὲν ὑμ[ῶν] ὡς μὴ φονεῦσαι, ὅτι τὰς ὑμετέρας χεῖρας μιμήσομαι. ἐ[πεὶ] δὲ μήτε ὅσιον μήτε δίκαιον ἔτι βασιλέα ὑμᾶς δορυφορ[εῖν] ϗ ἐς τὸν ὅρκον ἀσεβήσαντας, ϗ ἐμφυλίῳ ϗ βασιλικῷ αἵμ[ατι] τὰς δεξιὰς μιάναντας, τήν τε πίστιν ϗ τὸ ἐχέγγυον τῆς φ[ρου]ρᾶς προδόντας, τὰς δὴ ψυχὰς ϗ τὰ σώματα δῶρον τῆς ἐμ[ῆς] φιλανθρωπίας ἕξετε, τοῖς τε περιειληφόσιν ὑμᾶς στρατιώτ[αις] κελεύω ἀποζῶσαί τε ὑμᾶς, ϗ ἀποδύσαντας εἴ τινας περίκ[ει]σθε ἐσθῆτας στρατιωτικάς, γυμνȣ̀ς ἀποπέμπειν· παραγγέλλ[ω] τε ὑμῖν ἀπιέναι ὡς πορρωτάτω τῆς Ῥώμης. ἀπειλῶ τε κ[αὶ] διόμνυμαι ϗ προαγορεύω κολασθήσεσθαι κεφαλικῶς, εἴ τ[ις] ὑμῶν ἐντὸς ἑκατοστȣ̃ σημείȣ ἀπὸ τῆς Ῥώμης φανείη."

Ταῦτα κελεύσαντος αὐτȣ̃, προσδραμόντες οἱ Ἰλλυρι[κοὶ] στρατιῶται τά τε ξιφίδια περιαιρȣ̃σιν αὐτῶν ἃ παρῃώρη[ν]το ἀργύρῳ ϗ τῷ χρυσῷ εἰς πομπὴν κεκοσμημένα, τάς [τε] ζώνας ϗ τὰς ἐσθῆτας καὶ εἴ τι σύμβολον ἔφερον στρατι[ω]τικόν, ἀφαρπάσαντες γυμνȣ̀ς ἐξέπεμπον. οἱ δὲ ὑπεῖκον πρ[ο]δεδομένοι ϗ σοφίσματι ἑαλωκότες· τί γὰρ ἐνῆν δρᾶσαι γυμνοῖς πρὸς ὡπλισμένȣς ϗ ὀλίγοις πρὸς πολλȣ́ς; ἀπῄεσαν δὴ ὀδυρόμενοι, ϗ ἠγάπων μὲν τὴν δοθεῖσαν σωτηρίαν, μετεγίγνωσκον δὲ ἐπὶ τῷ ἀνόπλȣς ἐλθεῖν, αἰσχρῶς ϗ ἐφυβρίστως ἑαλωκότες. ἐκέχρητο δὲ καὶ ἄλλῳ ὁ Σεβῆρος σοφίσματι. δεδιὼς γὰρ μὴ ἄρα μετὰ τὸ ἀποζωσθῆναι ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι ἀναδράμωσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ϗ τὰ ὅπλα ἀναλάβωσι, προὔπεμψε λογάδας ἐπιλέκτȣς, ὅσȣς γενναιοτάτȣς ἠπίστατο, δι' ἑτέρων ὁδῶν καὶ ἀτραπῶν, ὡς λαθόντες τό τε στρατόπεδον ἐπεισέλθοιεν ἀνδρῶν κενόν, ϗ τὰ ὅπλα καταλαβόντες, εἰ ἐπίοιεν, ἀποκλείσαιεν αὐτȣ́ς. δίκην μὲν δὴ ταύτην ἔδοσαν οἱ τȣ̃ Περτίνακος φονεῖς.

14 Ὁ δὲ Σεβῆρος σὺν παντὶ τῷ λοιπῷ στρατῷ ὡπλισμένῳ ἐς τὴν Ῥώμην ἀφικνεῖται, ἔκπληξίν τε ϗ δέος ἅμα τῷ ὀφθῆναι τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέβαλε τοῖς ὅτω τετολμημένοις τε ϗ

1. θέλοι VV 7. δὴ om V 8. immo δὲ 11. τε om VV 14. ἰλλυριοὶ V 16. ἀργυρίῳ VV 22. τὸ V 26. προὔπεμπέ τε λ. ἐπ. καὶ ὅσους V 32. εἰς VV

εὐτυχηθεῖσιν ἔργοις. ὁ δὲ δῆμος ϗ ἡ σύγκλητος δαφνηφοροῦντες ὑπεδέχοντο, πρῶτον ἀνθρώπων ϗ βασιλέων ἀναιμωτί τε καὶ ἀκονιτὶ τοσαῦτα κατωρθωκότα. πάντα γὰρ ἐν αὐτῷ ἐθαυμάζετο, μάλιστα δὲ τὸ ἀγχίνουν τῆς γνώμης τό τε τῶν πόνων γενναῖον καὶ τὸ εἰς τὰ τολμώμενα ἅμα τῷ θαῤῥαλέῳ εὔελπι. ἐπεὶ τοίνυν ὅ τε δῆμος αὐτὸν ἀποδεξάμενος εὐφήμησεν ἥ τε σύγκλητος ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις προσηγόρευσεν, ἀνελθὼν εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμενος ϗ θύσας, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς νόμῳ βασιλικῷ καλλιερήσας, ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια.

Τῆς δὲ ἐπιούσης κατελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον λόγους ἐπιεικεῖς πάνυ ϗ χρηστῶν ἐλπίδων μεστοὺς ἐποιεῖτο πρὸς πάντας, ϗ κοινῇ ϗ ἰδίᾳ δεξιούμενος, λέγων ἥκειν μὲν ἔκδικος τοῦ Περτίνακος φόνου, τὴν δ᾽ ἀρχὴν παρέξειν ϗ εἴσοδον ἀριστοκρατίας· μήτε δὲ ἄκριτόν τινα φονευθήσεσθαι ἢ δημευθήσεσθαι, μήτε συκοφαντοῦντος ἀνέξεσθαι, ἀλλὰ βαρυτάτην εὐδαιμονίαν τοῖς ἀρχομένοις παρέξειν, ϗ πάντα πράξειν εἰς ζῆλον τῆς Μάρκου ἀρχῆς, ἕξειν δὲ τοῦ Περτίνακος οὐ μόνον τοὔνομα ἀλλὰ ϗ τὴν γνώμην. τοιαῦτά τινα λέγων ὑπηγάγετο τοὺς πλείστους εἰς εὔνοιαν ϗ πίστιν ὧν ὑπισχνεῖτο. ἦσαν δέ τινες τῶν πρεσβυτέρων ϗ γνωριζόντων αὐτοῦ τὸν τρόπον, οἳ προὔλεγον λανθάνοντες ὅτι ἄρα εἴη ἀνὴρ πολύτροπός τις ϗ μετὰ τέχνης εἰδὼς προσφέρεσθαι πράγμασιν, ὑποκρίνασθαί τε καὶ προσποιήσασθαι πᾶν ὁτιοῦν ἱκανώτατος, ἔτι δ᾽ ἀνύσαι ϗ τὸ χρειῶδες ϗ τὸ λυσιτελὲς αὐτῷ· ὅπερ καὶ ὕστερον ἔργῳ δέδεικται. διατρίψας οὖν ὀλίγον χρόνον ὁ Σεβῆρος ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ νομὰς ἐπιδοὺς τῷ δήμῳ μεγαλοφρόνως, [θέας] τε ἐπιτελέσας, τοῖς τε στρατιώταις πολλὰ δωρησάμενος, ϗ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἐπιλεξάμενος ἐς τὸ δορυφόρους εἶναι τῆς βασιλείας τόπῳ τῶν ἀπεζωσμένων, ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἠπείγετο. ἔτι γὰρ μέλλοντος ϗ ὑπτιάζοντος τοῦ Νίγρου, τῇ τε Ἀντιοχείᾳ ἐντρυφῶντος, ἐπιστῆναι μηδὲ προσδοκώμενος ἤθελεν, ὅπως ἀπαράσκευον αὐτὸν λάβοι. τούς τε οὖν στρατιώτας ἐκέλευσε παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν ἔξοδον· συνεκρότει τε καὶ πανταχόθεν στράτευμα, ἔκ τε τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεων νεανίας με-

8. εἴς τε τοῦ V 11. τῇ δὲ ἐπιούσῃ VV 22. πράγματα V
24. τὸ om V ἔργῳ καὶ ὕστερον VV 26. θέας om V

ταπεινούμενος καὶ στρατεύων, εἴ τέ τι ἦν ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ τε στρατιωτικοῦ λείψανον, κατελθὸν ἐπὶ Θρᾴκην ἐκέλευεν αὐτῷ συντυχεῖν. ἐξήρτυε δὲ καὶ στόλον ναυτικόν, καὶ πάσας τὰς κατὰ τὴν Ἰταλίαν τριήρεις ὁπλιτῶν πληρώσας ἐξέπεμπε. πολλή τε αὐτῷ καὶ παντοδαπὴ δύναμις μεγίστῳ τάχει συνεσκευάσθη· ᾔδει γὰρ οὐ μικρᾶς δυνάμεως δεόμενος πρὸς πᾶσαν τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον Εὐρώπῃ τὰ Νίγρου φρονοῦσαν. τὰ μὲν δὴ πρὸς τὸν πόλεμον γενναίως εὐτρέπιζεν.

15 Ἅτε δὲ ἀνὴρ προμηθής τε καὶ νήφων, ὑπώπτευε τὴν ἐν Βρεττανίᾳ δύναμιν πολλήν τε οὖσαν καὶ μεγίστην ἀνδρῶν τε μαχιμωτάτων. ἦρχε δ' αὐτῆς πάσης Ἀλβῖνος, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου εὐπατριδῶν, ἐν πλούτῳ δὲ καὶ τρυφῇ ἐκ πατέρων ἀνατραφείς. τοῦτον τοίνυν ἠθέλησεν ὁ Σεβῆρος σοφίσματι προλαβὼν οἰκειώσασθαι, μή πως ἄρα τοιαῦτα ἔχων ἐναύσματα εἰς βασιλείας ἐπιθυμίαν, θαῤῥῶν [τῷ] πλούτῳ καὶ γένει, δυνάμει τε στρατοῦ γνώσει τε τῇ παρὰ Ῥωμαίοις, ἐπιθῆται τοῖς πράγμασι, καὶ τὴν Ῥώμην οὐ πολὺ τι ἀφεστῶσαν ἐκείνου κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀσχοληθέντος ὑποποιήσηται. τιμῇ τοίνυν προσποιήτῳ δελεάζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα τὴν γνώμην χαῦνον καὶ ἁπλοϊκώτερον, τότε δὲ καὶ πολλὰ διὰ γραμμάτων ὀμόσαντι τῷ Σεβήρῳ πιστεύσαντα. Καίσαρα δὲ αὐτὸν ἀποδεικνύει, φθάσας αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῇ τῆς ἐξουσίας κοινωνίᾳ. ἐπιστέλλει δὲ αὐτῷ φιλικώτατα γράμματα δῆθεν, ἱκετεύων ἐπιδοῦναι αὐτὸν εἰς τὴν τῆς ἀρχῆς φροντίδα· δεῖσθαι γὰρ ἀνδρὸς εὐγενοῦς καὶ τοιούτου τήν τε ἡλικίαν ἔτι ἀκμάζοντος αὐτὸν ὄντα πρεσβύτην καὶ ὑπὸ νόσου ἀρθρίτιδος ἐνοχλούμενον, τῶν τε παίδων αὐτῷ ὄντων πάνυ νηπίων. οἷς πιστεύσας ὁ Ἀλβῖνος τὴν τιμὴν ὑπεδέξατο ἀσπασίως, ἀγαπήσας ἄνευ μάχης καὶ κινδύνου λαβεῖν ταῦτα ὧν ὠρέγετο. ὁ δὲ Σεβῆρος καὶ πρὸς τὴν σύγκλητον τὰ αὐτὰ ἀνενεγκών, ὡς ἂν μᾶλλον αὐτὸν ἐς πίστιν ὑπαγάγοιτο, νομίσματά τε αὐτοῦ κοπῆναι ἐπέτρεψε, καὶ ἀνδριάντων ἀναστάσεσι ταῖς τε λοιπαῖς τιμαῖς τὴν δοθεῖσαν χάριν ἐπιστώσατο. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν Ἀλβῖ-

2. κατελθὼν V 4. τὴν om W 13. σεβ. ἐν σοφ. V
16. Ῥωμαίους W 30. ἃ V 31. εἰς W 32. ὑπαγάγοι V

νον διὰ σοφίας ἀσφαλῶς εἶχεν, ὀδέ τι δέος ἦν ἀπὸ Βρεττανίας, τό τε Ἰλλυρικὸν στράτευμα σὺν αὐτῷ πᾶν εἶχε, διοικεῖσθαι νομίζων πάντα λυσιτελῶς. τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ ἐπὶ τὸν Νίγρον ἠπείγετο.

Τῆς μὲν ὖν ὁδοιπορίας τὲς σταθμές, ꝁ τὰ καθ' ἑκάστην πόλιν αὐτῷ λεχθέντα, ꝁ σημεῖα θείᾳ προνοίᾳ δόξαντα πολλάκις φανῆναι, χωρία τε ἕκαστα ꝁ παρατάξεις, ꝁ τὸν τῶν ἑκατέρωθεν πεσόντων ἀριθμὸν στρατιωτῶν ἐν ταῖς μάχαις, ἱστορίας τε πολλοὶ συγγραφεῖς ꝁ ποιηταὶ μέτρων πλατύτερον συνέταξαν, ὑπόθεσιν ποιέμενοι πάσης τῆς πραγματείας τὸν Σεβήρε βίον. ἐμοὶ δὲ σκοπὸς ὑπάρχει ἐτῶν ἑβδομήκοντα πράξεις πολλῶν βασιλέων συντάξαντι γράψαι, ἃς αὐτὸς οἶδα. τὰ κορυφαιότατα τοίνυν ꝁ συντέλειαν ἔχοντα τῶν κατὰ μέρος πεπραγμένων Σεβήρῳ ἐν τοῖς ἑξῆς διηγήσομαι, ὀδὲν ὅτε πρὸς χάριν εἰς ὕψος ἐξαίρων, ὥσπερ ἐποίησαν οἱ κατ' ἐκεῖνον γράψαντες, ὅτε παραλείπων εἴ τι λόγε καὶ μνήμης ἄξιον.

Γ.

1 Τὸ μὲν δὴ Περτίνακος τέλος ꝁ Ἰελιανὲ καθαίρεσις, ἥ τε Σεβήρε εἰς τὴν Ῥώμην ἄφιξις, ἥ τε ἐπὶ Νίγρον ἔξοδος, ἐν τῷ πρὸ τέτε συγγράμματι δεδήλωται. ὁ δὲ Νίγρος, ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ μηδέν τι τοιῦτον προσδεχομένῳ κατειληφὼς μὲν τὴν Ῥώμην ὁ Σεβῆρος, ὑπό τε τῆς συγκλήτε αὐτοκράτωρ ἀναδειχθείς, ἄγων δὲ πάντα ἐπ' αὐτὸν τὸν Ἰλλυρικὸν στρατὸν πεζήν τε καὶ ναυτικὴν δύναμιν ἄλλην, ἐν μεγίστῃ ταραχῇ ἦν, διέπεμπέ τε κατὰ ἔθνη πρὸς τὲς ἡγεμένες, τάς τε εἰσόδες πάσας καὶ λιμένας φυλάττεσθαι κελεύων. ἔπεμπε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Παρθυαίων τε καὶ Ἀρμενίων ꝁ Ἀτρηνῶν, σύμμαχους αἰτῶν. ὁ μὲν ὖν Ἀρμένιος ἀπεκρίνατο μηδετέρῳ συμμαχήσειν, ἀγαπητῶς δὲ τὰ ἑαυτῦ φυλάξειν ἤδη προσιόντος Σεβήρε. ὁ δὲ Παρθυαῖος ἐπιστελεῖν ἔφη τοῖς

2. ἰλλυριῶν V malim διῳκῆσθαι 8. στρατιωτῶν τῶν ἐν V 9. μέτρῳ V 12. συνάξαντι VV 16. οἱ τὰ ἐκείνου V παραλιπὼν ὅτι 20. νίγρου V 24. ἀναγορευθεὶς VV 31. προσιόντα σεβῆρον V ἐπιςέλλειν V

σατράπαις δύναμιν ἀθροίζειν· ὅτῳ οὐκ εἰώθει, ὁπηνίκα ἂν δεηθῇ στρατὸν συλλέγειν, τῷ μὴ ἔχειν μισθοφόρους καὶ συνεστὸς στρατιωτικόν. Ἀτρηνοὶ δὲ ἦλθον αὐτῷ τοξόται σύμμαχοι, πέμψαντος Βαρσημίου, ὃς τῶν τόπων ἐβασίλευε. τὸ δὲ λοιπὸν στρατιωτικὸν ἤθροιζεν ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων πᾶν. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν δημοτῶν τῆς Ἀντιοχείας, μάλιστα ὑπὸ κουφότητος νεανίαι καὶ τῆς περὶ τὸν Νίγρον σπουδῆς, ἐπέδοσαν αὑτοὺς ἐς στρατείαν, προπετῶς μᾶλλον ἢ ἐμπείρως τοῦτο ποιοῦντες.

Ἐκέλευε δὲ καὶ τοῦ Ταύρου ὄρους τὰ στενὰ καὶ κρημνώδη τοῖς διαφράττεσθαι γενναίοις τείχεσί τε καὶ ἐρύμασι, πρόβλημα ὀχυρὸν νομίζων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ ὁδῶν τὸ δύσβατον τοῦ ὄρους· ὁ γὰρ Ταῦρος μεταξὺ ὢν Καππαδοκίας τε καὶ Κιλικίας διακρίνει τά τε τῇ ἄρκτῳ καὶ τὰ τῇ ἀνατολῇ ἔθνη προσκείμενα. προὔπεμψέ τε καὶ στρατιὰν προκαταληψομένην τὸ Βυζάντιον, πόλιν τῶν ἐπὶ Θρᾴκης μεγίστην τότε καὶ εὐδαίμονα, πλήθει τε ἀνδρῶν καὶ χρημάτων ἀκμάζουσαν· κειμένη γὰρ ἐπὶ τῷ στενοτάτῳ τῆς Προποντίδος πορθμῷ προσόδοις ταῖς ἀπὸ θαλάττης τελῶν τε καὶ ἁλιείας μεγάλως ὠφελεῖτο, γῆν τε πολλὴν καὶ εὐδαίμονα κεκτημένη ἐξ ἑκατέρου τῶν στοιχείων πλεῖστα ἐκέρδαινεν. ὅθεν αὐτὴν οὖσαν δυνατωτάτην ὁ Νίγρος προκαταλαβεῖν ἠθέλησε, καὶ μάλιστα ἐλπίζων δύνασθαι κωλύειν τὴν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίαν κατὰ τὸν πορθμὸν διάβασιν. περιτετείχιστό τε γενναίῳ τε καὶ μεγίστῳ ἡ πόλις τείχει, πεποιημένῳ μυλίτου λίθου, εἰς τετράγωνον εἰργασμένου, τοσαύτη τε συναφείᾳ καὶ κολλήσει ὡς μηδένα οἴεσθαι τὸ ἔργον σύνθετον, ἑνὸς δὲ λίθου πᾶν πεποιῆσθαι. ἔτι γοῦν καὶ νῦν τὰ μένοντα αὐτοῦ ἐρείπια καὶ λείψανα ἰδόντι θαυμάζειν ἔστι καὶ τὴν τέχνην τῶν τὴν ἀρχὴν κατασκευασάντων καὶ τὴν ἀλκὴν τῶν ὕστερον καθῃρηκότων. ὁ μὲν δὴ Νίγρος οὕτως ἐξήρτυε τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν προμηθέστατα καὶ ἀσφαλέστατα, ὡς ᾤετο.

2 Ὁ δὲ Σεβῆρος ὡς ἔνι μάλιστα σὺν τῇ στρατιᾷ ἠπείγετο, μηδὲν ῥᾳθυμίᾳ μηδ᾽ ἀναπαύλῃ νέμων. μαθὼν δὲ τὸ Βυ-

2. καὶ σὺν αὐτῷ στρ. V 8. εἰς στρατιὰν V 9. καὶ κρημνώδη om V 12. τε om VV 13. τὰ om V 14. καταληψομένην V 19. ἑκατέρων VV 24. πεποιημένη μυλίω τοῦ V 26. πάντα V

ζάντιον προκατειλημμένον, καὶ εἰδὼς ὀχυρώτατα τετειχισμένον, ἐπὶ Κύζικον τὸν στρατὸν ἐκέλευσε διαβαίνειν. ὁ δὲ τῆς Ἀσίας ἡγέμενος Αἰμιλιανός, ᾧ τὴν πρόνοιαν ϗ στρατηγίαν ὁ Νίγρος ἐγκεχειρίκει, μαθὼν ἐπιόντα τὸν τοῦ Σεβήρου στρατὸν τὴν ἐπὶ Κύζικον ϗ αὐτὸς ἐτράπετο, ἄγων τε στρατιὰν πᾶσαν, ἣν αὐτὸς συνείλεκτο ϗ ἣν ὁ Νίγρος ἐπεπόμφει. ὡς δὲ συνέβαλεν ἑκατέρωθεν τὰ στρατεύματα, μάχαι καρτεραὶ γίνονται κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, καὶ κρατεῖ τὸ Σεβήρου στράτευμα, φυγή τε ϗ τροπὴ ϗ φόνος πολὺς τῶν τοῦ Νίγρου στρατιωτῶν γίνεται, ὡς τῶν μὲν ἀνατολικῶν εὐθέως θραῦσαι τὴν ἐλπίδα, τῶν δὲ Ἰλλυριῶν ἐπιῤῥῶσαι.

Φασὶ δέ τινες προδοθέντα τὰ τοῦ Νίγρου πράγματα ὑπὸ Αἰμιλιανοῦ εὐθέως ἐν ἀρχῇ διαφθαρῆναι. διττὴν δὲ λέγουσι τῆς τοιαύτης προαιρέσεως τοῦ Αἰμιλιανοῦ τὴν αἰτίαν. οἱ μὲν γὰρ φθονοῦντα τῷ Νίγρῳ ἐπιβουλεῦσαι, ἀγανακτοῦντα ὅτι δὴ διάδοχος αὐτοῦ γενόμενος τῆς ἐν Συρίᾳ ἀρχῆς ἔμελλεν ἔσεσθαι κρείττων ἅτε βασιλεὺς ϗ δεσπότης· οἱ δέ φασιν αὐτὸν ἀναπεισθῆναι ὑπὸ τῶν παίδων ἐπιστειλάντων ϗ δεηθέντων ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας· οὓς ἐν τῇ Ῥώμῃ εὑρὼν ὁ Σεβῆρος συλλαβὼν εἶχεν ἐν φρουρᾷ. ἐχρήσατο γὰρ καὶ τούτῳ σοφίσματι προμηθεστάτῳ. ἔθος ἦν τῷ Κομμόδῳ κατέχειν τοὺς παῖδας τῶν εἰς τὰ ἔθνη πεμπομένων ἡγεμόνων, ὡς ἔχοι ὅμηρα τῆς τε εὐνοίας αὐτῶν ϗ τῆς πίστεως. εἰδὼς τοίνυν τοῦτο ὁ Σεβῆρος, ἅμα τῷ βασιλεὺς ἀναδειχθῆναι, ϗ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι περιόντος, πέμψας λάθρᾳ διὰ φροντίδος ἔσχε τοὺς παῖδας αὐτῷ τῆς Ῥώμης ἐκκλαπέντας μὴ εἶναι ἐν ἑτέρου ἐξουσίᾳ. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ τῆς Ῥώμης ἐπιβῆναι συλλαβὼν πάντας τοὺς τῶν ἡγεμόνων ἢ τῶν ὁτιδὴ πραττόντων κατὰ τὴν ἀνατολὴν ϗ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, φρουρᾷ δὲς εἶχε σὺν αὐτῷ, ὅπως ἢ πόθῳ τῆς τῶν παίδων σωτηρίας οἱ ἡγεμόνες τὰ Νίγρου προδιδοῖεν, ἢ μένοντες ἐπὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίας φθάσωσί τι κακὸν παθεῖν διὰ τῆς τῶν παίδων ἀναιρέσεως ἢ δράσωσιν αὐτοί.

Γενομένης δὲ τῆς ἥττης κατὰ τὴν Κύζικον ἔφευγον οἱ

6. συνείλεξε V 9. τε κολλὴ καὶ W 12. τοῦ om W
22. ἔχη V 23. τῆς om W

τοῦ Νίγρου, ὡς ἕκαστος ἐδύνατο σπεύδοντες, οἱ μὲν περὶ τὰς ὑπωρείας τῆς Ἀρμενίας, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ Γαλατίας τε ϗ Ἀσίας, φθάσαι θέλοντες τὸν Ταῦρον ὑπερβῆναι, ὡς ἐντὸς τοῦ ἐρύματος γένοιντο. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς περαιωθεὶς διὰ τῆς Κυζικηνῆς χώρας διαβάς τε ἐπὶ τὴν Βιθυνίαν ὅμορον οὖσαν ἠπείγετο.

Ὡς δὲ διέδραμε φήμη τῆς Σεβήρου νίκης, εὐθὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις στάσις καὶ διάφορος γνώμη ἐνέπεσε ταῖς πόλεσιν, οὐχ οὕτω τῇ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας βασιλέας ἀπεχθείᾳ τινὶ ἢ εὐνοίᾳ ὡς ζήλῳ ϗ ἔριδι τῇ πρὸς ἀλλήλας φθόνῳ τε καὶ καθαιρέσει τῶν ὁμοφύλων. ἀρχαῖον τοῦτο πάθος Ἑλλήνων, οἳ πρὸς ἀλλήλους στασιάζοντες ἀεὶ ϗ τοὺς ὑπερέχειν δοκοῦντας καθαιρεῖν θέλοντες ἐτρύχωσαν τὴν Ἑλλάδα. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων γηράσαντα ϗ παρ' ἀλλήλοις συντριβέντα Μακεδόσιν εὐάλωτα καὶ Ῥωμαίοις δοῦλα γεγένηται· τὸ δὲ πάθος τοῦτο τοῦ ζήλου ϗ φθόνου μετῆλθεν εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ἀκμαζούσας πόλεις. κατὰ μὲν οὖν τὴν Βιθυνίαν εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν Κυζίκῳ Νικομηδεῖς μὲν Σεβήρῳ προσέθεντο καὶ πρέσβεις ἔπεμπον, τήν τε στρατιὰν ὑποδεχόμενοι ϗ πάντα παρέξειν ὑπισχνούμενοι, Νικαεῖς δὲ τῷ πρὸς Νικομηδέας μίσει τἀναντία ἐφρόνουν ϗ τὸν στρατὸν τοῦ Νίγρου ὑπεδέχοντο, εἴτε τινὲς ἐκ τῶν φυγόντων κατέφευγον πρὸς αὐτοὺς ϗ τοὺς πεμφθέντας ὑπὸ τοῦ Νίγρου φρουρεῖν Βιθυνίαν. ἑκατέρωθεν οὖν ἐκ τῶν πόλεων ὡς ἀπὸ στρατοπέδων ὁρμώμενοι συνέβαλλον ἀλλήλοις· ϗ μάχης καρτερᾶς γενομένης πολὺ περιεγένοντο οἱ τοῦ Σεβήρου. φυγόντες δὲ οἱ τοῦ Νίγρου κἀκεῖθεν, ὅσοι περιελείφθησαν, ἐπὶ τὰ στενὰ τοῦ Ταύρου ἠπείγοντο, ἀποκλείσαντές τε τὸ ἔρυμα ἐφύλαττον. ὁ δὲ Νίγρος φρουρὰν καταλιπὼν τοῦ ἐρύματος, ὡς ᾤετο, αὐτάρκη, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἠπείγετο, στρατὸν ἀθροίζων καὶ χρήματα.

3 Ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς περαιωθεὶς διά τε Βιθυνίας ϗ Γαλατίας, ἐμβαλὼν εἰς Καππαδοκίαν, προσκαθεζόμενος τὸ ἔρυμα ἐπολιόρκει, πράγματά τε εἶχεν οὐ μικρὰ δυσβάτου διὰ στενότητα ϗ τραχύτητα οὔσης τῆς ὁδοῦ, βαλλόντων τε

1. παρὰ V 2. δὲ ἐπὶ τῆς γαλατίας V 15. γεγένηνται V
32. καππ. καὶ προσκ. V

αὐτὸς ἄνωθεν λίθοις καὶ γενναίως ἀπομαχομένων τῶν ἐφεστώτων ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους. ῥᾳδίως δὲ ὀλίγοι πολλοὺς ἐκώλυον· τῆς γὰρ ὁδοῦ στενῆς οὔσης τὸ μὲν ἕτερον μέρος ὕψιστον ὄρος σκέπει, ἐπὶ θάτερα δὲ κρημνὸς βαθὺς τοῖς ἐκ τῶν ὀρῶν συῤῥέουσιν ὕδασι πόρος γίνεται· ὅπερ καὶ αὐτὸ πᾶν παρεπέφρακτο ὑπὸ τοῦ Νίγρου τοῦ πανταχόθεν κωλύεσθαι ἕνεκα τὴν δίοδον τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ μὲν δὴ Καππαδοκίαν ταῦτα ἐπράττετο. ἐστασίασαν δὲ πρὸς ἀλλήλους τῷ αὐτῷ ζήλῳ καὶ μίσει Λαοδικεῖς μὲν κατὰ Συρίαν Ἀντιοχέων μίσει, κατὰ δὲ Φοινίκην Τύριοι Βηρυτίων ἔχθει· μαθόντες τε τὸν Νίγρον πεφευγότα τὰς μὲν τιμὰς ἐκείνου καθελεῖν ἐπειράθησαν, τὸν δὲ Σεβῆρον εὐφήμησαν. ὡς δὲ γενόμενος ἐν Ἀντιοχείᾳ ταῦτα ὁ Νίγρος ἐπύθετο, ἄλλως μὲν τὸ ἦθος πρότερον χρηστὸς ὤν, ἀγανακτήσας δὲ τότε εἰκότως ἐπὶ τῇ ἀποστάσει αὐτῶν καὶ ὕβρει, ἐπιπέμπει ταῖς πόλεσιν ἀμφοτέραις Μαυρουσίους τε ἀκοντιστὰς οὓς εἶχε καὶ μέρος τοξοτῶν, φονεύειν τε τοὺς ἐντυγχάνοντας κελεύσας καὶ διαρπάζειν τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν, αὐτάς τε ἐμπιπράναι. οἱ δὲ Μαυρούσιοι ὄντες φονικώτατοι, καὶ διὰ τὸ θανάτου καὶ κινδύνων ῥᾳδίως καταφρονεῖν πάντα τολμῶντες μετ' ἀπογνώσεως, ἐπιπεσόντες τοῖς Λαοδικεῦσιν οὐ προσδοκῶσι, παντὶ τρόπῳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν ἐλυμήναντο· ἐκεῖθέν τε σπεύσαντες ἐπὶ τὴν Τύρον πᾶσάν τε ἐνέπρησαν καὶ πολλὴν ἁρπαγὴν καὶ φόνον εἰργάσαντο.

Τούτων κατὰ Συρίαν γινομένων καὶ στρατοῦ ὑπὸ Νίγρου ἀθροιζομένου, ὁ τοῦ Σεβήρου στρατὸς προσκαθεζόμενος τὸ ἔρυμα ἐπολιόρκει. ἦσαν δὲ οἱ στρατιῶται ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει ὀχυροῦ τε ὄντος καὶ δυσμάχου καὶ πεφραγμένου ὄρει τε καὶ κρημνῷ. ἤδη δὲ τῶν μὲν τοῦ Σεβήρου ἀπειρηκότων, τῶν δὲ ἐναντίων ἀμέριμνον ἔχειν τὴν φρουρὰν οἰομένων, νύκτωρ αἰφνιδίως ὄμβρων μεγίστων καταῤῥαγέντων χιόνος τε πολλῆς (δυσχείμερος γὰρ πᾶσα ἡ Καππαδοκία, ἐξαιρέτως δὲ ὁ Ταῦρος) μέγας καὶ σφοδρὸς χειμάῤῥους καταῤῥαχθείς, ἐμποδισθέντος αὐτῷ τοῦ συνήθους δρόμου καὶ τοῦ ἐρύματος ἐπι-

4. κρημνοὺς βαθεῖς V 5. πάμπαν V 15. πέμπει V
17. τὸν ἐντυγχάνοντα V 30. ἀμερίμνως V

σχόντος τὸ ῥεῖθρον πολὺς ꙃ βίαιος γενόμενος, τῆς τε φύσεως νικώσης τὴν τέχνην μὴ δυναμένου τȣ̃ τείχους ἀντέχειν τῷ ῥεύματι, διέστησε τῷ ὕδατι κατ' ὀλίγον αὐτȣ̃ τὰς ἁρμογάς, ὑποχωρȣ́ντων τῶν θεμελίων τῷ ῥείθρῳ, ἅτε διὰ σπουδῆς ꙃ οὐ μετ' ἐπιμελείας κατασκευασθέντων, πᾶν ὤφθη, τὸν δὲ τόπον ἀνοίξας ὁ χειμάῤῥȣς ὡδοποίησεν. ὅπερ ἰδόντες οἱ ἐπὶ τȣ̃ ἐρύματος φύλακες, φοβηθέντες μὴ κυκλωθεῖεν ἐκπεριελθόντων αὐτȣ̀ς τῶν πολεμίων μετὰ τὴν τοῦ χειμάῤῥȣ ἀπόῤῥοιαν μηκέτι ὄντος τȣ̃ κωλύοντος, καταλιπόντες τὴν φρουρὰν φεύγουσιν. ὁ δὲ τȣ̃ Σεβήρου στρατὸς ἡσθεὶς τῷ γενομένῳ, τάς τε ψυχὰς ἐπιῤῥωσθεὶς ὡς προνοίᾳ θείᾳ ὁδηγούμενος, συνεὶς δὲ ἀποδεδρακότας τȣ̀ς φύλακας, εὐμαρῶς τε ꙃ ἀκωλύτως διαβὰς τὸν Ταῦρον ἐπὶ Κιλικίαν ἠπείγετο.

4 Ὁ δὲ Νίγρος μαθὼν τὰ συμβάντα, πολλὴν στρατιὰν ἀθροίσας, πλὴν ἄπειρον μάχης ꙃ πόνων, μετὰ σπουδῆς τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. πολὺ γάρ τι πλῆθος ꙃ σχεδὸν πᾶσα ἡ νεολαία τῶν Ἀντιοχέων εἰς στρατείαν ꙃ τὸν ὑπὲρ αὐτȣ̃ κίνδυνον ἐπέδωκεν αὑτήν. τὸ μὲν ἐν πρόθυμον τȣ̃ στρατȣ̃ ὑπῆρχεν αὐτῷ· τȣ̃ δὲ ἐμπείρȣ καὶ γενναίου πολὺ τῶν Ἰλλυριῶν ἀπέλειπον. συνέρχεται δὴ ἑκατέρωθεν ὁ στρατὸς εἰς τὸ κατὰ τὸν Ἰσσικὸν καλȣ́μενον κόλπον πεδίον πλατύτατόν τε ꙃ ἐπιμηκέστατον· ᾧ περίκειται μὲν λόφος εἰς θεάτρȣ σχῆμα, αἰγιαλὸς δὲ ἐπὶ θαλάσσης μέγιστος ἐκτείνεται, ὥσπερ τῆς φύσεως εἰργασμένης στάδιον μάχης. ἐκεῖ φασὶ ꙃ Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ τὴν ὑστάτην ꙃ μεγίστην μάχην συμβαλόντα ἡττηθῆναί τε ꙃ ἁλῶναι, τῶν ἀπὸ τῶν ἀρκτῴων μερῶν ꙃ τότε τȣ̀ς ἀνατολικȣ̀ς νενικηκότων. μένει δὲ ἔτι νῦν τρόπαιον καὶ δεῖγμα τῆς νίκης ἐκείνης, πόλις ἐπὶ τȣ̃ λόφου Ἀλεξάνδρεια καλȣμένη, ἄγαλμά τε χαλκȣ̃ν, οὗ τὴν προσηγορίαν ὁ τόπος φέρει. Συνέβη δὲ ꙃ τῶν στρατοπέδων τȣ̃ Σεβήρου τε καὶ τοῦ Νίγρου μὴ τὴν σύνοδον μόνον κατ' ἐκεῖνο γενέσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ ꙃ τὴν τύχην ὁμοίαν τῆς τύχης. ἀντιστρατοπεδευσάμενοι γὰρ ἑκατέρωθεν περὶ ἑσπέραν, πάσης τῆς νυκτὸς ἐν

4. ante ὑποχωρούντων deest ἅτε δὴ vel μέχρις οὗ 5. οὐ μετ'] οὐκ V 6. ὁ χειμ. ἀνοίξας VV 21. ἰονικὸν V 24. ἐργασαμένης VV στάδιον — 26. τε καὶ om V 26. τῶν post ἁλῶναι om VV ὑπὸ V VV μερῶν] ἀνδρῶν VV 30. τοῦ om VV

φροντίσιν ἑκάτεροι ϗ δίει διαγρηγορήσαντες, ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπ᾽ ἀλλήλους ἠπείγοντο, παρορμώντων ἑκατέρωθεν τῶν στρατηγῶν. προθυμίᾳ δὴ πάσῃ ἐνέπιπτον ὡς ὑπὲρ λοιπῆς καὶ τελευταίας ἐκείνης μάχης, κἀκεῖ τῆς τύχης διακρινέσης τὸν βασιλέα. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν διαγωνισαμένων πολλῦ τε ἐργασθέντος φόνου, ὡς ϗ τὰ ῥεῖθρα τῶν διὰ τῦ πεδίου ποταμῶν ῥεόντων αἵματος πλεῖον ἢ ὕδατος κατάγειν εἰς θάλασσαν, τροπὴ τῶν ἀνατολικῶν γίνεται. ἐκβιασάμενοι δὲ αὐτὲς οἱ Ἰλλυριοὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν παρακειμένην θάλασσαν τιτρώσκοντες ἐξωθῦσι, τοὺς δὲ φεύγοντας ἐπὶ τὲς λόφους διώκοντες αὐτούς τε φονεύεσι ϗ πολύ τι πλῆθος ἄλλων ἀνθρώπων, ὅπερ ἔκ τε τῶν περικειμένων πόλεων ϗ ἀγρῶν ἤθροιστο, ὡς ἀπ᾽ ἀσφαλῦς τῦ τόπου τὰ γινόμενα θεάσοιντο.

Ὁ δὲ Νίγρος ἵππῳ γενναίῳ ἐποχέμενος φεύγει μετ᾽ ὀλίγων, εἴς τε τὴν Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. καταλαβὼν δὲ φεύγοντα τὸν λοιπὸν δῆμον, εἴ τις καταλέλειπτο, οἰμωγήν τε ϗ πένθος ἐν τῇ πόλει παῖδάς τε ϗ ἀδελφοὺς θρηνέντων, γενόμενος ἐν ἀπογνώσει ϗ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἀποδιδράσκει· ϗ ἔν τινι προαστείῳ κρυπτόμενος, εὑρεθείς τε ὑπὸ τῶν διωκόντων ἱππέων ϗ συλληφθείς, τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ὁ Νίγρος ἐχρήσατο, μελλήσεως ϗ βραδυτῆτος δὲς δίκας, τὰ ἄλλα, ὥς φασι, γενόμενος μὴ φαῦλος ἄνθρωπος, μήτε ἄρχων μήτε ἰδιώτης.

Ὁ δὲ Σεβῆρος καθελὼν τὸν Νίγρον, τὲς μὲν φίλες αὐτῦ ϗ εἴ τινες ἐ μόνον ἐκ προαιρέσεως ἀλλὰ δι᾽ ἀνάγκης προσέθεντο αὐτῷ, πάντας ἀφειδῶς ἐκόλασε· τὲς δὲ στρατιώτας, ὅσοι διαδεδράκεσαν, πυνθανόμενος περαιουμένους τὸν Τίγριδα ποταμὸν διά τε τὸ ἐκ Σεβήρε δέος ἀπιόντας πρὸς τοὺς βαρβάρους, πάντας ἤγαγε δὲς ἀμνηστίαν. πολὺ γὰρ πλῆθος αὐτῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. ὅπερ ϗ μάλιστα αἴτιον ἐγένετο μαχιμώτερα ὕστερον γενέσθαι πρὸς τὴν συστάδην μάχην Ῥωμαίων τὰ τῶν ἐπέκεινα βαρβάρων. πρότερον μὲν γὰρ τοξεύειν μόνον ἵπποις ἐποχέμενοι ᾔδεσαν, μήτε πανοπλίᾳ φράσσοντες αὐτές, μήτε τῇ διὰ δοράτων ϗ ξιφῶν

18. καὶ—ἀποδιδράσκει om V 21. τούτῳ VV 34. μήτε τῇ πανοπλίᾳ V

θαῤῥοῦντες μάχῃ, κούφαις δὲ καὶ παρῃωρημέναις ἐσθῆσι κοσμέμενοι· τὰ πλεῖστα γοῦν φεύγοντες εἰς τοὐπίσω τε τοξεύοντες ἐμάχοντο. τῶν δὲ φυγάδων στρατιωτῶν πολλῶν τε ἐν αὐτοῖς τεχνιτῶν παρ᾽ αὐτοῖς γενομένων, καὶ τὸν ἐκεῖ βίον ἑλομένων, οὐ μόνον χρῆσθαι ἀλλὰ καὶ ἐργάζεσθαι ὅπλα ἐδιδάχθησαν.

5 Διοικήσας δὲ ὁ Σεβῆρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὡς ᾤετο, ἄριστα καὶ ἑαυτῷ λυσιτελέστατα, ἠθέλησεν εὐθέως ὁρμῆσαι ἐπὶ τὸν Ἀτρηνῶν βασιλέα εἴς τε τὴν Παρθυαίων γῆν διαβῆναι· ἐνεκάλει γὰρ ἀμφοτέροις φιλίαν Νίγρου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ὕστερον ἀνέθετο, πρῶτον δὲ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας μεταγαγεῖν καὶ βεβαιώσασθαι ἠθέλησε. καθῃρημένου γὰρ τοῦ Νίγρου ὀχληρὸς καὶ περιττὸς αὐτῷ ὁ Ἀλβῖνος ἐνομίζετο· ἔτι τε καὶ ἤκουεν αὐτὸν βασιλικώτερον ἐντρυφῶντα τῷ τοῦ Καίσαρος ὀνόματι, πολλούς τε μάλιστα τοὺς ἐξέχοντας τῆς συγκλήτου βουλῆς ἰδίᾳ καὶ κρύβδην ἐπιστέλλοντας αὐτῷ, εἴς τε τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν πείθοντας ἀπόντος καὶ ἀσχολουμένου τοῦ Σεβήρου. ἤρῶντο γὰρ οἱ εὐπατρίδαι ἐκεῖνον μᾶλλον ἄρχοντα, ἅτε ἐκ προγόνων εὖ γεγονότα καὶ χρηστὸν τὸ ἦθος εἶναι λεγόμενον. ἅπερ πυνθανόμενος ὁ Σεβῆρος φανερὰν μὲν εὐθὺς πρὸς αὐτὸν ἔχθραν ἄρασθαι καὶ πόλεμον ἐγεῖραι πρὸς ἄνδρα μηδεμίαν εὔλογον παρεσχημένον αἰτίαν παρῃτήσατο· ἔδοξε δὲ αὐτῷ ἀπόπειραν ποιήσασθαι, εἰ δύναιτο ἀποσκευάσασθαι λαθὼν καὶ ἐξαπατήσας αὐτόν. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς πιστοτάτους τῶν εἰωθότων τὰ βασιλικὰ γράμματα διακομίζειν, δίδωσιν αὐτοῖς ἐντολὰς ἀποῤῥήτων, εἰ γένοιντο παρ᾽ αὐτῷ, τὰ μὲν γράμματα δημοσίᾳ ἀποδοῦναι, ἀξιῶσαι δὲ αὐτὸν ἰδιαίτερον ἀποστάντα ἐπακοῦσαι ἀποῤῥήτων ἐντολῶν, πεισθέντι δὲ δορυφόρων ἐρήμῳ ἐπιπεσεῖν αἰφνιδίως καὶ φονεῦσαι. ἔδωκε δὲ αὐτοῖς καὶ δηλητήρια φάρμακα, ὅπως τινὰς πείσαιεν, εἰ δυνηθεῖεν, ἢ τῶν ὀψοποιῶν ἢ τῶν πρὸς ταῖς κύλιξι λαθεῖν καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ, ὑποπτευόντων τῶν περὶ αὐτὸν φίλων, καὶ συμβουλευόντων αὐτῷ φυλάττεσθαι ἄνδρα ἀπατεῶνα σοφόν τε πρὸς ἐπιβουλήν. διαβεβλη-

1. παρῃωρημέναις [μόναις] ἐσθῆσι VV 2. τε om V 8 ἐπὶ τῶν ἀτρ. V 9. ἐπεκάλει VV 11. βεβαιῶσαι VV 17. γοῦν V 30. πεῖσαι δυνηθεῖεν VV 31. ὑποπτεύων V. ante hanc vocem deesse aliquid videtur 32. καὶ om V

κεισαν γὰρ αὐτοῦ τὸ ἦθος αἱ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ Νίγρου πράξεις· πείσας γὰρ αὐτοὺς διὰ τῶν παίδων, ὡς προείρηται, προδοῦναι τὰ τοῦ Νίγρου πράγματα, μετὰ τὸ ἀποχρήσασθαι αὐτῶν τῇ ὑπηρεσίᾳ ϗ κατορθῶσαι πάντα ἃ ἐβάλετο ἀνεῖλεν αὐτούς τε ϗ παῖδας. τὸ οὖν ὕπουλον αὐτοῦ ἦθος μάλιστα ἐκ τῶν ἔργων ἐδηλοῦτο. διὰ ταῦτα ὁ Ἀλβῖνος ϗ φρουρᾷ μείζονι ἔφραττεν ἑαυτόν. οὔτε γάρ τις αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ Σεβήρου ἀφικνουμένων ἄλλως προσῄει, εἰ μὴ πρότερον ἀποθέμενος ὅπερ περιέκειτο ξίφος στρατιωτικόν, ἐρευνηθῆναι μή τι φέροι ὑπὸ κόλπον. ὡς δ' οὖν ἀφίκοντο οἱ τοῦ Σεβήρου ἀγγελιαφόροι, τά τε γράμματα δημοσίᾳ ἀποδόντες ἠξίουν αὐτὸν ἀποστάντα ἐπακοῦσαί τινων ἀποῤῥήτων, ὑποπτεύσας ὁ Ἀλβῖνος συλληφθῆναι κελεύει αὐτούς, ἰδίᾳ τε βασανίσας πᾶσαν μανθάνει τὴν ἐπιβουλήν. ϗ τοὺς μὲν κολάζει, αὐτὸς δὲ ἤδη ὡς πρὸς ὁμολογούμενον ἐχθρὸν παρεσκευάζετο. γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος, ϗ πάντα μὲν ἐκθύμως πράττων, ὀργῆς δὲ ἥττων ὢν φύσει, οὐκέτι τὴν ἔχθραν ἔκρυπτεν, ἀλλὰ συγκαλέσας πᾶν τὸ στρατιωτικὸν ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδε.

„Μήτε κουφότητά τις ἡμετέραν οἷον ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἡμῖν ἐγκαλείτω, μήτ' ἄπιστον ἢ ἀγνώμονα πρὸς τὸν νομισθέντα φίλον ἡγείσθω. τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν πάντα ὑπῆρξεν αὐτῷ, βεβαίας βασιλείας κοινωνίᾳ, πράγματος οὗ μόλις τις ϗ ἀδελφοῖς γνησίοις μεταδίδωσιν· ὃ δὲ ἐμοὶ μόνῳ ὑμεῖς ἐχειροτονήσατε, τοῦτ' ἐγὼ πρὸς ἐκεῖνον ἐνειμάμην. μεγάλων τέ μοι κατατεθεισῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν ἀχαρίστους τὰς ἀμοιβὰς Ἀλβῖνος ἀποδίδωσιν. ὅπλα καὶ στρατὸν ἐφ' ἡμᾶς συσκευάζεται, καταφρονήσας μὲν τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας, ἀμελήσας δὲ τῆς πρός με πίστεως, ἀπλήστῳ τε ἐπιθυμίᾳ βουλόμενος λαβεῖν μετὰ κινδύνων οὗ τὸ μέρος εἶχεν ἄνευ πολέμου καὶ μάχης, οὔτε θεοὺς αἰδεσθείς, οὓς πολλάκις ὤμοσεν, οὔτε τῶν ὑμετέρων καμάτων φεισάμενος, οὓς μετὰ τοσαύτης δόξης τε καὶ ἀρετῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάμετε. ἐν γὰρ οἷς κατωρθώσατε, κἀκεῖνος τὸ μέρος ἐκαρποῦτο· ἔσχε δ' ἄν τι ϗ

1. αἵ τε πρὸς V 6. διὰ ταῦτα] ταύτῃ VV 7. malim οὐδέ 9. ἐρευνηθῆναί τε μὴ φέροι V 10. τοῦ om V 11. γεγραμμένα V 12. ὑποπτ. οὖν ὁ V 13. δὲ V 19. τις ἢ μετάνοιαν ἐπὶ Wolfius 20. ἢ] καὶ VV πρός] πλὴν V 23. μόλις] μόνον V 30. πολέμου] κινδύνου V

μεῖζον, εἰ ϗ τὸ πιστὸν ἐτήρει, τῆς ἀμφοτέροις ἡμῖν παρ' ὑμῶν μεμερισμένης τιμῆς. ὥσπερ δὲ ἄδικον τὸ ἄρχειν ἔργων πονηρῶν, ὅτως ἄνανδρον τὸ μὴ ἀμύνεσθαι προαδικέμενον. καὶ Νίγρῳ μὲν πολεμῦντες ἐχ ὅτως εὐλόγυς εἴχομεν αἰτίας ἔχθρας ὡς ἀναγκαίας. οὐ γὰρ παρ' ἡμῖν προϋπάρχεσαν ἀρχὴν ὑφαρπάζων μεμίσητο· ἐν μέσῳ δὲ ἐῤῥιμμένην ϗ ἀμφήριστον ὅσαν ἑκάτερος ἡμῶν ἐξ ἰσοτίμε φιλοτιμίας εἰς αὑτὸν ἀνθεῖλκεν. Ἀλβῖνος δὲ σπονδῶν ϗ ὅρκων καταφρονήσας, ϗ τέτε παρ' ἐμῦ τυχὼν ὅ μόνῳ τις υἱῷ γνησίῳ μεταδίδωσιν, ἐχθρὸς μὲν ἀντὶ φίλε, πολέμιος δὲ ἀντὶ οἰκείε γενέσθαι προῄρηται. ὥσπερ δὲ αὐτὸν εὐεργετῦντες πρότερον τιμῇ καὶ δόξῃ ἐκοσμήσαμεν, ὅτω καὶ νῦν αὐτῦ τὸ ἄπιστον ϗ ἄνανδρον τοῖς ὅπλοις ἐλέγξωμεν. ἐδὲ γὰρ ὑπομενεῖ ὁ ἐκείνε στρατὸς ὀλίγος ὢν ϗ νησιώτης τὴν ὑμετέραν δύναμιν. οἱ γὰρ μόνοι ϗ καθ' αὑτὸς προθυμίᾳ ϗ ἀνδρείᾳ τοσαύταις μάχαις ἐνικήσατε ϗ πᾶσαν ἀνατολὴν ὑπετάξατε, πῶς ἐχὶ ϗ νῦν, προσελθούσης ὑμῖν τοσαύτης συμμάχου δυνάμεως, σχεδόν τε παντὸς τοῦ Ῥωμαίων στρατῦ ἐνταῦθα ὄντος, ῥᾷστα κρατήσετε ὀλίγων τε ὄντων ϗ μηδὲ ὑπὸ γενναίῳ ϗ νήφοντι ἀνδρὶ στρατηγεμένων; τίς γὰρ αὐτῦ τὸ ἁβροδίαιτον ἐκ οἶδεν, ὡς χοροῖς αὐτῦ μᾶλλον ἁρμόζειν τὸν βίον ἢ φάλαγξιν; ἴωμεν ὅν τῇ συνήθει χρώμενοι προθυμίᾳ τε καὶ ἀνδρείᾳ γενναίως ἐπ' αὐτόν, θεούς τε ἔχοντες βοηθὲς, εἰς ὃς ἐπιορκήσας ἠσέβησε, τρόπαιά τε ἃ πολλάκις ἠγείραμεν, ὧν ἐκεῖνος κατεφρόνησεν."

Τοιαῦτά τινα εἰπόντος τῦ Σεβήρε ὁ στρατὸς ἅπας τὸν μὲν Ἀλβῖνον πολέμιον ἀνηγόρευσεν, εὐφημήσαντες δὲ τὸν Σεβῆρον, πᾶσάν τε προθυμίαν διὰ τῆς βοῆς ὑποσχόμενοι, ἔτι καὶ μᾶλλον παρώρμησαν αὐτὸν ἀγαθάς τε ὑπέφηναν τὰς ἐλπίδας. ὁ δὲ ἐπιδὸς αὐτοῖς μεγαλοφρόνως δωρεάς, τῆς ἐπὶ τὸν Ἀλβῖνον ὁδῦ εἴχετο. ἔπεμψε δὲ ϗ τὸς τὸ Βυζάντιον πολιορκήσοντας· ἔμενε γὰρ ἔτι κεκλεισμένον, τῶν στρατηγῶν τῦ Νίγρε ἐκεῖσε καταφυγόντων. ὅπερ ἑάλω ὕστερον λιμῷ, πᾶσά τε ἡ πόλις κατεσκάφη, ϗ θεάτρων τε ϗ λουτρῶν παν-

1. τοῖς V 11. δόξῃ ἐτιμήσαμεν καὶ ἐκοσμ. VV 14. ἡμετέραν V εἰ V 16. οὐχὶ νῦν, καὶ πρ. VV 17. ἡμῖν V 29. ἐπιδιδοὺς V 33. κατεστάθη V τε om V

τὰς [τε] κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη, ὥσπερ καὶ Ἀντιόχεια Λαοδικεῦσιν. ἔπεμψε δὲ καὶ χρήματα πλεῖστα εἰς ἀνοικισμὸν τῶν πόλεων, ἃς ἦν λυμηνάμενος ὁ Νίγρου στρατός. αὐτὸς δὲ τῆς ὁδοῦ εἴχετο, μηδεμίαν ἀνοχὴν ἀναπαύλης διδοὺς μήτε ἑορταῖς μήτε καμάτοις, κρύους καὶ θάλπους ὁμοίως καταφρονῶν. πολλάκις γοῦν διὰ τῶν δυσχειμέρων καὶ ὑψηλοτάτων ὀρῶν τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος ὑπὸ νιφετοῖς καὶ χιόσιν ἀκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ ὡδοιπόρει, προθυμίας καὶ ἀνδρείας τὸ ἐνδόσιμον τοῖς στρατιώταις ἔργῳ διδούς, ὡς μὴ μόνον αὐτοὺς φόβῳ καὶ νόμῳ ἀντέχειν πρὸς τοὺς καμάτους, ἀλλὰ καὶ μιμήσει καὶ ζήλῳ τοῦ βασιλέως. ἔπεμψε δὲ καὶ στρατὸν δυνάμεως τὸν τὰ στενὰ τῶν Ἄλπεων καταληψόμενον καὶ φρουρήσοντα τῆς Ἰταλίας τὰς εἰσβολάς.

7 Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ Ἀλβίνῳ μὴ μέλλων ὁ Σεβῆρος ἀλλ' ἤδη παρεσόμενος, ὑπτιάζοντι καὶ τρυφῶντι μεγάλην ταραχὴν ἐνέβαλε. περαιωθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς Βρεττανίας ἐς τὴν ἀντικειμένην Γαλλίαν ἐστρατοπέδευσεν. ἔπεμψέ τε εἰς πάντα τὰ γειτνιῶντα ἔθνη, τοῖς τε ἡγεμόνοις ἐπέστειλε χρήματά τε πέμπειν καὶ τροφὰς τῷ στρατῷ. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ὀλεθρίως· ὕστερον γὰρ ἐκολάσθησαν· ὅσοι δὲ οὐκ ἐπίστευσαν εὐτυχῶς μᾶλλον γνόντες ἢ εὐβούλως, ἐσώθησαν. ἡ γὰρ ἀπόβασις καὶ ἡ τύχη τοῦ πολέμου τὰς ἑκατέρων γνώμας ἔκρινεν. ἀφικομένης δὲ τῆς τοῦ Σεβήρου δυνάμεως εἰς τὴν Γαλλίαν γεγόνασι μέν τινες ἀκροβολισμοὶ καθ' ἕτερα χωρία, ἡ δὲ τελευταία περὶ Λουγδοῦνον, μεγάλην πόλιν καὶ εὐδαίμονα, ἐν ᾗ κατακλείσας ἑαυτὸν ὁ Ἀλβῖνος ἔμενε, τὸν δὲ στρατὸν ἐς τὴν μάχην ἐξέπεμψε. γενομένης δὲ συμβολῆς καρτερᾶς ἐπὶ πλεῖστον μὲν ἰσόῤῥοπος ἔμενεν ἑκατέροις τῆς νίκης ἡ τύχη. καὶ γὰρ οἱ Βρεττανοὶ ἀνδρείᾳ τε καὶ θυμῷ φονικῷ οὐδὲν τῶν Ἰλλυριῶν ἀπολείπονται· γενναίων οὖν στρατῶν μαχομένων, οὐδετέρων ῥᾳδία ἦν ἡ τροπή. ὡς δέ τινες τῶν τότε ἱστόρησαν, οὐ πρὸς χάριν ἀλλὰ πρὸς ἀλήθειαν λέγοντες, πολύ τι ὑπερέσχεν ἡ φάλαγξ τοῦ Ἀλβίνου στρατοῦ, καθ' ὃ μέρος τέτακτο

10. καὶ φόβῳ καὶ V 11. καὶ post ἀλλὰ om VW 16. ἐνέβαλλε VW
18. alterum τε om V 21. ἀπόφασις V 25. λουγδουνὸν V
26. σεβῆρος V εἰς VW 28. ἰσοῤῥόπως V 30. οὐθ' ἑτέρων V
33. ἐτέτακτο Σεβῆρος VW

ὁ Σεβῆρος ϗ ὁ σὺν αὐτῷ στρατός, ὡς φυγεῖν τε αὐτὸν καὶ τȣ ἵππου ἐκπεσεῖν, ἀποῤῥίψαντα δὲ τὴν χλαμύδα τὴν βασιλικὴν λαθεῖν. ἤδη δὲ διωκόντων ϗ παιωνιζόντων τῶν Βρετανῶν ὡς δὴ νενικηκότων, ἐπιφανῆναι Λαῖτον, στρατηγὸν ὄντα Σεβήρȣ, σὺν τῷ στρατῷ οὗ ἦρχεν, ἀκμῆτί τε ὄντι καὶ ἔξω μάχης γεγονότι. διαβάλλȣσι δὲ αὐτὸν ὡς καραδοκήσαντα τὴν ἀπόβασιν τῆς μάχης ϗ ἑκόντα βραδύναντα, τὸν δὲ ὑφ' ἑαυτῷ στρατὸν ἀκμῆτα τηρήσαντα, τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ μνώμενον, τότε ἐπιφανῆναι ὅτε ἔμαθε τὸν Σεβῆρον πεπτωκότα. πιστοῦται δὲ τὴν διαβολὴν ταύτην ἡ ἀπόβασις· ὕστερον γὰρ ὁ Σεβῆρος, μετὰ τὸ πάντα κατορθῶσαι ϗ εἶναι ἐν ἀμερίμνῳ βίῳ, τȣς μὲν ἄλλȣς πάντας στρατηγȣς αὐτοῦ μεγάλως ἠμείψατο, τὸν δὲ Λαῖτον μόνον, ὡς εἰκός, μνησικακήσας διεχρήσατο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο. τότε δ' οὖν, ὡς προείρηται, τοῦ Λαίτου ἐπιφανέντος σὺν νεαρῷ στρατῷ οἱ μὲν τοῦ Σεβήρου ἐπεῤῥώσθησαν, τόν τε Σεβῆρον τῷ ἵππου ἐπεβίβασαν ϗ τὴν χλαμύδα περιέθεσαν· οἱ δὲ τȣ Ἀλβίνȣ οἰόμενοι ἤδη νενικηκέναι, καὶ ἀτακτότεροι εὑρεθέντες αἰφνιδίως αὐτοῖς ἐπιπεσȣ́σης γενναίας ϗ οὐ προηγωνισμένης δυνάμεως, ἐπ' ὀλίγον ἀντισχόντες εἶξαν, τροπῆς τε καρτερᾶς γενομένης ἐδίωξαν αὐτοὺς φονεύοντες οἱ Σεβήρου, μέχρις οὗ ἐς τὴν πόλιν ἐσέβαλον. τὸ μὲν ȣ̃ν πλῆθος τῶν ἑκατέρωθεν ἀνῃρημένων ἢ ἁλόντων, ὡς ἕκαστος ἐβȣλήθη τῶν τότε συγγραψάντων, ἱστόρησεν. οἱ δὲ τοῦ Σεβήρȣ τήν τε Λȣγδȣ̃νον διαρπάσαντες ϗ ἐμπρήσαντες, τόν τε Ἀλβῖνον συλλαβόντες ϗ τῆς κεφαλῆς ἀφελόντες, κομίσαντες αὐτὴν τῷ Σεβήρῳ, δισσὰ ϗ μέγιστα ἤγειραν τρόπαια, τὸ μὲν ἐν ἀνατολῇ, τὸ δ' ὑπ' ἄρκτῳ, ὡς μηδὲν ταῖς Σεβήρȣ μάχαις ἢ νίκαις παραβάλλεσθαι μήτε πλήθει δυνάμεως μήτε ἐθνῶν κινήσεσιν ἀριθμῷ τε παρατάξεων ὁδοιπορίας τε μήκει καὶ τάχει. μεγάλαι μὲν γὰρ ϗ αἱ Καίσαρος πρὸς Πομπήϊον ἑκατέρωθεν στρατοπέδων Ῥωμαϊκῶν μάχαι, ϗ αὖ τοῦ Σεβαςȣ̃ πρὸς Ἀντώνιον ἢ τοὺς Πομπηΐου παῖδας, εἴ τέ τι πρότερον

1. τε] καὶ V 3. παιονιζόντων V, παιανιζόντων W 7. βραδύνοντα V 10. ἀπόφασις V 12. αὐτοῦ στρατηγοὺς W 15. νεαρῷ τῷ στρ. W 16. τὸν δὲ V W 24. τε πόλιν Λουγδ. W 31. καὶ om W 32. μάχαι ῥωμαϊκῶν V 33. εἴ τέ τι] ἔτι τε V

Σύλλᾳ ἢ Μαρίῳ ἐν ἐμφυλίοις ϰ̔ Ῥωμαϊϰαῖς μάχαις ἢ ἄλλοις πέπραϰται· ἕνα δὲ ἄνδρα τρεῖς ϰαθελόντα βασιλέας ἤδη ϰρατοῦντας, ϰ̔ τοῦ μὲν ἐν Ῥώμῃ στρατοῦ σοφίᾳ περιγενέσθαι ϰαὶ τὸν ὄντα ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ ϰαθῃρηϰέναι, τὸν δὲ τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ ϰρατοῦντα πάλαι ϰ̔ ὑπὸ Ῥωμαίων βασιλέα ϰληθέντα, τὸν δὲ ἐν Καίσαρος τιμῇ ϰ̔ ἐξουσίᾳ γεγονότα χειρωσάμενον ἀνδρείᾳ, οὐϰ ἔστιν ἄλλον ῥᾳδίως εἰπεῖν. τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ὁ Ἀλβῖνος ἐχρήσατο, πρὸς ὀλίγον ἀπολαύσας ὀλεθρίου τιμῆς.

8 Ὁ δὲ Σεβῆρος θυμῷ ϰ̔ ὀργῇ εὐθέως πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ φίλους αὐτοῦ ἐχρῆτο· ϰ̔ πέμψας τὴν ϰεφαλὴν τοῦ Ἀλβίνου δημοσίᾳ ἀνασταυρωθῆναι ϰελεύει· γράμμασί τε τῷ δήμῳ τὴν νίϰην ἑαυτοῦ δηλώσας ἐπὶ τέλει ϰ̔ τοῦτο προσέθηϰε, πεπομφέναι τὴν ϰεφαλὴν αὐτοῦ δημοσίᾳ περίοπτον, ἵνα αὐτὸς οἷόνπερ ἐδείϰνυεν αὐτοῦ τὸν θυμὸν ἴδῃ ϰ̔ τὴν πρὸς ἐϰείνους ὀργήν. διοιϰήσας δὲ τὰ ϰατὰ τὴν Βρεττανίαν ϰ̔ διελὼν εἰς δύο ἡγεμονίας τὴν τοῦ ἔθνους ἐξουσίαν, τά τε ϰατὰ τὰς Γαλλίας ὡς ᾤετο ἄριστα διαθείς, πάντας τε τοὺς Ἀλβίνου φίλους εἴτε ἑϰουσίως εἴθ᾽ ὑπὸ ἀνάγϰης αὐτῷ γνωρισθέντας φονεύσας, τάς τε οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγετο, ἄγων ἅπαντα τὸν στρατὸν σὺν αὐτῷ, ὡς φανείη φοβερώτερος. ἀνύσας δὴ πολλῷ τὴν ὁδοιπορίαν τάχει, ὥσπερ ἦν ἔθος αὐτῷ, χαλεπαίνων πρὸς ἔτι περιόντας τοὺς ἐϰείνου φίλους εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήλασεν. ὁ δὲ δῆμος αὐτὸν δαφνηφορῶν μετὰ πάσης τιμῆς ϰαὶ εὐφημίας ὑπεδέξατο, ἥ τε σύγϰλητος προσηγόρευσαν, οἱ πλεῖστοι ἐν μεγίστῳ δέει ϰαθεστῶτες, λογιζόμενοι ὅτι αὐτῶν οὐ φείσεται, φύσει μὲν ὢν ἐχθρὸς χαλεπώτατος ϰαὶ μιϰρᾶς προφάσεως δεόμενος εἰς τὸ ἀδιϰῆσαι, τότε δὲ δοϰῶν ϰ̔ εὐλόγους ἔχειν αἰτίας. ὁ δ᾽ οὖν Σεβῆρος εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμενος ἀνελθὼν ϰ̔ τὰς λοιπὰς τελέσας ἱερουργίας ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, ϰ̔ τῷ δήμῳ προὔθηϰεν ἐπὶ ταῖς νίϰαις μεγίστας νομάς· τοῖς τε στρατιώταις ἐπέδωϰε χρήματα πλεῖστα, ἄλλα τε πολλὰ συνεχώρησεν

7. ἄλλο V 14. περίοπτον ἀνασταυρωθῆναι ϰελεύσας, ἵνα VV ἵνα οἷόνπερ ϰαὶ φοβήσῃ ἐϰείνοις ϰαὶ τὴν ὀργὴν ἣν ἐπεφέρετο ϰαὶ ϰατ᾽ αὐτῶν ἐνδείξηται. διοιϰήσας V 16. τὴν om V 18. γαλλατίας V 19. εἴτε — 20. δημεύσας om V 23. περιιόντας V

ἃ μὴ πρότερον εἶχον. καὶ γὰρ τὸ σιτηρέσιον πρῶτος ηὔξησεν αὐτοῖς, ϗ δακτυλίοις χρυσοῖς χρήσασθαι ἐπέτρεψε γυναιξί τε συνοικεῖν· ἅπερ ἅπαντα σωφροσύνης στρατιωτικῆς καὶ τᾶ πρὸς τὸν πόλεμον ἑτοίμου τε καὶ εὐσταλοῦς ἀλλότρια ἐνομίζετο. ϗ πρῶτός τε ἐκεῖνος τὸ πάνυ αὐτῶν ἐῤῥωμένον καὶ τὸ σκληρὸν τῆς διαίτης τό τε εὐπειθὲς πρὸς τοὺς πόνους ϗ εὔτακτον μετ' αἰδοῦς πρὸς ἄρχοντας ἐπανέτρεψε, χρημάτων τε ἐπιθυμεῖν διδάξας ϗ μεταγαγὼν εἰς τὸ ἁβροδίαιτον.

Διοικήσας δὲ ταῦτα ὡς ᾤετο ἄριστα, κατελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον βουλήν, ἀνελθών τε εἰς τὸν βασίλειον θρόνον, πικρῶς κατηγόρησε τῶν Ἀλβίνου φίλων, ὧν μὲν ἐπιστολὰς προκομίζων ἀποῤῥήτους, ἃς ἐν τοῖς ἐκείνου ἀποθέτοις εὗρε γράμμασιν, οἷς δὲ δῶρα ὀνειδίζων πεμφθέντα ἐκείνῳ πολυτελέστερα· ἄλλοις δὲ ἄλλας ἐπιφέρων αἰτίας, τοῖς μὲν ἐξ ἀνατολῆς ἀνθρώποις φιλίαν [Νίγρου], τοῖς δ' ἐπὶ θάτερα γνῶσιν Ἀλβίνου, πάντας τοὺς ἐξέχοντας τότε τῆς συγκλήτου βουλῆς ϗ τοὺς κατὰ ἔθνη πλούτῳ ἢ γένει ὑπερέχοντας ἀφειδῶς ἀνῄρει, ὡς μὲν προσεποιεῖτο, χαλεπαίνων πρὸς ἐχθρούς, τὸ δ' ἀληθές, ὑπερβαλλούσης ἐν αὐτῷ φιλοχρηματίας· οὐδεὶς γοῦν βασιλέων οὕτω χρημάτων ἡττήθη. ὡς γὰρ καρτερίᾳ ψυχῆς ϗ ἀνεξικακίᾳ πόνων διοικήσει τε στρατιωτικῶν πραγμάτων οὐδενὸς τῶν ἐπαινουμένων ἀπελείπετο, οὕτως ἐν αὐτῷ ἐπλήθυνε τὸ φιλοχρήματον ἐξ ἀδικίας φόνων ἐκ τῆς τυχούσης αἰτίας. φόβῳ γοῦν ἦρξε μᾶλλον τῶν ἀρχομένων ἢ εὐνοίᾳ. τῷ μέντοι δήμῳ ἐπειρᾶτο ποιεῖν κεχαρισμένα· ϗ γὰρ θέας πολυτελεῖς ϗ παντοδαπὰς συνεχῶς ἐπετέλει, ϗ θηρίων ἑκατοντάδας ἀνεῖλε πολλάκις τῶν ἀπὸ πάσης γῆς ἡμετέρας τε καὶ βαρβάρου, νομάς τε μεγαλοφρόνως ἐπεδίδου. ἐπετέλεσε δὲ ϗ ἐπινίκιον ἀγῶνα, τοὺς πανταχόθεν μούσης τε ὑποκριτὰς ϗ ἀνδρείας μαθητὰς μεταπεμψάμενος. εἴδομεν δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ θέας τινῶν παντοδαπῶν θεαμάτων ἐν πᾶσι θεάτροις ὁμοῦ, ἱερουργίας τε ϗ παννυχίδας ἐπιτελεσθείσας εἰς μυστηρίων ζῆλον· αἰωνίους δὲ αὐτὰς ἐκάλουν οἱ τότε, ἀκούοντες τριῶν

1. γὰρ εἰς τὸ V 2. αὐτοῖς πρῶτος ηὔξησε VV γυναικὶ V
4. εὐσταλοὺς τε καὶ ἑτοίμου VV 7. ἐπανέστρεψε V 9. δὴ V
12. προσκομίζων V 15. Νίγρου om V 16. πάντας δὲ τοὺς V
17. τοὺς] τῶν V 27. γῆς] τῆς V

γενεῶν διαδραμουσῶν ἐπιτελεῖσθαι. κήρυκες γοῦν κατά τε τὴν Ῥώμην ϗ τὴν Ἰταλίαν διεφοίτων καλοῦντες ἥκειν ϗ θεάσασθαι πάντας ἃ μήτε εἶδον μήτε ὄψονται. οὕτως ὁ μεταξὺ χρόνος τῆς παρελθούσης ἑορτῆς ϗ τῆς μελλούσης ἐδηλοῦτο, πᾶσαν ἡλικίαν ἀνθρώπων ὑπερβαίνων.

9 Διατρίψας δὲ ἱκανὸς χρόνους ἐν τῇ Ῥώμῃ, τούς τε υἱεῖς αὐτοῦ κοινωνὸς τῆς βασιλείας ϗ αὐτοκράτορας ἀποδείξας, βουλόμενος δόξαν ἄρασθαι νίκης μὴ μόνον ἐμφυλίου τε καὶ κατὰ Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων, ἐφ᾽ ᾗ ϗ θριαμβεῦσαι ᾐδέσθη, ἀλλὰ καὶ κατὰ βαρβάρων ἐγεῖραι τρόπαια, πρόφασιν ποιούμενος τὴν Βαρσηνίου τοῦ Ἀτρηνῶν βασιλέως πρὸς Νίγρον φιλίαν ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. παρὼν δὲ ϗ τὴν Ἀρμενίαν καταδραμεῖν ἠθέλησε· φθάσας δὲ ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς χρήματά τε αὐτῷ ϗ δῶρα ὁμήρους τε ἱκετεύων ἔπεμψε, σπονδὰς ϗ εὔνοιαν ὑπισχνέμενος. ὁ δὲ Σεβῆρος τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ προχωρέντων κατὰ γνώμην ἐπὶ τὴν Ἀτρηνῶν ἠπείγετο. προσέφυγε δὲ αὐτῷ ϗ ὁ Ὀσροηνῶν βασιλεὺς Αὔγαρος, τούς τε παῖδας ὁμηρεύειν εἰς ἀσφάλειαν πίστεως ἐξέδωκε, τοξότας τε πλείστους συμμάχους ἤγαγεν.

Ὁ δὲ Σεβῆρος διαβὰς τὴν τῶν ποταμῶν μέσην γῆν τε ϗ Ἀδιαβηνῶν χώραν, ἐπέδραμε ϗ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν· φέρει γὰρ πόας εὐώδεις, αἷς ἀρώμασι ϗ θυμιάμασι χρώμεθα. πολλὰς δὲ κώμας καὶ πόλεις πορθήσας τήν τε χώραν λεηλατήσας, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀτρηνῶν χώραν, προσκαθεζόμενος τὰς Ἄτρας ἐπολιόρκει. ἦν δὲ πόλις ἐπ᾽ ἄκρας ὑψηλοτάτης ὄρους, τείχει μεγίστῳ καὶ γενναίῳ περιβεβλημένη, πλήθει τε ἀνδρῶν τοξοτῶν ἀκμάζουσα. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς προσκαθεζόμενος ἐπολιόρκει παντὶ σθένει, πειρώμενος τὴν πόλιν ἐξελεῖν· μηχαναί τε παντοδαπαὶ προσήγοντο τῷ τείχει, ϗ οὐδὲν παρελείπετο εἶδος πολιορκίας. οἱ δὲ Ἀτρηνοὶ γενναίως ἀπεμάχοντο, τόξοις τε καὶ λίθοις ἄνωθεν βάλλοντες οὐ μικρῶς ἐλύπουν τὸν τοῦ Σεβήρου στρατόν. σκεύη τε κεράμου πεποιημένα πληροῦντες πτηνῶν, μικρῶν μὲν ἰοβόλων

10. κατὰ] τὰ V 11. Βαρσημίου VV 15. ὁ δὲ — 19. ἤγαγεν om V 24. χώραν καὶ προσκ. V 27. πλήθει . . ἀνδρῶν τε VV 33. πεποιημένοι V

δὲ θηρίων, ἐπέβαλλον αὐτοῖς· τὰ δὲ ἐμπίπτοντα ταῖς ὄψεσι, ϗ εἴ τί που παραγεγύμνωτο τȣ̃ σώματος, λανθάνοντα καὶ παρεισιόντα τιτρώσκοντά τε αὐτοὺς ἐλυμαίνετο. καὶ μὴ φέροντες τὸ πνιγῶδες τȣ̃ ἀέρος διὰ τὸ ὑπερβάλλον τȣ̃ ἡλίου πῦρ, νόσοις περιπίπτοντες διεφθείροντο, ὡς πλεῖστον μέρος τȣ̃ στρατȣ̃ διὰ τοιαύτας αἰτίας μᾶλλον ἀπόλλυσθαι ἢ πρὸς τῶν πολεμίων.

Ἀπαγορεύοντος δὲ τοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ εἰρημένα, τῆς τε πολιορκίας μὴ προχωρέσης ἀλλὰ μᾶλλον βλαπτομένων τῶν Ῥωμαίων ἢ κατορθέντων, τὸν στρατὸν ὁ Σεβῆρος, ὡς μὴ διαφθαρείη πᾶς, ἄπρακτον ἐπανήγαγε, δυσφορȣ̃ντα ἐπὶ τῷ μὴ ὡς ἐβȣ́λετο τὰ τῆς πολιορκίας αὐτῷ προκεχωρηκέναι· νικᾶν γὰρ πάντοτε ἐν ταῖς μάχαις εἰθισμένος τὸ μὴ περιγενέσθαι ἥτταν ἡγεῖτο. πλὴν παρεμυθήσατο αὐτὸν ἡ συναιρομένη τότε τοῖς ἐκείνȣ πράγμασι τύχη· ȣ̓ γὰρ παντάπασιν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μείζονα κατορθώσας ὧν ἤλπισε. καταπλέων γὰρ ὁ στρατὸς ναυσὶ πολλαῖς ȣ̓κ εἰς ἃς ἐβȣ́λετο Ῥωμαίων ὄχθας κατηνέχθη, ἐπὶ πλεῖστον δὲ αὐτὸν ἐξαγαγόντος τȣ̃ ῥεύματος προσώκειλε ταῖς Παρθυαίων ὄχθαις, αἳ μὴ πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπεῖχον τῆς εἰς Κτησιφῶντα ἐφόδου, ἔνθα ἦν τὰ βασίλεια τȣ̃ Παρθυαίȣ ϗ αὐτὸς διέτριβεν εἰρήνην ἄγων, μηδέν τι προσήκειν νομίζων ἑαυτῷ τὰς πρὸς τȣ̀ς Ἀτρηνȣ̀ς Σεβήρȣ μάχας· ἡσύχαζεν ȣ̓̃ν, μηδέν τι δεινὸν προσδεχόμενος. ὁ δὲ τȣ̃ Σεβήρȣ στρατὸς ἄκων προσαχθεὶς ὑπὸ τȣ̃ ῥεύματος ταῖς ἐπέκεινα ὄχθαις, ἀπόβασίν τε ποιησάμενος, τὴν γῆν ἐλεηλάτει, θρέμματά τε τὰ ἐμπίπτοντα ἀπελαύνων, ἵν᾽ ἔχῃ τροφάς, ϗ κώμας ἐμπιπρὰς τὰς ἐμπιπτȣ́σας. κατ᾽ ὀλίγον τε προϊὼν ἐπέστη Κτησιφῶντι, ἔνθ᾽ ἦν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀρτάβανος. προσπεσόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπαρασκεύοις τοῖς βαρβάροις, πάντα τε τὸν ἐμπίπτοντα ἐφόνευον ϗ διήρπασαν τὰ ἐν τῇ πόλει, πάντας τε παῖδας ϗ γυναῖκας αἰχμαλώτους ἔλαβον. φυγόντος δὲ τȣ̃ βασιλέως σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι τȣ́ς τε θησαυρȣ̀ς αὐτȣ̃ τῶν χρημάτων αἴρουσι, καὶ πάντα τὸν κόσμον ϗ κειμήλια ἁρπάσαντες ἐπανίασιν. ȣ̃τω

2. πού τι V 20. ἀφόδου VV 28. ὁ] καὶ V 29. ἀπαρασκευάστοις VV 33. τῶν χρ. αὐτοῦ VV

μὲν δὴ Σεβῆρος, τύχῃ μᾶλλον ἢ γνώμῃ, τῇ κατὰ Παρθυαίων νίκῃ κεκόσμητο.

Τούτων δὲ αὐτῷ δεξιῶς ϗ ὑπὲρ πᾶσαν εὐχὴν προχωρησάντων ἐπέστειλε τῇ τε συγκλήτῳ ϗ τῷ δήμῳ, τάς τε πράξεις μεγαληγορῶν, τὰς μάχας τε ϗ τὰς νίκας δημοσίαις ἀνέθηκε γραφαῖς. ἡ δὲ σύγκλητος πάσας τε τιμὰς ἐψηφίσατο αὐτῷ, ϗ προσηγορίας ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κεχειρωμένων.

Κατορθώσας δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὁ Σεβῆρος εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγετο, ἄγων καὶ τοὺς παῖδας εἰς ἡλικίαν ἐφήβων ἤδη τελοῦντας. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιπορίαν, τά τε ἐν τοῖς ἔθνεσι διοικήσας ὡς ἑκάστῳ ἀπῄτει τὸ χρειῶδες, τά τε ἐν Μυσοῖς ϗ Παίοσι στρατόπεδα ἐπελθών, νικηφόρος ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίων δήμου μετὰ μεγάλης εὐφημίας τε ϗ θρησκείας ὑπεδέχθη, θυσίας τε ϗ ἑορτὰς θέας τε ϗ πανηγύρεις τῷ δήμῳ παρέσχε· νομάς τε μεγαλοφρόνως ἐπιδοὺς ϗ θέας τελέσας ἐπινικίους, ἐτῶν ἐκ ὀλίγων ἐν τῇ Ῥώμῃ διέτριψε, δικάζων τε συνεχῶς ϗ τὰ πολιτικὰ διοικῶν, τούς τε υἱεῖς παιδεύων καὶ σωφρονίζων. οἱ δέ (ἤδη μειράκια ἤστην) ὑπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς ϗ διαίτης τῆς τε περὶ τὰ θέατρα ὑπερβαλλούσης σπουδῆς ἡνιοχείας τε καὶ ὀρχήσεως τὰ ἤθη διεφθείροντο. πρός τε ἀλλήλους ἐστασίαζον οἱ ἀδελφοί, τὰ πρῶτα μὲν ὑπὸ παιδαριώδους φιλονεικίας δι' ὀρτύγων μάχας καὶ ἀλεκτρυόνων συμβολὰς πάλας τε παίδων ἀλλήλοις ἐρίζοντες. ἥ τε περὶ τὰ θεάματα αὐτῶν ἢ τὰ ἀκροάματα σπουδὴ φιλονείκως ἑκάστοτε ἐμερίζετο· ϗ οὐδενὶ ἀμφότεροι ὁμοίως ἠρέσκοντο, ἀλλὰ πᾶν τὸ τῷ ἑτέρῳ φίλον τῷ ἄλλῳ ἐχθρὸν ἦν. συνέκρουον δὲ αὐτοὺς ἑκατέρωθεν οἵ τε κόλακες καὶ οἱ θεράποντες, πρὸς τὸ ἡδὺ τῆς ἡλικίας κολακεύοντες ϗ ἀνθέλκοντες. ὁ δὲ Σεβῆρος ταῦτα πυνθανόμενος συνάγειν τε καὶ σωφρονίζειν τὰ πρῶτα ἐπειρᾶτο.

Τὸν δὲ πρεσβύτερον, ᾧ γνήσιον μὲν ἦν ὄνομα Βασσιανὸς πρὶν εἰς τὸν βασίλειον οἶκον παρελθεῖν, ὅτε δὲ τὴν τῆς ἀρχῆς τιμὴν εὐτύχησε, Σεβῆρος Ἀντωνῖνον ὠνόμασε, Μάρκου

8. ὁ om V 15. μεγαλόφρονας VV 16. ἐπινικίων V
19. θεάματα VV 25. οὐδὲν V 30. τὰ πρῶτα om V 32. δὴ VV
33. σεβῆρον V

θελήσας αὐτὸν προσηγορίαν φέρειν· ἠγάγετό τε αὐτῷ γυναῖκα, γάμῳ σωφρονίσαι θέλων. ἦν δὲ ἐκείνη θυγάτηρ τοῦ ἐπάρχοντος τῶν στρατοπέδων· Πλαυτιανὸς δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ. τοῦτον τὰ μὲν πρῶτα τῆς ἡλικίας εὐτελῆ (τινὲς αὐτὸν καὶ πεφυγαδεῦσθαι ἔλεγον ἁλόντα ἐπὶ στάσεσι ϗ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν), ὄντα δὲ πολίτην ἑαυτοῦ (Λίβυς γὰρ κἀκεῖνος ἦν), ὡς μέν τινες ἔλεγον, πρὸς γένους αὐτῷ ὑπάρχοντα, ὡς δὲ ἕτεροι μᾶλλον διέβαλλον, ἀκμαζούσῃ τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον παιδικά, πλὴν ἀλλ' ὁ Σεβῆρος ἐκ μικρᾶς ϗ εὐτελοῦς τύχης εἰς μεγάλην προήγαγεν ἐξουσίαν, πλούτῳ τε ὑπερβάλλοντι ἐκόσμησε, τῶν ἀναιρουμένων χαριζόμενος τὰς οὐσίας, οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μερισάμενος πρὸς αὐτὸν τὴν ἀρχήν. ἧπερ ἐκεῖνος ἀποχρώμενος οὔτε ὠμότητος οὔτε βίας ἐν πᾶσιν οἷς ἔπραττεν ἀπείχετο, φοβερώτερος τῶν πώποτε ἀρχόντων γενόμενος. τούτου τὴν θυγατέρα ζεύξας ὁ Σεβῆρος τῷ υἱῷ τὸν οἶκον ἥνωσεν.

Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος οὐ πάνυ τι ἡδόμενος τῷ γάμῳ, ἀνάγκῃ δὲ μᾶλλον ἢ προαιρέσει συνεζευγμένος, ἀπεχθῶς πάνυ πρός τε τὴν κόρην διέκειτο ϗ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, ὡς μήτε εὐνῆς μήτε ἑστίας κοινωνεῖν, μυσάττεσθαί τε τὴν κόρην, ἀπειλεῖν τε ἑκάστοτε ἀποκτενεῖν ϗ αὐτὴν ϗ τὸν πατέρα, ἐπὰν τῆς ἀρχῆς ἐγκρατὴς γένηται μόνος. ταῦτα δὴ ἡ κόρη ἑκάστοτε ἀπήγγελλε τῷ πατρί, ϗ τοῦ γάμου τὸ μῖσος διηγουμέ-
11 νη παρώξυνεν αὐτόν. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς ὁρῶν τὸν μὲν Σεβῆρον πρεσβύτην τε ἤδη καὶ ὑπὸ νόσου συνεχῶς ἐνοχλούμενον, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον ἐμβριθῆ ϗ θρασὺν νεανίαν, δεδιώς τε αὐτοῦ τὰς ἀπειλάς, δρᾶσαί τι μᾶλλον φθάσας ἢ παθεῖν ἀναμείνας ἠθέλησεν. ἔτι τε αὐτὸν καὶ πολλὰ ἦν τὰ πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν ἀναπείθοντα, πλοῦτος τε περιβολή, ἣ μὴ πρότερόν τινι ἰδιωτεύοντι ἐγένετο, στρατιωτῶν τε θεραπεῖαι, τιμαί τε αἱ παρὰ τῶν ἀρχομένων, σχῆμά τε ᾧ προῄει· ἠμφίεστο γὰρ τήν τε πλατύσημον ἐσθῆτα, ἔν τε τοῖς δεύτερον ὑπατεύσασιν ἐτέτακτο, παρῃώρητό τε αὐτῷ ξίφος, ϗ παντὸς ἀξιώματος σχῆμα ἔφερε μόνος. προϊὼν δὲ φοβερὸς

2. ἐπαρχοῦντος V 8. μᾶλλον om VV 11. οὐδὲν δ' ἕτερον V 15. ὁ Σεβῆρος ζεύξας VV 18. τε om VV πρὸς om V 20. ἀποκτενεῖν — 21. ἑκάστοτε om V 22. ἀπήγγελε V 24. συνεχῶς ὑπὸ νόσου VV 32. παρῃωρεῖτό τε τὸ ξ. V

ἦν, ὡς μήτε τινὰ προσιέναι, ἀλλὰ ϗ τὰς ὑπαντωμένους ἀναστρέφειν· οἵ τε προϊόντες αὐτῷ ἐκήρυττον μηδένα παρεστάναι μηδ' εἰς αὐτὸν βλέπειν, ἀλλ' ἀποςρέφεσθαι ϗ κάτω βλέπειν.

Οἷσπερ ϗ ὁ Σεβῆρος ἀγγελλομένοις οὐ πάνυ τι ἠρέσκετο, ϛἀλλ' ἐπαχθὴς ἤδη ϗ βαρὺς κἀκείνῳ ἐγένετο, ὡς ϗ περιελεῖν τινὰ αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας τὸν Σεβῆρον, ϗ πεῖσαι κολούειν τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀλαζονείας. ἃ δὴ μὴ φέρων ὁ Πλαυτιανὸς ἐτόλμησεν ἐπιβουλεῦσαι τῇ ἀρχῇ, ϗ μηχανᾶται τοιάδε. Σατορνῖνος ἦν εἷς τῶν ὑπ' αὐτῷ χιλιαρχέντων. οὗτος ὑπερβαλλόντως τὸν Πλαυτιανὸν ἐθεράπευε· ϗ πάντων μὲν τοῦτο ποιούντων, ἐκεῖνος δὲ πλείονι θρησκείᾳ ᾠκείωτο αὐτόν. τοῦτον πιστότατον ἡγούμενος ϗ ἀποῤῥήτους μόνον οἰόντε φυλάξαι καὶ πληρῶσαι ἐντολάς, περὶ δείλην μεταπεμψάμενος πάντων ἀνακεχωρηκότων „νῦν σοι καιρός" ἔφη „τέλος γενναῖον ἐπιθεῖναι εὐνοίᾳ τε ϗ ὑπηρεσίᾳ, ἣν πρός με ἐπεδείξω, ἐμοί τε ἀμείψασθαί σε κατ' ἀξίαν ϗ τὴν προσήκουσαν χάριν ἀποδοῦναι. πρόκειται δέ σοι αἵρεσις ἢ τοῦ εἶναι ὅπερ ἐμὲ νῦν ὁρᾷς ὄντα, ϗ τήνδε τὴν ἐξουσίαν παραλαβεῖν διαδεξάμενόν με, ἢ τεθνάναι αὐτίκα ἀπειθείας ὑποσχόντα τιμωρίαν. μηδέ σε τοῦ ἔργου τὸ μέγεθος ἐκπληττέτω, μηδὲ τὸ τῶν βασιλέων ὄνομα ταραττέτω. εἰσιέναι γὰρ μέχρι τοῦ δωματίου, ἔνθα ἀναπαύονται, δύνασαι μόνος, ἅτε τὴν νυκτερινὴν φρουρὰν ἐκ περιόδου ἐγκεχειρισμένος. ὅ τι δ' ἂν μέλλῃς πράττειν, λανθάνων ἀκωλύτως ἐς τέλος ἄξεις, ἐπεὶ μήτ' ἐμὲ τοιαῦτα ἔτι κελεῦσαι προσδόκα μήτε σὲ ὑπακοῦσαι. ἄνελθε δὴ εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν, ϗ ὥς τινας ἀγγελίας ἐπειγούσας ϗ ἀποῤῥήτους παρ' ἐμοῦ φέρων ἐπεισελθὼν αὐτοῖς ἀπόκτεινον. ἀνὴρ δὲ γενναῖος γενοῦ, ῥᾳδίως κατεργασάμενος πρεσβύτην τε ϗ παιδάριον. μετασχὼν γὰρ τὸ μέρος τῶν κινδύνων, μεθέξεις ϗ τῶν μεγίστων τῆς κατορθώσεως τιμῶν."

Ταῦτα ἀκούσας ὁ χιλιάρχης ἐξεπλάγη μὲν τὴν ψυχήν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώμην, ἀλλ' ἅτε ἀνὴρ οὐκ ἔξω φρενῶν καθεστώς (ϗ γὰρ ἦν τῷ γένει Σύρος· δριμύτεροι δ' ὡς πρὸς

1. ἀλλὰ om V 5. ἀπεχθὴς VV 7. ὁ om V 10. πλαυτῖνον V 15. ὑπεδείξω V 16. σοι V 19. ἀπειθίας VV 21. εἰσιέναι τε γὰρ VV 23. μέλλει V, μέλλοις VV 24. ἔτι τοιαῦτα VV 26. ἄρρητους V 31. τῇ ψυχῇ V

τὰς ἐννοίας οἱ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν ἄνθρωποι) τὸν θυμὸν ὁρῶν ἐνθουσιῶντα τοῦ κελεύοντος καὶ τὴν ἐξουσίαν εἰδὼς οὐκ ἀντεῖπεν, ὡς μὴ παρ' αὐτὰ κολασθείη, προσποιησάμενος δὲ εὐκταῖα καὶ ἀσπαστὰ ἀκούειν, προσκυνήσας τε ὡς ἤδη βασιλέα, γραμματεῖον ἤτησε τοῦ φόνου φέρον τὰς ἐντολάς. ἔθος γὰρ τοῦτο τυραννικόν, εἴ τινα ἐκπέμποιεν ἐπὶ φόνον ἄκριτον, ἐντέλλεσθαι τοῦτο διὰ γραμμάτων, ἵνα μὴ γιγνόμενον ᾖ ἀκατασήμαντον. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς τυφλώττων τῇ ἐπιθυμίᾳ δίδωσιν αὐτῷ τὸ γραμματεῖον καὶ ἐκπέμπει ἐπὶ τὸν φόνον, ἐντειλάμενος, ἐπὴν ἀμφοτέρους διαχρήσηται, πρὶν διαβόητον γενέσθαι τὸ πραχθὲν πέμψαι τοὺς καλέσοντας αὐτόν, ἵνα ὀφθῇ πρῶτον ἐν τοῖς βασιλείοις ἢ ἀκουσθῇ τὴν βασιλείαν παραλαβών.

12 Ἐπὶ ταύταις δὴ ταῖς συνθήκαις ἀνελθὼν ὁ χιλιάρχης εἰσῆλθε μὲν διὰ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκίας κατὰ τὸ ἔθος ἀκωλύτως· εἰδὼς δὲ ἀδύνατον ὂν δύο διαχειρίσασθαι βασιλέας, καὶ ταῦτα ἐν διαφόροις οἴκοις διατρίβοντας, ἐπιστὰς τῷ δωματίῳ τοῦ Σεβήρου, καλέσας τοὺς τοῦ βασιλικοῦ θαλάμου φύλακας, ἠξίωσεν εἰσαχθῆναι πρὸς αὐτὸν ὡς δὴ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῷ τινὰ ἀγγέλλων. οἱ δὲ δηλώσαντες τῷ Σεβήρῳ, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ, τὸν χιλίαρχον εἰσήγαγον. ὁ δὲ εἰσελθὼν „ἥκω σοι" ἔφη „ὦ δέσποτα, ὡς μὲν ὁ πέμψας οἴεται, φονεὺς καὶ δήμιος, ὡς δ' αὐτὸς εὔχομαί τε καὶ βούλομαι, σωτήρ τε καὶ εὐεργέτης. Πλαυτιανὸς γὰρ ἐπιβουλεύων τῇ ἀρχῇ ἐνετείλατό μοι φόνον σόν τε καὶ τοῦ παιδός, καὶ τοῦτο οὐ λόγοις μόνον ἀλλὰ καὶ γράμμασι· καὶ μαρτυρεῖ τὸ γραμματεῖον. ἐγὼ δὲ ὑπεσχόμην μέν, ὅπως μὴ ἐμοῦ τὸ ἔργον παραιτησαμένου ἄλλῳ ἐγχειρισθῇ· σοὶ δὲ ταῦτα δηλώσων ἥκω, ὡς ἂν μὴ λάθῃ τὰ τολμώμενα." τοιαῦτά τινα λέγοντος αὐτοῦ καὶ δακρύοντος οὐκ εὐθέως ὁ Σεβῆρος ἐπίστευσεν, ἀλλ' ἅτε πολὺ ἔχων ἐν τοῖς στέρνοις τὸ Πλαυτιανοῦ φίλτρον, συσκευήν τινα καὶ σκηνὴν τὸ πρᾶγμα ὑπώπτευσεν, ἡγεῖτό τε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔχθει τῷ Πλαυτιανοῦ καὶ μίσει τῆς ἐκείνου θυγατρὸς εὑρη-

1. τὰς ἐντολὰς V 14. χιλίαρχος V 16. διαχειρίζεσθαι W
19. εἰς W 25. σοῦ W 26. μόνοις V 29. λάθοι W
32. ὑπώπτευεν W

κέναι τινὰ τέχνην κατ' αὐτοῦ καὶ διαβολὴν θανατηφόρον. μεταπεμψάμενος δὲ τὸν υἱὸν ᾐτιᾶτο ὡς τοιαῦτα συσκευάζοντα κατὰ ἀνδρὸς εὔνου καὶ οἰκείου. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος τὰ μὲν πρῶτα ἀπώμνυτο, μηδ' εἰδέναι φάσκων τὰ λεγόμενα· ἐγκειμένου δὲ τοῦ χιλιάρχου καὶ τὸ γραμματεῖον δεικνύοντος παρεθάρσυνέ τε αὐτὸν καὶ προὔτρεπεν εἰς τοὺς ἐλέγχους ὁ Ἀντωνῖνος. ὁ δὲ χιλιάρχης ὁρῶν ἐς ὅσον κίνδυνον ἥκει, δεδιώς τε τὴν πρὸς τὸν Πλαυτιανὸν τοῦ Σεβήρου εὔνοιαν, ἐπιστάμενός τε ὡς, εἰ λάθοι ἡ ἐπιβουλὴ καὶ μὴ ἐλεγχθείη, ὄλεθρος αὐτῷ οὐχ ὁ τυχὼν ἐπήρτηται, „καὶ τίνα" ἔφη „ὦ δέσποτα, ἔλεγχον μείζονα βούλεσθε, ἢ ποίαν ἀπόδειξιν φανερωτέραν; ἐπιτρέψατε γάρ δή μοι" ἔφη „προελθόντι τῶν βασιλείων διά τινος τῶν ἐμοὶ πιστῶν δηλῶσαι ὅτι δὴ τὸ ἔργον κατείργασται. ὁ δὲ ἀφίξεται πιστεύσας, καὶ οἰόμενος ἔρημα τὰ βασίλεια καταλήψεσθαι. ὅταν δὲ ἀφίκηται, ὑμέτερον ἤδη ἔργον εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν. ἡσυχίαν δὲ εἶναι πολλὴν ἀνὰ τὰ βασίλεια κελεύσατε, ὅπως μὴ τὸ πραττόμενον προγνωσθὲν ἀνατραπῇ."

Ταῦτα εἰπὼν ἐντέλλεταί τινι τῶν πιστοτάτων ἑαυτῷ ἀγγεῖλαι Πλαυτιανῷ ἥκειν τὴν ταχίστην· κεῖσθαι γὰρ ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας, καὶ δεῖν αὐτὸν ἔνδον εἶναι πρὶν ἔκπυστα τῷ δήμῳ γενέσθαι, ὡς ἂν τῆς ἀκροπόλεως κατειλημμένης καὶ τῆς βασιλείας ἱδρυμένης ἑκόντες τε καὶ ἄκοντες πάντες ὑπακούοιεν οὐκ ἐσομένῳ βασιλεῖ ἀλλ' ἤδη ὄντι. τούτοις πιστεύσας ὁ Πλαυτιανὸς ἤδη περὶ δείλην ἑσπέραν, ἀρθεὶς ταῖς ἐλπίσι, θώρακα μὲν ἀμφιέννυται τῆς τοῦ σώματος ἀσφαλείας χάριν, κρύψας δὲ αὐτὸν τῇ λοιπῇ ἐσθῆτι, ἐπιβὰς ὀχήματος, αἰφνιδίως εἰς τὰ βασίλεια ἠπείγετο, ὀλίγων αὐτὸν παραπεμπόντων, οἳ παρῆσαν οἰόμενοι κεκλῆσθαι ὑπὸ τῶν βασιλέων διά τινα ἐπείξαντα. ὡς δὲ ἐπέστη τῇ βασιλείῳ αὐλῇ, ἀκωλύτως εἰσῆλθεν, ἀγνοούντων τὸ πραττόμενον τῶν φυλάκων· ὑπαντώμενος δ' ὁ χιλίαρχος ἐνεδρεύων τε προσεῖπεν αὐτοκράτορα, καὶ δῆθεν συνήθως λαβόμενος τῆς χειρὸς εἰς τὸ δωμάτιον εἰσήγαγεν, ἔνθα ἔφασκεν ἐρρῖφθαι τὰ τῶν βασιλέων

2. κατασκευάζοντα W 4. ἐκκειμένου V 5 δεικνύντος W. 6. ὁ ante Ἀντ. om V 7. ἥκει κινδύνου W 8. τε om W 17. μὴ post πραττόμενον ponit W 21. καὶ τῆς βασ. ἱδρ. om V 32. λαβόμενός τε τῆς V

σώματα. ἤδη δὲ παρεσκευάκει ὁ Σεβῆρος νεανίας τῶν περὶ αὐτὸν σωματοφυλάκων, οἳ συλλήψονται αὐτὸν εἰσελθόντα. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς ἐφ' ἑτέραις ἐσελθὼν ἐλπίσιν ὁρᾷ τοὺς βασιλέας ἀμφοτέρους ἑστῶτας, συλληφθείς τε κατείχετο· καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ πράγματι ἐδεῖτο καὶ ἐλιπάρει. ἀπελογεῖτό τε, φάσκων πάντα ψευδῆ εἶναι καὶ συσκευὴν κατ' αὐτοῦ καὶ δρᾶμα ἐσκευάσθαι. πολλὰς δὲ τοῦ μὲν Σεβήρου ὀνειδίζοντος εὐεργεσίας τε καὶ τιμάς, τοῦ δὲ πίστεώς τε καὶ εὐνοίας τῆς ἄνωθεν ὑπομιμνήσκοντος, ἠρέμα πως ὁ Σεβῆρος ὑπήγετο πειθοῖ τῶν ὑπὸ τοῦ Πλαυτιανοῦ λεγομένων, ἔστε δὴ ὑπεφάνη τοῦ θώρακος μέρος καταῤῥαγείσης τῆς ἐπ' αὐτῷ ἐσθῆτος. ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀντωνῖνος, νέος θρασὺς θυμοειδής τε καὶ φύσει μισῶν τὸν ἄνθρωπον, „ἀλλὰ πρὸς δύο" ἔφη „ταῦτα τί ἂν ἀποκρίναιο; ἥκεις πρὸς βασιλέας ἑσπέρας μὴ κελεύσαντας· ὁ δὲ θώραξ οἱ τί βούλεται; τίς γὰρ εἰς ἑστίασιν ἢ κῶμον ὡπλισμένος ἔρχεται;" καὶ ταῦτα εἰπὼν κελεύει τῷ χιλιάρχῳ τοῖς τε παροῦσι σπασαμένοις τὰ ξίφη φονεῦσαι τὸν ἄνδρα ὡς ὁμολογουμένως πολέμιον. οἱ δὲ μὴ μελλήσαντες κελεύσαντι τῷ νέῳ βασιλεῖ πείθονται, ἀναιροῦσί τε αὐτὸν καὶ τὸ σῶμα ῥίπτουσιν εἰς τὴν λεωφόρον, ὡς ἂν πᾶσι φανερὸν γένοιτο καὶ ὑπὸ μισούντων ὑβρισθείη. τούτῳ μὲν δὴ τῷ τέλει Πλαυτιανὸς ἐχρήσατο, ἀπλήστῳ τε ζήσας πάντων ἐπιθυμίᾳ, καὶ χρησάμενος ἐν τῷ τέλει ἀπίστῳ ὑπηρεσίᾳ.

13 Ὁ δὲ Σεβῆρος τοῦ μὲν λοιποῦ ἐπάρχοντας δύο τῶν στρατοπέδων κατέστησεν, αὐτὸς δὲ τὰ πλεῖστα τοῦ βίου διέτριβεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς προαστείοις καὶ τοῖς παραλίοις τῆς Καμπανίας χωρίοις, δικάζων τε καὶ τὰ πολιτικὰ διοικῶν. ἀπάγειν γὰρ ἤθελε τοὺς παῖδας τῆς ἐν Ῥώμῃ διαίτης, χρηστῆς [δὲ] ἀπολαύειν, ἐπείπερ αὐτοὺς ἑώρα περὶ τὰ θεάματα ἐσπουδακότας ἀπρεπέστερον ἢ βασιλεῦσιν ἥρμοζεν. ἥ τε περὶ ἐκεῖνα σπουδὴ καὶ φιλονεικία, διάφορον ἔχουσα καὶ ἀντίπαλον ἀεὶ τὴν γνώμην, τῶν ἀδελφῶν ἐτάραττε τὰς ψυχάς, ἐναύσματά τε ἔριδος καὶ ἔχθρας παρεῖχε. μάλιστα δὲ ὁ Ἀντωνῖνος ἀφό-

2. δὲ om V 4. ἐφεστῶτας VV κατείχετο· ἐκπλαγεὶς τε VV
6. πάντα φάσκων VV σκευὴν V 7. πολλὰ V 9. πως om V
10. ἔστ' ἂν δὴ V 14. κελευσάντων V ὁ δὲ V VV 21. τοιούτω V
28. χρηστοὺς V δὲ om V

ρητος ἦν ἀποσκευασάμενος τὸν Πλαυτιανόν. ᾔδεῖτο δὲ καὶ ἐφοβεῖτο τὸν πατέρα πρᾶξαί τι ἀνήκεστον· τῇ τε θυγατρὶ μὲν ἐκείνε γυναικὶ δὲ αὐτῶ παντὶ τρόπῳ θάνατον ἐμηχανᾶτο. ὁ δὲ Σεβῆρος αὐτήν τε ἐκείνην ϗ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς εἰς Σικελίαν ἐξέπεμψεν, αὐτάρκη δὲς περιουσίαν εἰς τὸ διαβιοῦν δαψιλῶς, μιμησάμενος τὸν Σεβαστόν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοῖς Ἀντωνίε παισί, πολεμίε γενομένε, ὅτως ἐχρήσατο. αὐτὸς δὲ ἐπειρᾶτο συνάγειν ἀεὶ τὲς παῖδας εἰς φιλίαν ϗ προτρέπειν ἐς ὁμόνοιαν ϗ συμφωνίαν, μύθων τε ἀρχαίων ϗ δραμάτων ὑπεμίμνησκεν, ἀεὶ βασιλέων ἀδελφῶν συμφορὰς ἐκ στάσεως διηγέμενος. θησαυρὲς τε καὶ νεώς, πάντα ἐδείκνυε χρημάτων πλήρη, πλῆτόν τε ϗ δύναμιν ἐκ ἔσεσθαι ἔξωθεν ἐπιβελεῦσαι, τοσαύτης μὲν ὅσης οἴκοι περιεσίας ὡς ἀφειδῶς καὶ δαψιλῶς τοῖς στρατιώταις χορηγεῖν, τῆς τε ἐν Ῥώμῃ δυνάμεως αὐτῆς τετραπλασιασθείσης, ϗ στρατοπέδε τοσούτου πρὸ τῆς πόλεως ἱδρυθέντος, ὡς μηδεμίαν εἶναι δύναμιν ἔξωθεν ἐχέγγυον μηδ᾽ ἀντίπαλον πλήθει στρατῶ μήτε μεγέθει σωμάτων μήτε χρημάτων περιεσίᾳ. πλὴν ἐδὲν ὄφελος τούτων πάντων ἔλεγε στασιαζόντων πρὸς ἀλλήλες, τῶ τε πολέμε ἔνδον ὄντος. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτά τινα λέγων ἑκάστοτε, ποτὲ μὲν λιπαρῶν ποτὲ δὲ ἐπιπλήττων, σωφρονίζειν αὐτὲς ἅμα ϗ συνάγειν ἐπειρᾶτο· οἱ δ᾽ ἔτι γε ἐπείθοντο, ἀφηνίαζον δὲ ϗ ἐπεδίδοσαν εἰς τὸ χεῖρον. ἅτε δὲ νεανίας σφριγῶντας ϗ ὑπὸ βασιλικῆς ἐξεσίας εἰς πάσας ἡδονῶν ὀρέξεις ἀπλήστως ὁρμωμένες ἕκαστοι τῶν κολακευόντων ἀνθεῖλκον πρὸς αὐτές, ἐ μόνον ὑπηρετέμενοι ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν ϗ ταῖς περὶ τὰ αἴσχιστα σπουδαῖς, ἀλλὰ ϗ ἀεί τι καινὸν ἐξευρίσκοντες, δι᾽ ὃ εὐφρανῶσι μὲν ὃν ἐκολάκευον, λυπήσωσι δὲ τὸν ἀδελφόν. ἤδη γῶν τινὰς καὶ λαβὼν ἐπὶ τοιαύταις ὑπηρεσίαις ὁ Σεβῆρος ἐκόλασεν.

14 Ἀσχάλλοντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῷ τοιέτῳ βίῳ τῶν παίδων ϗ τῇ περὶ τὰ θεάματα ἀπρεπεῖ σπουδῇ ἐπιστέλλει ὁ τῆς Βρεττανίας ἡγέμενος, στασιάζειν τὲς ἐπεῖ βαρβάρους φάσκων,

2. τὸν — ἀνήκεστον om V 3. αὐτῶ ὡς παντὶ V 5. ἔπεμψεν V βιοῦν VV 8. εἰς τοὺς παῖδας φιλίαν V 9. εἰς VV 12. οὐκ om V 16. μεῖναι V 24. ἀπλήστως om V 26. ἐπὶ V

ϗ κατατρέχοντας τὴν χώραν λείαν τε ἀπάγειν καὶ πορθεῖν τὰ πλεῖστα· δεῖσθαι τοίνυν χειρὸς πλείονος πρὸς βοήθειαν τοῦ τόπου ἢ βασιλικῆς ἐπιδημίας. ὁ δὲ Σεβῆρος ἀσμένως ταῦτα ἀκούσας, φύσει μὲν ϗ φιλόδοξος ἄλλως ὑπάρχων, καὶ μετὰ τὰς ὑπὸ ἀνατολαῖς ϗ ἄρκτῳ νίκας ϗ προσηγορίας βουλόμενος ϗ κατὰ Βρεττανῶν ἐγεῖραι τρόπαια, ἔτι δὲ ϗ τοὺς υἱοὺς ἀπαγαγεῖν τῆς Ῥώμης θέλων, ὡς ἂν νεάζοιεν ἐν στρατιωτικῷ βίῳ ϗ σώφρονι ἀπαχθέντες τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς ϗ διαίτης, ἐπαγγέλλει τὴν εἰς τὴν Βρεττανίαν ἔξοδον, πρεσβύτης τε ἤδη ὢν ϗ ὑπὸ τῆς ἀρθρίτιδος νόσου κάμνων· ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἔῤῥωτο ὑπὲρ πάντα νεανίαν. τὰ πλεῖστα γοῦν ϗ φοράδην φερόμενος τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο, οὐδὲ πώποτε ἐπὶ πολὺ μένων ἀνεπαύετο. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδὸν ἅμα τοῖς παισὶ παντὸς λόγου ϗ ἐλπίδος θᾶττον, τὸν Ὠκεανὸν διαπλεύσας Βρεττανοῖς ἐπέστη, τούς τε πανταχόθεν στρατιώτας ἀθροίσας καὶ δύναμιν πολλὴν ἀγείρας τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο.

Οἱ δὲ Βρεττανοὶ τῇ τοῦ βασιλέως ἐκπλαγέντες αἰφνιδίῳ ἐπιδημίᾳ, δύναμίν τε ἀκούσαντες παμπλείστην ἐπ' αὐτοὺς ἀθροισθεῖσαν, πρεσβείας ἔπεμπον περί τε εἰρήνης διελέγοντο, ἀπολογεῖσθαί τε ἐβούλοντο πρὸς τὰ προημαρτημένα. ὁ δὲ Σεβῆρος διατριβάς τε χρόνου ζητῶν, ὡς ἂν μὴ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπείγοιτο, ἔτι δὲ ϗ βουλόμενος προσκτήσασθαι τὴν κατὰ Βρεττανῶν νίκην τε ϗ προσηγορίαν, τοὺς μὲν πρέσβεις αὐτῶν ἀπράκτους ἀπέπεμψεν, εὐτρέπιζε δὲ τὰ πρὸς τὴν μάχην. μάλιστα δὲ γεφύραις ἐπειρᾶτο διαλαμβάνειν τὰ ἑλώδη χωρία, ὡς ἂν ἐπ' ἀσφαλοῦς βαίνοντες οἱ στρατιῶται ῥᾳδίως τε αὐτὰ διατρέχοιεν ϗ ἐπ' ὀχυροῦ βήματος ἑδραίως ἑστῶτες μάχοιντο. τὰ γὰρ πλεῖστα τῆς Βρεττανῶν χώρας ἐπικλυζόμενα ταῖς τοῦ Ὠκεανοῦ συνεχῶς ἀμπώτισιν ἑλώδη γίγνεται· οἷς ἔθος τοῖς μὲν βαρβάροις ἐννήχεσθαί τε καὶ διαθεῖν βρεχομένοις μέχρις ἰξύων· γυμνοὶ γὰρ ὄντες τὰ πλεῖστα τοῦ σώματος τῆς ἰλύος καταφρονοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἐσθῆτος ἴσασι χρῆ-

1. ἀπαγαγεῖν VV 5. ἀνατολὰς καὶ ἄρκτον V 18. αἰφνιδίως V 22. πάνυ V 25. ἔπεμψεν V VV 26. διαλαμβάνειν ἐπειρᾶτο VV ; τὰ om V

σιν, ἀλλὰ τὰς μὲν λαπάρας καὶ τοὺς τραχήλους κοσμοῦσι σιδήρῳ, καλλώπισμα τοῦτο καὶ πλούτου σύμβολον νομίζοντες, ὥσπερ τὸν χρυσὸν οἱ λοιποὶ βάρβαροι· τὰ δὲ σώματα στίζονται γραφαῖς ποικίλων ζῴων παντοδαπῶν εἰκόσιν. ὅθεν οὐδ᾽ ἀμφιέννυνται, ἵνα μὴ σκέπωσι τοῦ σώματος τὰς γραφάς. εἰσὶ δὲ μαχιμώτατοί τε καὶ φονικώτατοι, ἀσπίδα μόνην στενὴν περιβεβλημένοι καὶ δόρυ, ξίφος δὲ παρηρτημένοι γυμνοῦ σώματος. θώρακος δὲ ἢ κράνους οὐκ ἴσασι χρῆσιν, ἐμπόδιον νομίζοντες πρὸς τὴν δίοδον τῶν ἑλῶν· ἐξ ὧν τῆς ἀναθυμιάσεως καὶ παχύτητος ὁ κατ᾽ ἐκείνην τὴν χώραν ἀὴρ ζοφώδης ἀεὶ φαίνεται. πρὸς δὴ ταῦτα ὁ Σεβῆρος ἐξήρτυεν ὅσα συνοίσειν ἔμελλε τῷ Ῥωμαίων στρατῷ λυπήσειν δὲ καὶ ἐμποδιεῖν τὴν τῶν βαρβάρων ὁρμήν.

Ὡς δὲ αὐτάρκως ὤφθη αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον εὐτρεπίσθαι, τὸν μὲν νεώτερον τῶν υἱῶν, τὸν Γέταν καλούμενον, καταλιπὼν ἐν τῷ ὑπὸ Ῥωμαίους ἔθνει δικάσοντά τε καὶ τὰ πολιτικὰ τῆς ἀρχῆς διοικήσοντα, δοὺς αὐτῷ συνέδρους τῶν φίλων τοὺς πρεσβυτέρους, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον παραλαβὼν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἠπείγετο. ὑπερβάντος δὲ τοῦ στρατοῦ τὰ προβεβλημένα ῥεύματά τε καὶ χώματα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς συμβολαὶ καὶ ἀκροβολισμοὶ πολλάκις ἐγίνοντο τροπαί τε τῶν βαρβάρων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥᾳδία ἦν ἡ φυγή, καὶ διελάνθανον ἔν τε δρυμοῖς καὶ ἕλεσι καὶ τῇ τῶν χωρίων γνώσει· ἅπερ πάντα Ῥωμαίοις ὄντα ἐναντία πλείονα παρέσχε τῷ πολέμῳ τὴν διατριβήν.

15 Τὸν δὲ Σεβῆρον γηραιὸν ὄντα ἤδη νόσος ἐπιμηκεστέρα καταλαμβάνει. ὅθεν αὐτὸς μὲν ἠναγκάζετο μένειν οἴκοι, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον ἐπειρᾶτο ἐκπέμπειν διοικήσοντα τὰ στρατιωτικά. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος τῶν μὲν πρὸς τοὺς βαρβάρους μετρίως ἐφρόντιζεν, ἐπειρᾶτο δὲ οἰκειοῦσθαι τὰ στρατεύματα, καὶ πάντας ἀνέπειθεν εἰς αὐτὸν βλέπειν μόνον, ἐμνᾶτό τε παντὶ τρόπῳ τὴν μοναρχίαν, διαβάλλων τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ πατὴρ ἐπὶ πολὺ νοσῶν καὶ πρὸς τὸν θάνατον βραδύνων ἐπαχθὴς αὐτῷ καὶ ὀχληρὸς ἐφαίνετο· ἀνέπειθέ τε ἰατροὺς καὶ ὑπηρέτας κακουρ-

4. malim ποικίλαις et v. 6 προβεβλημένοι 11. ἐξήρτυεν ὁ Σεβῆρος V 17. τὰ λοιπὰ διοικήσοντα πολιτικὰ τῆς ἀρχῆς V 24. τῷ πολέμῳ] ῥωμαίοις V 27. ἀποπέμπειν V

γῆσαί τι περὶ τὴν θεραπείαν τῦ γέροντος, ὡς ἂν θᾶττον αὐτῦ ἀπαλλαγείη. πλὴν ἀλλὰ μόλις ποτὲ Σεβῆρος, λύπῃ τὸ πλεῖστον διαφθαρείς, ἀνεπαύσατο τῦ βίυ, ἐνδοξότατα βιώσας, ὅσον πρὸς τὰ πολεμικά, τῶν πώποτε βασιλέων· ὔτε γὰρ ἐμφύλια κατ' ἐχθρῶν ὔτε ξένα κατὰ βαρβάρων τοσαῦτά τις πρὸ αὐτῦ ἤγειρε τρόπαια. βασιλεύσας δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ἐπὶ παισὶ νεανίαις διαδόχοις ἀνεπαύσατο, χρήματά τε αὐτοῖς καταλιπὼν ὅσα μηδεὶς πώποτε, καὶ δύναμιν στρατιωτῶν ἀνανταγώνιστον.

Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος τῦ πατρὸς ἀποθανόντος λαβόμενος ἐξυσίας, εὐθὺς ἀφ' ἑστίας πάντας φονεύειν ἤρξατο, τὺς τε ἰατρὺς ἀνελών, οἳ μὴ ὑπήκουσαν αὐτῷ κελεύσαντι κακουργῆσαι καὶ τὸν θάνατον ἐπεῖξαι τῦ γέροντος, τύς τε τροφεῖς αὐτῦ καὶ τῦ ἀδελφοῦ, ἐπειδὴ προσέκειντο λιπαρῦντες αὐτὸν ὑπὲρ ὁμονοίας. ὐδένα δὲ εἴασε περιγενέσθαι τῶν ἐν τιμῇ γενομένων ἢ θεραπείᾳ τῦ γέροντος. ἰδίᾳ τε δώροις κ̣ μεγάλαις ὑποσχέσεσι τὺς τῶν στρατοπέδων ἡγουμένους ἐθεράπευεν, ὅπως ἀναπείσειαν τὸν στρατὸν ἀποδεῖξαι μόνον αὐτοκράτορα· καὶ πᾶσαν μηχανὴν κατὰ τῦ ἀδελφοῦ ἐζήτει. οὐ μὴν ἔπειθε τὸ στρατιωτικόν· μεμνημένοι δὲ τῦ Σεβήρυ, κ̣ ὅτι ἀμφοτέρους ἴσους δὴ ἐκ παίδων παραθρέψειαν, ἴσην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν κ̣ εὔνοιαν παρείχοντο. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐπεὶ μὴ προεχώρει αὐτῷ τὰ τῶν στρατοπέδων, σπεισάμενος πρὸς τὺς βαρβάρυς, δύς τε εἰρήνην τά τε πιστὰ λαβών, ἐξῄει τε τῆς βαρβάρου πρός τε τὸν ἀδελφὸν ἤδη κ̣ τὴν μητέρα ἠπείγετο. ὡς δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐγένοντο, συνάγειν αὐτὺς ἥ μήτηρ ἐπειρᾶτο καὶ οἱ ἐν ἀξιώσει ὄντες κ̣ σύνεδροι πατρῷοι φίλοι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, πάντων αὐτῷ πρὸς ἃ ἐβόλετο ἐναντιουμένων, ἀνάγκῃ μᾶλλον ἢ γνώμῃ ἐς ὁμόνοιαν κ̣ φιλίαν ἐπίπλαστον μᾶλλον ἢ ἀληθῆ περιήγετο. ὕτω δὴ τὰ τῆς βασιλείας ἀμφότεροι διοικῦντες ἐν ὁμοτίμῳ ἀρχῇ ἀπᾶραι τῆς Βρεττανίας ἠθέλησαν, εἴς τε τὴν Ῥώμην ἠπείγοντο κομίζοντες τὰ τῦ πατρὸς λείψανα. τὸ γὰρ σωμάτιον πυρὶ παραδόντες, τήν τε κόνιν

14. παρακαλοῦντες V 15. τῶν] αὐτῶν V γενομένων om V
21. δὴ om V 25. ὡς — 26. ἐγένοντο om V 30. ἠπείγετο V
31. ἐν — 32. εἴς τε om V

σὺν ἀρώμασιν εἰς κάλπην ἀλαβάστρου ἐμβαλόντες, ἀπεκόμιζον εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὰ βασίλεια ἀποθησόμενοι ἱερὰ μνήματα. αὐτοὶ δὲ τὸν στρατὸν ἀναλαβόντες νικηφόροι δὴ κατὰ Βρεττανῶν εἰς τὴν ἀντικειμένην Γαλλίαν, διαβάντες τὸν Ὠκεανὸν, ἀφίκοντο.

Ὅπως μὲν δὴ Σεβῆρος τὸν βίον μετήλλαξε ϗ οἱ παῖδες αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο, ἐν τῷ βιβλίῳ τέτῳ δεδήλωται.

Δ.

1 Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα Σεβήρῳ βασιλεύσαντι ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ἐν τῷ πρὸ τέτε βιβλίῳ δεδήλωται. οἱ δὲ υἱεῖς αὐτε, ἤδη νεανίαι, ἅμα τῇ μητρὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγοντο, ἤδη μὲν κατὰ τὴν ὁδὸν στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλες. ὅτε γὰρ καταγωγαῖς ταῖς αὐταῖς ἐχρῶντο ὅτε συνειστιῶντο ἀλλήλοις· πολὺ δὲ τὸ ὕποπτον ἐν ἅπασιν ἐδέσμασί τε καὶ πόμασι, μή τις αὐτῶν προλαβὼν ϗ λαθὼν, ἤ τινας ἀναπείσας τῶν ὑπηρετῶν, δηλητηρίῳ χρήσηται φαρμάκῳ. ταύτῃ γεν ϗ τὴν ὁδοιπορίαν ἔτι μᾶλλον ἤπειγον, ἀδεέστερον ἑκάτερος βιώσεσθαι προσδοκῶν, εἰ ἐν τῇ Ῥώμῃ γένοιντο ϗ τὰ βασίλεια διελόμενοι ἐν πλατείᾳ ϗ πολλῇ οἰκήσει ϗ πάσης πόλεως μείζονι καθ' ἑαυτὸν ἑκάτερος διάγοι ὡς βέλοιτο.

Ὡς δὲ ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥώμην, ὅ τε δῆμος αὐτὲς δαφνηφορῶν ὑπεδέξατο ἥ τε σύγκλητος προσηγόρευσεν. ἡγεντο δ' αὐτοὶ μὲν τὴν βασίλειον φέροντες πορφύραν, εἵποντο δ' ὄπισθεν αὐτοῖς οἱ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τότε διέποντες, κάλπην φέροντες ἔνθα ἦν τὰ Σεβήρε λείψανα. οἵ τε προσαγορεύοντες τὲς νέες αὐτοκράτορας παριόντες ϗ τὴν κάλπην προσεκύνεν. ἐκείνην μὲν ἐν παραπέμψαντες, ϗ προπομπεύσαντες αὐτῇς, ἀπέθεντο ἐν τῷ νεῷ ἔνθα Μάρκε τε καὶ τῶν πρὸ αὐτε βασιλέων ἱερὰ μνήματα δείκνυται. ἐπιτελέσαντες δὲ τὰς νενομισμένας ἱερεργίας ἐπὶ ταῖς βασιλικαῖς εἰσόδοις ἀνῆλθον εἰς τὰ βασίλεια. διελόμενοι δὲ αὐτὰ ἑκάτερος ᾤκει, παραφράττοντές τε πάσας εἰσόδους, εἴ τινες ἦσαν λανθάνεσαι, μόναις δὲ ταῖς δημοσίοις ϗ αὐλείοις ἀνέδην χρώμενοι, φρε-

5. παραλαβόντες V 29. ἀπέθεσαν V

ράς τε ἐπιστήσαντες ἰδίᾳ ἑκάτερος, οὐδὲ συνιόντες εἰ μὴ πρὸς ὀλίγον, ὅσον δημοσίᾳ εἴ ποτε ὀφθῆναι. ἐπετέλεσαν δὲ πρὸ ἁπάντων τὴν εἰς τὸν πατέρα τιμήν.

2 Ἔθος γάρ ἐστι Ῥωμαίοις ἐκθειάζειν βασιλέων τοὺς ἐπὶ παισὶ διαδόχοις τελευτήσαντας· τήν τε τοιαύτην τιμὴν ἀποθέωσιν καλοῦσι. μεμιγμένον δέ τι πένθος ἑορτῇ ϗ θρησκείᾳ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν δείκνυται. τὸ μὲν γὰρ σῶμα τοῦ τελευτήσαντος πολυτελεῖ κηδείᾳ καταθάπτουσιν ἀνθρώπων νόμῳ· κηροῦ δὲ πλασάμενοι εἰκόνα πάντα ὁμοίαν τῷ τετελευτηκότι ἐπὶ μεγίστης ἐλεφαντίνης κλίνης, εἰς ὕψος ἀρθείσης, προτιθέασιν ἐν τῇ τῶν βασιλείων εἰσόδῳ, χρυσοϋφεῖς στρωμνὰς ὑποστρωννύντες. ἡ δ' εἰκὼν ἐκείνη ἐν σχήματι νοσοῦντος πρόκειται ὠχριῶσα. τῆς δὲ κλίνης ἑκατέρωθεν καθέζονται ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐν μὲν τῷ λαιῷ μέρει πᾶσα ἡ σύγκλητος, μελαίναις ἐφεστρίσι χρώμενοι, ἐν δὲ τῷ δεξιῷ γυναῖκες πᾶσαι, ὅσαις ἀνδρῶν ἢ πατέρων ἀξίωμα τιμῆς ἐνδόξου μεταδίδωσιν. οὔτε δὲ χρυσοφοροῦσά τις αὐτῶν ὁρᾶται οὔτε περιδεραίοις κοσμουμένη, ἀλλὰ λιτὰς ἐσθῆτας λευκὰς ἀμφιεννύμεναι σχῆμα παρέχουσι λυπουμένων. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμερῶν τὰ εἰρημένα ἐπιτελεῖται· ἰατροί τε εἰσιόντες ἑκάστοτε προσίασι τῇ κλίνῃ, ϗ δῆθεν ἐπισκεψάμενοι τὸν νοσοῦντα χαλεπώτερον ἔχειν ἀπαγγέλλουσιν ἑκάστοτε. ἐπὰν δὲ δόξῃ τετελευτηκέναι, τὴν μὲν κλίνην ἀράμενοι τοῦ τε ἱππικοῦ τάγματος εὐγενέστατοι ϗ τῆς συγκλήτου ἐπίλεκτοι νεανίαι κατακομίζουσι διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, εἴς τε τὴν ἀρχαίαν ἀγορὰν προτιθέασιν, ἔνθα οἱ Ῥωμαίων ἄρχοντες τὰς ἀρχὰς ἀπόμνυνται. ἑκατέρωθεν δὲ βάθρα τινὰ σύγκειται ἐν κλίμακος σχήματι, καὶ ἐπὶ μὲν θατέρου μέρους τῶν εὐγενεστάτων ϗ εὐπατριδῶν χορὸς ἕστηκε παίδων, ἐν δὲ τῷ ἀντικειμένῳ γυναικῶν τῶν ἐν ἀξιώσει εἶναι δοκουσῶν· ᾄδουσι δὲ ἑκάτεροι ὕμνους τε ϗ παιᾶνας εἰς τὸν τετελευτηκότα, σεμνῷ μέλει ϗ θρηνώδει ἐῤῥυθμισμένους. μετὰ δὲ τοῦτο βαστάσαντες τὴν κλίνην φέρουσιν ἔξω τῆς πόλεως ἐς τὸ καλάμενον Ἄρεος πεδίον, ἔνθα κατεσκεύασται

5. παισὶν ἢ διαδόχοις V, διαδόχοις παισὶ VV τελετὴν VV ἀπόθεσιν V 9. τελευτήσαντι V 26. τὰς ἀρχὰς om VV 30. δοκούντων V 33. εἰς VV Ἄρεως VV

ἐν τῷ πλατυτάτῳ τοῦ πεδίου τόπῳ τετράγωνόν τι ϗ ἰσόπλευρον, ἄλλης μὲν ὕλης οὐδεμιᾶς μετέχον, ἐκ μόνης δὲ συμπήξεως ξύλων μεγίστων, εἰς σχῆμα οἰκήματος. πᾶν δὲ ἐκεῖνο ἔνδοθεν μὲν φρυγάνων πεπλήρωται, ἔξωθεν δὲ χρυσοϋφέσι στρωμναῖς ἐλεφαντίνοις τε ἀγάλμασι γραφαῖς τε ποικίλαις κεκόσμηται. ἐπ᾽ ἐκείνῳ δὲ ἕτερον, σχήματι μὲν ϗ κόσμῳ παραπλήσιον, μικρότερον [δὲ] ἐπίκειται, πυλίδας ἔχον ϗ θύρας ἀνεῳγυίας. τρίτον τε καὶ τέταρτον, ἀεὶ τοῦ ὑποκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βραχύτατον περαιοῦται. ἀπεικάσαι τις ἂν τὸ σχῆμα τοῦ κατασκευάσματος φρυκτωρίοις, ἃ τοῖς λιμέσιν ἐπικείμενα νύκτωρ διὰ τοῦ πυρὸς ἐς ἀσφαλεῖς καταγωγὰς τὰς ναῦς χειραγωγεῖ· φάρους τε αὐτὰ οἱ πολλοὶ καλοῦσιν. ἐς δὴ τὸ οἴκημα τὸ δεύτερον ἀνακομίσαντες τὴν κλίνην τιθέασιν, ἀρώματά τε ϗ θυμιάματα πάντα ὅσα γῆ φέρει, εἴ τέ τινες καρποὶ ἢ πόαι χυμοί τε συμβαλλόμενοι πρὸς εὐωδίαν, ἀνακομίζονται ϗ σωρηδὸν χέονται· οὔτε γὰρ ἔθνος οὔτε πόλις τις οὔτε τῶν ἐν ἀξιώσει ἢ τιμῇ ἔστιν ὃς μὴ δῶρα ταῦτα ὕστατα πέμπει φιλοτίμως ἐς τιμὴν τοῦ βασιλέως. ἐπὰν δὲ μέγιστον χῶμα ἀρθῇ τῶν ἀρωμάτων πᾶς τε ὁ τόπος πληρωθῇ, ἱππασία περὶ τὸ κατασκεύασμα ἐκεῖνο γίγνεται, πᾶν τε τὸ ἱππικὸν τάγμα περιθεῖ κύκλῳ μετά τινος εὐταξίας καὶ ἀνακυκλώσεως πυῤῥιχίῳ δρόμῳ ϗ ῥυθμῷ. ἅρματά τε περιέρχεται ὁμοίᾳ εὐταξίᾳ, φέροντα τοὺς ἐφεστῶτας ἠμφιεσμένους μὲν τὰς περιπορφύρους ἐσθῆτας, προσωπεῖα δὲ περικειμένους εἰκόνας ἔχοντα, ὅσοι Ῥωμαίων ἐνδόξως ἐστρατήγησαν ἢ ἐβασίλευσαν. τούτων δὲ συντελεσθέντων, λαβὼν λαμπάδα ὁ τὴν βασιλείαν διαδεξάμενος προσφέρει τῷ οἰκήματι, οἵ τε λοιποὶ πανταχόθεν πῦρ ἐπιτιθέασι· πάντα δὲ ῥᾷστα ἀνάπτεται εὐμαρῶς ὑπὸ τοῦ πυρός, φρυγάνων τε πλήθους ϗ θυμιαμάτων ἐπινηθέντος. ἐκ δὲ τοῦ τελευταίου καὶ βραχυτάτου κατασκευάσματος, ὥσπερ ἀπό τινος ἐπάλξεως, ἀετὸς ἀφίεται σὺν τῷ πυρὶ ἀνελευσόμενος εἰς τὸν αἰθέρα, ὃς φέρειν ἀπὸ γῆς ἐς οὐρανὸν τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν πιστεύεται ὑπὸ Ῥωμαίων· ϗ ἐξ ἐκείνου μετὰ τῶν λοιπῶν θεῶν θρησκεύεται.

7. δὲ om V 9. nonne περατοῦται? 11. διαγωγὰς VV 12. δὲ VV 24. περὶ πορφύραν V 28. περιτιθέασι VV 30. ἐπινοηθέντος V 34. πιστεύεται V

3 Ταύτην δὲ τὴν τιμὴν ἐκθειάσαντες οἱ παῖδες τὸν πατέρα ἐπανῆλθον εἰς τὰ βασίλεια. ἐξ ἐκείνου δὲ ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους, ἐμίσουν τε ϗ ἐπεβούλευον· πάντα τε ἔπραττεν ἑκάτερος πειρώμενος τὸν ἀδελφὸν ἀποσκευάσασθαι εἰς αὑτὸν τε μόνον περιαγαγεῖν τὴν ἀρχήν. ἐμερίζοντο δὲ ϗ πάντων αἱ γνῶμαι, ὅσοι ἐν ἀξιώσει ἢ τιμῇ τινὶ ἦσαν κατὰ τὴν πόλιν· ἰδίᾳ γὰρ αὐτῶν ἑκάτερος ἐπέστελλέ τε λανθάνων ϗ ᾠκειοῦτο, μεγάλαις ὑποσχέσεσι πρὸς αὑτὸν ἀνθέλκων. ϗ τό γε πλεῖστον μέρος εἰς τὸν Γέταν ἔβλεπε· φαντασίαν γάρ τινα ἐπιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέτριόν τε ϗ πρᾶον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρεῖχεν. ἐπιτηδεύμασί τε σπουδαιοτέροις ἐχρῆτο, προσιέμενός τε τοὺς ἐπὶ παιδείᾳ ἐπαινουμένους, ἐσπουδακώς τε περὶ παλαίστραν ϗ γυμνάσια ἐλεύθερα. χρηστός τε ὢν ϗ φιλάνθρωπος τοῖς συνοῦσι, φήμῃ ϗ δόξῃ ἀρίστῃ πλείους εἰς εὔνοιαν ϗ φιλίαν προὐκαλεῖτο. ὁ δ' Ἀντωνῖνος ἐμβριθῶς τὰ πάντα καὶ θυμοειδῶς ἔπραττε, πολὺ δὲ ἀπάγων ἑαυτὸν τῶν προειρημένων στρατιωτικοῦ τε ϗ πολεμικοῦ βίου ἐραστὴς εἶναι προσεποιεῖτο· ὀργῇ τε πάντα πράττων, ϗ ἀπειλῶν μᾶλλον ἢ πείθων, φόβῳ ϗ οὐκ εὐνοίᾳ φίλους ἐκτᾶτο.

Ὡς στασιάζοντας δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ἅπασιν οἷς ἔπραττον, μέχρι τῶν εὐτελεστάτων ἔργων, ἡ μήτηρ συνάγειν ἐπειρᾶτο. καί ποτε ἔδοξεν αὐτοῖς, ἵνα δὴ μὴ μένοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀλλήλοις ἐπιβουλεύοιεν, νείμασθαι τὴν ἀρχήν. συναγαγόντες δὴ τοὺς πατρῴους φίλους, τῆς τε μητρὸς παρούσης, ἠξίουν διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν, ϗ τὰ μὲν ὑπ' Εὐρώπην πάντα ἔχειν τὸν Ἀντωνῖνον, τὴν δὲ ἀντικειμένην ἤπειρον Ἀσίαν τε καλουμένην πᾶσαν Γέτᾳ παραδοθῆναι· οὕτω γὰρ ἔλεγον καὶ θείᾳ τινὶ προνοίᾳ τὰς ἠπείρους διῃρῆσθαι τῷ Προποντίδος ῥεύματι. ἤρεσκε δὲ τὸν μὲν Ἀντωνῖνον ἐπὶ τῷ Βυζαντίῳ ἱδρῦσαι στρατόπεδον, τὸν δὲ Γέταν ἐν Καλχηδόνι τῆς Βιθυνίας, ὡς ἀντικείμενα ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα φρουροίη τε τὴν ἑκατέρου ἀρχὴν ϗ κωλύοι τὰς διαβάσεις. ἐδόκει τε τῆς συγκλήτου βουλῆς τοὺς μὲν Εὐρωπαίους πάντας ὑπομεῖναι, τοὺς δὲ ἐκεῖθεν ἀνελθεῖν σὺν τῷ Γέτᾳ. τῇ τε βασιλείᾳ τῇ αὐτοῦ

10. παροῦσι V 19. καὶ om V 27. πᾶσαν καλουμένην V
28. διοικεῖσθαι V 30. ἱδρύσθαι V 31. χαλκηδόνι correctus V

τάρχη ἔσεσθαι ὑποδοχὴν ὁ Γέτας ἔλεγεν ἢ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὃ πολύ τι τῆς Ῥώμης, ὡς ᾤετο, μεγέ-ει ἀπολειπέσας. τῶν δὲ ὑπὸ μεσημβρίᾳ ἐθνῶν Μαυρουσίους ν ϗ Νομάδας Λιβύης τε τὰ παρακείμενα Ἀντωνίνῳ παρα-δοθῆναι, τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρις ἀνατολῆς προσήκειν τῷ Γέτᾳ. τα δὴ αὐτῶν διατυπέντων οἱ μὲν ἄλλοι πάντες σκυθρω-ς προσώποις ἐς γῆν ἔνευσαν· ἡ δὲ Ἰουλία „γῆν μέν" ἔφη ' θάλασσαν, ὦ τέκνα, εὑρίσκετε ὅπως νείμησθε, ϗ τὰς ίρους, ὥς φατε, τὸ πόντιον ῥεῖθρον διαιρεῖ· τὴν δὲ μη-πῶς ἂν διέλοισθε; ϗ πῶς ἡ ἀθλία ἐγὼ εἰς ἑκάτερον νεμηθείην ἢ τμηθείην; πρῶτον δὴ ἐμὲ φονεύσατε, καὶ ελόντες ἑκάτερος παρ' ἑαυτῷ τὸ μέρος θαπτέτω. οὕτω γὰρ μετὰ γῆς ϗ θαλάττης εἰς ὑμᾶς μερισθείην." ταῦτα δὲ γουσα μετὰ δακρύων ϗ οἰμωγῆς, ἀμφοτέροις τε τὰς χεῖρας ιβάλλουσα ϗ ὑπὸ τὰς ἀγκάλας ἄγουσα, συνάγειν ἐπειρᾶτο. πάντας δὲ οἴκτου καταλαβόντος διελύθη τὸ συνέδριον, ἥ τε σκέψις ἀπεδοκιμάσθη· ἑκάτερός τε εἰς τὰ ἑαυτοῦ βασίλεια ἀνεχώρησε.

Τὸ δὲ μῖσος ϗ ἡ στάσις ηὔξετο. εἴτε γὰρ ἡγεμόνας ἢ ἄρχοντας ἔδει ποιεῖν, ἑκάτερος τὸν ἑαυτοῦ φίλον προάγειν ἤθε-λεν· εἴτε δικάζοιεν, τὰ ἐναντία ἐφρόνουν, ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν δι-καζομένων ἔσθ' ὅτε· πλέον γὰρ ἦν παρ' αὐτοῖς τοῦ δικαίου τὸ φιλόνεικον. ἔν τε θεάμασι περὶ τὰ ἐναντία ἐσπούδαζον. πάντα τε εἴδη ἐπιβουλῆς ἐξήρτυνον, οἰνοχόους τε ϗ ὀψοποιοὺς ἀνέπειθον ἐμβαλεῖν δηλητήρια φάρμακα. οὐ ῥᾳδίως δὲ αὐτῶν οὐδετέρῳ προεχώρει, ἐπειδὴ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ϗ φρου-ρᾶς διῃτῶντο. τέλος δὲ μὴ φέρων ὁ Ἀντωνῖνος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς περὶ τὴν μοναρχίαν ἐπιθυμίας ἐλαυνόμενος, διέγνω δρᾶ-σαί τι ἢ παθεῖν γενναῖον, διὰ ξίφους χωρήσας ϗ φόνου, μὴ προχωρούσης γὰρ τῆς λανθανούσης ἐπιβουλῆς, ἀναγκαίαν ἡγή-σατο τὴν κινδυνώδη τε καὶ ἀπεγνωσμένην . . . . τῆς μὲν διὰ στοργήν, τοῦ δὲ δι' ἐπιβουλήν.

Γέτας μὲν δὴ καιρίως τρωθείς, προσχέας τὸ αἷμα τοῖς τῆς μητρὸς στήθεσι, μετήλλαξε τὸν βίον. ὁ δ' Ἀντωνῖνος κατεργασθέντος αὐτῷ τοῦ φόνου προπηδᾷ τοῦ δωματίου θέων,

3. δὴ] μὲν V 22. ἐν τοῖς θ. V 23. δὲ εἴδη V 27. τὴν om V
30. τε om V τὴν V 32. τρωθεὶς καιρίως VV τὸ αἷμα om V

φερόμενός τε δι' ὅλων τῶν βασιλείων ἐβόα μέγαν κίνδυνον ἐκπεφευγέναι μόλις τε σωθῆναι· τὰς τε στρατιώτας, οἳ φρερᾶσι τὰ βασίλεια, κελεύει αὐτὸν ἁρπάσαντας ἀπάγειν ἐς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν σωθῇ ἐκεῖ φυλαχθείς· μείνας γὰρ ἐπὶ τῆς βασιλείȣ αὐλῆς ἔλεγεν ἀπολεῖσθαι. πιστεύσαντές τε ἐκεῖνοι, τό τε πεπραγμένον ἔνδον ἐκ εἰδότες, θέοντι αὐτῷ ϗ φερομένῳ συνεξέδραμον πάντες. ταραχή τε τὸν δῆμον κατεῖχεν ὁρῶντα περὶ δείλην διὰ μέσης φερόμενον τῆς πόλεως δρόμῳ τὸν βασιλέα. ὡς δὲ ἐσέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἔς τε τὸν νεών, ἔνθα τὰ σημεῖα ϗ τὰ ἀγάλματα τȣ̃ στρατοπέδȣ προσκυνεῖται, ῥίψας ἑαυτὸν εἰς γῆν ὡμολόγει τε χαριστήρια ἔθυέ τε σωτήρια. ὡς δὲ διηγγέλη τȣ̃το τοῖς στρατιώταις, ὧν οἱ μὲν ἤδη περὶ λȣτρὰ εἶχον οἱ δὲ ἀνεπαύοντο, πάντες ἐκπλαγέντες συνέθεον. ὁ δὲ προελθὼν τὸ μὲν πραχθὲν εὐθέως ἐχ ὡμολόγησεν, ἐβόα δὲ πεφευγέναι κίνδυνον ϗ ἐπιβȣλὴν πολεμίȣ ϗ ἐχθρȣ̃, τὸν ἀδελφὸν λέγων, μόλις τε ϗ μετὰ πολλῆς μάχης τῶν ἐχθρῶν κεκρατηκέναι· κινδυνευσάντων δὲ ἀμφοτέρων κἂν ἕνα ἑαυτὸν βασιλέα τετηρῆσθαι ὑπὸ τῆς τύχης. τοιαῦτα δή τινα πλαγίως ἐμφαίνων νοεῖσθαι μᾶλλον ἐβούλετο τὰ πραχθέντα ἢ ἀκȣ́εσθαι. ὑπισχνεῖται δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς ἑαυτȣ̃ σωτηρίας ϗ μοναρχίας ἑκάστῳ μὲν στρατιώτῃ δισχιλίας ϗ πεντακοσίας δραχμὰς Ἀττικάς, προστίθησι δὲ τῷ σιτηρεσίῳ ἄλλο τȣ̃ τελȣμένȣ ἥμισυ. κελεύει τε ἀπελθόντας αὐτȣ̀ς ἤδη ὑποδέχεσθαι ἔκ τε τῶν ναῶν ϗ τῶν θησαυρῶν τὰ χρήματα, μιᾶς τε ἡμέρας ἀφειδῶς ἐκχέας πάντα ὅσα ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα ὁ Σεβῆρος ἤθροισέ τε καὶ κατέκλεισεν ἐξ ἀλλοτρίων συμφορῶν. οἱ δὲ στρατιῶται τοσȣ̃τον χρημάτων πλῆθος ἀκȣ́σαντες, ϗ συνέντες τὸ πεπραγμένον, ἤδη τε ϗ τȣ̃ φόνȣ διαβοήτȣ γενομένȣ ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν φευγόντων, μόνον τε αὐτοκράτορα ἀναγορεύȣσιν αὐτὸν ϗ τὸν Γέταν καλȣ̃σι πολέμιον.

5 Ἐπιμείνας δὲ ὁ Ἀντωνῖνος τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐν τῷ νεῷ τȣ̃ στρατοπέδȣ, θαῤῥήσας τε ϗ ταῖς ἐπιδόσεσιν οἰκειωσάμενος τȣ̀ς στρατιώτας, εἰς τὴν σύγκλητον κατῆλθε μετὰ παν-

3. εἰς VV 4. φυλαχθῆς ἐκεῖ. μεῖναι V 7. κατεῖχε τὸν δῆμον V 8. φερόμενον om V 10. νεὸν V 11. ῥίψας τε αὐτὸν V 16. καὶ ante ἐχθροῦ om V 18. βασιλέα om V 29. τε om V 30. γέτταν V, qui sic ubique

τοὺς τοῦ στρατοῦ, ὡπλισμένου μᾶλλον ἢ ἔθος ἐστὶ βασιλέα προπέμπειν. εἰσελθὼν δὲ καὶ θύσας, τοῦ τε βασιλείου ἐπιβὰς θρόνου, ἔλεξε τοιάδε. „οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι πᾶς οἰκείου φόνος εὐθέως ἀκουσθεὶς μεμίσηται, τό τε ὄνομα ταῖς ἀκοαῖς ἅμα τῷ προσπεσεῖν εὐθὺς φέρει χαλεπὴν διαβουλήν. τοῖς μὲν γὰρ δυστυχήσασιν ἔλεος, τοῖς δὲ κρατήσασι φθόνος παρακολουθεῖ· καὶ τὸ μὲν ἡττηθὲν ἐν τοῖς τοιούτοις ἀδικεῖσθαι, τὸ δὲ νικῆσαν ἀδικεῖν δοκεῖ. πλὴν εἴ τις ὀρθῇ κρίσει καὶ μὴ διαθέσει τῇ πρὸς τὸν πεσόντα τὸ πεπραγμένον λογίζοιτο, τήν τε αἰτίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάζοι, εὕροι ἂν ὁμοῦ καὶ εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον τὸν μέλλοντα πείσεσθαι δεινὸν ἀμύνασθαι μᾶλλον ἢ ὑπομεῖναι. τῇ μὲν γὰρ συμφορᾷ τοῦ πεσόντος καὶ ἀνανδρίας ψόγος παρακολουθεῖ· ὁ δὲ κρατήσας ἅμα τῷ σεσῶσθαι καὶ δόξαν ἀνδρείας ἀπηνέγκατο. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὅσα διὰ δηλητηρίων φαρμάκων καὶ διὰ πάσης ἐνέδρας ἐπεβούλευσέ μοι, ἔνεστιν ὑμῖν καὶ διὰ βασάνων χωρήσασι μαθεῖν. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο τοὺς ἐκείνου [ἐν τοῖς ὑπηρέταις] ἐκέλευσα παρεῖναι, ὅπως εὕρητε τὴν ἀλήθειαν. εἰσὶ δέ τινες αὐτῶν καὶ ἤδη ἐξετασθέντες· καὶ τῆς ἐξετάσεως ἐπακοῦσαι δύνασθε. τὸ δ᾽ οὖν τελευταῖον ἐπῆλθέ μοι παρὰ τῇ μητρὶ ὄντι ξιφήρεις ἔχων τινὰς ἐς τοῦτο παρεσκευασμένους. ὅπερ ἐγὼ προμηθείᾳ πολλῇ καὶ ἀγχινοίᾳ συνεὶς ἠμυνάμην ὡς πολέμιον, ἐπεὶ μήτε γνώμην ἔτι μήτε ὁρμὴν ἔφερεν ἀδελφοῦ. ἀμύνεσθαί τε τοὺς ἐπιβουλεύοντας οὐ μόνον δίκαιον ἀλλὰ καὶ σύνηθες. αὐτὸς γοῦν ὁ τῆσδε τῆς πόλεως κτίστης Ῥωμύλος οὐκ ἤνεγκεν ἀδελφὸν ὑβρίσαντα μόνον εἰς τὰ ἐκείνου ἔργα. σιγῶ Γερμανικὸν τὸν Νέρωνος καὶ Τίτον τὸν Δομετιανοῦ. Μάρκος αὐτός, φιλοσοφίαν καὶ ἐπιείκειαν προσποιούμενος, Λουκίου τὴν ὕβριν οὐκ ἤνεγκεν ὄντος γαμβροῦ, ἀλλ᾽ ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἀπεσείσατο. ἐγὼ δὲ δηλητηρίων παρεσκευασμένων, ξίφους ἐπηωρημένου, τὸν ἐχθρὸν ἠμυνάμην· τοῦτο γὰρ αὐτῷ τοὔνομα ἐδίδου τὰ ἔργα. ὑμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν θεοῖς εἰδέναι χάριν ὅτι κἂν τὸν ἕτερον ὑμῖν τῶν βασιλέων ἔσωσαν, παύσασθαι δὲ ἤδη τὰς ψυχὰς καὶ τὰς γνώμας διῃρημένους, εἰς ἕνα δὲ βλέποντας ἀμερίμνως βιοῦν. βασιλείαν

5. εὐθέως V 21. ὅθεν ἐγὼ προθυμίᾳ V 23. τε [αὖ] τοὺς V
33. παύσασθε δὴ V 34. διηρημένοι V

δὲ ὁ Ζεύς, ὥςπερ αὐτὸς ἔχει θεῶν μόνος, ὅτω ἢ ἀνθρώπων ἐνὶ δίδωσι.” τοιαῦτα εἰπὼν μεγάλῃ βοῇ, θυμῷ πεπληρωμένος, βλέμματι δριμεῖ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἐκείνου φίλους, τρέμοντάς τε καὶ ὠχριῶντας τοὺς πλείστους καταλιπών, ἀνέδραμεν εἰς τὰ βασίλεια.

6 *Εὐθὺς δὲ πάντες ἐφονεύοντο οἱ ἐκείνου οἰκεῖοί τε καὶ φίλοι, καὶ οἱ ὄντες ἐν τοῖς βασιλείοις ἔνθα ἐκεῖνος ᾤκει· ὑπηρέται τε πάντες ἀνῃροῦντο· οὐδέ τις ἦν φειδὼ ἡλικίας, οὔτε μέχρι νηπίων. τὰ δὲ πτώματα φερόμενα μεθ᾽ ὕβρεως πάσης ἁμάξαις ἐπιτεθέντα καὶ ἔξω τῆς πόλεως κομισθέντα σωρηδὸν κατεπίμπρατο ἢ ὁπωσδὴ ἐῤῥίπτετο. οὐδεὶς δὲ περιεγένετο τῶν κἂν μετρίως ἐκείνῳ γνωσθέντων. ἀθληταὶ δὲ καὶ ἡνίοχοι ὑποκριταί τε πάσης μέσης καὶ ὀρχήσεως, πᾶν τε ὅπερ ἐκεῖνος δι᾽ ἡδονῆς ἔσχε θέαμα ἢ ἄκουσμα, διεφθείρετο. τῆς τε συγκλήτου βουλῆς ὅσοι γένει ἢ πλούτῳ ὑπερεῖχον, ἐπὶ βραχυτάταις ἢ οὐδ᾽ ὑφεστώσαις αἰτίαις ἐκ τῆς τυχούσης διαβολῆς, ὡς ἐκείνου φίλοι, ἀνῃροῦντο. τήν τε Κομμόδου ἀδελφήν, πρεσβῦτιν ἤδη καὶ πρὸς πάντων βασιλέων ὡς Μάρκου θυγατέρα τετιμημένην, ἀπέκτεινεν, αἰτίαν ἐπαγαγὼν ὡς δακρυσάσῃ παρὰ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τοῦ παιδὸς φόνῳ. τήν τε γυναῖκα γενομένην ἑαυτοῦ, Πλαυτιανοῦ θυγατέρα, οὖσαν δὲ ἐν Σικελίᾳ, τόν τε ἀνεψιὸν αὐτοῦ Σεβήρῳ τε ὁμώνυμον, καὶ τὸν Περτίνακος υἱόν, τῆς τε Κομμόδου ἀδελφῆς Λουκίλλης υἱόν, καὶ εἴ τι γένος ἦν βασιλικὸν ἢ ἐν συγκλήτῳ ἐξ εὐπατριδῶν καταβαῖνον, πᾶν ἐξέκοψεν, εἴς τε τὰ ἔθνη πέμπων, ἡγεμόνας τε καὶ ἐπιτρόπους ἐκείνου φίλους πάντας διεχρήσατο. πᾶσά τε νὺξ ἔφερε φόνους παντοδαπῶν ἀνθρώπων. τάς τε τῆς Ἑστίας ἱερείας ζώσας κατώρυττεν ὡς μὴ φυλαττούσας τὴν παρθενίαν. τὸ δὲ τελευταῖον καὶ μήποτε γενόμενον ἔργον· ἱπποδρομίαν μὲν ἐθεᾶτο, ἀπέσκωψε δέ τι τὸ πλῆθος εἰς ἡνίοχον περὶ ὃν ἐκεῖνος ἐσπουδάκει· ὁ δὲ οἰηθεὶς αὐτὸς ὑβρίσθαι κελεύει τῷ πλήθει προσπεσεῖν τὸ στράτευμα, ἀπάγειν τε καὶ φονεύειν τοὺς κακῶς τὸν ἡνίοχον εἰπόντας. οἱ δὲ στρατιῶται, τοῦ βιάζεσθαί τε καὶ ἁρπάζειν λαβόντες ἐξουσίαν, οὐκέτι διακρίνοντες τίνες ἦσαν*

1. μόνος θεῶν VV 4. εἰς τὰ βασίλεια ἀνέδραμεν VV 9. καὶ om VV 19. τοῦ om VV 29. εἰς τὸν ἡνίοχον VV 33. διακρίναντα V W.

οἱ προπετέστερον φθεγξάμενοι (καὶ γὰρ ἦν εὑρίσκειν ἀδύνατον ἐν δήμῳ τοσούτῳ μηδενὸς ὁμολογοῦντος) ἀφειδῶς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπάγοντες ἀνῄρουν, ἢ ἀφαιρούμενοι ἅπερ εἶχον, ὥσπερ λύτρα, μόλις ἐφείδοντο.

7 Τοιαῦτα δὴ πράττων, ὑπό τε τῆς τῶν ἔργων συνέσεως ἐλαυνόμενος καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ πόλει διατριβὴν ἀπεχθῶς ἔχων, ἀποδημῆσαι τῆς Ῥώμης ἠθέλησεν ὡς δὴ διοικήσων τὰ ἐν τοῖς στρατοπέδοις καὶ τὰ ἔθνη ἐποψόμενος. ἀπάρας δὲ τῆς Ἰταλίας, ἐπί τε ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου γενόμενος, διῴκει δὴ τὰ ἀρκτῷα τῆς ἀρχῆς μέρη, γυμνάσια τοῦ σώματος ποιούμενος ἡνιοχείας καὶ θηρίων παντοδαπῶν συστάδην ἀναιρέσεις, δικάζων μὲν σπανίως, πλὴν νοῆσαι τὸ κρινόμενον εὐφυὴς ἦν εὐθίκτως τε πρὸς τὰ λεχθέντα ἀποκρίνασθαι. ᾠκειώσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἐπέκεινα Γερμανούς, ἔς τε φιλίαν ὑπηγάγετο, ὡς καὶ συμμάχους παρ' αὐτῶν λαβεῖν καὶ τοῦ σώματος ἑαυτοῦ φρουροὺς ποιήσασθαι, γενναίους τε καὶ ὡραίους ἐπιλεξάμενος. πολλάκις δὲ καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποθέμενος χλαμύδα ἠμφιέννυτο τὰ Γερμανῶν περιβλήματα, ἔν τε χλαμύσιν αἷς εἰώθασιν, ἀργύρῳ πεποικιλμέναις, ἑωρᾶτο· κόμας τε τῇ κεφαλῇ ἐπετίθετο ξανθὰς καὶ εἰς κουρὰν τῶν Γερμανῶν ἠσκημένας. τούτοις δὴ χαίροντες οἱ βάρβαροι ὑπερηγάπων αὐτόν. ἔχαιρον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ Ῥωμαίων στρατιῶται, μάλιστα μὲν διὰ τὰς τῶν χρημάτων ἐπιδόσεις, αἷς ἀφειδῶς προσεφέρετο αὐτοῖς, ὅτι τε πᾶν ὡς στρατιώτης ἔπραττεν, εἴτε ὄρυγμά τι ὀρύττειν ἔδει, σκάπτων πρῶτος, εἴτε ῥεῖθρον γεφυρῶσαι ἢ βάθος χῶσαι· πᾶν θ' ὃ χειρῶν ἢ καμάτου σώματος ἔργον, πρῶτος εἰργάζετο. τράπεζάν τε εὐτελῆ παρετίθετο, ἔσθ' ὅπῃ καὶ ξυλίνοις ἐς ποτὸν καὶ ἐδέσματα χρώμενος σκεύεσιν. ἄρτον τε προσεφέρετο αὐτοσχέδιον· σῖτον γὰρ ἀλέσας τῇ ἑαυτοῦ χειρί, ὅ ἤρκει μονόνῳ, μᾶζάν τε ποιήσας καὶ ἐπ' ἀνθράκων ὀπτήσας ἐσιτεῖτο. καὶ πάντων μὲν τῶν πολυτελῶν ἀπείχετο· ὅσα δὲ εὐτελέστατα καὶ τοῖς πενεστάτοις τῶν στρατιωτῶν εὐμαρῆ, τούτοις ἐχρῆτο. συστρατιώτης τε ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον ἢ βασιλεὺς καλούμενος χαίρειν προσεποιεῖτο. τά πλεῖστά τε αὐτοῖς συνώδευε περι-

11. συσταδὸν VV 13. εὐθήκτως V 20. τῶν] τῆς V. malim τὴν 24. ὡς] ὁ V ὀρύγματα ὀρ. V 29. ἀλήσας VV

πατῶν, σπανίως ὀχήματος ἢ ἵππου ἐπιβαίνων, τά τε ὅπλα βαστάζων ἑαυτῷ. ἔστι δ' ὅτε ϗ τὰ τῶν στρατοπέδων σύμβολα, ἐπιμήκη ὄντα ϗ χρυσοῖς ἀναθήμασι πολλοῖς κεκοσμημένα, μόλις ὑπὸ τῶν γενναιοτάτων στρατιωτῶν φερόμενα, ἐπιθεὶς τοῖς ὤμοις ἔφερεν αὐτός. διὰ δὴ ταῦτα ϗ τὰ τούτοις ὅμοια ὡς στρατιωτικὸς ὑπ' αὐτῶν ἐφιλεῖτο ϗ ὡς γενναῖος ἐθαυμάζετο. ϗ γὰρ ἦν θαύματος ἄξιον ἐν μικρῷ πάνυ τὸ μέγεθος σώματι γενναίων πόνων ἄσκησις τοσαύτη.

8 *Ἐπεὶ δὲ τὰ παρὰ τῷ Ἴστρῳ στρατόπεδα διῴκησε, κατῆλθέ τε εἰς Θρᾴκην Μακεδόσι γειτνιῶσαν, εὐθὺς Ἀλέξανδρος ἦν, ϗ τήν τε μνήμην αὐτοῦ παντοίως ἀνενεώσατο, εἰκόνας τε ϗ ἀνδριάντας ἐν πάσαις πόλεσιν ἀναστῆναι ἐκέλευσε. τήν τε Ῥώμην ἐπλήρωσεν ἀνδριάντων ϗ εἰκόνων, ἐν τῷ Καπετωλίῳ ϗ ἐν ἄλλοις ἱεροῖς, τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον συναφείας. ἔσθ' ὅπου δὲ ϗ χλεύης εἴδομεν ἀξίας εἰκόνας ἐν γραφαῖς, ἑνὸς σώματος ὑπὸ περιφερείᾳ κεφαλῆς μιᾶς ὄψεις ἡμιτόμους δύο, Ἀλεξάνδρου τε καὶ Ἀντωνίνου. προῄει δὲ αὐτὸς ἐν Μακεδονικῷ σχήματι, καυσίαν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν φέρων ϗ κρηπῖδας ὑποδέμενος. ἐπιλεξάμενός τε νεανίας ϗ στρατεύσας Μακεδονικὴν ἐκάλει φάλαγγα, τούς τε ἡγουμένους αὐτῆς φέρειν τὰ τῶν ἐκείνου στρατηγῶν ὀνόματα. ἀπό τε Σπάρτης μεταπεμψάμενος νεανίας Λακωνικὸν ϗ Πιτανάτην λόχον ἐκάλει.*

Ταῦτα δὲ ποιήσας, τά τε ἐν ταῖς πόλεσι διοικήσας ὡς ἐνεδέχετο, ἠπείχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, χρήσασθαι βουλόμενος θεραπείαις τοῦ Ἀσκληπιοῦ. ἀφικόμενος δὴ ἐκεῖ, ϗ ἐς ὅσον ἤθελε τῶν ὀνειράτων ἐμφορηθείς, ἧκεν εἰς Ἴλιον. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ τῆς πόλεως λείψανα, ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον, στεφάνοις τε κοσμήσας ϗ ἄνθεσι πολυτελῶς πάλιν Ἀχιλλέα ἐμιμεῖτο. ζητῶν τε ϗ Πάτροκλόν τινα ἐποίησέ τι τοιοῦτον. ἦν αὐτῷ τις τῶν ἀπελευθέρων φίλτατος, Φῆστος μὲν ὄνομα, τῆς δὲ βασιλείου μνήμης προεστώς. οὗτος ὄντος αὐτοῦ ἐν Ἰλίῳ ἐτελεύτησεν, ὡς μέν τινες ἔλεγον, φαρμάκῳ ἀναιρεθείς, ἵν' ὡς Πάτροκλος ταφῇ, ὡς δὲ ἕτεροι ἔφασκον,

1. ἅρματος VV 2. τῶν om V 8. γενναίων καὶ πόνων V
9. παρ' αὐτῷ στρ. V 15. ἄξιος δ' εἰκόνας V 18. καυσίαν V
κρηπῖδος ὑποδυόμενος V 22. ἐκάλει λόχον VV 23. δὴ V

νόσῳ διαφθαρείς. τοῦτο κομισθῆναι κελεύει τὸν νέκυν, ξύλων τε πολλῶν ἀθροισθῆναι πυράν· ἐπιθείς τε αὐτὸν ἐν μέσῳ ϗ παντοδαπὰ ζῷα κατασφάξας ἐφῆψέ τε, καὶ φιάλην λαβὼν σπένδων τε τοῖς ἀνέμοις εὔχετο. πάνυ τε ὢν ψιλοκόρσης, πλόκαμον ἐπιθεῖναι τῷ πυρὶ ζητῶν ἐγελᾶτο· πλὴν ὧν εἶχε τριχῶν ἀπεκείρατο. ἐπῄνει δὲ ϗ στρατηγῶν μάλιστα Σύλλαν τε τὸν Ῥωμαῖον ϗ Ἀννίβαν τὸν Λίβυν, ἀνδριάντας τε αὐτῶν ϗ εἰκόνας ἀνέστησεν.

Ἀπάρας δὲ τῆς Ἰλίου, διά τε τῆς ἄλλης Ἀσίας ϗ Βιθυνίας τῶν τε λοιπῶν ἐθνῶν, κἀκεῖσε διοικήσας τὰ πρακτέα, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ἐκεῖ τε ὑποδεχθεὶς πολυτελῶς ϗ διατρίψας χρόνου τινὸς ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐστέλλετο, πρόφασιν μὲν ποιούμενος ποθεῖν τὴν ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ κτισθεῖσαν πόλιν, ϗ τῷ θεῷ χρήσασθαι ὃν ἐκεῖνοι σέβουσιν ἐξαιρέτως. δύο γὰρ ταῦτα ὑπερβαλλόντως προσεποιεῖτο, τήν τε τοῦ θεοῦ θρησκείαν ϗ τὴν τοῦ ἥρωος μνήμην. ἑκατόμβας τε οὖν κελεύει παρασκευασθῆναι ἐναγισμούς τε παντοδαπούς. ὡς δὲ διηγγέλη τῷ τῶν Ἀλεξανδρέων πλήθει, φύσει μὲν ὄντι τὰς γνώμας κουφοτάτῳ ϗ ἐπὶ τοῖς βραχυτάτοις ῥᾷστα κινουμένῳ, τότε δ' ἐξεπτόηντο τὴν τοῦ βασιλέως σπουδήν τε ϗ εὔνοιαν πυνθανόμενοι. ὑποδοχὴ δὲ παρεσκευάζετο οἵαν μηδενὶ πώποτε βασιλεῖ γενέσθαι φασί. πάσης τε γὰρ μούσης ὄργανα, πανταχοῦ διακείμενα, ποικίλον ἦχον εἰργάζετο· ἀρωμάτων τε παντοδαπῶν ϗ θυμιαμάτων ἀτμίδες εὐωδίαν παρεῖχον ταῖς εἰσόδοις· δᾳδουχίαις τε ϗ ἀνθέων βολαῖς ἐτίμων τὸν βασιλέα. ὡς δὲ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, πρῶτον μὲν εἰς τὸν νεὼν ἀνελθὼν πολλὰς ἑκατόμβας κατέθυσε λιβάνῳ τε τοὺς βωμοὺς ἐσώρευσεν, ἐκεῖθεν δ' ἐλθὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μνῆμα, τήν τε χλαμύδα ἣν ἔφερεν ἁλουργῆ, δακτυλίους τε οὓς εἶχε λίθων τιμίων, ζωστῆράς τε ϗ εἴ τι πολυτελὲς ἔφερε, περιελὼν ἑαυτοῦ ἐπέθηκε τῇ ἐκείνου σορῷ.

9 Ἃ δὴ ὁρῶν ὁ δῆμος ὑπερέχαιρε, παννυχίζων τε ϗ ἑορτάζων, οὐκ εἰδὼς τὴν τοῦ βασιλέως λανθάνουσαν γνώμην. ταῦ-

1. τοῦτον VV 3. ἔφηψε V 18. ὄντι καὶ τὰς V 21. ὑποδοχὴν δὴ V 27. μὲν om VV 30. τιμίων καὶ ζωστῆράς τε πολυτελεῖς V

τα γὰρ πάντα ἐκεῖνος ὑπεκρίνατο βελόμενος τὸ πλῆθος αὐτῶν διαφθεῖραι. ἡ δ᾽ αἰτία τῦ λανθάνοντος μίσυς τοιάδε τις ἦν. ἀπηγγέλλετο αὐτῷ διατρίβοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἔτι, ϗ τοῦ ἀδελφῦ περιόντος ϗ μετὰ τὸν ἐκείνυ φόνον, ὅτι ἄρα εἶεν πολλὰ εἰς αὐτὸν ἀποσκώψαντες. πεφύκασι δέ πως εἶναι φιλοσκώμμονες ϗ λέγειν εὐστόχως ὑπογραφὰς ἢ παιδιάς, ἀποῤῥιπτῦντες εἰς τὺς ὑπερέχοντας πολλὰ χαρίεντα μὲν αὐτοῖς δοκῦντα, λυπηρὰ δὲ τοῖς σκωφθεῖσι· τῶν γὰρ τοιύτων κνίζει μάλιστα ὅσα ἐλέγχει τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ἀλήθειαν. πολλὰ τοίνυν ἐκείνων αὐτὸν σκωψάντων ἔς τε τὴν τῦ ἀδελφῦ ἀναίρεσιν, ϗ τὴν πρεσβῦτιν Ἰοκάστην καλύντων; ἐκεῖνον δὲ χλευαζόντων ὅτι δὴ μικρὸς ὢν Ἀλέξανδρον ϗ Ἀχιλλέα γενναιοτάτυς ϗ μεγίστυς ἥρωας ἐμιμεῖτο, τοιαῦτά τινα παίζειν αὐτῶν δοκέντων, ὀλέθρια ϗ ἐπίβυλα κατ᾽ αὐτῶν σκέψασθαι τὸν Ἀντωνῖνον ἠνάγκασαν, φύσει ὄντα ὀργίλον ϗ φονικόν.

Συμπανηγυρίσας τοίνυν αὐτοῖς ϗ συνεορτάσας, ὡς εἶδε πᾶσαν τὴν πόλιν πλήθυς μεγίστυ πεπληρωμένην τῶν ἀπὸ πάσης περὶ αὐτὴν χώρας ἐκεῖ συνελθόντων, διὰ προγράμματος πᾶσαν τὴν νεολαίαν εἴς τι πεδίον κελεύει συνελθεῖν, φήσας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρυ τιμὴν φάλαγγα βύλεσθαι συστήσασθαι, ὥσπερ Μακεδονικὴν ϗ Σπαρτιᾶτιν, ὕτω ϗ τῦ ἥρωος ἐπωνύμυς. κελεύει δὴ στιχηδὸν τὺς νεανίας πάντας διαστῆναι, ὡς ἂν ἐπελθὼν ἕκαστον ἴδῃ, πῶς τε ἡλικίας ἔχοι ϗ μεγέθυς σώματος ϗ εὐεξίας εἰς στρατείαν ἐπιτηδείυ. ταύταις αὐτῦ ταῖς ὑποσχέσεσι πιστεύσαντες οἱ νεανίαι πάντες, ἐοικότα τε ἐλπίσαντες διὰ τὴν προϋπάρξασαν παρ᾽ αὐτῷ ἐς τὴν πόλιν τιμήν, συνῆλθον ἅμα γονεῦσί τε ϗ ἀδελφοῖς συνηδομένοις αὐτῶν ταῖς ἐλπίσιν. ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος διεστῶτας αὐτὺς ἐπιών, ἑκάστυ ἐφαπτόμενος ϗ ἄλλυ ἄλλο λέγων ἐγκώμιον παρῄει, ἔστ᾽ αὐτὺς ὕτε τι ὁρῶντας ὕτε προσδοκῶντας τὸ στρατιωτικὸν πᾶν ἐκυκλώσατο. ὡς δὲ ἐτεκμήρατο ἤδη αὐτὺς εἶναι ἐντὸς τῶν ὅπλων περιειλημμένυς ϗ ὥσπερ ἐν δικτύοις σεσαγηνευμένυς, ἐπελθὼν πάντας αὐτὸς μὲν ὑπεξέρχεται μεθ᾽

9. κακίζειν V 10. αὐτὸν ἐκείνων VV 15. φονικώτατον VV
18. αὐτῶν V 25. οἱ om V 26. ὑπάρξασαν V 27. τε om V
29. ἄλλο ἄλλου VV 30. ἔστ᾽ ἂν αὐτοὺς VV 33. αὐτοῖς V

ἧς εἶχε φρουρᾶς περὶ ἑαυτόν· ὑφ᾽ ἑνὶ δὲ σημείῳ προσπεσόντες πανταχόθεν οἱ στρατιῶται τὴν ἐν μέσῳ πᾶσαν νεολαίαν, ϗ εἴ τινες ἄλλως παρῆσαν, παντὶ τρόπῳ φόνων ἀναιροῦσιν, ὡπλισμένοι τε ἀόπλους ϗ πανταχόθεν περιειληφότες. τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐφόνευον ἔξωθεν, οἱ δ᾽ ὤρυττον ὀρύγματα μέγιστα ἕλκοντές τε τοὺς πίπτοντας ἐνέβαλλον, πληροῦντες σωμάτων· ϗ τὴν γῆν ἐπιχέοντες μέγιστον ἤγειρον ταχέως πολυάνδριον. πολλοί τε ϗ ἡμιθνῆτες εἱλκύσθησαν, ἔτι τε ἄτρωτοι συνεχώσθησαν. ἀλλὰ μὴν ϗ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγοι προσαπώλοντο· ὅσοι γὰρ ἔτι ἐμπνέοντες ϗ δυνάμεως μετρίως ἔχοντες συνωθοῦντο, περιπλεκόμενοι συγκαθεῖλκον αὐτούς. τοσοῦτος δὲ ἐγένετο φόνος, ὡς ῥείθροις αἵματος διὰ τοῦ πεδίου τάς τε ἐκβολὰς τοῦ Νείλου μεγίστας οὔσας τόν τε περὶ τὴν πόλιν αἰγιαλὸν πάντα φοινιχθῆναι. τοιαῦτα δὴ ἐργασάμενος τὴν πόλιν, ἀπάρας εἰς Ἀντιόχειαν ἀφίκετο.

10 Ἐπιθυμήσας δὲ μετ᾽ οὐ πολὺ Παρθικὸς κληθῆναι καὶ Ῥωμαίοις ἐπιστεῖλαι ὡς χειρωσάμενος τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν βαρβάρους, καίτοι γε οὔσης εἰρήνης βαθείας, μηχανᾶται τοιόνδε τι. ἐπιστέλλει τῷ βασιλεῖ Παρθυαίων (Ἀρτάβανος δ᾽ ἦν ὄνομα αὐτῷ), πέμπει τε πρεσβείαν ϗ δῶρα πάσης ὕλης τε πολυτελοῦς ϗ τέχνης ποικίλης. τὰ δὲ γράμματα ἔλεγεν ὅτι δὴ βούλεται ἀγαγέσθαι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον· ἁρμόζειν δὲ αὐτῷ, βασιλεῖ τε ϗ βασιλέως υἱῷ, μὴ ἰδιώτου τινὸς ϗ εὐτελοῦς γαμβρῷ γενέσθαι, ἀγαγέσθαι δὲ βασιλίδα τε ϗ μεγάλου βασιλέως θυγατέρα. δύο δὲ ταύτας ἀρχὰς εἶναι μεγίστας, τήν τε Ῥωμαίων ϗ τὴν Παρθυαίων· ἃς συναχθείσας κατ᾽ ἐπιγαμίαν, μηκέτι ποταμῷ διωρισμένας, μίαν ποιήσειν ἀρχὴν ἀνανταγώνιστον· τὰ γὰρ λοιπὰ ἔθνη βάρβαρα, ὅσα μὴ ὑπὸ ταῖς τούτων βασιλείαις, εὐάλωτα ἔσεσθαι αὐτοῖς, κατὰ ἔθνη ϗ κατὰ συστήματα ἀρχόμενα. εἶναι δὲ Ῥωμαίοις μὲν πεζὸν στρατὸν ϗ τὴν διὰ δοράτων συστάδην μάχην ἀνανταγώνιστον, Παρθυαίοις δὲ ἵππον τε πολλὴν ϗ τὴν

1. προσπεσόντες — 3. ἄλλως om V 6. ἐμπίπτοντας VV 7. ταχέως τάφον πολυανδρία V 9. συνώσθησαν V 10. προσαπόλλοιντο V, προσαπώλλυντο VV 20. τε om V 24. γαμβρὸν VV 25. βασιλέως μεγάλου VV δὴ VV 28. διωρ. ἀλλὰ μ. π. ἀ. καὶ ἀναντ. V βάρβαρα ἔθνη VV 30. κατὰ τὰ ἔθνη καὶ κατὰ τὰ συστ. VV

διὰ τόξων εὔστοχον ἐμπειρίαν. ταῦτα δὴ συνελθόντα, πάντων τε οἷς πόλεμος κατορθοῦται συμπνεόντων, ῥᾳδίως αὐτοὺς ὑφ᾽ ἑνὶ διαδήματι βασιλεύσειν πάσης οἰκουμένης. τά τε παρ᾽ ἐκείνοις φυόμενα ἀρώματα ἢ θαυμαζόμενα ὑφάσματα ἢ παρὰ Ῥωμαίοις μεταλλευόμενα ἢ διὰ τέχνην ἐπαινούμενα μηκέτι μόλις ϗ σπανίζοντα λανθάνοντά τε δι᾽ ἐμπόρων κομισθήσεσθαι· μιᾶς δὲ γῆς οὔσης ϗ μιᾶς ἐξουσίας κοινὴν καὶ ἀκώλυτον ἀμφοτέροις τὴν ἀπόλαυσιν ἔσεσθαι.

Τοιούτοις αὐτοῦ γράμμασιν ἐντυχὼν ὁ Παρθυαῖος τὰ μὲν πρῶτα ἀντέλεγε, φάσκων οὐχ ἁρμόζειν Ῥωμαίῳ γάμον βάρβαρον. τίνα γὰρ ἔσεσθαι συμφωνίαν ἐν αὐτοῖς, μήτε τῆς ἀλλήλων φωνῆς συνιείσιν, ἔν τε διαίτῃ καὶ σκευῇ διαφέρουσιν ἀλλήλων; εἶναι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις εὐπατρίδας πολλούς, ὧν τινὸς ἐπιλέξασθαι δύναιτ᾽ ἂν θυγατέρα, παρά τε αὐτῷ Ἀρσακίδας· ϗ μὴ δεῖν μηδέτερον γένος νοθεύεσθαι.

11 *Τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοιαῦτά τινα ἐπιστέλλων παρῃτεῖτο. ἐγκειμένου δὲ τοῦ Ἀντωνίνου, δώροις τε πολλοῖς ϗ ὅρκοις τὴν πρὸς τὸν γάμον σπουδήν τε ϗ εὔνοιαν πιστουμένου, πείθεται ὁ βάρβαρος, ϗ δώσειν τε ὑπισχνεῖται, καλεῖ τε γαμβρὸν ἐσόμενον. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης οἱ μὲν βάρβαροι εὐτρέπιζον πάντα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως, ἔχαιρόν τε εἰρήνης αἰωνίου ἐλπίδι. ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος διαβὰς τοὺς ποταμοὺς ἀκωλύτως, εἰσελάσας εἰς τὴν Παρθυαίων γῆν ὡς ἰδίαν ἤδη, πανταχοῦ θυσιῶν αὐτῷ προσαγομένων βωμῶν τε ἐστεμμένων, ἀρωμάτων ϗ θυμιαμάτων παντοίων προσφερομένων, χαίρειν τοῖς γινομένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων προσεποιεῖτο. ὡς δὲ προχωρήσας τό τε πλεῖστον τῆς ὁδοιπορίας ἀνύσας ἤδη τοῖς βασιλείοις τοῦ Ἀρταβάνου ἐπλησίαζεν, οὐκ ἀναμείνας ὁ Ἀρτάβανος ὑπήντετο αὐτῷ ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, δεξιούμενος νυμφίον μὲν τῆς θυγατρὸς γαμβρὸν δὲ αὐτοῦ. πᾶν δὲ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων ἄνθεσι τοῖς ἐπιχωρίοις κατεστεμμένον, ἐσθῆτί [τε] χρυσῷ ϗ βαφαῖς διαφόροις πεποικιλμένον, ἑώρταζε, πρός τε αὐλοὺς ϗ σύριγγας τυμπά-*

1. δὴ om V 2. δὲ V 3. βασιλεύειν V 13. δὲ om V ῥωμαίους V 15. μὴ om V 16. τινα om VV 29. ὑπήντα τε V 31. τε V 32. τε om V διαφ. καὶ πεπ. V

νων τε ἤχους ἐσκίρτων εὐρύθμως· χαίρουσι γὰρ τοιαύτην τινὰ ὄρχησιν κινούμενοι, ἐπὰν οἴνου πλείονος ἐμφορηθῶσιν. ὡς δὲ πᾶν συνῆλθε τὸ πλῆθος, τῶν τε ἵππων ἀπέβησαν, φαρέτρας τε ϗ τόξα ἀποθέμενοι περὶ σπονδὰς ϗ κύλικας εἶχον. πλεῖστον δὲ πλῆθος τῶν βαρβάρων ἤθροιστο, ϗ ὡς ἔτυχεν ἀτάκτως εἱστήκεσαν, οὐδὲν μὲν ἄτοπον προσδοκῶντες, σπεύδων δὲ ἕκαστος ἰδεῖν τὸν νυμφίον. τότε ὑφ' ἑνὶ συνθήματι κελεύει ὁ Ἀντωνῖνος τῷ ἰδίῳ στρατῷ ἐπιδραμεῖν ϗ φονεύειν τοὺς βαρβάρους. ἐκπλαγέντες δὲ τῷ πράγματι, παιόμενοί τε ϗ τιτρωσκόμενοι ἐτράποντο. αὐτός τε Ἀρτάβανος, ἁρπαγεὶς ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν δορυφόρων ἵππῳ τε ἐπιτεθείς, ἀπέδρα μόλις μετ' ὀλίγων. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐκόπτετο τῶν βαρβάρων οὔτε τοὺς ἵππους ἐχόντων, οἷς χρῶνται μάλιστα (ἀποβεβηκότες γὰρ εἱστήκεσαν, ἐκείνους ἀνέντες νέμεσθαι) οὔτε δρόμῳ χρήσασθαι δυναμένων πρὸς φυγήν, ἐμποδιζούσης αὐτοὺς τῆς περὶ τοῖς ποσὶ χαύνου ἐσθῆτος· φαρέτρας δὲ ϗ τόξα οὐκ εἶχον· τί γὰρ ἔχρῃζον αὐτῶν πρὸς γάμους; πολὺν δὲ ἐργασάμενος ὁ Ἀντωνῖνος φόνον τῶν βαρβάρων, λείαν τε καὶ αἰχμαλώτους παμπληθεῖς συλλαβών, ἀπῄει μηδενὸς αὐτῷ ἀνθεστῶτος, κώμας τε ϗ πόλεις ἐμπιπράς, δοὺς ἐξουσίαν τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν τε ἕκαστον ὃ δύναται καὶ ὃ βούλεται αὐτὸς κτήσασθαι.

Τοιούτῳ μὲν δὴ πάθει ἐχρήσαντο οἱ βάρβαροι οὐ προσδοκηθέντι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἐπὶ πολὺ τῆς Παρθυαίων γῆς ἐλάσας, ἤδη ϗ τῶν στρατιωτῶν κεκμηκότων ἐν αὐτῷ τῷ ἁρπάζειν ϗ φονεύειν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. ἐκεῖ δὲ γενόμενος ἐπιστέλλει τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ πᾶσαν ἀνατολὴν κεχειρῶσθαι ϗ τῆς ἐπέκεινα βασιλείας πάντας αὐτῷ παρακεχωρηκέναι. ἡ δὲ σύγκλητος, οὐκ ἀγνοοῦντες μὲν τὰ πεπραγμένα (λαθεῖν γὰρ ἔργα βασιλέως ἀδύνατον), πλὴν δέει ϗ κολακείᾳ ψηφίζονται αὐτῷ πάσας τιμὰς ἐπινικίους. διέτριβε δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ὁ Ἀντωνῖνος, ἡνιοχείαις σχολάζων ϗ θηρία παντοδαπὰ ἀναιρῶν.

12 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐπάρχοντες τοῦ στρατοπέδου δύο, ὁ μὲν

7. σημείῳ VV 14. ἀνέντες ἐκείνους VV 20. ἐμπιπρᾶν VV
21. alterum ὃ om V

πρεσβύτης πάνυ, τὰ μὲν ἄλλα ἰδιώτης ϗ πολιτικῶν πραγμάτων ἀπείρως ἔχων, στρατιωτικὸς δὲ γεγενῆσθαι δοκῶν· Ἀδέεντος ὄνομα αὐτῷ· ὁ δὲ ἕτερος Μακρῖνος μὲν ἐκαλεῖτο, τῶν δὲ ἐν ἀγορᾷ οὐκ ἀπείρως εἶχε, ϗ μάλιστα νόμων ἐπιστήμης. εἰς τοῦτον οὖν ὡς μὴ στρατιωτικὸν μηδὲ γενναῖον δημοσίᾳ πολλάκις ἀπέσκωπτε, ϗ μέχρις αἰσχρᾶς βλασφημίας. ἐπεὶ γὰρ ἤκουεν αὐτὸν ϗ διαίτῃ ἐλευθερίῳ χρώμενον ϗ τὰ φαῦλα καὶ ἀπεῤῥιμμένα τῶν ἐδεσμάτων ϗ ποτῶν μυσαττόμενον, οἷς ὡς στρατιωτικὸς δὴ ὁ Ἀντωνῖνος ἔχαιρε, χλαμύδιον ἤ τινα ἄλλην ἐσθῆτα ἀμφιεσάμενον ἀστειοτέραν εἰς ἀνανδρίαν ϗ θήλειαν νόσον διέβαλλεν, ἀεί τε ἀποκτενεῖν ἠπείλει. ἅπερ οὐ φέρων ὁ Μακρῖνος πάνυ ἤσχαλλε.

Συνέβη δέ τι ϗ τοιοῦτον· ἔδει γὰρ ἄρα τέλος λαβεῖν τὸν Ἀντωνίνου βίον. περιεργότατος γὰρ ὢν οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπων πάντα εἰδέναι ἤθελεν, ἀλλὰ ϗ τὰ θεῖά τε ϗ δαιμόνια πολυπραγμονεῖν. ἀεί τε πάντας ὑπώπτευεν ὡς ἐπιβουλεύοντας, χρηστηρίων τε πάντων ἐνεφορεῖτο, τούς τε πανταχόθεν μάγους ϗ ἀστρονόμους τε ϗ θύτας μετεπέμπετο· ϗ οὐδεὶς αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν τὴν γοητείαν ταύτην ὑπισχνουμένων. ὑποπτεύων δ᾽ αὐτοὺς ὡς οὐ τἀληθῆ αὐτῷ ἀλλὰ πρὸς κολακείαν θεσπίζοντας, ἐπιστέλλει Ματερνιανῷ τινί, τότε πάσας ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ πράξεις ἐγκεχειρισμένῳ, πιστοτάτῳ εἶναι δοκοῦντι φίλων ϗ μόνῳ κοινωνῷ τῶν ἀποῤῥήτων· κελεύει δὲ αὐτῷ μάγων τοὺς ἀρίστους ζητήσαντι νεκυίᾳ τε χρησάμενον μαθεῖν περὶ τοῦ τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ, ϗ μή τις ἄρα ἐπιβουλεύοι τῇ ἀρχῇ. ὁ δὲ Ματερνιανὸς χρησάμενος ἀδεῶς τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως κελευσθεῖσιν, εἴτε ὄντως αὐτῷ δαιμόνων ταῦτα θεσπισάντων εἴτε ἄλλως συσκευαζόμενος τὸν Μακρῖνον, ἐπιστέλλει τῷ Ἀντωνίνῳ ἐπιβουλεύειν τῇ ἀρχῇ τὸν Μακρῖνον ϗ δεῖν αὐτὸν ἀποσκευάσασθαι. ταῦτα τὰ γράμματα ἀποσημηνάμενος μετὰ ϗ ἑτέρων ἐπιστολῶν κατὰ τὸ ἔθος δίδωσι τοῖς διακομίζουσιν, οὐκ εἰδόσιν ἃ φέρουσι. τῷ δὲ συνήθει τάχει τῆς ὁδοιπορίας ἐκεῖνοι χρησάμενοι ἐφίστανται τῷ Ἀντωνίνῳ, ἤδη τε σκευὴν ἡνιόχου ἀνειληφότι ϗ τοῦ ἅρματος ἐπιβαίνοντι προσ-

5. μηδὲ W 12. πᾶν V 14. περιεργότερος VV 18. αὐτῷ V 21. τότε] τάς τε V 25. ἐπιβουλεύων V 28. ἄλλος V

κομίζουσι πάντα τὸν σύνδεσμον τῶν ἐπιστολῶν, ἐν αἷς ἦν καὶ τὰ κατὰ Μακρίνου γράμματα. ὁ δ' Ἀντωνῖνος, τὴν ὁρμὴν ἤδη καὶ τὴν γνώμην περὶ τὴν ἱπποδρομίαν ἔχων, κελεύει τῷ Μακρίνῳ ἀποστάντι καὶ ἰδιάσαντι ἐντυχεῖν τοῖς γράμμασι, καὶ εἴ τι ἐπεῖγον εἴη, δηλῶσαι αὐτῷ, εἰ δὲ μή, τὰ ἐξ ἔθους αὐτὸν διοικῆσαι ὡς ἔπαρχον. πολλάκις δὲ τοῦτο κελεύειν ἦν σύνηθες αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ταῦτα προστάξας εἴχετο τοῦ προκειμένου· ὁ δὲ Μακρῖνος καθ' αὑτὸν γενόμενος τάς τε ἄλλας ἐπιλύεται ἐπιστολάς, περιτυχὼν δὲ καὶ τῇ καθ' αὑτοῦ θανατηφόρῳ ὁρᾷ προῦπτον κίνδυνον ἐπικείμενον. εἰδώς τε τοῦ Ἀντωνίνου τὸν θυμὸν καὶ τὸ φονικὸν ἐπὶ τοιοῖσδε γράμμασι, καὶ πρόφασιν αὐτῷ εὔλογον ὑπάρξουσαν, τὴν μὲν ἐπιστολὴν ὑφαιρεῖται, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπαγγέλλει ὡς εἶεν συνήθεις.

13 φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ δεύτερον ταῦτα ὁ Ματερνιανὸς ἐπιστείλῃ, δρᾶσαί τι μᾶλλον ἠθέλησεν ἢ ἀναμείνας παθεῖν. τολμᾷ δή τι τοιοῦτον. ἦν τις ἑκατοντάρχης, Μαρτιάλιος δὲ ὄνομα αὐτῷ, τῶν σωματοφυλάκων τῶν Ἀντωνίνου, ἀεὶ παρεπόμενος αὐτῷ. τούτου τὸν ἀδελφὸν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνῃρήκει διαβληθέντα μὲν οὐκ ἐλεγχθέντα δέ· αὐτῷ τε τῷ Μαρτιαλίῳ ἐνύβρισεν, ἄνανδρον αὐτὸν καὶ ἀγεννῆ καλῶν καὶ Μακρίνου φίλον. τοῦτον ἐπιστάμενος ὁ Μακρῖνος ἀλγοῦντά τε σφοδρῶς ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρέσει, μὴ φέροντά τε τὰς εἰς αὐτὸν ὕβρεις, μεταπέμπεται (ἐθάῤῥει δὲ αὐτῷ θεραπεύοντί τε αὐτὸν ἄνωθεν καὶ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντι), πείθει τε καιρὸν ἐπιτήδειον παραφυλάξαντα ἐπιβουλεῦσαι τῷ Ἀντωνίνῳ. ὁ δὲ ταῖς τε ὑποσχέσεσι τοῦ Μακρίνου ἀναπεισθείς, μισῶν τε ἄλλως καὶ τιμωρῆσαι θέλων τῷ ἀδελφῷ, πάντα ποιήσειν ἀσμένως ὑπισχνεῖται καιρὸν ἐπιτήδειον εὑρών.

Συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ τῆς σκέψεως ταύτης θελῆσαι τὸν Ἀντωνῖνον, διατρίβοντα ἐν Κάῤῥαις τῆς Μεσοποταμίας, προελθεῖν τῆς βασιλείας ἀπελθεῖν τε εἰς τὸν νεὼν τῆς σελήνης, ἣν μάλιστα οἱ ἐπιχώριοι σέβουσιν. ἀφειστήκει δὲ τῆς πόλεως ὁ νεὼς πολύ, ὡς ὁδοιπορίας χρῄζειν. σὺν ἱππεῦσιν οὖν

2. κατα [του] Μακρίνου VV 8. ἐπελύετο V 10. τε καὶ τὸν φονικὸν τοῦ ἀντωνίνου θυμὸν ἐπὶ V 15. ἀναμείνας om V 16. τι om V τοιοῦτο VV 17. τοῦ VV 26. τε post ταῖς om V

ὀλίγοις, ἵνα δὴ μὴ πάντα τὸν στρατὸν σκύλῃ, τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο, ὡς δὴ θύσας τῇ θεῷ ἐπανέλθοι. κατὰ δὲ τὴν μέσην ὁδὸν ἐπειχθεὶς ὑπὸ τῆς γαστρός, ἀποστῆναί τε πάντας κελεύσας, ἀνεχώρει σὺν ἑνὶ ὑπηρέτῃ ἀποσκευασόμενος τὰ ἐνοχλοῦντα. πάντες τοίνυν ἀπεστράφησαν ϗ ὡς πορρωτάτω ἀπῄεσαν, τιμὴν ϗ αἰδῶ τῷ γιγνομένῳ νέμοντες. ὁ δὲ Μαρτιάλιος τοὺς καιροὺς πάντας παραφυλάττων, ἰδών τε αὐτὸν μεμονωμένον, ὡς δὴ κληθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ νεύματι ἐρῶν τι ἢ ἀκουσόμενος, προστρέχει· ἐπιστάς τε αὐτῷ τὰς ἐσθῆτας τῶν μηρῶν καθέλκοντι, ἀπεστραμμένον παίει ξιφιδίῳ, ὃ μετὰ χεῖρας ἔφερε λανθάνων. καιρίου δὲ τῆς πληγῆς ἐπὶ τῆς κατακλεῖδος γενομένης ἀπροσδοκήτως τε ϗ ἀφυλάκτως ὁ Ἀντωνῖνος ἀνῃρέθη. πεσόντος δὲ αὐτοῦ πηδήσας ἵππῳ ἔφυγεν ὁ Μαρτιάλιος. Γερμανοὶ δὲ ἱππεῖς, οἷς ὁ Ἀντωνῖνος ἔχαιρε φρουροῖς τε τοῦ σώματος ἐχρῆτο, οὐ τοσοῦτον ἀφεστῶτες ὅσον οἱ λοιποί, πρῶτοί τε ἰδόντες τὸ γενόμενον, διώξαντες τὸν Μαρτιάλιον κατηκόντισαν. ὡς δὲ ϗ ὁ λοιπὸς στρατὸς εἶδε τὸ πραχθέν, πάντες συνέδραμον· ϗ πρῶτος ὁ Μακρῖνος ἐπιστὰς τῷ πτώματι ὀλοφύρεσθαί τε ϗ θρηνεῖν προσεποιεῖτο. ὅ τε στρατὸς πᾶς χαλεπῶς ϗ δυσφόρως ἤνεγκε τὸ πραχθέν· συστρατιώτην γὰρ ϗ κοινωνὸν τοῦ βίου, ἀλλ᾽ οὐκ ἄρχοντα ᾤοντο ἀποβεβληκέναι. ϗ οὐδεμίαν πω ἐπιβουλὴν ὑπώπτευον ἐκ τοῦ Μακρίνου, ᾤοντο δὲ τὸν Μαρτιάλιον οἰκείαν ἔχθραν ἀμύνασθαι. ϗ οἱ μὲν ἕκαστος εἰς τὰς σκηνὰς ἐπανῇσαν· ὁ δὲ Μακρῖνος πυρὶ παραδοὺς τὸ σωμάτιον, τήν τε κόνιν κάλπῃ τινὶ ἐμβαλών, ἔπεμψε τῇ μητρὶ αὐτοῦ καταθάψαι, ἐν Ἀντιοχείᾳ διατριβούσῃ. ἐκείνη δὲ ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων ὁμοίαις συμφοραῖς εἴτε ἑκοῦσα εἴτε κελευσθεῖσα ἀπεκαρτέρησε. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει ἐχρήσατο ὁ Ἀντωνῖνος ϗ ἡ μήτηρ Ἰουλία, βιώσαντες ὡς προείρηται. πᾶς δὲ ὁ χρόνος ἐν ᾧ μόνος ἐβασίλευσεν ἄνευ τοῦ πατρὸς ϗ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν ἓξ ἔτεσι συνετελέσθη.

14 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀντωνίνου ἐν ἀφασίᾳ τε ἦν ὁ στρατὸς ϗ ἀπορίᾳ τοῦ πρακτέου· ἔμεινάν τε ἡμερῶν δύο ἀβασι-

1. σκύλοι V 2. τὴν om V 7. δὲ V 8. ὁρῶν V VV
11. ἐκ τῆς κατακλίδος V 12. τε om VV 14. ὁ om V
15. οὐ] οὐ οὐ V ἀφ. ἐς ὅσον V VV 16. γινόμενον V 22. μὴ δὲ μίαν πως V 23. ἀμύνεσθαι V 25. κάλπει V 32. τοῦ om V
33. ἡμέρας VV

λευτοι, ἐζήτουν τε ὃν ἐπιλέξονται ἄρχοντα. καὶ γὰρ ἠγγέλλετο μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ δυνάμεως ἐπιὼν ὁ Ἀρτάβανος, δίκας ἀπαιτήσων τιμωρήσων τε τοῖς ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρήνῃ ἀνῃρημένοις. αἱροῦνται δὴ βασιλέα πρῶτον μὲν Ἀδέεντον ὡς στρατιωτικόν τε καὶ ἔπαρχον οὐ φαῦλον γενόμενον· ὁ δὲ γῆρας προϊσχόμενος παρῃτήσατο· μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν Μακρῖνον, πειθόντων αὐτοὺς χιλιάρχων, οἳ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ἀντωνίνου συνωμόται καὶ κοινωνοὶ τοῦ Μακρίνου γεγενῆσθαι ὑπωπτεύθησαν. ὕστερον γοῦν ἐκολάσθησαν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν. παρέλαβε δὲ τὴν βασιλείαν ὁ Μακρῖνος οὐχ οὕτως εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῶν στρατιωτῶν ὡς ἀνάγκη καὶ χρείᾳ τοῦ παρόντος καιροῦ.

Τούτων δὲ πραττομένων ἐφίσταται ὁ Ἀρτάβανος μετὰ μεγίστου πλήθους καὶ δυνάμεως, ἵππον τε πολλὴν ἄγων καὶ τοξοτῶν μέγα τι πλῆθος καταφράκτους τε ἀπὸ καμήλων ἔξωθεν μακροῖς δόρασιν. ὡς δ' ἀπηγγέλη προσιών, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Μακρῖνος ἔλεξε τοιάδε. „ἀλγεῖν μὲν ὑμᾶς πάντας ἐπὶ τοιούτου βασιλέως, ἢ ἵνα τἀληθῆ λέγοιμι, συστρατιώτου ἀποβολῇ, θαυμαστὸν οὐδέν· φέρειν δὲ τὰς συμφορὰς καὶ τὰ προσπίπτοντα μετρίως ὑπομένειν ἀνθρώπων ἔργον σωφρονούντων. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνου μνήμη ἔν τε τοῖς ὑμετέροις στέρνοις ἐγκείσεται, τοῖς τε εἰς ὕστερον παραδοθήσεται δόξαν ἀΐδιον φέρουσα μεγάλων τε καὶ γενναίων ἔργων ὧν ἔδρασε, φίλτρων τε καὶ εὐνοίας καμάτων τε κοινωνίας τῆς πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ καιρός, τιμήσαντας ὡς χρὴ τὴν μνήμην τοῦ τετελευτηκότος, ἀφοσιωσαμένους τε τὰ πρὸς ἐκεῖνον, ἔχεσθαι τῶν ἐπειγόντων. ὁρᾶτε τὸν βάρβαρον ἐφεστῶτα σὺν παντὶ τῷ τῆς ἀνατολῆς πλήθει, καὶ δοκοῦντα πρόφασιν εὔλογον ἔχειν ἔχθρας· ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν προὐκαλεσάμεθα παρασπονδήσαντες, καὶ ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ πόλεμον ἠγείραμεν. ἤρτηται δὲ νῦν πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας τε καὶ πίστεως. οὐ γὰρ περὶ ὅρων γῆς οὐδὲ ῥείθρων ποταμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ τοῦ παντὸς δέ, πρὸς μέγαν βασιλέα, ὑπὲρ παίδων καὶ συγγενῶν,

2. ὁ om W 9. ὕς. γοῦν ἐκολ. om W 10. τε V ὁ om W
22. παραδ. καὶ δόξαν VW 28. ἔχθρας ἔχειν V 30. νῦν] ὡς V
31. ἡμετέρας V

ὃς ἐκεῖνος ἀδίκως ϗ παρὰ τὰς ὅρκους οἴεται ἀνῃρῆσθαι. τά τε ὧν ὅπλα λαμβάνωμεν, ϗ τῇ συνήθει Ῥωμαίοις εὐκοσμίᾳ ταττώμεθα. ἐν γὰρ ταῖς παρατάξεσι τὸ μὲν τῶν βαρβάρων ἄτακτον πλῆθος ϗ προσκαίρως ὡρισμένον αὐτὸ ἑαυτῷ ἴσως γένοιτ' ἂν ἐναντίον· τὸ δ' ὑμέτερον εὔτακτόν τε ὂν ϗ συγκεκροτημένον, μετά τε ἐμπειρίας μαχόμενον, ὑμῖν τε ἔσαι σωτήριον κἀκείνοις ὀλέθριον. μετ' ἀγαθῆς ὧν τῆς ἐλπίδος ἀγωνίζεσθε, ὡς Ῥωμαίοις πρέπει ϗ σύνηθες. οὕτω γὰρ τάς τε βαρβάρας ἀπώσεσθε ὑμεῖς, ϗ δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα Ῥωμαίοις τε ϗ πᾶσιν ἀνθρώποις δείξετε, τήν τε προτέραν νίκην πιστώσεσθε, ὡς μὴ δόλῳ ϗ ἀπάτῃ παρασπονδήσαντες ἠδικήσατε, ἀλλὰ δι' ὅπλων νικήσαντες ἐκρατήσατε."

Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτῦ, οἱ στρατιῶται τὴν ἀνάγκην τῦ πράγματος ὁρῶντες παρετάττοντο κἂν τοῖς ὅπλοις ἦσαν. ἅμα δὲ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐφάνη Ἀρτάβανος σὺν μεγίστῳ πλήθει στρατῦ. ἀσπασάμενοι δὲ τὸν ἥλιον, ὡς ἔθος αὐτοῖς, οἱ βάρβαροι, μεγίστῃ τε κλαγγῇ βοήσαντες, ἐπέδραμον τοῖς Ῥωμαίοις τοξεύοντές τε ϗ καθιππεύοντες. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εὐτάκτως τε ϗ ἀσφαλῶς συστήσαντες τὰς φάλαγγας, ἑκατέρωθέν τε τὰς ἱππεῖς ϗ τὰς Μαυρυσίας παρατάξαντες, τά τε κενὰ πληρώσαντες τῶν κέφως ϗ εὐσταλῶς ἐκτρέχειν δυναμένων, δεξάμενοι τὰς βαρβάρας ἐμάχοντο. ϗ οἱ μὲν βάρβαροι τῷ πλήθει τῶν τόξων τοῖς τε ἐπιμήκεσι δόρασι τῶν καταφράκτων ἀπό τε ἵππων ϗ καμήλων τιτρώσκοντες αὐτὰς μεγάλως ἄνωθεν ἔβλαπτον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῶν μὲν συσταδὸν μαχομένων ῥᾳδίως ἐκράτυν, ἐπεὶ δὲ αὐτὰς ἥ τε ἵππος πολλὴ ὖσα ϗ τὸ τῶν καμήλων πλῆθος ἐλυμαίνετο, προσποιέμενοι ἀναχωρεῖν τριβόλυς τε ϗ ἄλλα τινὰ τεχνάσματα σιδήρων, ὀξυτάτας ἐξοχὰς περικείμενα, ἐῤῥίπτυν. παραλανθάνοντα δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις ϗ ὖ καθορώμενα ὑπὸ τῶν ἱππέων ἢ τῶν καμηλιτῶν ὀλέθρια ἦν αὐτοῖς· πατῦντες γὰρ οἱ ἵπποι, αἵ τε κάμηλοι μάλιστα, ἔχυσαι ἁπαλὰ τὰ πέλματα, ὤκλαζον ϗ ἐχώλευον, τάς τε ἐπιβάτας ὓς ἔφερον ἀπεσείοντο. οἱ δὲ

2. λαμβάνομεν V 3. ταττόμεθα V τὸ om V 5. ἂν καὶ ἐναντίον V 8. πρέπει — 10. Ῥωμαίοις om V 11. πιστώσασθε V 22. μὲν om V 28. ἀνεχώρουν V καὶ πολλὰ ἄλλα τεχν. VV 29. ἐῤῥιπτον VV λανθάνοντα V

ἐπέκεινα βάρβαροι ἐς ὅσον μὲν ἐποχοῦνται ἵπποις ἢ καμήλοις, γενναίως μάχονται, ἢν δὲ ἀποβῶσιν αὐτῶν ἢ κατενεχθῶσι, ῥᾷστα ἁλίσκονται, μὴ φέροντες τὴν ἐκ συστάσεως μάχην. πρός τε τὸ φυγεῖν ἢ διῶξαι, εἰ δέοι, ὑπὸ τῆς περὶ τοῖς σκέλεσιν ἐσθῆτος χαύνως παρῃωρημένης ἐμποδίζονται.

Πρώτης μὲν οὖν καὶ δευτέρας ἡμέρας ἐξ ἑωθινοῦ εἰς ἑσπέραν ἐμαχέσαντο· καὶ νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε τὰς μάχας, ἑκάτεροί τε ἐπανῆλθον ἐς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα νικᾶν ἀξιοῦντες. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον μαχόμενοι. ἐπειρῶντο δὲ οἱ μὲν βάρβαροι, πολύ τι τῷ πλήθει τούτων ὑπερέχοντες, κυκλώσασθαι τοὺς Ῥωμαίους καὶ σαγηνεῦσαι· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οὐκέτι τὰς φάλαγγας ἐς βάθος συνίστασαν, εἰς μῆκος δ᾽ ἐκτείνοντες ἀεὶ τὸ κυκλέμενον ἐνεπόδιζον. πλῆθος δὲ τοσοῦτον ἀνδρῶν τε καὶ κτηνῶν ἐφονεύθη, ὡς πᾶν πληρωθῆναι τὸ πεδίον μεγίστους τε σωροὺς πτωμάτων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, καὶ μάλιστα τῶν καμήλων ἐπαλλήλων πιπτουσῶν. πρός τε οὖν τὸ διατρέχειν ἐνεποδίζοντο οἱ μαχόμενοι· οὐκέτι δὲ οὐδὲ καθεώρων ἀλλήλους, μεγάλου οἱονεὶ χώματος ἐν μέσῳ καὶ δυσβάτου ὑπὸ τῶν σωμάτων σεσωρευμένου, ὑφ᾽ οὗ κωλυόμενοι τοῖς ἄλλοις ἐπιέναι ἕκαστοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα.

Ὁ δὲ Μακρῖνος συνεὶς ὅτι οὐκ ἄλλως Ἀρτάβανος ἐκθύμως τε μάχεται καὶ προσμένει ἀλλ᾽ ἢ οἰόμενος Ἀντωνίνῳ μάχεσθαι, εἰωθότων ἀεὶ τῶν βαρβάρων ῥᾷστα ἀποκάμνειν ἐθελοκακεῖν τε, εἰ μή τι ἐν ταῖς πρώταις ὁρμαῖς κατορθώσουσι, τότε δὲ προσμενόντων ὡς ἂν τὴν μάχην ἀνανεώσαιντο μετὰ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσίν τε καὶ κατάφλεξιν, οὐκ οἰομένων τεθνηκέναι τὸν τῆς ἔχθρας αἴτιον, πέμπει πρεσβείαν ἐπιστέλλει τε τῷ Παρθυαίῳ, λέγων τὸν μὲν περὶ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὅρκους ἀδικήσαντα βασιλέα τεθνηκέναι δίκας τε ἀξίας ὧν ἔδρασε δεδωκέναι, Ῥωμαίους δέ, ὧν ἐστιν ἡ ἀρχή, ἑαυτῷ τὰ τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικέναι· μήτε δὲ ἀρέσκεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν, αἰχμαλώτους τε τοὺς περιόντας ἀποδοῦναι,

1. ἐς om V 4. τὸ διῶξαι ἢ φυγεῖν V 6. δευτ. πάσης ἡμ. VV 8. ἐπανήρχοντο V εἰς VV 10. ἐπειρῶντο — 11. Ῥωμαίους om V 12. μῆκος διακτείνοντες V 14. τοσούτων V 18. μεγάλου ὄντος τοῦ χ. VV 19. σεσωρευμένων VV 20. στρατεύματα V 28. παρὰ V

χρήματά τε ὅσα ἡρπάγη ἀποτῖσαι, φίλῳ τε ἀντὶ ἐχθροῦ χρῆσθαι, ϗ τὴν εἰρήνην ὅρκοις ϗ σπονδαῖς βεβαιῶσαι. ὁ δὲ Ἀρτάβανος ταῦτά τε ἀναγνοὺς ϗ διδαχθεὶς ὑπὸ τῶν πρέσβεων περὶ τῆς Ἀντωνίνου ἀναιρέσεως, αὐτάρκη τιμωρίαν τὸν παρασπονδήσαντα δεδωκέναι νομίζων, τοῦ τε στρατοῦ αὐτῷ τετρυχωμένου, ἀγαπῶν τε τοὺς αἰχμαλώτους ϗ τὰ χρήματα ἀναιμωτὶ ἀπολαβεῖν, σπεισάμενος εἰρήνην πρὸς τὸν Μακρῖνον εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρχεται. ὁ δὲ τόν τε στρατὸν ἀπαλλάξας τῆς ἐν Μεσοποταμίᾳ διατριβῆς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἠπείγετο.

E.

1 Ὅπως μὲν δὴ ὁ Ἀντωνῖνος ἦρξέ τε ϗ ἐτελεύτησε, δεδήλωται ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγράμματι [ἥ τε πρὸ τούτου ἐπιβουλὴ ϗ διαδοχή]. γενόμενος δὲ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Μακρῖνος ἐπιστέλλει τῷ τε δήμῳ Ῥωμαίων ϗ τῇ συγκλήτῳ, λέγων τοιάδε. „ἐν εἰδόσι μὲν ὑμῖν τοῦ τε βίου μου τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν τοῦ τε τρόπου τὸ πρὸς χρηστότητα ἐπιῤῥεπές, ϗ τὸ πρᾶον τῆς διοικηθείσης πρότερον πράξεως, οὐ πολύ τι ἐξουσίας ϗ δυνάμεως βασιλικῆς ἀποδεούσης, ὅπου γε ϗ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐπάρχουσι τῶν στρατοπέδων πεπίστευται, περιττὸν νομίζω μακρηγορεῖν. ἴστε γάρ με ϗ οἷς ἐκεῖνος ἔπραττεν οὐκ ἀρεσκόμενον, ϗ προκινδυνεύσαντα ὑμῶν ἐν οἷς πολλάκις ταῖς τυχούσαις διαβολαῖς πιστεύων ἀφειδῶς ὑμῖν προσεφέρετο. κἀμὲ μὲν κακῶς ἠγόρευε, ϗ δημοσίᾳ πολλάκις τὸ μέτριόν μου ϗ πρὸς τοὺς ἀρχομένους φιλάνθρωπον διαβάλλων ϗ διασκώπτων εἰς ῥᾳθυμίαν ϗ τρόπων χαυνότητα· κολακείαις δὲ χαίρων, ϗ τοὺς εἰς ὠμότητα παροξύνοντας τῷ τε θυμῷ τὸ ἐνδόσιμον αὐτοῦ διδόντας τήν τε ὀργὴν διαβολαῖς ἐγείροντας εὔνους ϗ πιστοὺς ἐδοκίμαζε φίλους. ἐμοὶ δὲ ἐξ ἀρχῆς τὸ πρᾶον ϗ μέτριον προσφιλές. τὸν γοῦν πρὸς Παρθυαίους πόλεμον, μέγιστόν τε ὄντα ϗ ἐφ᾽ ᾧ πᾶσα Ῥωμαίων ἐσάλευεν ἀρχή, κατελύσαμεν ϗ ἐν οἷς ἀνδρείως παραταξάμενοι οὐδέν τι ἡττήμεθα, ϗ ἐν οἷς σπείσαντες μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐλθόντα μέγαν βασιλέα πιστὸν φίλον ἀντ᾽ ἐχθροῦ δυσ-

5. νομίζων τουτέσι αὐτῷ V 8. ὁ δὲ om V 27. ὠμότητας V

μάχῃ ἐποιησάμην. ἐμοῦ δὲ κρατοῦντος ἐν ἀδείᾳ τε ϗ ἀναιμωτὶ πάντες βιώσονται, ἀριστοκρατία τε μᾶλλον ἢ βασιλεία νομισθήσεται. μηδέ τις ἀπαξιούτω ἢ τύχης παῖσμα νομιζέτω, ὅτι δὴ ὄντα με ἐκ τῆς ἱππάδος τάξεως ἐπὶ τοῦτο ἤγαγε. τί γὰρ ὄφελος εὐγενείας, εἰ μὴ χρηστὸς ϗ φιλάνθρωπος συνοικεῖ τρόπος; τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης δῶρα ϗ ἀναξίοις περιπίπτει· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἰδίαν ἑκάστῳ δόξαν περιτίθησιν. εὐγένεια δὲ ϗ πλοῦτος ϗ ὅσα τοιαῦτα μακαρίζεται μέν, οὐκ ἐπαινεῖται δέ, ὡς παρ' ἄλλου δοθέντα· ἐπιείκεια δὲ καὶ χρηστότης ἅμα τῷ θαυμάζεσθαι ϗ τῶν ἐπαίνων τὴν ἀναφορὰν εἰς αὐτόν τινα ἔχει τὸν κατορθοῦντα. τί γοῦν ὑμᾶς ὤνησεν ἡ Κομμόδου εὐγένεια ἢ Ἀντωνίνου ἡ πατρῴα διαδοχή; οἱ μὲν γὰρ ὥσπερ ὄφλημα κληρονομίας εἰληφότες ἀποχρῶνταί τε ϗ ἐνυβρίζουσιν ὡς ἄνωθεν ἰδίῳ κτήματι· οἱ δὲ παρ' ὑμῶν λαβόντες χάριτός τε ἀϊδίου εἰσὶ χρεῶσται ϗ πειρῶνται ἀμείψασθαι τοὺς εὐεργεσίαις προειληφότας. ϗ τῶν μὲν εὐπατριδῶν βασιλέων τὸ εὐγενὲς εἰς ὑπεροψίαν ἐκπίπτει καταφρονήσει τῶν ὑπηκόων ὡς πολὺ ἐλαττόνων· οἱ δὲ ἐκ μετρίων πράξεων ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντες περιέπουσιν αὐτὸ ὡς καμάτῳ κτηθέν, αἰδῶ τε ϗ τιμὴν ἀπονέμουσιν, ἣν εἰώθεσαν, τοῖς ποτὲ κρείττοσιν. ἐμοὶ δὲ σκοπὸς μηδέν τι πράττειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας γνώμης, κοινωνούς τε ϗ συμβούλους ἔχειν τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως. ὑμεῖς δὲ ἐν ἀδείᾳ ϗ ἐλευθερίᾳ βιώσεσθε, ὧν ἀφῃρέθητε μὲν ὑπὸ τῶν εὐπατριδῶν βασιλέων, ἀποδοῦναι δὲ ὑμῖν ἐπειράθησαν πρότερον μὲν Μάρκος ὕστερον δὲ Περτίναξ, ἐξ ἰδιωτικῶν σπαργάνων ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντες. γένους γὰρ ἔνδοξον ἀρχὴν αὐτὸν παρασχεῖν καὶ τῷ ὑστέρῳ γένει ἄμεινον ἢ κλέος προγονικὸν παραλαμβάνοντα τρόπου φαυλότητι καταισχῦναι."

2 Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς, εὐφημεῖ τε αὐτὸν ἡ σύγκλητος ϗ τὰς σεβασμίους τιμὰς πάσας ψηφίζεται. οὐχ οὕτω δὲ εὔφραινε πάντας ἡ Μακρίνου διαδοχή, ὡς ὑπερήδοντό τε ϗ πανδημεὶ ἑώρταζον ἐπὶ τῇ Ἀντωνίνου ἀπαλλαγῇ. ἕκαστός τε ᾤετο, μάλιστα τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ἢ πρά-

1. τε] μὲν V 12. ἢ ἡ ἀντ. V 15. πειρῶν ἀμείψασθαι V
19. εἰς W αὐτὸ om V 23. ἐν om V

ξει καθεστώτων, ξίφος ἀποσεσεῖσθαι τοῖς αὐχέσιν ἐπαιωρούμενον. συκοφάνται τε ἢ δοῦλοι, ὅσοι δεσπότας κατήγγελον, ἀνεσκολοπίσθησαν· ἥ τε Ῥωμαίων πόλις ϗ σχεδὸν πᾶσα ἡ ὑπὸ Ῥωμαίους οἰκουμένη καθαρθεῖσα πονηρῶν ἀνθρώπων, τῶν μὲν κολασθέντων τῶν δὲ ἐξωσθέντων, εἰ δέ τινες ϗ ἔλαθον, δι' εὐλάβειαν ἡσυχαζόντων, ἐν ἀδείᾳ πολλῇ ϗ εἰκόνι ἐλευθερίας ἐβίωσαν ἐκείνου τοῦ ἔτους, οὗ μόνου ὁ Μακρῖνος ἐβασίλευσε. τοσοῦτον δὲ ἥμαρτεν, ὅσον μὴ διέλυσεν εὐθέως τὰ στρατόπεδα ϗ ἑκάστους εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀπέπεμψεν, αὐτός τε εἰς τὴν Ῥώμην ποθοῦσαν ἠπείχθη, τοῦ δήμου ἑκάστοτε καλοῦντος μεγάλαις βοαῖς, ἐν δὲ τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβε γένειόν τε ἀσκῶν, βαδίζων τε πλέον τοῦ δέοντος ἠρεμαίως, βραδύτατά τε ϗ μόλις τοῖς προσιοῦσιν ἀποκρινόμενος ὡς μηδ' ἀκούεσθαι πολλάκις διὰ τὸ καθειμένον τῆς φωνῆς. ἐζήλου δὲ ταῦτα ὡς δὴ Μάρκου ἐπιτηδεύματα, τὸν δὲ λοιπὸν βίον οὐκ ἐμιμήσατο, ἐπεδίδου δὲ ἑκάστοτε ἐς τὸ ἁβροδίαιτον, ὀρχηστῶν τε θέαις ϗ πάσης μούσης κινήσεώς τε εὐρύθμου ὑποκριταῖς σχολάζων, τῆς τε τῶν πραγμάτων διοικήσεως ἀμελῶς ἔχων. προήει τε πόρπαις ϗ ζωστῆρσι χρυσῷ πολλῷ ϗ λίθοις τιμίοις πεποικιλμένοις κεκοσμημένος, τῆς τοιαύτης πολυτελείας παρὰ τοῖς Ῥωμαίων στρατιώταις οὐκ ἐπαινουμένης, βαρβάρου δὲ μᾶλλον καὶ θηλυπρεποῦς εἶναι δοκούσης. ἅπερ ὁρῶντες οἱ στρατιῶται οὐ πάνυ τι ἀπεδέχοντο, ἀπηρέσκοντό τε αὐτοῦ τῷ βίῳ ὡς ἀνειμένῳ μᾶλλον ἢ κατ' ἄνδρα στρατιωτικόν· παραβάλλοντες δὲ τὴν μνήμην τῇ Ἀντωνίνου διαίτῃ ἐπιστρεφεῖ τε ϗ στρατιωτικῇ γενομένῃ, κατεγίνωσκον τῆς Μακρίνου πολυτελείας. ἔτι τε ἠγανάκτουν αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σκηναῖς ϗ ἐν ἀλλοδαπῇ διαιτώμενοι, ἔσθ' ὅτε ϗ σπανίζοντες τῶν ἐπιτηδείων, εἴς τε τὰ ἑαυτῶν οὐκ ἐπανιόντες εἰρήνης εἶναι δοκούσης. ὁρῶντες δὲ τὸν Μακρῖνον [ἐν] χλιδῇ ϗ τρυφῇ διαιτώμενον, ἀφηνιάζοντες ἤδη πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν κακῶς ἠγόρευον· προφάσεώς τε ὀλίγης λαβέσθαι εὔχοντο εἰς τὸ ἀποσκευάσασθαι τὸ λυποῦν.

3 Ἐχρῆν δὲ ἄρα Μακρῖνον ἐνιαυτοῦ μόνου τῇ βασιλείᾳ ἐντρυφήσαντα ἅμα τῷ βίῳ ϗ τὴν ἀρχὴν καταλῦσαι, μικρὰν ϗ

1. ἀποπεσεῖσθαι V 7. μόνον V 13. μὴ V 16. εἰς VV
19. πεποικιλμένος, τῆς V 22. εἶναι om V 30. ἐν om V

εὐτελῆ προφάσιν τοῖς στρατιώταις εἰς ἃ ἐβούλοντο τῆς τύχης παρασχούσης. Μαῖσα ἦν τις ὄνομα, τὸ γένος Φοίνισσα, ἀπὸ Ἐμέσου καλουμένης οὕτω πόλεως ἐν Φοινίκῃ· ἀδελφὴ δὲ ἐγεγόνει Ἰουλίας μὲν τῆς Σεβήρου γυναικός, Ἀντωνίνου δὲ μητρός. παρὰ πάντα οὖν τὸν τῆς ἀδελφῆς βίον ἐν τῇ βασιλείῳ διέτριψεν αὐλῇ χρόνου πολυετοῦς, παρ' ὃν Σεβῆρός τε καὶ Ἀντωνῖνος ἐβασίλευσαν. τὴν δὴ Μαῖσαν ταύτην ὁ Μακρῖνος, μετὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς τελευτὴν Ἀντωνίνου δὲ ἀναίρεσιν, προσέταξεν εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθοῦσαν ἐν τοῖς οἰκείοις καταβιῶναι, πάντα ἔχουσαν τὰ ἑαυτῆς. πλείστων δὲ ἦν χρημάτων ἀνάπλεως ἅτε μακρῷ χρόνῳ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ ἐντεθραμμένη. ἐπανελθοῦσα δὲ ἡ πρεσβῦτις διέτριβεν ἐν τοῖς ἑαυτῆς. ἦσαν δὲ αὐτῇ θυγατέρες δύο· Σοαιμὶς μὲν ἡ πρεσβυτέρα ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ ἑτέρα Μαμμαία. παῖδες δὲ ἦσαν τῇ μὲν πρεσβυτέρᾳ Βασσιανὸς ὄνομα, τῇ δὲ νεωτέρᾳ Ἀλεξιανός. ὑπὸ δὲ ταῖς μητράσι καὶ τῇ μάμμῃ ἀνετρέφοντο, ὁ μὲν Βασσιανὸς περὶ ἔτη γεγονὼς τεσσαρεσκαίδεκα, ὁ δὲ Ἀλεξιανὸς δεκάτου ἔτους ἐπιβεβηκώς. ἱερῶντο δὲ αὐτοὶ θεῷ Ἡλίῳ· τοῦτον γὰρ οἱ ἐπιχώριοι σέβουσι, τῇ Φοινίκων φωνῇ Ἐλαιαγάβαλον καλοῦντες. νεὼς δὲ αὐτῷ μέγιστος κατεσκεύαστο αὐτοῦ, χρυσῷ πολλῷ καὶ ἀργύρῳ κεκοσμημένος λίθων τε πολυτελείᾳ. θρησκεύεται δὲ οὐ μόνον πρὸς τῶν ἐπιχωρίων, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ γειτνιῶντες σατράπαι τε καὶ βασιλεῖς βάρβαροι φιλοτίμως πέμπουσι τῷ θεῷ ἑκάστου τοῦ ἔτους πολυτελῆ ἀναθήματα. ἄγαλμα μὲν οὖν, ὥσπερ παρ' Ἕλλησιν ἢ Ῥωμαίοις, οὐδὲν ἕστηκε χειροποίητον, θεοῦ φέρον εἰκόνα· λίθος δέ τίς ἐστι μέγιστος, κάτωθεν περιφερής, λήγων εἰς ὀξύτητα· κωνοειδὲς αὐτῷ σχῆμα, μέλαινά τε ἡ χροιά. διιπετῆ τε αὐτὸν εἶναι σεμνολογοῦσιν, ἐξοχάς τέ τινας βραχείας καὶ τύπους δεικνύουσιν, εἰκόνα τε Ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι θέλουσιν, οὕτω βλέποντες. τούτῳ δὴ τῷ θεῷ ὁ Βασσιανὸς ἱερωμένος (ἅτε γὰρ πρεσβυτέρῳ ἐκείνῳ ἐγκεχείριστο ἡ θρησκεία) προῄει τε σχήματι βαρβάρῳ, χιτῶνας χρυσοϋφεῖς καὶ ἁλουργεῖς χειριδωτοὺς καὶ ποδήρεις ἀνεζωσμένος, τά

1. τῆς τύχης παρασχούσης ante τοῖς ponit V 2. Μαιαὰ VV 5. διέτριβεν V 8. τῆς om V 16. τῇ om V 20. αὐτοῦ om V 21. ἀργυρίῳ VV 24. τοῦ om VV 28. διηπετῆ V, διοπετῆ VV 32. θυσία V προσῄει V 33. ἀλουργίδας V

τε σκέλη πάντα σκέπων ἀπ' ὀνύχων ἐς μηροὺς ἐσθῆσιν ὁμοίως χρυσῷ ϗ πορφύρᾳ πεποικιλμέναις· τήν τε κεφαλὴν ἐκόσμει στέφανος λίθων πολυτελῶν χροιᾷ διηνθισμένος. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν ἀκμαῖος ϗ τὴν ὄψιν τῶν κατὰ αὐτὸν ὡραιότατος μειρακίων πάντων. εἰς τὸ αὐτὸ δὴ συνιόντων κάλλους σώματος, ἡλικίας ἀκμῆς, ἁβροῦ σχήματος, ἀπείκασεν ἄν τις τὸ μειράκιον Διονύσου καλαῖς εἰκόσιν.

Ἱερουργοῦντα δὴ τοῦτον, περί τε τοῖς βωμοῖς χορεύοντα νόμῳ βαρβάρων ὑπό τε αὐλοῖς ϗ σύριγξι παντοδαπῶν τε ὀργάνων ἤχῳ, περιεργότερον ἐπέβλεπον οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι ϗ μάλιστα οἱ στρατιῶται, εἰδότες γένους ὄντα βασιλικοῦ, ϗ τῆς ὥρας αὐτοῦ πάντων τὰς ὄψεις εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρεφούσης. ἐγειτνίαζε δὲ τῇ πόλει ἐκείνῃ τότε μέγιστον στρατόπεδον, ὃ τῆς Φοινίκης προήσπιζεν· ὕστερον δὲ μετηνέχθη, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν. φοιτῶντες οὖν οἱ στρατιῶται ἑκάστοτε εἰς τὴν πόλιν, εἴς τε τὸν νεὼν ἰόντες θρησκείας δὴ χάριν, τὸ μειράκιον ἡδέως ἔβλεπον. ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ϗ πρόσφυγες οἰκεῖοί τε τῆς Μαίσης, πρὸς οὓς ἐκείνη θαυμάζοντας τὸν παῖδα, εἴτε πλασαμένη εἴτε ϗ ἀληθεύουσα, ἐξεῖπεν ὅτι ἄρα Ἀντωνίνου υἱός ἐστι φύσει, τῇ δὲ ὑπολήψει ἄλλου δοκοίη· ἐπιφοιτῆσαι γὰρ αὐτὸν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς νέαις τε οὔσαις ϗ ὡραίαις, καθ' ὃν καιρὸν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν τῇ ἀδελφῇ διέτριβεν. ὅπερ ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, τοῖς συστρατιώταις κατ' ὀλίγον ἀπαγγέλλοντες διαβόητον ἐποίησαν τὴν φήμην, ὡς εἰς πᾶν χωρῆσαι τὸ στρατιωτικόν. τῇ δὲ Μαίσῃ ἐλέγετο σωροὺς εἶναι χρημάτων, ἐκείνην δὲ ἑτοίμως πάντα προέσθαι τοῖς στρατιώταις, εἰ τὴν βασιλείαν τῷ γένει ἀνανεώσαιτο. ὡς δὲ συνέθεντο νύκτωρ, εἰ κατέλθοιεν λαθόντες, ἀνοίξειν τὰς πύλας ϗ δέξεσθαι πᾶν τὸ γένος ἔνδον βασιλέα τε ϗ υἱὸν ἀποδείξειν Ἀντωνίνου, ἐπέδωκεν ἑαυτὴν ἡ πρεσβῦτις, ἑλομένη πάντα κίνδυνον ἀναῤῥῖψαι μᾶλλον ἢ ἰδιωτεύειν ϗ δοκεῖν ἀπεῤῥῖφθαι· νύκτωρ τε λάθρᾳ τῆς πόλεως ὑπεξῆλθε σὺν ταῖς θυγατράσι ϗ τοῖς ἐγγόνοις. καταγαγόντων τε αὐτοὺς

1. σκέπων πάντα VV 4. τῇ ἡλικίᾳ V 5. τὸ om V 10. ἔβλεπον V 19. καὶ om V 20. ἐστι τῇ φύσει VV 25. εἰς om V 26. δὲ] μὲν V προέσθαι πάντα V, malim πάντ' ἂν προέσθαι

τῶν προσφυγόντων στρατιωτῶν γενόμενοι πρὸς τῷ τείχει τοῦ στρατοπέδου ῥᾶστα ὑπεδέχθησαν· εὐθέως τε τὸν παῖδα πᾶν τὸ στρατόπεδον Ἀντωνῖνον προσηγόρευσαν, τῇ τε πορφυρᾷ χλαμύδι περιβαλόντες εἶχον ἔνδον. πάντα δὲ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ὅσα τε εἶχον ἐν κώμαις ἢ ἀγροῖς τοῖς πλησίον, εἰσκομίσαντες, τάς τε πύλας ἀποκλείσαντες, παρεσκεύαζον ἑαυτοὺς ὡς, εἰ δέοι, ὑπομενοῦντες πολιορκίαν.

4 Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη τῷ Μακρίνῳ ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντι, ἥ τε φήμη διέδραμεν ἀνὰ τὰ λοιπὰ στρατόπεδα ὅτι τε Ἀντωνίνου υἱὸς εὑρέθη καὶ ὅτι ἡ Ἰουλίας ἀδελφὴ χρήματα δίδωσι, πάντα τὰ λεγόμενα καὶ ἐνδεχόμενα καὶ ἀληθῆ πιστεύσαντες εἶναι τὰς ψυχὰς ἐξεπτόηντο. ἐνῆγε δ' αὐτοὺς καὶ ἀνέπειθεν εἰς πραγμάτων καινοτομίαν τό τε Μακρίνου μῖσος καὶ τὸ Ἀντωνίνου τῆς μνήμης πάθος, καὶ πρό γε ἁπάντων ἡ τῶν χρημάτων ἐλπίς, ὡς πολλοὺς καὶ αὐτομολοῦντας φοιτᾶν πρὸς τὸν νέον Ἀντωνῖνον. ὁ δὲ Μακρῖνος καταφρονῶν τοῦ πράγματος ὡς παιδαριώδους, χρώμενός τε τῇ συνήθει ῥᾳθυμίᾳ, αὐτὸς μὲν οἴκοι μένει, πέμπει δὲ ἕνα τῶν ἀρχόντων τοῦ στρατοπέδου, δύναμιν δοὺς ὅσην ᾤετο ῥᾷστα ἐκπορθήσειν τοὺς ἀφεστῶτας. ὡς δ' ἦλθεν Ἰουλιανός (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ ἐπάρχῳ) καὶ προσέβαλε τοῖς τείχεσιν, ἔνδοθεν οἱ στρατιῶται ἀνελθόντες ἐπί τε τοὺς πύργους καὶ τὰς ἐπάλξεις τόν τε παῖδα τῷ ἔξωθεν πολιορκοῦντι στρατῷ ἐδείκνυσαν, Ἀντωνίνου υἱὸν εὐφημοῦντες, βαλάντιά τε χρημάτων μεστὰ δέλεαρ προδοσίας αὐτοῖς ἐδείκνυσαν. οἱ δὲ πιστεύσαντες Ἀντωνίνου τε εἶναι τέκνον καὶ ὁμοιότατόν γε (βλέπειν γὰρ οὕτως ἤθελον) τοῦ μὲν Ἰουλιανοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνουσι καὶ πέμπουσι τῷ Μακρίνῳ, αὐτοὶ δὲ πάντες ἀνοιχθεισῶν αὐτοῖς τῶν πυλῶν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐδέχθησαν. οὕτως ἡ δύναμις αὐξηθεῖσα οὐ μόνον ἦν πρὸς τὸ ἀπομάχεσθαι πολιορκίᾳ ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συστάδην καὶ ἐξ ἀντιστάσεως ἀγωνίζεσθαι ἀξιόχρεως· ἔτι τε καὶ τῶν αὐτομόλων τὸ πλῆθος ἑκάστοτε, εἰ καὶ κατ' ὀλίγους προσιόν, τὴν δύναμιν ηὔξησεν.

3. πορφύραν χλαμύδα V 5. δὲ V ἢ] ἐν V 6. περιεσκεύαζον V 10. ἡ om V 14. τὸ om V 15. εἰς V 21. προσέβαλλε V 24. δὲ V μέγα VV.

Ὁ δὲ Μακρῖνος ὡς ταῦτα ἐπυνθάνετο, ἀθροίσας πάντα ὃν εἶχε στρατόν, ἐπῄει ὡς δὴ πολιορκήσων τοὺς ἐκείνῳ προσκεχωρηκότας. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, οὐκ ἀναμενόντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν πολιορκηθῆναι, θαῤῥησάντων δὲ μετὰ πάσης προθυμίας ἐξελθεῖν τε ϗ ὑπαντώμενοι τῷ Μακρίνῳ ἐκ παρατάξεως ἀγωνίζεσθαι, ἐξάγει τὴν αὐτοῦ δύναμιν. συμμίξαντα δὲ ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα Φοινίκης τε ϗ Συρίας ἐν μεθορίοις, οἱ μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίνου προθύμως ἠγωνίζοντο, δεδιότες, εἰ ἡττηθεῖεν, τὴν ἐφ᾽ οἷς ἔδρασαν τιμωρίαν ἀναδέξασθαι· οἱ δὲ σὺν τῷ Μακρίνῳ ῥαθυμότερον προσεφέροντο τῷ ἔργῳ, ἀποδιδράσκοντες ϗ μετιόντες πρὸς τὸν Ἀντωνῖνον. ὅπερ ὁρῶν ὁ Μακρῖνος, φοβηθεὶς τε μὴ παντάπασι γυμνωθεὶς τῆς δυνάμεως αἰχμάλωτός τε ληφθεὶς αἰσχίστως ὑβρισθείη, ἔτι τῆς μάχης συνεστώσης, ἑσπέρας ἤδη προσιούσης, ἀποῤῥίψας τὸ χλαμύδιον ϗ εἴ τι σχῆμα βασιλικὸν περιέκειτο, λαθὼν ἀποδιδράσκει σὺν ὀλίγοις ἑκατοντάρχαις, οὓς πιστοτάτους ᾤετο, τὸ γένειον ἀποκειράμενος, ὡς μὴ γνωρίζοιτο, ἐσθῆτά τε ὁδοιπορικὴν λαβὼν ϗ τὴν κεφαλὴν ἀεὶ σκέπων. νύκτωρ τε ϗ μεθ᾽ ἡμέραν ὡδοιπόρει, φθάνων τὴν φήμην τῆς ἑαυτοῦ τύχης, τῶν τε ἑκατοντάρχων μεγάλῃ σπουδῇ τὰ ὀχήματα ἐπειγόντων, ὡς ἂν ὑπὸ Μακρίνου ἔτι βασιλεύοντος ἐπί τινα σπουδαῖα πεμφθέντων.

Ὁ μὲν οὖν ἔφυγεν, ὡς εἴρηται· ὁ δὲ στρατὸς ἑκατέρωθεν ἐμάχοντο, ὑπὲρ τοῦ Μακρίνου οἱ σωματοφύλακες ϗ δορυφόροι, οὓς δὴ πραιτωριανοὺς καλοῦσιν, οἳ γενναίως ἀνθεστήκεσαν παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἅτε ὄντες μέγιστοί τε ϗ ἐπίλεκτοι· τὸ δὲ ἐπίλοιπον πᾶν πλῆθος ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίνου ἠγωνίζοντο. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τὸν Μακρῖνον οὐκ ἔβλεπον οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ μαχόμενοι οὐδὲ τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, διηπόρουν δὴ ποῦ ποτὲ ἄρα εἴη, πότερον ἐν τῷ πλήθει τῶν κειμένων ἢ ἀποδρὰς ᾤχετο, ἠγνόουν τε πῶς χρήσονται τῷ πράγματι. οὔτε γὰρ μάχεσθαι ἤθελον ὑπὲρ τοῦ μὴ παρόντος, παραδοῦναί τε αὑτοὺς ἐκδότους ϗ ὥσπερ αἰχμαλώτους ᾐδοῦντο. ὡς δὲ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐπύθετο Ἀντωνῖνος τὴν τοῦ Μακρίνου φυγήν, πέμ-

2. ἐκεῖ V 15. καὶ om V 27. πᾶν om V 29. δὲ VV
32. δὲ V VV 33. καὶ om V

ψας κήρυκας διδάσκει αὐτοὺς ὅτι μάτην ὑπὲρ ἀνάνδρου καὶ φυγάδος μάχονται, ἄδειάν τε καὶ ἀμνηστίαν ἐνόρκως ὑπισχνεῖται, καλεῖ τε καὶ αὐτὸν δορυφορήσοντας. οἱ μὲν οὖν πεισθέντες προσεχώρησαν· ὁ δὲ Ἀντωνῖνος πέμπει τοὺς διώξοντας τὸν Μακρῖνον πολὺ προκεχωρηκότα. ἐν Καλχηδόνι γοῦν τῆς Βιθυνίας κατελήφθη, νοσῶν χαλεπώτατα ὑπό τε τῆς συνεχοῦς ὁδοιπορίας συντετριμμένος. ἔνθα αὐτὸν εὑρόντες ἔν τινι κρυπτόμενον προαστείῳ οἱ διώκοντες τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμον. ἐλέγετο δὲ σπεύδειν εἰς τὴν Ῥώμην, θαῤῥῶν τῇ τοῦ δήμου περὶ αὐτὸν σπουδῇ. περαιούμενον δ' αὐτὸν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ στενοῦ τῆς Προποντίδος πορθμοῦ, ἤδη τε τῷ Βυζαντίῳ προσπελάζοντα, φασὶν ἀντιπνοίᾳ χρήσασθαι, ἐπανάγοντος αὐτὸν τοῦ πνεύματος ἐς τὴν τιμωρίαν. παρὰ τοσοῦτον μὲν δὴ Μακρῖνος οὐκ ἐξέφυγε τοὺς διώξαντας, τέλει τε ἐχρήσατο αἰσχρῷ ὕστερον θελήσας εἰς τὴν Ῥώμην ἀνελθεῖν, δέον ἐν ἀρχῇ τοῦτο ποιῆσαι· ὁμοῦ δὲ ἔπταισε καὶ γνώμῃ καὶ τύχῃ. τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ Μακρῖνος ἐχρήσατο, συναναιρεθέντος αὐτῷ καὶ τοῦ παιδός, ὃν ἦν ποιήσας Καίσαρα, Διαδουμενιανὸν καλούμενον.

5 Ἐπεὶ δὲ ὅ τε στρατὸς πᾶς μετελθὼν πρὸς τὸν Ἀντωνῖνον προσεῖπε βασιλέα, τά τε τῆς ἀρχῆς ὑπεδέξατο, διοικηθέντων αὐτῷ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῶν ἐπειγόντων ὑπό τε τῆς μάμμης καὶ τῶν συνόντων φίλων (αὐτὸς γὰρ ἦν νέος τε τὴν ἡλικίαν, πραγμάτων τε καὶ παιδείας ἄπειρος) οὐ πολλοῦ χρόνου διατρίψας εἶχε περὶ ἔξοδον, σπευδούσης μάλιστα τῆς Μαίσης εἰς τὰ συνήθη ἑαυτῇ βασίλεια Ῥώμης. ὡς δὲ τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ τὰ πραχθέντα ἐδηλώθη, δυσφόρως μὲν πάντες ἤκουσαν, ὑπήκουον δὲ ἀνάγκῃ τοῦ στρατοῦ ταῦτα ᾑρημένου. κατεγίγνωσκόν τε τοῦ Μακρίνου ῥᾳθυμίαν τε καὶ τρόπων χαυνότητα, αἴτιόν τε οὐκ ἄλλον ἀλλ' ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ γεγενῆσθαι ἔλεγον.

Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἀπάρας τῆς Συρίας ἐλθών τε εἰς τὴν Νικομήδειαν ἐχείμαζε, τῆς ὥρας τοῦ ἔτους οὕτως ἀπαιτούσης. εὐθέως τε ἐξεβακχεύετο, τήν τε ἱερωσύνην τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ,

3. αὐτοὺς W 13. εἰς W 17. τοιούτῳ ὁ Μακρ. W
18. διαδομενιανὸν V 26. ἑαυτῆς V 32. τε] δὲ V

ἢ ἐντέθραπτο, περιεργότερον ἐξωρχεῖτο, σχήμασί τε ἐσθῆτος πολυτελεστάτης χρώμενος, διά τε πορφύρας χρυσοῦ ὑφάσμασι, περιδεραίοις τε ϗ ψελλίοις κοσμούμενος, εἰς εἶδος δὲ τιάρας στεφάνην ἐπικείμενος χρυσῷ ϗ λίθοις ποικίλην τιμίοις. ἦν τε αὐτῷ τὸ σχῆμα μεταξὺ Φοινίσσης ἱερᾶς στολῆς ϗ χλιδῆς Μηδικῆς. Ῥωμαϊκὴν δὲ ἢ Ἑλληνικὴν πᾶσαν ἐσθῆτα ἐμυσάττετο, ἐρίου φάσκων εἰργάσθαι, πράγματος εὐτελοῦς· τοῖς δὲ Σηρῶν ὑφάσμασι μόνοις ἠρέσκετο. προήει τε ὑπὸ αὐλοῖς ϗ τυμπάνοις, τῷ θεῷ δῆθεν ὀργιάζων.

Ἡ δὲ Μαῖσα ταῦτα ὁρῶσα πάνυ ἤσχαλλε, πείθειν τε λιπαροῦσα ἐπειρᾶτο μεταμφιέσασθαι τὴν Ῥωμαίων στολὴν μέλλοντά τε εἰς τὴν πόλιν ἀφίξεσθαι ϗ εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελεύσεσθαι, μὴ ἀλλοδαπὸν ἢ παντάπασι βάρβαρον τὸ σχῆμα ὀφθὲν εὐθὺς λυπήσῃ τοὺς ἰδόντας, ἀήθεις τε ὄντας καὶ οἰομένους τὰ τοιαῦτα καλλωπίσματα οὐκ ἀνδράσιν ἀλλὰ θηλείαις πρέπειν. ὁ δὲ καταφρονήσας τῶν ὑπὸ τῆς πρεσβύτιδος λεχθέντων, μηδ᾽ ἄλλῳ τινὶ πεισθεὶς (οὐδὲ γὰρ προσίετο εἰ μὴ τοὺς ὁμοιοτρόπους τε ϗ κόλακας αὐτοῦ τῶν ἁμαρτημάτων), βουλόμενος ἐν ἔθει γενέσθαι τῆς τοῦ σχήματος ὄψεως τήν τε σύγκλητον ϗ τὸν δῆμον Ῥωμαίων, ἀπόντος τε αὐτοῦ πεῖραν δοθῆναι πῶς φέρουσι τὴν ὄψιν τοῦ σχήματος, εἰκόνα μεγίστην γράψας παντὸς ἑαυτοῦ, οἷος προϊών τε ϗ ἱερουργῶν ἐφαίνετο, παραστήσας τε ἐν τῇ γραφῇ τὸν τύπον τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ, ᾧ δὴ καλλιερῶν ἐγέγραπτο, πέμψας τε εἰς τὴν Ῥώμην, ἐκέλευσεν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς συγκλήτου τόπῳ ὑψηλοτάτῳ τε τὴν εἰκόνα ἀνατεθῆναι ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος τῆς Νίκης, ὡς συνιόντες εἰς τὸ βουλευτήριον λιβανωτόν τε θυμιῶσιν ἕκαστος ϗ οἴνου σπένδωσι. προσέταξέ τε πάντας τοὺς Ῥωμαίων ἄρχοντας, ϗ εἴ τινες δημοσίας θυσίας ἐπιτελοῦσι, πρὸ τῶν ἄλλων θεῶν οὓς δὴ καλοῦσιν ἱερουργοῦντες, ὀνομάζειν τὸν νέον θεὸν Ἐλαιαγάβαλον. ὡς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο τῷ προειρημένῳ σχήματι, οὐδὲν παράδοξον εἶδον οἱ Ῥωμαῖοι, τῇ γραφῇ ἐνειθισμένοι. δοὺς δὲ τὰς συνήθεις τῷ

3. περιδερραίοις V ψελίοις V δὲ om V 4. στεφάνους V ποικίλοις. ἦν V 18. καὶ om V 31. ἐλεγάβαλον V
33. ἐνειθισμένη V

δήμῳ νομὰς ἐπὶ τῇ τῆς βασιλείας διαδοχῇ, φιλοτίμȣς τε ϗ πολυτελεῖς ἐπιτελέσας παντοδαπὰς θέας, νεών τε μέγιστον ϗ κάλλιστον κατασκευάσας τῷ θεῷ, βωμȣ́ς τε πλείστȣς περὶ τὸν νεὼν ἱδρύσας, ἑκάστοτε προϊὼν ἕωθεν ἑκατόμβας τε ταύρων ϗ προβάτων πολὺ πλῆθος κατέσφαττε τοῖς τε βωμοῖς ἐπετίθει, παντοδαποῖς ἀρώμασι σωρεύων, οἴνȣ τε τȣ̃ παλαιοτάτȣ ϗ καλλίστȣ πολλȣ̀ς ἀμφορέας τῶν βωμῶν προχέων, ὡς ῥεῖθρα φέρεσθαι οἴνȣ τε ϗ αἵματος μεμιγμένȣ. περί τε τȣ̀ς βωμȣ̀ς ἐχόρευεν ὑπὸ παντοδαποῖς ἤχοις ὀργάνων· γύναιά τε ἐπιχώρια ἐχόρευε σὺν αὐτῷ, περιθέοντα τοῖς βωμοῖς, κύμβαλα ἢ τύμπανα μετὰ χεῖρας φέροντα· περιειστήκει δὲ πᾶσα ἡ σύγκλητος ϗ τὸ ἱππικὸν τάγμα ἐν θεάτρȣ σχήματι. τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἱερουργηθέντων τά τε ἀρώματα ἐν χρυσοῖς σκεύεσιν ὑπὲρ κεφαλῆς ȣ̓κ οἰκέται δή τινες ἢ εὐτελεῖς ἄνθρωποι ἔφερον, ἀλλ' οἵ τ' ἔπαρχοι τῶν στρατοπέδων ϗ οἱ ἐν ταῖς μεγίσταις πράξεσιν, ἀνεζωσμένοι μὲν χιτῶνας ποδήρεις ϗ χειριδωτȣ̀ς νόμῳ Φοινίκων, ἐν μέσῳ φέροντες μίαν πορφύραν· ὑποδήμασι δὲ λίνȣ πεποιημένοις ἐχρῶντο, ὥσπερ οἱ κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία προφητεύοντες. ἐδόκει δὲ τιμὴν μεγίστην νέμειν, οἷς ἐκοινώνει τῆς ἱερȣργίας.

6 Πλὴν καίτοι χορεύειν ἀεὶ ϗ ἱερȣργεῖν δοκῶν, πλείστȣς ἀπέκτεινε τῶν ἐνδόξων τε ϗ πλȣσίων, διαβληθέντας αὐτῷ ὡς ἀπαρεσκομένȣς ϗ σκώπτοντας αὐτȣ̃ τὸν βίον. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα τὴν εὐγενεστάτην Ῥωμαίων, ἣν Σεβαστὴν ἀναγορεύσας μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπεπέμψατο, ἰδιωτεύειν κελεύσας ϗ τῶν τιμῶν παρελόμενος. μετ' ἐκείνην δὲ προσποιησάμενος ἐρᾶν, ἵνα δὴ ϗ τὰ τῶν ἀνδρῶν πράττειν δοκοίη, παρθένου τῆς Ῥωμαίων Ἑστίας ἱερωμένης ἁγνεύειν τε πρὸς τῶν ἱερῶν νόμων κελευομένης ϗ μέχρι τέλȣς τȣ̃ βίȣ παρθενεύεσθαι, ἀποσπάσας αὐτὴν τῆς Ἑστίας ϗ τȣ̃ ἱερȣ̃ παρθενῶνος γυναῖκα ἔθετο, ἐπιστείλας τῇ συγκλήτῳ ϗ παραμυθησάμενος ἀσέβημά τε ϗ ἁμάρτημα τηλικȣ̃τον, φήσας ἀνθρώπινόν τι πεπονθέναι πάθος· ἔρωτι γὰρ τῆς κόρης ἑαλωκέναι, ἁρμόζοντά τε ϗ σεβάσμιον εἶναι γάμον ἱερέως τε ϗ ἱερείας. πλὴν καὶ

16. ἀνεζ. οἱ μὲν VW 18. τε VW 29. τοῦ om V

ταύτην αὖ μετ' ὀ πολὺ ἀπεπέμψατο. τρίτην δὲ πάλιν ἠγάγετο, ἀναφέρουσαν τὸ γένος εἰς Κόμμοδον.

Ἔπαιζε δὲ γάμους οὐ μόνον ἀνθρωπείους, ἀλλὰ ϗ τῷ θεῷ, ᾧ ἱεράτευε, γυναῖκα ἐζήτει· ϗ τῆς τε Παλλάδος τὸ ἄγαλμα, ὃ κρυπτὸν ϗ ἀόρατον σέβουσι Ῥωμαῖοι, εἰς τὸν ἑαυτοῦ θάλαμον μετήγαγε· ϗ μὴ κινηθὲν ἐξ ὅπερ ἦλθεν ἀπὸ Ἰλίου, εἰ μὴ ὅτε πυρὶ κατεφλέχθη ὁ νεώς, ἐκίνησεν οὗτος, ϗ πρὸς γάμον δὴ εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν τῷ θεῷ ἀνήγαγε. φήσας δὲ ἀπαρέσκεσθαι αὐτῷ ὡς πάντα ἐν ὅπλοις ϗ πολεμικῇ θεῷ, τῆς Οὐρανίας τὸ ἄγαλμα μετεπέμψατο, σεβόντων αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδονίων τε ϗ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀνθρώπων. φασὶ δὲ αὐτὸ Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν κατατεμοῦσα. Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι, Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι, σελήνην εἶναι θέλοντες. ἁρμόζειν τοίνυν λέγων ὁ Ἀντωνῖνος γάμον ἡλίου ϗ σελήνης τό τε ἄγαλμα μετεπέμψατο ϗ πάντα τὸν ἐκεῖθεν χρυσόν, χρήματά τε πάμπλειστα τὴν θεὸν εἰς προῖκα δὴ ἐπιδοῦναι ἐκέλευσε. κομισθέν τε τὸ ἄγαλμα συνῴκισε δὴ τῷ θεῷ, κελεύσας πάντας τοὺς κατὰ Ῥώμην ϗ Ἰταλίαν ἀνθρώπους ἑορτάζειν παντοδαπαῖς τε εὐφροσύναις ϗ εὐωχίαις χρῆσθαι δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ ὡς δὴ γαμούντων θεῶν.

Κατεσκεύασε δὲ ϗ ἐν τῷ προαστείῳ νεὼν μέγιστόν τε ϗ πολυτελέστατον, εἰς ὃν ἑκάστου ἔτους κατῆγε τὸν θεὸν ἀκμάζοντος θέρους. πανηγύρεις τε παντοδαπὰς συνεκρότει, ἱπποδρόμους τε κατασκευάσας ϗ θέατρα, διά τε ἡνιοχείας ϗ πάντων θεαμάτων τε ϗ ἀκροαμάτων πλείστων εὐωχέμενον τὸν δῆμον ϗ παννυχίζοντα εὐφραίνειν ᾤετο. τόν τε θεὸν αὐτὸν ἐπιστήσας ἅρματι χρυσῷ τε ϗ λίθοις τιμιωτάτοις πεποικιλμένῳ κατῆγεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ προάστειον. τὸ δὲ ἅρμα ἦγεν ἑξάπωλον, ἵππων λευκῶν μεγίστων τε ϗ ἀσπίλων, χρυσῷ πολλῷ ϗ φαλάροις ποικίλοις κεκοσμημένων, τάς τε ἡνίας κατεῖχεν· οὐδέπω δὲ τοῦ ἅρματος ἄνθρωπος ἐπέβαινεν

6. κινηθῆναι V 9. malim αὐτὸν 13. κατατεμοῦσαν VW 18. δὴ om V 23. κατασκευάσαι V 25. τε καὶ αὐτοῦ παντοδαπὰ συνεκρότει θέατρα κατασκευάσας καὶ θέατρα διά V 27. τε om W ἀκουσμάτων W

αὐτῷ δὲ περιέκειντο ὡς ἡνιοχῦντι δὴ τῷ θεῷ. ὁ δ' Ἀντωνῖνος ἔθει πρὸ τῦ ἅρματος ἀναποδίζων εἰς τὀπίσω, εἴς τε τὸν θεὸν ἀποβλέπων ϗ τὰς χαλινὰς ἀντέχων τῶν ἵππων· πᾶσάν τε τὴν ὁδὸν ἤνυε τρέχων ἔμπαλιν ἑαυτῦ ἀφορῶν τε εἰς τὸ πρόσθεν τῦ θεῦ. πρός τε τὸ μὴ πταῖσαι αὐτὸν ἢ διολισθαίνειν, ὀχ ὁρῶντα ὅπῃ βαίνει, γῆ τε ἡ χρυσίζουσα παμπλείστη ὑπέστρωτο, οἵ τε προασπίζοντες ἑκατέρωθεν ἀντεῖχον, τῆς ἀσφαλείας τῦ τοιύτυ δρόμυ προνοῦμενοι. ὁ δὲ δῆμος ἑκατέρωθεν παρέθει μετὰ παντοδαπῆς δᾳδυχίας, στεφάνυς ϗ ἄνθη ἐπιῤῥιπτῦντες, ἀγάλματά τε πάντων θεῶν, ϗ εἴ τι πολυτελὲς ἀνάθημα τίμιον, ὅσα τε τῆς βασιλείας σύμβολα ἢ πολυτελῆ κειμήλια, οἵ τε ἱππεῖς ϗ στρατὸς πᾶς προεπόμπευον τῦ θεῦ. μετὰ δὲ τὸ καταγαγεῖν αὐτὸν ϗ ἱδρύσαι ἐν τῷ ναῷ τάς τε προειρημένας θυσίας ϗ πανηγύρεις ἐπετέλει, πύργυς τε μεγίστυς ϗ ὑψηλοτάτυς κατασκευάσας, ἀνιών τε ἐπ' αὐτοῖς, ἐῤῥίπτει τοῖς ὄχλοις (ἁρπάζειν πᾶσιν ἐπιτρέπων) ἐκπώματά τε χρυσᾶ ϗ ἀργυρᾶ ἐσθῆτάς τε ϗ ὀθόνας παντοδαπάς, ζῶά τε πάντα, ὅσα ἥμερα ὕσα ἀτίθασσα, πλὴν χοίρων· τύτων γὰρ ἀπείχετο Φοινίκων νόμῳ. ἐν δὴ ταῖς ἁρπαγαῖς πολλοὶ διεφθείροντο, ὑπό τε ἀλλήλων πατούμενοι ϗ τοῖς δόρασι τῶν στρατιωτῶν περιπίπτοντες, ὡς τὴν ἐκείνυ ἑορτὴν πολλοῖς φέρειν συμφοράν. αὐτὸς δὲ ἐβλέπετο πολλάκις ἡνιοχῶν ἢ ὀρχούμενος· ὐδὲ γὰρ λανθάνειν ἤθελεν ἁμαρτάνων. προῄει τε ὑπογραφόμενος τὺς ὀφθαλμὺς ϗ τὰς παρειὰς ἐρυθραίνων, φύσει τε πρόσωπον ὡραῖον ὑβρίζων βαφαῖς ἀσχήμοσιν.

7 Ὁρῶσα δὲ ταῦτα ἡ Μαῖσα, ὑποπτεύουσά τε τὺς στρατιώτας ἀπαρέσκεσθαι τῷ τοιύτῳ τῦ βασιλέως βίῳ, ϗ δεδοικυῖα μή τι ἐκείνυ παθόντος πάλιν ἰδιωτεύῃ, πείθει αὐτόν, κῦφον ἄλλως ϗ ἄφρονα νεανίαν, θέσθαι υἱὸν Καίσαρά τε ἀποδεῖξαι τὸν ἑαυτῦ μὲν ἀνεψιὸν ἐκείνης δὲ ἔγγονον ἐκ τῆς ἑτέρας θυγατρὸς Μαμμαίας, εἰπῦσα αὐτῷ κεχαρισμένα, ὡς ἄρα χρὴ ἐκεῖνον μὲν τῇ ἱερωσύνῃ ϗ θρησκείᾳ σχολάζειν τῦ θεῦ, βακ-

3. τῶν — 4. τρέχων om V 5. πρόσω ἤνυε τρέχων. ἔμπαλιν ἑαυτοῦ ἀφορῶν τε εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ θεοῦ πρὸς V πέσαι V διολισθαίνει V 6. τε ἡσυχάζουσα V 9. παντοδαπὰς V 16. αὐτοῦ V 18. ὅσα ἀτίθασσα om V 21. στρατῶν VV 30. ἔκγονον VV

χείαις ϗ ὀργίοις τοῖς τε θείοις ἔργοις ἀνακείμενον, εἶναι δὲ ἕτερον τὸν τὰ ἀνθρώπεια διοικȣ̃ντα, ἐκείνῳ δὲ παρέξοντα τῆς βασιλείας τὸ ἀνενόχλητόν τε ϗ ἀμέριμνον· μὴ δεῖν τοίνυν ξένον ζητεῖν μηδ' ἀλλότριον, ἀλλὰ τῷ ἀνεψιῷ ταῦτα ἐγχειρίσαι. μετονομάζεται δὴ ὁ Ἀλεξιανός, ϗ Ἀλέξανδρος καλεῖται, παραχθέντος αὐτῷ τȣ̃ πάππȣ ὀνόματος εἰς τὸ τȣ̃ Μακεδόνος ὡς πάνυ τε ἐνδόξȣ ϗ τιμηθέντος ὑπὸ τȣ̃ δοκȣ̃ντος πατρὸς ἀμφοτέρων εἶναι. τὴν γὰρ Ἀντωνίνȣ τȣ̃ Σεβήρȣ παιδὸς μοιχείαν ἀμφότεραι αἱ Μαίσης θυγατέρες αὐτή τε ἡ πρεσβῦτις ἐσεμνύνετο πρὸς τὸ τȣ̀ς στρατιώτας στέργειν τȣ̀ς παῖδας, υἱȣ̀ς ἐκείνȣ δοκȣ̃ντας εἶναι.

Ἀποδείκνυται δὴ Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος, ὕπατός τε σὺν αὐτῷ Ἀντωνίνῳ. κατελθὼν τε εἰς τὴν σύγκλητον ταῦτα ἐκύρωσε, γελοιότατα ψηφισαμένων πάντων ἃ ἐκελεύοντο, πατέρα μὲν ἐκεῖνον δοκεῖν ἔτη γεγονότα περί πȣ ἑκκαίδεκα, τὸν Ἀλέξανδρον δὲ υἱὸν τȣ̃ δωδεκάτȣ ἐπιβαίνοντα. ὡς δὲ Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεδείχθη, ὁ Ἀντωνῖνος αὐτὸν ἐβȣ́λετο τὰ ἑαυτȣ̃ παιδεύειν ἐπιτηδεύματα, ὀρχεῖσθαί τε ϗ χορεύειν τῆς τε ἱερωσύνης κοινωνεῖν ϗ σχήμασι ϗ ἔργοις ὁμοίοις. ἡ δὲ μήτηρ αὐτὸν ἡ Μαμμαία ἀπῆγε μὲν τῶν αἰσχρῶν ϗ ἀπρεπῶν βασιλεῦσιν ἔργων, διδασκάλȣς δὲ πάσης παιδείας λάθρα μετεπέμπετο, τοῖς τε σώφροσιν αὐτὸν ἤσκει μαθήμασι, παλαίστραις τε ϗ ἀνδρῶν γυμνασίοις εἴθιζε, παιδείαν τε τὴν Ἑλλήνων ϗ Ῥωμαίων ἐπαίδευεν. ἐφ' οἷς Ἀντωνῖνος πάνυ ἤσχαλλε, καὶ μετεγίγνωσκε θέμενος αὐτὸν υἱὸν ϗ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς. τȣ́ς τε ȣ̓̃ν διδασκάλȣς αὐτȣ̃ πάντας ἀπεσόβει τῆς βασιλείȣ αὐλῆς, τινάς τε αὐτῶν τȣ̀ς ἐνδοξοτάτȣς ȣ̃ς μὲν ἀπέκτεινεν ȣ̃ς δὲ ἐφυγάδευσεν, αἰτίας γελοιοτάτας ἐπιφέρων, ὡς διαφθείροιεν αὐτῷ τὸν δοκȣ̃ντα υἱόν, ȣ̓κ ἐπιτρέποντες χορεύειν ἢ βακχεύεσθαι, σωφρονίζοντες δὲ ϗ τὰ ἀνδρῶν διδάσκοντες. ἐς τοσȣ̃τον δὲ ἐξώκειλε παρανοίας, ὡς πάντα τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ϗ τῶν δημοσίων θεάτρων μεταγαγεῖν ἐπὶ τὰς μεγίστας τῶν βασιλικῶν πράξεων, ϗ τοῖς μὲν στρατοπέδοις ἔπαρχον ἐπιστῆ-

1. τε] τότε V 5. δὲ V 6. an παππῴου? 8. γὰρ om VV 13. αὐτῷ] τῷ VV 14. ἐκελεύετο V 15. περί που om V ἑκκαιδέκατον V 17. ὁ om V ἐβούλετο αὐτὸν VV 21. τε V VV 23. καὶ τοῖς ἀνδρῶν VV 31. παροψίας V

σαι ὀρχηστήν τινα γεγονότα ϗ δημοσίᾳ ἐν τῷ Ῥωμαίων θεάτρῳ ὀρχησάμενον, ὅτε ἦν νέος. πάλιν δὲ ἕτερον ὁμοίως τῆς σκηνῆς βάστάσας, παιδείας τῶν νέων ϗ εὐκοσμίας τῆς τε ὑποστάσεως τῆς εἰς τὴν σύγκλητον βȣλὴν ἢ τὸ ἱππικὸν τάγμα κατατασσομένων προέστησεν· ἡνιόχοις τε ϗ κωμῳδοῖς ϗ μίμων ὑποκριταῖς τὰς μεγίστας τῶν βασιλείων πίστεων ἐνεχείρισε· τοῖς δὲ δȣ́λοις αὐτȣ̃ ἢ ἀπελευθέροις, ὡς ἔτυχεν ἑκάςοις ἐπ' αἰσχρῷ τινὶ εὐδοκιμήσασι, τὰς ὑπατικὰς τῶν ἐθνῶν ἐνεχείρισε.

8 Πάντων δὲ ȣ̃τω τῶν πάλαι δοκȣ́ντων σεμνῶν εἰς ὕβριν ϗ παροινίαν ἐκβεβακχευμένων, οἵ τε ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι ϗ μάλιστα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο ϗ ἐδυσφόρȣν· ἐμυσάττοντο δὲ αὐτόν, ὁρῶντες τὸ μὲν πρόσωπον καλλωπιζόμενον περιεργότερον ἢ κατὰ γυναῖκα σώφρονα, περιδεραίοις δὲ χρυσίνοις ἐσθῆσί τε ἁπαλαῖς ἀνάνδρως κοσμȣ́μενον, ὀρχȣ́μενόν τε, ȣ̃τως ὡς ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαι. ἐπιῤῥεπεστέρας τοίνυν τὰς γνώμας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον, ϗ ἐλπίδας κρείττȣς ἐν παιδὶ κοσμίως ϗ σωφρόνως ἀνατρεφομένῳ. ἐφρȣ́ρȣν τε αὐτὸν παντοίως, ὁρῶντες ἐπιβȣλευόμενον ὑπὸ τȣ̃ Ἀντωνίνȣ. ἥ τε μήτηρ Μαμμαία ȣ̃τε ποτὸν ȣ̃τε ἐδώδιμόν τι εἴα τὸν παῖδα προσφέρεσθαι τῶν ὑπ' ἐκείνȣ πεμπομένων· ὀψοποιοῖς τε ϗ οἰνοχόοις ὁ παῖς ἐχρῆτο ȣ̓ τοῖς βασιλικοῖς ϗ ἐν κοινῇ ὑπηρεσίᾳ τυγχάνȣσιν, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιλεχθεῖσι πιστοτάτοις τε εἶναι δοκȣ̃σιν. ἐδίδȣ δὲ ϗ χρήματα λανθάνȣσα διανέμεσθαι τοῖς στρατιώταις κρύβδην, ὅπως αὐτῶν τὴν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εὔνοιαν ϗ διὰ χρημάτων, εἰς ἃ μάλιστα ἀποβλέπȣσιν, οἰκειώσηται.

Ταῦτα δὴ ὁ Ἀντωνῖνος πυνθανόμενος παντὶ τρόπῳ ἐπεβȣ́λευε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ϗ τῇ μητρὶ αὐτȣ̃· ἀλλὰ τὰς ἐπιβȣλὰς πάσας ἀπεῖργέ τε καὶ ἐκώλυεν ἡ κοινὴ μάμμη ἀμφοτέρων Μαῖσα, γυνὴ ϗ ἄλλως ἐντρεχὴς ϗ τῇ βασιλείῳ αὐλῇ πολλῶν ἐτῶν ἐνδιαιτηθεῖσα, ἅτε τῆς Σεβήρȣ γυναικὸς Ἰȣλίας ἀδελφὴ γενομένη ϗ τὰ πάντα σὺν αὐτῇ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίψασα. ȣ̓δὲν ȣ̃ν αὐτὴν ἐλάνθανε τῶν ὑπὸ τȣ̃ Ἀντωνίνου

4. τῆς] malim τῶν 7. τοῖς — 8. ἐνεχείρισε om V 7. an ἑκάστοις — εὐδοκιμήσας? 13. δὲ καὶ χρ. V 14. ἁπ. καὶ ἀν. V 17. ἀνυστρεφομένῳ V 26. οἰκειώσεται V 29. ἐκώλυεν] ἀπεσόβει V 31. διαιτηθεῖσα V

βουλευομένων, φύσει τε χαύνου τὸν τρόπον ὄντος, ϗ ἀφειδῶς πάντα ϗ φανερῶς ἃ ἐβουλεύετο λέγοντος ϗ πράττοντος. ὡς δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὐτῷ οὐ προεχώρει, παραλῦσαι τῆς τοῦ Καίσαρος τιμῆς ἠθέλησε τὸν παῖδα· ϗ οὔτε ἐν ταῖς προσαγορεύσεσιν οὔτε ἐν ταῖς προόδοις Ἀλέξανδρος ἐτιμᾶτο. οἱ δὲ στρατιῶται ἐπεζήτουν τε αὐτόν, ϗ ἠγανάκτουν ὅτι δὴ τῆς ἀρχῆς παραλυθείη. διεσκέδασε δὲ ὁ Ἀντωνῖνος ϗ φήμην ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου τεθνήξεσθαι μέλλοντος, ἐποιεῖτό τε ἀπόπειραν ὅπως οἴσουσιν οἱ στρατιῶται τὸ θρυλέμενον. οἱ δ᾽ ἐπεὶ μήτε τὸν παῖδα ἔβλεπον ὑπό τε τῆς φήμης τὰς ψυχὰς ἐτρώθησαν, ἀγανακτήσαντες οὔτε τὴν συνήθη φρουρὰν ἔπεμψαν τῷ Ἀντωνίνῳ, κατακλείσαντές τε αὐτοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν ἱερῷ ἠξίουν ἰδεῖν. ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος ἐν δέει πολλῷ γενόμενος, παραλαβὼν τὸν Ἀλέξανδρον, συγκαθεσθεὶς αὐτῷ ἐν τῷ βασιλικῷ φορείῳ, ὅπερ διὰ χρυσοῦ πολλοῦ ϗ λίθων τιμίων πεποίκιλτο, κατῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ὡς δὲ ἀνοίξαντες τὰς πύλας ἐδέξαντο αὐτοὺς ἔς τε τὸν νεὼν τοῦ στρατοπέδου ἤγαγον, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον ὑπερφυῶς ἠσπάζοντό τε ϗ εὐφήμουν, τῷ δὲ Ἀντωνίνῳ ἀμελέστερον προσεφέροντο. ἐφ᾽ οἷς ἐκεῖνος ἀγανακτῶν, ϗ διανυκτερεύσας ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ στρατοπέδου, πάνυ ἤσχαλλε ϗ τοῖς στρατιώταις ὠργίζετο· ἐκέλευέ τε τοὺς παρασήμους ϗ ὑπερφυῶς τὸν Ἀλέξανδρον εὐφημήσαντας, τοὺς δὲ αἰτίους δῆθεν στάσεως ϗ θορύβου, συλλαμβάνεσθαι πρὸς τιμωρίαν. οἱ δὲ στρατιῶται ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτήσαντες, ἄλλως μὲν μισοῦντες τὸν Ἀντωνῖνον ϗ ἀποσκευάσασθαι θέλοντες ἀσχημονοῦντα βασιλέα, τότε δὲ ϗ τοῖς λαμβανομένοις ἐπαμύνειν δεῖν ἡγούμενοι, καιρὸν εὔκαιρον ϗ πρόφασιν δικαίαν νομίζοντες, τὸν μὲν Ἀντωνῖνον αὐτόν τε ϗ τὴν μητέρα Σοαιμίδα (παρῆν γὰρ ὡς Σεβαστή τε ϗ μήτηρ) ἀναιροῦσι, τούς τε περὶ αὐτὸν πάντας, ὅσοι ἔνδον κατελήφθησαν ὑπηρέται τε ϗ συνεργοὶ ἐδόκουν εἶναι τῶν ἁμαρτημάτων. τὰ δὲ σώματα τοῦ τε Ἀντωνίνου ϗ τῆς Σοαιμίδος παρέδοσαν σύρειν τε ϗ ἐνυβρίζειν τοῖς βουλομένοις· ἅπερ ἐπὶ πολὺ διὰ πάσης τῆς πόλεως

4. ἐβούλετο V 9. θρυλλούμενον VV 12. κατακλεία. — 13. ἱερῷ om V 31. κατελείφθησαν V

συρέντα τε ϗ λωβηθέντα εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἀπεῤῥίφθη τοὺς εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν ῥέοντας.

Ἀντωνῖνος μὲν οὖν, εἰς ἕκτον ἔτος ἐλάσας τῆς βασιλείας ϗ χρησάμενος τῷ προειρημένῳ βίῳ, οὕτως ἅμα τῇ μητρὶ κατέστρεψεν. οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοκράτορα τὸν Ἀλέξανδρον ἀναγορεύσαντες εἰς τὰ βασίλεια ἀνήγαγον, κομιδῇ νέον καὶ πάνυ ὑπὸ τῇ μητρὶ ϗ τῇ μάμμῃ παιδαγωγούμενον.

ς.

Ὁποίῳ μὲν δὴ τέλει ὁ δηλωθεὶς Ἀντωνῖνος ἐχρήσατο, ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται. παραλαβόντος δὲ τὴν ἀρχὴν Ἀλεξάνδρου τὸ [μὲν] σχῆμα ϗ τὸ ὄνομα τῆς βασιλείας ἐκείνῳ περιέκειτο, ἡ μέντοι διοίκησις τῶν πραγμάτων ϗ ἡ τῆς ἀρχῆς οἰκονομία ὑπὸ ταῖς γυναιξὶ διῳκεῖτο· ἐπί τε τὸ σωφρονέστερον ϗ σεμνότερον πάντα μετάγειν ἐπειρῶντο. ϗ πρῶτον μὲν τῆς συγκλήτου βουλῆς τοὺς δοκοῦντας ϗ ἡλικίᾳ σεμνοτάτους ϗ βίῳ σωφρονεστάτους ἑκκαίδεκα ἐπελέξαντο συνέδρους εἶναι ϗ συμβούλους τοῦ βασιλέως· οὐδέ τι ἐλέγετο ἢ ἐπράττετο, εἰ μὴ κἀκεῖνοι αὐτὸ ἐπικρίναντες σύμψηφοι ἐγένοντο. ἤρεσκέ τε τῷ δήμῳ ϗ τοῖς στρατοπέδοις, ἀλλὰ ϗ τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἐκ τυραννίδος ἐφυβρίστου εἰς ἀριστοκρατίας τύπον μεταχθείσης.

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἅπερ ἔτυχεν ἐκεῖνος κινήσας ϗ μεταγαγών, ἔπεμψαν εἰς τοὺς ἀρχαίους καὶ ἰδίους ναούς τε ϗ σηκούς· τούς τε ὑπ' ἐκείνου ἀλόγως, ἢ ἐφ' οἷς εὐδοκιμήκεσαν ἁμαρτήμασιν, εἰς τιμὰς ϗ ἐξουσίας προαχθέντας τῶν δοθέντων ἀφείλοντο, ἑκάστους κελεύσαντες εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν ἐπανιέναι τῆς ἀξίας αἵρεσιν. τάς τε πράξεις ἁπάσας ϗ τὰς διοικήσεις, τὰς μὲν πολιτικὰς ϗ ἀγοραίους ἐνεχείρισαν τοῖς ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμωτάτοις ϗ νόμων ἐμπείροις, τὰς δὲ στρατιωτικὰς τοῖς ἐξετασθεῖσί τε ϗ εὐδοκιμήσασιν ἐν εὐτάκτοις τε ϗ πολεμικαῖς πράξεσιν.

Ἐπὶ πολὺ δ' οὕτω τῆς ἀρχῆς διοικουμένης, ἡ μὲν Μαῖσα

10. δηλωθεὶς] μέγας V   12. μὲν om VW   18. ἢ] οὐδὲ V
22. μετενεχθείσης W   31. τε om V

πρεσβῦτις ἤδη ȣ̓̂σα ἀνεπαύσατο τȣ̃ βίȣ, ἔτυχέ τε βασιλικῶν τιμῶν, ϗ ὡς νομίζȣσι Ῥωμαῖοι, ἐξεθειάσθη· ἡ δὲ Μαμμαία μόνη τῷ παιδὶ καταλειφθεῖσα ὁμοίως αὐτȣ̃ ἄρχειν τε ϗ κρατεῖν ἐπειρᾶτο. ἤδη τε ὁρῶσα ἐν ἀρχῇ τὸν νεανίαν γενόμενον, ϗ δεδοικυῖα μὴ ὥρα ἡλικία ἀκμάζȣσα ὑπηρετȣ́σης ἀδείας τε ϗ ἐξȣσίας εἴς τι τῶν γενικῶν ἁμαρτημάτων ἐξοκείλῃ, πανταχόθεν ἐφρȣ́ρει τὴν αὐλήν, ȣ̓δέ τινα εἴα προσιέναι τῷ μειρακίῳ τῶν ἐπὶ φαύλῳ βίῳ διαβεβλημένων, μή πως τὸ ἦθος διαφθαρείη, προκαλεσαμένων αὐτȣ̃ τῶν κολάκων τὰς ὀρέξεις ἀκμαζȣ́σας εἰς αἰσχρὰς ἐπιθυμίας. δικάζειν τε ȣ̓̂ν αὐτὸν ἔπειθε συνεχέστατα ϗ ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας, ὡς ἂν ἀσχολȣ́μενος περὶ τὰ κρείττονα ϗ τῇ βασιλείᾳ ἀναγκαῖα μὴ ἔχοι καιρὸν εἰς τὸ ἐπιτηδεύειν τι τῶν ἁμαρτημάτων. ὑπῆρχε δέ τι ϗ φυσικὸν ἦθος πρᾶον ϗ ἥμερον τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἴς τε τὸ φιλάνθρωπον πάνυ ἐπιῤῥεπές, ὡς ἐδήλωσε ϗ τῆς ἡλικίας προχωρȣ́σης. εἰς τεσσαρεσκαιδέκατον γȣ̃ν ἐλάσας τῆς βασιλείας ἔτος ἀναιμωτὶ ἦρξεν, ȣ̓δέ τις εἰπεῖν ἔχει ὑπ' ἐκείνȣ φονευθέντα. καίτοι τινῶν μεγίσταις αἰτίαις ὑποπεσόντων, ὅμως ἐφείσατο ὥς μὴ φονεῦσαι, ȣ̓ ῥαδίως τȣ̃το ἄλλȣ βασιλέως τῶν καθ' ἡμᾶς ποιήσαντος ἢ παραφυλάξαντος μετὰ τὴν Μάρκȣ ἀρχήν. ὑπ' Ἀλεξάνδρȣ δ' ȣ̓κ ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι ἢ μνημονεῦσαι ἐν ἔτεσι τοσȣ́τοις ἀκρίτως φονευθέντα.

Ἠτιᾶτο δὲ ϗ τὴν μητέρα ϗ πάνυ ἤσχαλλεν ὁρῶν αὐτὴν ȣ̓̂σαν φιλοχρήματον ϗ περὶ τȣ̃το ὑπερφυῶς ἐσπȣδακυῖαν. προσποιȣμένη γὰρ ἀθροίζειν αὐτά, ἵνα ἔχοι τοῖς στρατιώταις ἀφθόνως ϗ ῥαδίως ὁ Ἀλέξανδρος χαρίζεσθαι, ἰδίᾳ ἐθησαύριζε· ϗ διέβαλλεν ἔσθ' ὅπῃ τȣ̃το τὴν ἀρχήν, αὐτȣ̃ ἄκοντός τε ϗ ἀσχάλλοντος ȣ̓σίας τινῶν ϗ κληρονομίας ἐξ ἐπηρείας ὑφαρπασάσης ἐκείνης.

Ἠγάγετο δ' αὐτῷ ϗ γυναῖκα τῶν εὐπατριδῶν, ἣν συνοικȣ̃σαν ϗ ἀγαπωμένην μετὰ ταῦτα τῶν βασιλείων ἐδίωξεν· ἐνυβρίζȣσά τε ϗ βασίλισσα εἶναι θέλȣσα μόνη, φθονȣ̃σά τε τῆς προσηγορίας ἐκείνῃ, εἰς τοσȣ̃τον προεχώρησεν ὕβρεως ὡς τὸν πατέρα τῆς κόρης, καίτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρȣ γαμβροῦ

4. an ἀκμῇ? 5. ἀκμάζȣσα ἡλικία V 12. τῇ om V 14. ἦθος καὶ πρᾶον καὶ V 17. ἔχοι V 32. μόνη θελουσα V

ὄντος πάνυ τιμώμενον, μὴ φέροντα τὴν Μαμμαίαν ἐνυβρίζουσαν αὐτῷ τε ϗ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, φυγεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον, τῷ μὲν Ἀλεξάνδρῳ χάριν εἰδότα ἐφ' οἷς ἐτιμᾶτο, τὴν δὲ Μαμμαίαν αἰτιώμενον ἐφ' οἷς ὑβρίζετο. ἐκείνη δὲ ἀγανακτήσασα αὐτόν τε ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε, ϗ τὴν κόρην ἐκβληθεῖσαν τῶν βασιλείων εἰς Λιβύην ἐφυγάδευσε. ταῦτα δὲ ἐπράττετο ἄκοντός τε ϗ ἀναγκαζομένου τοῦ Ἀλεξάνδρου. ἦρχε γὰρ αὐτοῦ ϗ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ, ϗ πᾶν τὸ κελευόμενον ἐκεῖνος ἐποίει. τοῦτο δ' ἂν τις μόνον ἔσχεν ἐγκαλέσαι αὐτῷ, ὅτι δὴ ὑπὸ περιττῆς πρᾳότητος ϗ αἰδοῦς πλείονος ἢ ἐχρῆν τῇ μητρί, ἐν οἷς ἀπηρέσκετο, ὅμως ἐπείθετο.

2 Ἐτῶν μὲν οὖν τρισκαίδεκα οὕτως, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, τὴν βασιλείαν ἀμέμπτως διῴκησε· τῷ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει αἰφνιδίως ἐκομίσθη γράμματα τῶν κατὰ Συρίαν τε ϗ Μεσοποταμίαν ἡγεμόνων, δηλοῦντα ὅτι Ἀρταξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς μετὰ τὸ Παρθυαίους καθελεῖν ϗ τῆς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχῆς παραλῦσαι, Ἀρτάβανόν τε τὸν πρότερον καλούμενον [τὸν] μέγαν βασιλέα ϗ δυσὶ διαδήμασι χρώμενον ἀποκτεῖναι, πάντα τε τὰ περίοικα βάρβαρα χειρώσασθαι ϗ εἰς φόρου συντέλειαν ὑπαγαγέσθαι, οὐχ ἡσυχάζει οὐδ' ἐντὸς Τίγριδος ποταμοῦ μένει, ἀλλὰ τὰς ὄχθας ὑπερβαίνων ϗ τοὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ὅρους Μεσοποταμίαν τε κατατρέχει ϗ Σύροις ἀπειλεῖ, πᾶσάν τε τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον Εὐρώπῃ ϗ διαιρουμένην Αἰγαίῳ τε καὶ τῷ πορθμῷ τῆς Προποντίδος, Ἀσίαν τε πᾶσαν καλουμένην, προγονικὸν κτῆμα ἡγούμενος τῇ Περσῶν ἀρχῇ ἀνακτήσασθαι βούλεται, φάσκων ἀπὸ Κύρου τοῦ πρώτου τὴν ἀρχὴν ἐκ Μήδων εἰς Πέρσας μεταστήσαντος μέχρι Δαρείου τοῦ τελευταίου Περσῶν βασιλέως, οὗ τὴν ἀρχὴν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν καθεῖλε, πάντα μέχρις Ἰωνίας καὶ Καρίας ὑπὸ σατράπαις Περσικοῖς διῳκῆσθαι· προσήκειν οὖν αὐτῷ Πέρσαις ἀνανεώσασθαι πᾶσαν ὁλόκληρον, ἣν πρότερον ἔσχον, ἀρχήν.

Τοιαῦτα τοίνυν δηλωσάντων ϗ ἐπιστειλάντων τῶν ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ἡγεμόνων, πρὸς τὴν αἰφνίδιον ϗ παρ' ἐλπίδα κομισθεῖσαν ἀγγελίαν οὐ μετρίως ὁ Ἀλέξανδρος ἐταράχθη,

1. ἐνυβρίζ — 4. Μαμμαίαν om V 22. τε om V 30. προσήκει V

ϰ͵ μάλιστα εἰρήνῃ ἐκ παίδων ἐντραφεὶς ϰ͵ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἀεὶ σχολάσας τρυφῇ. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἔδοξεν αὐτῷ κοινωσαμένῳ τοῖς φίλοις πρεσβείαν πέμψαι ϰ͵ διὰ γραμμάτων κωλῦσαι τὴν ὁρμὴν ϰ͵ ἐλπίδα τοῦ βαρβάρου. ἔλεγε δὲ τὰ γράμματα δεῖν μένειν τε αὐτὸν ἐν τοῖς τῶν ἰδίων ὅροις καὶ μὴ καινοτομεῖν μηδὲ ματαίαις αἰωρέμενον ἐλπίσι μέγαν ἐγείρειν πόλεμον, ἀγαπητῶς τε ἔχειν ἕκαστον τὰ αὐτοῦ· μηδὲ γὰρ ὁμοίαν ἔσεσθαι μάχην αὐτῷ πρὸς Ῥωμαίους, οἵαν σχεῖν πρὸς τοὺς γειτνιῶντας ϰ͵ ὁμοφύλους βαρβάρους. ὑπεμίμνησκε δὲ τὰ γράμματα τῶν τε τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τῶν Τραϊανοῦ Λουκίου τε καὶ Σεβήρου κατ᾽ αὐτῶν τροπαίων. τοιαῦτα μὲν δή τινα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστείλας ᾤετο πείσειν ἢ φοβήσειν εἰς τὸ ἡσυχάζειν τὸν βάρβαρον. ὁ δ᾽ οὐδέν τι φροντίζων τῶν ἐπεσταλμένων, ὅπλοις ἀλλ᾽ οὐ λόγοις οἰόμενος δεῖν τὰ πράγματα διοικεῖσθαι, ἐνέκειτο ἄγων ϰ͵ φέρων τὰ Ῥωμαίων ἅπαντα, κατατρέχων τε ϰ͵ καθιππεύων Μεσοποταμίαν λείας τε ἀπήλαυνε, ϰ͵ τὰ ἐπικείμενα στρατόπεδα ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν προασπίζοντά τε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπολιόρκει. φύσει δ᾽ ὢν ἀλαζών, ϰ͵ ταῖς παρ᾽ ἐλπίδας εὐπραγίαις ἐπαιρόμενος, πάντα ῥᾳδίως χειρώσασθαι προσεδόκα. ἦν δὲ αὐτὸν τὰ ἀναπείθοντα οὐ μικρὰ εἰς ἐπιθυμίαν ἀρχῆς μείζονος. πρῶτος γὰρ Περσῶν ἐτόλμησε τῇ Παρθαίων ἀρχῇ ἐπιθέσθαι Πέρσαις τε τὴν βασιλείαν ἀνανεώσασθαι. μετὰ γὰρ Δαρεῖον τὸν ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος τῆς ἀρχῆς παραλυθέντα, παμπλείστοις ἐν ἔτεσι Μακεδόνες μὲν ϰ͵ οἱ Ἀλεξάνδρου διάδοχοι τῶν ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ἐθνῶν ϰ͵ κατ᾽ Ἀσίαν ἅπασαν, νειμάμενοι κατὰ χώρας, ἐβασίλευσαν. ἐκείνων δὲ πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων, πολέμοις τε συνεχέσι τῆς Μακεδόνων δυνάμεως ἐξασθενέσης, πρῶτος Ἀρσάκης λέγεται, τὸ γένος Παρθυαῖος, ἀναπεῖσαι τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους ἀποστῆναι Μακεδόνων· περιθέμενός τε τὸ διάδημα ἑκόντων Παρθυαίων ϰ͵ τῶν προσχώρων βαρβάρων αὐτός τε ἐβασίλευσε, ϰ͵ τοῖς ἐξ ἐκείνου τοῦ γένους ἐπὶ πλεῖστον παρέμενεν ἡ ἀρχή, μέχρις Ἀρταβάνου τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς γενομένου, ὃν Ἀρταξέρξης

1. ἐκτραφεὶς V τὴν om V 4. κωλῦσαι — γράμματα om V 6. ἀμοιρούμενον ἐλπίσι V, ἐλπίσιν αἰωρούμενον VV 10. τῶν Τρ.] τοῦ Τρ. VV 22. Περσῶν om VV 26. τῶν — 27. νειμάμενοι om V 31. ἑκὼν τῶν V

ἀποκτείνας Πέρσαις τὴν ἀρχὴν ἀνεκτήσατο, τά τε γειτνιῶντα ἔθνη βάρβαρα χειρωσάμενος ῥᾳδίως ἤδη καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐπεβούλευσεν.

3 Ὡς δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐδηλώθη διατρίβοντι ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰ κατὰ τὰς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ βαρβάρου τολμώμενα, οὐκ ἀνασχετὰ ἡγούμενος, καλούντων δὲ αὐτὸν ϗ τῶν ἐκεῖσε ἡγεμόνων, ἀσχάλλων μὲν ϗ παρὰ γνώμην, ὅμως δ᾽ ἔσχε περὶ ἔξοδον. ἔκ τε οὖν αὐτῆς Ἰταλίας ϗ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις πάντων ἐθνῶν λογάδες ἐς τὴν στρατιὰν ἠθροίζοντο, ὅσοι σώματος εὐεξίᾳ ϗ ἡλικίας ἀκμῇ εἰς μάχην ἐπιτήδειοι ἐνομίζοντο. κίνησίς τε μεγίστη πᾶσι τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο δυνάμεως, ἰσοῤῥόπου ἀθροιζομένης πρὸς τὸ ἀγγελλόμενον τῶν ἐπιτρεχόντων βαρβάρων πλῆθος. ὁ δ᾽ Ἀλέξανδρος ἀθροίσας τοὺς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας, ἐξελθεῖν τε πάντας κελεύσας ἐς τὸ σύνηθες πεδίον, ἐπὶ βήματος ἀνελθὼν ἔλεξε τοιάδε.

„Ἐβουλόμην μέν, ὦ ἄνδρες συστρατιῶται, τοὺς συνήθεις πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι λόγους, δι᾽ ὧν αὐτός τε ἐκοσμούμην δημηγορῶν ὑμᾶς τε ἀκούοντας εὔφραινον. εἰρήνης γὰρ πολυετοῦς ἀπολαύσαντες εἴ τι καινὸν νῦν ἀκούοιτε, ἴσως ἂν ὡς παρ᾽ ἐλπίδα λεχθέντι ἐκπλαγείητε. χρὴ δ᾽ ἄνδρας γενναίους τε ϗ σώφρονας εὔχεσθαι μὲν ὑπάρχειν τὰ βέλτιστα, φέρειν δὲ τὰ προσπίπτοντα· τῶν μὲν γὰρ δι᾽ ἡδονῆς πραττομένων ἡ ἀπόλαυσις γλυκεῖα, τῶν δ᾽ ἐξ ἀνάγκης κατορθουμένων ἔνδοξος ἡ ἀνδρεία. ϗ τὸ μὲν ἄρχειν ἀδίκων ἔργων οὐκ εὐγνώμονα ἔχει τὴν πρόκλησιν, τὸ δὲ τοὺς ἐνοχλοῦντας ἀποσείεσθαι ἔκ τε τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως ἔχει τὸ θαῤῥαλέον, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἀδικεῖν ἀλλ᾽ ἀμύνεσθαι ὑπάρχει τὸ εὔελπι. Ἀρταξέρξης, ἀνὴρ Πέρσης, τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην Ἀρτάβανον ἀποκτείνας τήν τε ἀρχὴν εἰς Πέρσας μεταστήσας, ἀλλὰ ϗ τῶν ἡμετέρων ὅπλων καταθαῤῥήσας ϗ τῆς Ῥωμαίων δόξης καταφρονήσας, πειρᾶται κατατρέχειν ϗ λυμαίνεσθαι τὰ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς κτήματα. τοῦτον ἐπειράθην τὸ μὲν πρῶτον γράμμασι ϗ πειθοῖ παῦσαι τῆς ἀπλήστου μανίας ϗ τῆς ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας·

2. τὴν ῥ. ἀρχὴν V 9. τὴν om V 12. τῶν ἐπιτρεχόντων om V 14. συνελθεῖν VV 16. ὦ om V 19. νῦν et ὡς om V 25. ὀχλοῦντας VV 29. καταστήσας V ὑμετέρων VV

ὁ δὲ βαρβάρῳ φερόμενος ἀλαζονείᾳ ὔτε μένειν οἴκοι βέλεται, προκαλεῖταί τε ἡμᾶς εἰς μάχην. μὴ δὴ μέλλωμεν μηδὲ ὀκνῶμεν, ἀλλ᾽ οἱ μὲν πρεσβύτεροι ὑμῶν ὑπομνήσατε ἑαυτὸς τροπαίων, ἃ μετὰ Σεβήρȣ ϗ Ἀντωνίνȣ τȣ̃ πατρὸς ἠγείρατε πολλάκις κατὰ βαρβάρων, οἱ δ᾽ ἐν ἀκμῇ ὄντες δόξης ϗ κλέȣς ἐπιθυμήσαντες δείξατε ὅτι ἄρα ϗ εἰρήνην ἄγειν πράως ϗ μετ᾽ αἰδȣ̃ς ἐπίστασθε ϗ τὰ πολεμικὰ τῆς χρείας ἀπαιτȣ́σης γενναίως κατορθȣ̃τε. τὸ δὲ βάρβαρον πρὸς μὲν τὰ ὑπείκοντα ϗ ὀκνȣ̃ντα θρασύνεται, τῷ δ᾽ ἀντιπίπτοντι ȣ̓κέθ᾽ ὁμοίως ἀντέχει, ἐπεὶ μὴ ἐκ συστάσεως αὐτοῖς ἡ μάχη κατὰ τῶν ἀντιπάλων ὑπισχνεῖται τὸ εὔελπι, ἀλλ᾽ ἐξ ἐπιδρομῆς ἢ φυγῆς κερδαίνειν νομίζȣσιν ὅπερ ἂν σχῶσι δι᾽ ἁρπαγῆς. ἡμῖν δὲ ϗ τὸ εὔτακτον ἅμα τῷ κοσμίῳ ὑπάρχει, ϗ νικᾶν αὐτοὺς ἀεὶ δεδιδάγμεθα."

4 *Τοιαῦτά τινα εἰπόντα τὸν Ἀλέξανδρον πᾶς ὁ στρατὸς ἀνευφήμησε, προθυμίαν τε πᾶσαν ἐς τὸ πολεμεῖν ὑπισχνεῖτο. ὁ δ᾽ ἐπιδȣ̀ς αὐτοῖς χρήματα μεγαλοφρόνως, εὐτρεπίζεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον ἐκέλευσε. κατελθών τε εἰς τὴν σύγκλητον βȣλήν, ϗ τοῖς προειρημένοις ὅμοια διαλεχθείς, ἐπήγγειλε τὴν ἔξοδον. καταλαβȣ́σης δὲ τῆς ὡρισμένης ἡμέρας θύσας τε τὰς ἐπὶ ταῖς ἐξόδοις νενομισμένας ἱερȣργίας, παραπεμφθείς τε ὑπὸ τῆς συγκλήτȣ ϗ παντὸς τȣ̃ δήμȣ, τῆς Ῥώμης ἀπῆρεν, ἐπιστρεφόμενος ἀεὶ πρὸς τὴν πόλιν ϗ δακρύων. ἀλλ᾽ ȣ̓δὲ τῶν δημοτῶν ἦν τις ὃς ἀδακρυτὶ παρέπεμπεν αὐτόν· πόθον γὰρ ἑαυτȣ̃ τῷ πλήθει ἐμπεποιήκει ἀνατραφείς τε ὑπ᾽ αὐτοῖς ϗ μετρίως ἄρξας τοσȣ́των ἐτῶν. μετὰ πολλῆς δὲ σπȣδῆς ποιησάμενος τὴν πορείαν, τά τε Ἰλλυρικὰ ἔθνη ϗ στρατόπεδα ἐπελθών, πλείστην τε δύναμιν κἀκεῖθεν ἀθροίσας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ἐκεῖ δὲ γενόμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξήρτυε, γυμνάζων τε τȣ̀ς στρατιώτας ϗ τὰ πολεμικὰ ἀσκῶν.*

Ἔδοξε δὲ αὐτῷ πρεσβείαν πάλιν πέμψαι πρὸς τὸν Πέρσην ϗ περὶ εἰρήνης ϗ φιλίας διαλέγεσθαι· ἤλπιζε γὰρ αὐτὸν πείσειν ἢ φοβήσειν αὐτὸς παρών. ὁ δὲ βάρβαρος τȣ̀ς μὲν

4. τοῦ ἐμοῦ πατρὸς VV 6. ἐπιθυμήσατε, δείξαντες VV ἄγειν ἔχειν πράως V 9. θαρσύνεται VV 11. τῶν om V 17. εὐτρέπιζε V 18. ἐκέλευσε — 20. ἔξοδον om V 20. τε om V

πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων ἀπέπεμψεν ἀπράκτους, αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τετρακοσίους Περσῶν τοὺς μεγίστους, ἐσθῆσί τε πολυτελέσι καὶ χρυσῷ κεκοσμημένους ἵππων τε καὶ τόξων παρασκευῇ, πρέσβεις ἔπεμψε δὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καταπλήξειν οἰηθεὶς τοὺς Ῥωμαίους τῇ τε ὄψει καὶ τῷ σχήματι τῶν Περσῶν. ἔλεγε δ' ἡ πρεσβεία ὅτι δὴ κελεύει μέγας βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἀφίστασθαι Ῥωμαίους τε καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Συρίας τε ἁπάσης Ἀσίας τε τῆς Εὐρώπῃ ἀντικειμένης, ἐᾶσαι δὲ ἄρχειν Πέρσας μέχρις Ἰωνίας τε καὶ Καρίας καὶ ὅσα Αἰγαίῳ καὶ Πόντῳ ἔθνη διαιρεῖται· εἶναι γὰρ αὐτὰ Περσῶν προγονικὰ κτήματα. τοιαῦτά τινα τῶν τετρακοσίων πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, κελεύει ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς τετρακοσίους συλληφθῆναι, καὶ παρελόμενος πάσης τῆς περικειμένης σκευῆς εἰς Φρυγίαν ἐξέπεμψε, δοὺς κώμας τε οἰκεῖν καὶ χώραν γεωργεῖν, τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιθεὶς τιμωρίαν ὡς οἴκαδε μὴ ἐπανελθεῖν· ἀποκτεῖναι γὰρ ἀνόσιον καὶ οὐ πάνυ ἀνδρεῖον ἡγήσατο μήτε μαχομένους καὶ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ τοῦ ἑαυτῶν δεσπότου ἀγγείλαντας.

Τούτων δὴ οὕτω πραττομένων, παρασκευαζομένου τε τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διαβῆναι τοὺς ποταμοὺς εἴς τε τὴν βάρβαρον γῆν τὸν στρατὸν διαγαγεῖν, ἐγένοντό τινες καὶ ἀποστάσεις στρατιωτῶν, ἀπό τε Αἰγύπτου ἐληλυθότων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν κατὰ Συρίαν, καινοτομῆσαί τινα ἐπιχειρησάντων περὶ τὴν βασιλείαν· οἳ ταχέως φωραθέντες ἐκολάσθησαν. ἀλλὰ καί τινα τῶν στρατοπέδων μετέστησεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς ἕτερα χωρία, ἐπιτηδειότερα δοκοῦντα εἶναι πρὸς τὸ κωλύειν τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς.

5 *Τούτων δὴ αὐτῷ διοικηθέντων, τῆς τε στρατιᾶς παμπληθοῦς συνειλεγμένης, ὅτε δὴ ἀντίπαλα καὶ ἰσόῤῥοπα ᾠήθη εἶναι τὰ ἑαυτοῦ στρατεύματα τῷ πλήθει τῶν βαρβάρων, σκεψάμενος σὺν τοῖς φίλοις ἔνειμε τὸ στρατιωτικὸν εἰς τρεῖς μοίρας, καὶ τὴν μὲν μίαν ἐκέλευσε πρὸς τὰ ἀρκτῷα μέρη ἀφορῶσαν, δι' Ἀρμενίας ἐπελθοῦσαν φιλίου Ῥωμαίοις δοκούσης, κατατρέχειν τὴν Μήδων χώραν· τὴν δὲ ἑτέραν ἔπεμψε πρὸς*

1. ἀπέπεμπεν V 5. τῶν om V 6. δὴ om V 8. πάσης V
9. δὴ V 10. *Περσῶν* om V 13. προκειμένης V 14. χώρας V
30. ὅτι V 32. σὺν] δὴ V

τὰ ἑῷα μέρη τῆς βαρβάρου γῆς βλέπουσιν, ἔνθα συῤῥέοντας τὸν Τίγρητα καὶ τὸν Εὐφράτην ἕλη πυκνότατα ὑποδέχεσθαι λέγουσι, καὶ λανθάνειν ποταμῶν ἐκείνων μόνων διὰ τοῦτο τὰς ἐκβολάς· τὴν δὲ τρίτην μοῖραν καὶ γενναιοτάτην τοῦ στρατοῦ αὐτὸς ἔχων ὑπέσχετο ἐπάξειν τοῖς βαρβάροις κατὰ μέσην τὴν πορείαν. οὕτω γὰρ ᾤετο διαφόροις ἐφόδοις ἀφυλάκτως τε καὶ ἀπροόπτως αὐτοῖς ἐπελεύσεσθαι, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν ἀεὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας διαιρέμενον ἀσθενέστερόν τε ἔσεσθαι, καὶ ἀτακτότερον μαχεῖσθαι. οὐ γὰρ δὴ μισθοφόροις χρῶνται στρατιώταις οἱ βάρβαροι ὥσπερ Ῥωμαῖοι, οὐδὲ στρατόπεδα ἔχουσι συνεστῶτα καὶ μένοντα, πολέμου τέχναις ἐγγεγυμνασμένα· ἀλλὰ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, ἔσθ᾽ ὅπη καὶ τῶν γυναικῶν, ἐπὰν κελεύσῃ βασιλεύς, ἀθροίζεται. διαλυθέντος δὲ τοῦ πολέμου ἕκαστος εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρχεται, τοσοῦτον ἀποκερδήσας ὅσα ἂν ἐξ ἁρπαγῆς αὐτῷ περιγένηται. τόξοις τε καὶ ἵπποις οὐκ εἰς τὸ πολεμεῖν μόνον χρῶνται ὥσπερ Ῥωμαῖοι, ἀλλ᾽ ἐκ παίδων σὺν αὐτοῖς ἀναστρέφονται καὶ θηρῶντες διαιτῶνται, οὔτε τὰς φαρέτρας ποτὲ ἀποτιθέμενοι οὔτε τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες, ἀεὶ δὲ αὐτοῖς χρώμενοι ἢ κατὰ πολεμίων ἢ κατὰ θηρίων.

Ἀλέξανδρος μὲν οὖν, ὡς ᾤετο, ἄριστα βεβούλευτο· ἔσφηλε δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ἡ τύχη. τὸ μὲν γὰρ πεμφθὲν δι᾽ Ἀρμενίας στρατιωτικόν, μάλις καὶ χαλεπῶς ὑπερβαλὸν τὰ τῆς χώρας ὄρη τραχύτατά τε ὄντα καὶ κρημνωδέστατα (πλὴν ἔτι θέρους ὄντος ἀνεκτὴν εἶχε τὴν πορείαν), ἐμβαλὸν εἰς τὴν Μήδων χώραν ἐπόρθει τε αὐτὴν καὶ πολλὰς ἐνέπρησε κώμας λείαν τε ἀπήγαγεν. ὁ δὲ Πέρσης μαθὼν ἐπήμυνε κατὰ δύναμιν, ἀπείργειν δὲ τοὺς Ῥωμαίους οὐ πάνυ τι ἐδύνατο. τραχεῖα γὰρ οὖσα ἡ χώρα τοῖς μὲν πεζοῖς καὶ τὴν βάσιν εὐπαγῆ καὶ τὴν πορείαν εὐμαρῆ παρεῖχεν· ἡ δ᾽ ἵππος τῶν βαρβάρων ὑπὸ τῆς τῶν ὀρῶν τραχύτητος ὁμοῦ καὶ πρὸς δρόμον ἐπείχετο καὶ καθιππεύειν ἢ ἐπιέναι ἐκωλύετο. ἧκον δέ τινες ἀγγέλλοντες τῷ Πέρσῃ ὡς ἄρα φαίνοιτο Ῥωμαίων στρατὸς ἕτερος ἐν τοῖς ἑῴοις μέρεσι Παρθυαίων, τά τε πεδία κατατρέχουσι. διόπερ

4. ἐμβολὰς V 9. ἀτακτότερα μάχεσθαι V 17. ἀναστρέφονται VV 26. καὶ πολλὰς om V 28. τε V

φοβηθεὶς ἐκεῖνος μὴ τὰ ἐν Πάρθοις ῥᾳδίως λυμηνάμενοι εἰς Πέρσας ἐμβάλωσι, καταλιπὼν τινα δύναμιν, ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι Μηδίαν, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ στρατῷ εἰς τὰ ἑῷα μέρη ἠπείγετο. ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων ςρατιὰ τὴν πορείαν ἀμελέστερον ἐποιεῖτο μήτε τινὸς φαινομένα μήτε ἀνθεστῶτος, ἤλπιζέ τε τὸν Ἀλέξανδρον σὺν τρίτῃ μοίρᾳ, γενναιοτάτῃ ὅσῃ ᾗ μεγίστῃ, εἰς μέσους ἐμβεβληκέναι τοὺς βαρβάρους, κἀκείνους ἀνθελκομένους ἀεὶ πρὸς τὸ ἐνοχλοῦν σχολαιτέραν αὐτοῖς καὶ ἀδεεστέραν παρέξειν τὴν ἔφοδον. προείρητο γὰρ πᾶσι τοῖς στρατοῖς ὑπερτρέχειν, ᾗ τόπος ὥριστο εἰς ὃν αὐτοὺς συνελθεῖν ἔδει, πάντα τὰ ἐμπίπτοντα ᾗ ἐν μέσῳ χειρουμένους. ἔσφηλε δὲ αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε εἰσαγαγὼν τὸν στρατὸν μήτε εἰσελθών, ἢ διὰ δέος, ἵνα μὴ δὴ αὐτὸς κινδυνεύοι ψυχῇ ᾗ σώματι ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἢ τῆς μητρὸς ἐπισχούσης γυναικείᾳ δειλίᾳ ᾗ ὑπερβαλλούσῃ φιλοτεκνίᾳ. ἤμβλυνε γὰρ αὐτοῦ τὰς πρὸς ἀνδρείαν ὁρμάς, πείθουσα δεῖν ἄλλους ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύειν, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν παρατάττεσθαι· ὅπερ τὸν εἰσελθόντα Ῥωμαίων στρατὸν ἀπώλεσεν. ὁ γὰρ Πέρσης σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει ἐπελθὼν οὐ προσδοκῶντος τοῦ στρατοῦ, ἐκπεριελθὼν ᾗ ὥσπερ σαγηνεύσας, πανταχόθεν τε τοξεύων, διέφθειρε τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων, ὀλίγων τε πρὸς πολλοὺς ἀνθίστασθαι μὴ δυναμένων, ᾗ ἀεὶ τὰ γυμνὰ ἑαυτῶν, εἰς ἃ ἐτοξεύοντο, φραττόντων τοῖς ὅπλοις· ῥύεσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, οὐ μάχεσθαι ἀγαπητὸν ἦν· ἔστε δὴ πάντες ἐς τὸ αὐτὸ συναλισθέντες ᾗ τῇ τῶν ἀσπίδων προβολῇ ὥσπερ τειχίσαντες ἀπεμάχοντο ἐν σχήματι πολιορκίας, ᾗ πανταχόθεν βαλλόμενοι ᾗ τιτρωσκόμενοι, ἀντισχόντες ἐς ὅσον ἐνεδέχετο ἀνδρείως, τὸ τελευταῖον πάντες διεφθάρησαν. μεγίστη τε αὕτη συμφορὰ ᾗ οὐ ῥᾳδίως μνημονευθεῖσα Ῥωμαίους ἐπέσχε, δυνάμεως μεγίστης διαφθαρείσης, γνώμῃ ᾗ ῥώμῃ μηδεμιᾶς τῶν ἀρχαίων ἀποδεούσης· τόν τε Πέρσην εἰς ἐλπίδα μειζόνων πραγμάτων ἐτύφωσε τηλικούτων ἔργων εὐπραγία.

6 Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐδηλώθη χαλεπῶς νοσοῦντι εἴτε διὰ δυσθυμίαν εἴτε διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ἀήθειαν, αὐτός

7. ἐμβεβηκέναι V 10. ὑπερ — αρίστη καὶ V 25. συνειλυσθέντες V 26. πολιορκίας, βαλλ. παντ. VV 27. εἰς VV 29. ῥωμαίοις V

τε δυσφόρως ἤνεγκε, ϰ̀ ὁ λοιπὸς στρατὸς ἠγανάκτησε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ϰ̀ ἐχαλέπαινεν, ὅτι δὴ ψευσαμένϑ αὐτϑ̃ ϰ̀ μὴ τηρήσαντος τὰ συνθήματα προδοθείη ὁ εἰσελθὼν στρατός. πλὴν ὁ Ἀλέξανδρος μήτε τὴν νόσον φέρων ϰ̀ τὸ πνιγῶδες τϑ̃ ἀέρος, τϑ̃ τε στρατϑ̃ παντὸς νοσϑ̃ντος, ϰ̀ μάλιστα τῶν Ἰλλυρικῶν στρατιωτῶν, οἳ ὑγρῷ ϰ̀ χειμερίῳ ἀέρι ἐνειθισμένοι τροφάς τε πλείονας συνήθως εἰσφερόμενοι χαλεπῶς νοσϑ̃ντες διεφθείροντο, ἐπανελθεῖν τε εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐβϑλεύσατο, ϰ̀ πέμψας τὸν ἐν Μηδίᾳ στρατὸν ἐπανελθεῖν ἐκέλευσεν. ἐκεῖνος μὲν ὁ στρατὸς ἐπανιὼν πλεῖστος ἐν τοῖς ὄρεσι διεφθάρη, ϰ̀ ἠκρωτηριάσθησαν ϗκ ὀλίγοι ἐν δυσχειμέρῳ χώρᾳ, ὡς ὀλίγϑς πάνυ ἐκ πολλῶν ἐπανελθεῖν. τὸ δὲ σὺν αὐτῷ πλῆθος ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπανήγαγε, πολλῶν ϰ̀ ἐξ ἐκείνης τῆς μοίρας ἀπολωλότων, ὡς μεγίστην ἐνεγκεῖν δυσθυμίαν τῷ στρατῷ ϰ̀ Ἀλεξάνδρῳ ἀδοξίαν, σφαλέντι ϰ̀ γνώμῃ ϰ̀ τύχῃ, ϰ̀ τῶν τριῶν μοιρῶν τοῦ στρατϑ̃ ὧν ἔνειμε τὸ πλεῖστον ἀποβαλόντι διαφόροις συμφοραῖς, νόσῳ, πολέμῳ, κρύει.

Γενόμενος δὲ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτός τε ῥᾳδίως ἐπεῤῥώσθη τῷ εὐψυχεῖ ϰ̀ ἐνύδρῳ τῆς πόλεως μετὰ τὸν ἐν Μεσοποταμίᾳ ξηρὸν αὐχμόν, τϑ́ς τε στρατιώτας ἀνεκτᾶτο, ϰ̀ ἐφ᾽ οἷς λελύπηντο, παρεμυθεῖτο μεγαλοδωρίᾳ χρημάτων· τϑ̃το γὰρ μόνον εἰς εὐνοίας ἀνάκτησιν στρατιωτῶν ἐνόμιζε φάρμακον. δύναμίν τε ἤθροιζε ϰ̀ παρεσκεύαζεν ὡς δὴ πάλιν ἐπάξων Πέρσαις, εἰ ἐνοχλοῖεν ϰ̀ μὴ ἡσυχάζοιεν. ἀπηγγέλλετο δὲ ϰ̀ ὁ Πέρσης λύσας τὴν δύναμιν ϰ̀ ἑκάστϑς εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀποπέμψας. εἰ γὰρ ϰ̀ ἐκ τϑ̃ κρείττονος ὑπέρτεροι ἔδοξαν γεγενῆσθαι οἱ βάρβαροι, πλὴν ὅμως ἐτετρύχωντο ταῖς τε κατὰ Μηδίαν πολλάκις γενομέναις συμβολαῖς τῇ τε ἐν Παρθίᾳ μάχῃ, πολλῶν μὲν πεσόντων, παμπλείστων δὲ τετρωμένων. ϑ̓ γὰρ ἀνάνδρως οἱ Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν, ἀλλὰ ϰ̀ αὐτοὶ τϑ̀ς πολεμίϑς ἔσθ᾽ ὅπῃ κακώσαντες, παρὰ τϑ̃το δὲ ἀπολόμενοι παρ᾽ ὅσον πλήθει ἐλάττϑς εὑρέθησαν, ὡς

12. ὀλιγίστους V 20. nonne εὐΰδρῳ? 22. ἐλελύπηντο V
25. ἐπανήξων V 27. κρείττ. καὶ ὑπέρτεροι γεγενῆσθαι οἱ V
31. Ῥωμαῖοι] γενναῖοι V 33. ἀπολλόμενοι V

σχεδὸν ἰσαρίθμου γενομένου τοῦ ἑκατέρωθεν πεσόντος στρατοῦ τὸ περιλειφθὲν τῶν βαρβάρων πλήθει ἀλλ' οὐ δυνάμει δοκεῖ νενικηκέναι. δεῖγμα δὲ τοῦτο οὐ μικρὸν τῆς τῶν βαρβάρων κακώσεως· ἐτῶν γοῦν τριῶν ἢ τεττάρων ἡσύχασαν οὐδ' ἐν ὅπλοις ἐγένοντο. ὅπερ μανθάνων ὁ Ἀλέξανδρος ϗ ἔτος ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβεν· εὐθυμότερος δὲ ϗ ἀδεέστερος γενόμενος ἀνειμένης αὐτῷ τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ φροντίδος, ταῖς τῆς πόλεως ἐσχόλαζε τρυφαῖς.

7 Οἰομένου δὲ αὐτοῦ τὰ ἐν Πέρσαις ἐν εἰρήνῃ μὲν συγκείμενα ἡσυχάζειν, ἔχειν δὲ ἀνακωχὴν ϗ μέλλησιν τῷ βαρβάρῳ πρὸς τὸ πάλιν ἐπάγειν τὸν στρατόν, ὃς ἅπαξ διαλυθεὶς οὐ ῥᾳδίως ἠθροίζετο, ἅτε μὴ συντεταγμένος μηδὲ συνεστώς, ἀλλ' ὄχλος μᾶλλον ἢ στρατὸς ὑπάρχων, ϗ τῶν ἐπισιτισμῶν αὐτοῖς τοσούτων ὄντων ὅσον ἂν ἕκαστος ἀφικνέμενος πρὸς τὸ ἑαυτοῦ χρειῶδες ἐπενέγκηται, ϗ δυσαποσπάστως τε ϗ δυσόκνως καταλειπόντων τέκνα ϗ γυναῖκας ϗ τὴν οἰκείαν χώραν, αἰφνιδίως ἄγγελοί τε ϗ γράμματα ἐτάραξε τὸν Ἀλέξανδρόν ϗ εἰς μείζονα φροντίδα ἐνέβαλεν, ἐπιστειλάντων αὐτῷ τῶν ἐμπεπιστευμένων τὴν Ἰλλυρίδος ἡγεμονίαν ὅτι ἄρα Γερμανοὶ Ῥῆνον ϗ Ἴστρον διαβαίνοντες τὴν Ῥωμαίων πορθοῦσιν ἀρχὴν ϗ τὰ ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατόπεδα ἐπικείμενα πόλεις τε ϗ κώμας πολλῇ δυνάμει κατατρέχουσιν, εἴη τε οὐκ ἐν ὀλίγῳ κινδύνῳ τὰ Ἰλλυρικὰ ἔθνη, ὁμοροῦντα ϗ γειτνιῶντα Ἰταλίᾳ· δεῖσθαι τοίνυν τῆς αὐτοῦ παρουσίας ϗ τοῦ στρατοῦ παντὸς ὃς ἦν σὺν αὐτῷ. δηλωθέντα δὴ ταῦτα τόν τε Ἀλέξανδρον ἐτάραξε ϗ τοὺς ἐκ τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατιώτας ἐλύπησε, διπλῇ δοκοῦντας κεχρῆσθαι συμφορᾷ, ἔκ τε ὧν πεπόνθεσαν Πέρσαις μαχόμενοι, ἔκ τε ὧν ἐπυνθάνοντο τοὺς οἰκείους ἕκαστοι ὑπὸ Γερμανῶν ἀπολωλότας. ἠγανάκτουν οὖν, ϗ τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον ἐν αἰτίᾳ ὡς τὰ ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς δι' ἀμέλειαν ἢ δειλίαν προδεδωκότα, πρός τε τὰ ἀρκτῷα μέλλοντα ϗ ὀκνοῦντα. ἦν δὲ ϗ αὐτῷ δέος τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῖς τε συνοῦσι φίλοις ἤδη ϗ περὶ αὐτῆς Ἰταλίας. οὐ γὰρ ὅμοιον ἡγοῦντο τὸν ἐκ Περσῶν κίνδυνον οἷον ἐκ Γερμανῶν. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς κατοικοῦντες, μακρᾷ γῇ ϗ θαλάττῃ πολλῇ διῃρημένοι, τὴν

3. [τῶν] VV 12. ὅτε V 16. καταλιπόντων VVV 32. καὶ om V

Ἰταλῶν χώραν μόλις ἀκέουσι. τὰ Ἰλλυρικὰ δὲ ἔθνη, στενὰ ὄντα καὶ οὐ πολλὴν ἔχοντα τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις γῆν, παρὰ τοῦτον ὁμόρους καὶ γείτονας ποιεῖ Γερμανοὺς Ἰταλιώταις. ἐπαγγέλλει δὴ ἄκων μὲν καὶ ἀσχάλλων τὴν ἔξοδον, πλὴν τῆς ἀνάγκης αὐτὸν καλούσης. καταλιπὼν τε δύναμιν ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι τὰς Ῥωμαίων ὄχθας, τά τε στρατόπεδα καὶ τὰ φρούρια ἐπιμελέστερον τειχίσας καὶ πληρώσας ἕκαστα τοῦ ὡρισμένου στρατοῦ, αὐτὸς εἰς Γερμανοὺς ἠπείγετο ἅμα τῷ λοιπῷ πλήθει. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδὸν μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐπέστη ταῖς τοῦ Ῥήνου ὄχθαις, καὶ τὰ πρὸς τὸν Γερμανικὸν πόλεμον παρεσκευάζετο. τόν τε ποταμὸν ναυσὶ διαλαμβάνων, ὡς πρὸς ἀλλήλας συνδεθεισῶν γεφυρωθέντα εὐμαρῆ τὴν διάβασιν τοῖς στρατιώταις παρέξειν ᾤετο. μέγιστοι γὰρ δὴ οὗτοι ποταμῶν ὑπ' ἄρκτῳ ῥέουσι, Ῥῆνός τε καὶ Ἴστρος, ὁ μὲν Γερμανοὺς ὁ δὲ Παίονας παραμείβων· οἳ θέρους μὲν ναυσίπορον ἔχουσι τὸ ῥεῖθρον διὰ βάθος τε καὶ πλάτος, τοῦ δὲ χειμῶνος παγέντες ὑπὸ τοῦ κρύους ἐν πεδίου σχήματι καθιππεύονται. ἀντιτυπὲς δὲ οὕτω καὶ στεῤῥὸν γίνεται τό ποτε ῥεῖθρον, ὡς μὴ μόνον ἵππων ὁπλαῖς καὶ ποσὶν ἀνθρώπων ἀντέχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρύσασθαι θέλοντας μὴ κάλπεις ἐπ' αὐτῷ μηδὲ κοῖλα σκεύη φέρειν, πελέκεις δὲ καὶ δικέλλας, ἵν' ἐκκόψαντες γυμνόν τε σκεύους ἀράμενοι τὸ ὕδωρ φέρωσιν ὥσπερ λίθον. φύσις μὲν δὴ τῶν ποταμῶν αὕτη.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Μαυρουσίους τε πλείστους καὶ τοξοτῶν ἀριθμὸν πολὺν ἐπαγόμενος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἔκ τε τῆς Ὀσροηνῶν χώρας, καὶ εἴ τινες Παρθυαίων αὐτόμολοι ἢ χρήμασιν ἀναπεισθέντες ἠκολουθήκεσαν αὐτῷ βοηθήσοντες, ἐξήρτυε δὴ Γερμανοῖς ἀντιτάξων. μάλιστα γὰρ τοιοῦτος στρατὸς ὀχληρὸς ἐκείνοις γίγνεται, τῶν τε Μαυρουσίων πόῤῥωθεν ἀκοντιζόντων καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τάς τε ἀναχωρήσεις κούφως ποιουμένων, τῶν τε τοξοτῶν ἐς γυμνὰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ σώματα ἐπιμήκη ῥᾷστα καὶ πόῤῥωθεν κατὰ σκοποῦ τοξευόντων . . . . . ἐπιθέειν τε πρὸς τὴν συστάδην μάχην ἀντιτυπεῖς, καὶ ἰσόῤῥοποι πολλάκις Ῥωμαίοις ἐγένοντο.

Ἀλέξανδρος μὲν ἐν τούτοις ἦν· πλὴν ἔδοξεν αὐτῷ πρε-

11. nonne διελάμβανεν ὤν? 19. ἀνθρώπου V 26. ἠκολούθησαν V 32. σματαδὸν V

σβείαν πέμψαι πρὸς αὐτοὺς ϗ περὶ εἰρήνης διαλέγεσθαι. πάντα τε ὑπισχνεῖτο παρέξειν ὅσων δέονται, ϗ χρημάτων ἀφειδῶς ἔχειν. τούτῳ γὰρ μάλιστα Γερμανοὶ πείθονται, φιλάργυροί τε ὄντες ϗ τὴν εἰρήνην ἀεὶ πρὸς Ῥωμαίους χρυσίου καπηλεύοντες· ὅθεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπειρᾶτο ὠνήσασθαι μᾶλλον τὰς πρὸς αὐτοὺς σπονδὰς ἢ διὰ πολέμου κινδυνεύειν. οἱ μέντοι στρατιῶται χαλεπῶς ἔφερον διατριβῆς τε ματαίας ἐγγινομένης, ϗ μηδέν τι γενναῖον ἢ πρόθυμον εἰς τὸ πολεμεῖν παρέχοντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' ἡνιοχείαις ϗ τρυφαῖς προσέχοντος, δέον ἐπεξελθεῖν ϗ τιμωρήσασθαι Γερμανοὺς ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις. ἦν δέ τις ἐν τῷ στρατῷ Μαξιμῖνος ὄνομα, τὸ μὲν γένος τῶν ἐνδοτάτω Θρακῶν ϗ μιξοβαρβάρων, ἀπό τινος κώμης, ὡς ἐλέγετο, πρότερον μὲν ἐν παιδὶ ποιμαίνων, ἐν ἀκμῇ δὲ τῆς ἡλικίας γενόμενος διὰ μέγεθος ϗ ἰσχὺν σώματος εἰς τοὺς ἱππεύοντας στρατιώτας καταταγείς, εἶτα κατ' ὀλίγον αὐτὸν χειραγωγούσης τῆς τύχης ἐλθὼν διὰ πάσης τάξεως στρατιωτικῆς, ὡς στρατοπέδων τε ἐπιμέλειαν τῶν ἐθνῶν τε ἀρχὰς πιστευθῆναι. τὸν δὴ Μαξιμῖνον τοῦτον διὰ τὴν προειρημένην στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστησε πάσῃ τῇ τοῦ στρατοῦ νεολαίᾳ, ὡς ἀσκοίη τε αὐτοὺς τὰ στρατιωτικὰ ϗ ἐς τὸ πολεμεῖν ἐπιτηδείους παρασκευάζοι. ὁ δὲ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ποιούμενος τὰ ἐγκεχειρισμένα εὔνοιαν πολλὴν παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐκτήσατο, οὐ μόνον διδάσκων αὐτοὺς τὰ ποιητέα, ἀλλὰ ϗ τοῖς ἔργοις πάντων προηγούμενος, ὡς μὴ μαθητὰς εἶναι μόνον ἀλλὰ ϗ ζηλωτὰς ϗ μιμητὰς τῆς ἐκείνου ἀνδρείας. ἔτι τε ϗ δώροις αὐτοὺς ϗ παντοδαπαῖς τιμαῖς ᾠκειώσατο. ὅθεν οἱ νεανίαι, ἐν οἷς ἦν τὸ πολὺ πλῆθος Παιόνων μάλιστα, τῇ μὲν ἀνδρείᾳ τοῦ Μαξιμίνου ἔχαιρον, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐπέσκωπτον ὡς ὑπὸ τῆς τε μητρὸς ἀρχόμενον, ϗ διοικουμένων τῶν πραγμάτων ὑπ' ἐξουσίᾳ τε ϗ γνώμῃ γυναικός, ῥᾳθύμως τε ϗ ἀνάνδρως τοῖς πολεμικοῖς προσφερομένου ἐκείνου. ὑπεμίμνησκον δὲ ἀλλήλους τῶν τε ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς διὰ μέλλησιν αὐτοῦ πταισμάτων, ϗ ὅτι μηδὲν ἀνδρεῖον μηδὲ νεανικὸν παρέχοιτο εἰς Γερμανοὺς ἐλθών. ὄντες

5. ὁ om V 6. πρὸ αὐτοῦ V 10. προτετολμημένοις VV
18. δὲ V 25. καὶ post ἀλλὰ om VV

ὄν ϗ ἄλλως πρὸς τὸ καινοτομεῖν ἐπιτήδειοι, ϗ τὸ μὲν παρὸν τῆς ἀρχῆς βαρὺ διὰ μῆκος ἐξεσίας ἡγέμενοι ἀκερδές τε ἤδη πάσης προανηλωμένης φιλοτιμίας, τὸ δὲ μέλλον ϗ προσιὸν ἔς τε τὸ κερδαλέον αὐτοῖς ἔνελπι ϗ τῷ κτωμένῳ παρὰ προσδοκίαν τίμιόν τε ϗ περισπέδαστον, ἐβελεύσαντο ἀποσκευάσασθαι μὲν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀνειπεῖν δὲ αὐτοκράτορα καὶ Σεβαστὸν τὸν Μαξιμῖνον, συστρατιώτην τε αὐτῶν ὄντα καὶ σύσκηνον, ἔς τε τὸν παρόντα πόλεμον δι᾽ ἐμπειρίαν ϗ ἀνδρείαν ἐπιτήδειον δοκϐντα. ἀθροισθέντες ἔν εἰς τὸ πεδίον ὡπλισμένοι ὡς δὴ ἐπὶ τὰ συνήθη γυμνάσια, προελθόντα ϗ ἐπιστάντα αὐτοῖς τὸν Μαξιμῖνον, εἴτε ἀγνοϐντα τὸ πραττόμενον εἴτε ϗ λάθρα τϐτο προκατασκευάσαντα, πορφύραν ἐπιβαλόντες βασιλικὴν αὐτοκράτορα ἀναγορεύϐσιν. ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα παρῃτεῖτο ϗ τὴν πορφύραν ἀπεῤῥίπτει· ὡς δὲ ἐνέκειντο ξιφήρεις ἀποκτενεῖν ἀπειλϐντες, τϐ παρόντος κινδύνϐ τὸ μέλλον προελόμενος ἀνεδέξατο τὴν τιμήν, πολλάκις αὐτῷ πρότερον, ὡς ἔλεγε, χρησμῶν ϗ ὀνειράτων τὴν τοσαύτην τύχην προειρηκότων, εἰπὼν πρὸς τϐς στρατιώτας ὅτι ἄκων μὲν ϗ ϐ βϐλόμενος ἀναδέχεται, πειθόμενος τῇ ἐκείνων βϐλήσει, παραγγέλλει δ᾽ αὐτοῖς ἔργῳ βεβαιῶσαι τὰ δόξαντα ἀραμένϐς τε τὰ ὅπλα σπεύδειν ἐπιστῆναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀγνοϐντι, τὴν φήμην φθάσαντας, ἵν᾽ ἐκπλήξαντες τϐς συνόντας ἐκείνῳ στρατιώτας ϗ φρϐρϐς τϐ σώματος ἢ πείσαιεν ὁμογνωμονῆσαι ἢ ῥᾶστα βιάσαιντο ἀπαρασκεύϐς τῷ μηδὲν προσδοκᾶν. ὡς δ᾽ αὐτϐς εἰς εὔνοιαν ϗ προθυμίαν πάνυ προεκαλέσατο, τά τε σιτηρέσια ἐπεδιπλασίασε, νομάς τε ϗ δόσεις μεγίστας ὑπέσχετο, τιμωρίας τε ϗ κηλῖδας πάσας αὐτοῖς ἀνῆκεν, ἐπί τε τὴν πορείαν ἐξήγαγεν· ϐ πολὺ δ᾽ ἀφειστήκει τὸ χωρίον ἔνθα ἐσκήνϐ ὁ Ἀλέξανδρος ϗ οἱ σὺν αὐτῷ.

9 Ὡς δ᾽ ἀπηγγέλη τὰ περὶ τϐ Μαξιμίνϐ, ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μεγίστῃ ταραχῇ γενόμενος ϗ τῷ παραδόξῳ τῆς ἀγγελίας ἐκπλαγείς, προπηδήσας τῆς βασιλεὶϐ σκηνῆς ὥσπερ ἐνθεσιῶν, δακρυῤῥοῶν ϗ τρέμων τϐ τε Μαξιμίνϐ ὡς ἀπίστϐ ϗ ἀχαρίστϐ κατηγόρει, πάσας τὰς εἰς ἐκεῖνον εὐεργεσίας κατατεθεί-

5. τι V ἀποσκευάσαι V 19. μὴ VV 30. ἀπηγγ. ταῦτα τῷ ἀλεξάνδρῳ V

σας πρὸς αὐτοῦ διηγούμενος, τούς τε νεανίας [συστρατιώτας] ᾐτιᾶτο ὡς προπετῶς ϗ ἐπιόρκως ταῦτα τετολμηκότας, δώσειν τε πάντα ὑπισχνεῖτο ὧν δέοιντο, ϗ ἐπανορθώσεσθαι εἴ τι μέμφοιντο. οἱ δὲ σὺν αὐτῷ στρατιῶται ἐκείνης τῆς ἡμέρας εὐφημήσαντες αὐτὸν παρέπεμψαν, ὑποσχόμενοι παντὶ σθένει προασπίσειν αὐτοῦ. τῆς νυκτὸς δὲ διαδραμούσης, κατὰ τὸ περίορθρον ἀγγειλάντων τινῶν ὅτι δὴ Μαξιμῖνος πρόσεισι κόνις τε πόῤῥωθεν ἐγειρομένη φαίνεται βοῆς τε ἦχος πλήθους ἐξακούεται, πάλιν προελθὼν ἐς τὸ πεδίον ὁ Ἀλέξανδρος συγκαλέσας τε τοὺς στρατιώτας, ἐδεῖτο προμαχεῖν ϗ σώζειν ὃν ἀνεθρέψαντο ϗ ὑφ᾽ ᾧ βασιλεύοντι τεσσαρεσκαίδεκα ἔτεσιν ἀμέμπτως βεβιώκεσαν· πάντας τε εἰς οἶκτον ϗ ἔλεον προκαλούμενος ὁπλίζεσθαι ἐκέλευσεν ϗ ἐξελθόντας ἀντιτάττεσθαι. οἱ δὲ στρατιῶται τὰ μὲν πρῶτα ὑπισχνοῦντο, κατ᾽ ὀλίγους δὲ ἀνεχώρουν οὐδ᾽ ὅπλα λαβεῖν ἤθελον. οἱ δέ τινες τὸν ἔπαρχόν τε τοῦ στρατοῦ ϗ τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου ᾔτουν πρὸς ἀναίρεσιν, πρόφασιν ποιούμενοι αἰτίους τῆς ἀποστάσεως γεγενῆσθαι. οἱ δὲ τὴν μητέρα ἐμέμφοντο ὡς φιλάργυρον ϗ τὰ χρήματα ἀποκλείουσαν, διά τε μικρολογίαν ϗ τὸ πρὸς τὰς ἐπιδόσεις ὀκνηρὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου μεμισημένου. ϗ μέχρι μέν τινος τοιαῦτα διαφόρως βοῶντες προσέμενον· ὡς δὲ τοῦ Μαξιμίνου ὁ στρατὸς ἤδη τε ἐν ὄψεσιν ἦν, ϗ βοῶντες οἱ νεανίαι προὐκαλοῦντο τοὺς συστρατιώτας καταλιπεῖν μὲν γύναιον μικρολόγον ϗ μειράκιον δειλὸν μητρὶ δουλεῦον, προσιέναι δὲ ἀνδρὶ γενναίῳ ϗ σώφρονι συστρατιώτῃ τε ἐν ὅπλοις ἀεὶ ϗ πολεμικοῖς ἔργοις διῃτημένῳ, πεισθέντες οἱ στρατιῶται τὸν μὲν Ἀλέξανδρον καταλιμπάνουσιν, αὐτοὶ δὲ προσίασι τῷ Μαξιμίνῳ, αὐτοκράτωρ τε ὑπὸ πάντων ἐκεῖνος ἀναγορεύεται. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τρέμων ϗ λειποψυχῶν μόλις εἰς τὴν σκηνὴν ἐπανέρχεται· τῇ τε μητρὶ περιπλακείς, ϗ ὥς φασιν, ἀποδυρόμενός τε ϗ αἰτιώμενος ὅτι δι᾽ ἐκείνην ταῦτα πάσχει, ἀνέμενε τὸν φονεύσοντα. ὁ δὲ Μαξιμῖνος ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ Σεβα-

1. absunt unci a V VV 5. ἐπανορθῶσαι V 13. ἐκέλευεν ὁπλίζεσθαι VV 15. ἐπάρχοντα τοῦ V 21. ὁ om V 24. δειλὸν] μικρὸν V 27. καταλείπουσιν VV 31. πάσχοι V 32. φονεύσαντα V

σιὸς προσαγορευθεὶς πέμπει χιλιάρχην ἑκατοντάρχας τέ τινας τὲς φονεύσοντας τὸν Ἀλέξανδρον ϗ τὴν μητέρα ϗ εἴ τινες ἀνθίσταντο τῶν σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀφικόμενοι ϗ ἐπιπηδήσαντες τῇ σκηνῇ αὐτόν τε ἀναιρϐσι ϗ τὴν μητέρα ϗ εἴ τινες ἐδόκεν ἐκείνῳ φίλοι ϗ τίμιοι, πλὴν τῶν πρὸς ὀλίγον φυγεῖν ἢ λαθεῖν δυνηθέντων, ὓς πάντας μετ᾽ ϐ πολὺ Μαξιμῖνος συλλαβὼν ἀπέκτεινεν.

Τέλος μὲν δὴ τοιϐτο κατέλαβε τὸν Ἀλέξανδρον ϗ τὴν μητέρα, βασιλεύσαντα ἔτεσι τεσσαρεσκαίδεκα, ὅσον πρὸς τὲς ἀρχομένες, ἀμέμπτως ϗ ἀναιμωτί· φόνων τε γ̓ ϗ ὠμότητος ἀκρίτων τε ἔργων ἀλλότριος ἐγένετο, εἴς τε τὸ φιλάνθρωπον ϗ εὐεργετικώτερον ἐπιῤῥεπής. πάνυ γϐν ἂν ἡ Ἀλεξάνδρου βασιλεία εὐδοκίμησεν εἰς τὸ ὁλόκληρον, εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῆς μητρὸς εἰς φιλαργυρίαν τε ϗ μικρολογίαν.

Z.

1 Τίνι μὲν βίῳ Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο τέλει τε ὁποίῳ βασιλεύσας ἐτῶν τεσσαρεσκαίδεκα, ἐν τοῖς προειρημένοις ἐδηλώσαμεν· ὁ δὲ Μαξιμῖνος παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν πολλὴν τὴν μεταβολὴν ἐποιήσατο, τραχύτατα ϗ μετὰ πολλϐ φόβϐ τῇ ἐξϐσίᾳ χρώμενος· ἔκ τε πρᾳείας ϗ πάνυ ἡμέρϐ βασιλείας εἰς τυραννίδος ὠμότητα μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο, δυσμένειαν ἑαυτῷ συνειδώς, ὅτι πρῶτος ἐξ εὐτελείας τῆς ἐσχάτης εἰς τοσαύτην τύχην ἤλασε. φύσει δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὥσπερ ϗ τὸ γένος, βάρβαρός· τό τε φονικὸν πάτριον ἔχων ϗ ἐπιχώριον, πρόνοιαν ἐποιεῖτο δι᾽ ὠμότητος τὴν ἀρχὴν βεβαιῶσαι, δεδιὼς μή τι τῇ συγκλήτῳ ϗ τοῖς ὑπηκόοις εὐκαταφρόνητος γένηται, ϐκ εἰς τὴν παρϐσαν αὐτϐ τύχην ἀφορῶσιν, ἀλλ᾽ εἰς τὰ τῆς γεννήσεως εὐτελῆ σπάργανα. τεθρύλητο γὰρ παρὰ πᾶσι ϗ διεβέβλητο, ὅτι δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς Θρᾳκίοις ὄρεσιν, ἐπιδϐς τε αὐτὸν διὰ μέγεθος ϗ ἰσχὺν σώματος εἰς εὐτελῆ ϗ ἐπιχώριον στρατείαν, ὑπὸ τῆς τύχης ἐπὶ τὴν Ῥωμαί-

5. πρὸς om V 8. τοιοῦτον W 9. βασιλεύσαντος V 17. βίῳ ὁ ἀλ. V 19. βασιλείαν V 22. πάντα om V 23. ὅτι [δὴ] πρῶτος W 26. τὴν ἀρχὴν δι᾽ ὠμότητος V 28. αὐτὴν W 29. γενέσεως W 31. τε] δὲ V

ὧν ἀρχὴν κεχειραγώγητο. εὐθέως δ' ἐς τε φίλους πάντας, οἳ συνῆσαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ σύνεδροί [τε] ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐπιλεχθέντες, ἀπεσκευάσατο, ϗ οὓς μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψε, τινὰς δὲ ἐπὶ προφάσει διοικήσεως ἀπεσείσατο, μόνος εἶναι βουλόμενος ἐν τῷ στρατῷ ϗ μηδένα αὐτῷ παρεῖναι ἐκ συνειδήσεως εὐγενοῦς κρείττονα, ἀλλ' ἵν' ὥσπερ ἐξ ἀκροπόλεως, μηδενὸς αὐτῷ παρόντος ᾧ νέμειν αἰδῶ ἀνάγκην ἔχοι, τοῖς τῆς τυραννίδος ἔργοις σχολάζοι. τήν τε θεραπείαν πᾶσαν, ἣ συγγεγόνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοσούτων ἐτῶν, τῆς βασιλείου αὐλῆς ἀπέπεμψε. τοὺς δὲ πλείστους αὐτῶν ϗ ἀπέκτεινεν, ἐπιβουλὰς ὑποπτεύων· ᾔδει γὰρ ἀλγοῦντας ἐπὶ τῇ ἐκείνου ἀναιρέσει.

Ἔτι δὲ ϗ μᾶλλον αὐτὸν εἰς ὠμότητα ϗ τὴν πρὸς ἅπαντας ὀργὴν προὐκαλέσατο συνωμοσία τις διαβληθεῖσα κατ' αὐτοῦ συγκροτουμένη, πολλῶν τε ἑκατοντάρχων συμπνεόντων ϗ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἁπάντων. Μάγνος τις ὄνομα ἦν τῶν εὐπατριδῶν τε ϗ ὑπατευκότων· οὗτος διεβλήθη συνάγειν κατ' αὐτοῦ χεῖρα, ϗ στρατιώτας τινὰς πείθειν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν μετάγειν. ἡ δὲ σκευὴ τοιαύτη τις ἐλέγετο ἔσεσθαι. γεφυρώσας τὸν ποταμὸν ὁ Μαξιμῖνος ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι. ἅμα γὰρ τῷ τὴν ἀρχὴν παραλαβεῖν εὐθέως πολεμικῶν ἔργων ἤρξατο, ϗ διὰ σώματος μέγεθος ϗ ἰσχὺν στρατιωτικὴν ϗ ἐμπειρίαν πολεμικὴν δοκῶν ἐπιλελέχθαι ἔργοις τὴν δόξαν ϗ τὴν τῶν στρατιωτῶν ὑπόληψιν ἐπιστοῦτο, τήν τε Ἀλεξάνδρου μέλλησιν ϗ τὴν πρὸς τὰ πολεμικὰ ἔργα δειλίαν ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο εἰκότως κατεγνωσμένην. ἀσκῶν τε οὖν ϗ γυμνάζων τοὺς στρατιώτας οὐ διέλειπεν, αὐτός τε ἐν ὅπλοις ὢν ϗ τὸν στρατὸν παρορμῶν. τότε τοίνυν τὴν γέφυραν ζεύξας ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι. ὁ δὲ Μάγνος ἐλέγετο στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγους, ἀλλὰ τοὺς ἐξοχωτάτους ϗ μάλιστα τοὺς τὴν φρουρὰν τῆς γεφύρας ϗ τὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένους, ἀναπεῖσαι μετὰ τὸ διαβῆναι τὸν Μαξιμῖνον λύσαντας τὴν γέφυραν προδοῦναι τοῖς βαρβάροις, οὐχ ὑπαρχούσης αὐτῷ ἐπανόδου· πλάτει γὰρ ϗ βάθει μέγιστος ὁ ποταμὸς ῥέων ἄβατος αὐτῷ ἐγίνετο, οὔτε νεῶν οὐσῶν ἐν ταῖς πολεμίαις ὄχθαις τῆς

2. absunt unci a V W 8. τῆς om W 16. καὶ τῶν ὑπατ. V
26. διέλιπεν V 27. στρατὸν ἀεὶ παρορμῶν W

τε γεφύρας λυθείσης. ἡ μὲν τῆς διαβολῆς φήμη τοιαύτη ἐγένετο, εἴτε ἀληθὴς ὑπάρξασα εἴτε ὑπὸ τȣ͂ Μαξιμίνȣ συσκευασθεῖσα· ἀκριβὲς δὲ εἰπεῖν ȣ̓ ῥᾴδιον, ἐπεὶ ἔμενεν ἀνεξέλεγκτος. μήτε γὰρ κρίσει τινὶ μεταδὸς μήτε ἀπολογίᾳ, πάντας ȣ̔͂ς ὑπώπτευεν αἰφνιδίως συναρπασθέντας ἀφειδῶς ἐφόνευσεν.

Ἐγένετο δέ τις ϗ Ὀσροηνῶν τοξοτῶν ἀπόστασις, οἳ πάνυ ἀλγȣ͂ντες ἐπὶ τῇ Ἀλεξάνδρȣ τελευτῇ, περιτυχόντες τῶν ἀπὸ ὑπατείας ϗ φίλων Ἀλεξάνδρȣ τινί (Κυαρτῖνος δὲ ἦν ὄνομα, ὃν Μαξιμῖνος ἐκπέμψας ἦν τȣ͂ στρατȣ͂) ἁρπάσαντες ἄκοντα ϗ ȣ̓δὲν προειδότα ςρατηγὸν ἑαυτῶν κατέςησαν, πορφύρᾳ τε ϗ πυρὶ πομπεύοντα, ὀλεθρίοις τιμαῖς, ἐκόσμησαν, ἐπί τε τὴν ἀρχὴν ἦγον ȣ̓͂τι βȣλόμενον. ἐκεῖνος μὲν ȣ̓͂ν ἐν τῇ σκηνῇ καθεύδων ἐπιβȣλευθεὶς νύκτωρ αἰφνιδίως ἀνῃρέθη ὑπὸ τȣ͂ συνόντος αὐτῷ ϗ δοκȣ͂ντος φίλȣ, τῶν τε Ὀσροηνῶν πρότερον ἡγȣμένȣ (Μακεδὼν ἦν ὄνομα αὐτῷ), καίτοι τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἀποστάσεως ἀρχηγȣ͂ [ϗ ὁμογνώμονος] τοῖς Ὀσροηνοῖς γενομένȣ· ὃς ȣ̓δεμίαν αἰτίαν ἔχθρας ȣ̓͂τε μίσȣς ἔχων ἀπέκτεινεν αὐτὸς ὃν ἥρπασέ τε ϗ ἀνέπεισεν, οἰόμενός τε μεγάλα χαρίζεσθαι τῷ Μαξιμίνῳ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν ἐκόμισεν. ὁ δὲ ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ ἔργῳ, στερηθεὶς δὲ πολεμίȣ, ὡς ᾤετο, ἐκεῖνον μέν, καίτοι μεγάλα ἐλπίζοντα ϗ δοκȣ͂ντα ἀμοιβῆς ἐξαιρέτȣ τεύξεσθαι, ἀπέκτεινεν ὡς ϗ τῆς ἀποστάσεως γεγονότα ἀρχηγὸν ϗ ἀποκτείναντα ὃν αὐτὸς ἄκοντα ἀνέπεισεν, ἄπιστόν τε γενόμενον περὶ τὸν φίλον.

Τοιαῦτα μὲν δή τινες αἰτίαι ἔτι μᾶλλον εἰς τραχύτητα ϗ ὠμότητα ἠκόνησαν τὴν τȣ͂ Μαξιμίνȣ ψυχήν, ϗ πρότερον ȣ̔͂τω πεφυκυῖαν. ἦν δὲ ϗ τὴν ὄψιν φοβερώτατος, ϗ μέγιστος τὸ σῶμα, ὡς μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ τινὰ μήτε Ἑλλήνων τῶν σωμασκέντων μήτε βαρβάρων τῶν μαχιμωτάτων ἐξισȣ͂σθαι.

2 Διοικήσας δὲ τὰ προειρημένα, πάντα τε τὸν στρατὸν ἀναλαβών, ϗ διαβὰς ἀφόβως τὴν γέφυραν, εἴχετο τῆς πρὸς τȣ̀ς Γερμανȣ̀ς μάχης. μέγα δέ τι πλῆθος ϗ σχεδὸν ἅπασαν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν σὺν ἑαυτῷ εἰσήγαγε, Μαυρȣσίων τε ἀκοντιστῶν ἀριθμὸν πάμπλειστον ϗ τοξοτῶν Ὀσροηνῶν τε

1. τε om VV 4. ἀπολογίας V: id quod recipiendum. sed etiam κρίσεως corrigendum. 10. μηδὲν V 11. an πομπεύοντι? 14. ὑπό τε, συνόντος VV 16. καὶ ὁμογνώμονος om V, sine uncis ponit VV

ϗ Ἀρμενίων, ὧν ἦσαν οἱ μὲν ὑπήκοοι οἱ δὲ φίλοι ϗ σύμμαχοι, ϗ εἴ τινες Παρθυαίων ἢ χρήμασι πεισθέντες ϗ αὐτομολήσαντες ἢ ληφθέντες αἰχμάλωτοι Ῥωμαίοις ἐδούλευον. τὰ δὲ πλήθη ταῦτα τοῦ στρατοῦ ϗ πρότερον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἤθροιστο, ηὐξήθη δ' ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου καὶ εἰς πολεμικὴν ἄσκησιν συγκεκρότητο. μάλιστα δὲ οἱ ἀκοντισταὶ ϗ οἱ τοξόται πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ἐπιτήδειοι δοκοῦσιν, ἐπιτρέχοντές τε αὐτοῖς κούφως οὐ προσδοκῶσι ϗ ἀναχωροῦντες ῥᾳδίως. γενόμενος δὲ ἐν τῇ πολεμίᾳ Μαξιμῖνος πολλὴν γῆν ἐπῆλθεν, οὐδενὸς αὐτῷ ἀνθεστῶτος, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων ἀνακεχωρηκότων. ἐδῄου τε οὖν πᾶσαν τὴν χώραν, μάλιστα τῶν λῃΐων ἀκμαζόντων, τάς τε κώμας ἐμπιπρὰς διαρπάζειν ἐδίδου τῷ στρατῷ. εὐμαρέστατα γὰρ τὸ πῦρ ἐπινέμεται τάς τε πόλεις αὐτῶν ἃς ἔχουσι, ϗ τὰς οἰκήσεις ἁπάσας. λίθων μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς ἢ πλίνθων ὀπτῶν σπάνις, ὗλαι δ' εὔδενδροι· ὅθεν ξύλων οὔσης ἐκτενείας συμπηγνύντες αὐτὰ ϗ ἁρμόζοντες σκηνοποιοῦνται. ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἐπὶ πολὺ μὲν προὐχώρησε, πράττων τε τὰ προειρημένα ϗ λείας ἀπελαύνων, διδούς τε τὰς ἀγέλας τῷ στρατῷ αἷς περιετύγχανον. οἱ δὲ Γερμανοὶ ἀπὸ μὲν τῶν πεδίων, ϗ εἴ τινες ἦσαν χῶραι ἄδενδροι, ἀνακεχωρήκεσαν, ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ἐκρύπτοντο περί τε τὰ ἕλη διέτριβον, ὡς ἐκεῖ τὰς μάχας ϗ τὰς ἐφόδους ποιοῖντο, τῆς συνεχείας τῶν φυτῶν ἀπασχολούσης εἰς ἑαυτὴν τὰ βέλη ϗ τὰ ἀκόντια τῶν πολεμίων, τοῦ τε ἀγχιβαθοῦς τῶν ἑλῶν Ῥωμαίοις μὲν δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων ἐπισφαλοῦς ἐσομένου, ἑαυτοῖς δὲ δι' ἐμπειρίαν τῆς χώρας ἐγνωκόσιν ἄβατα ϗ ἀντιτυπῆ τῶν τόπων ἐς γόνυ τε βρεχομένοις διατρέχειν ῥᾳδίου. εἰσὶ δὲ ϗ πρὸς τὸ νήχεσθαι γεγυμνασμένοι, ἅτε μόνῳ λουτρῷ τοῖς ποταμοῖς χρώμενοι.

Περὶ ἐκεῖνα οὖν μάλιστα τὰ χωρία αἱ συμβολαὶ ἐγίνοντο· ἔνθα ϗ γενναιότατα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς μάχης ἦρξεν. ἐπὶ γάρ τινι ἕλει μεγίστῳ, τῶν μὲν Γερμανῶν ἐς αὐτὸ ἀναχωρούντων εἰς φυγήν, εἰς δίωξιν δὲ Ῥωμαίων ἐπεισελθεῖν ὀκνούντων, πρῶτος ὁ Μαξιμῖνος ἅμα τῷ ἵππῳ ἐμβαλὼν εἰς

6. τε V alterum οἱ om V 17. προὐχώρησε VV 22. ἐποιοῦντο V 26. nonne ἐγνωκόσι τἄβατα? 28. ἐγγεγυμνασμένοι VV

τὸ ἕλος, καίτοι ὑπὲρ γαστέρα τοῦ ἵππου βρεχομένου, τοὺς ἀνθεστῶτας ἐφόνευσε βαρβάρους, ὡς τὸν λοιπὸν στρατὸν αἰδεσθέντα προδοῦναι μαχόμενον ὑπὲρ αὐτῶν βασιλέα τολμῆσαί τε ϗ τοῖς ἕλεσιν ἐπεισελθεῖν, πολὺ δέ τι πλῆθος ἑκατέρωθεν πεσεῖν, ϗ Ῥωμαίων μὲν . . . τῶν δὲ βαρβάρων σχεδὸν τὴν τότε παροῦσαν δύναμιν, ἀριστεύοντος αὐτοῦ, ὡς τό τε ἕλος σωμάτων πληρωθῆναι, τήν τε λίμνην αἵματι κερασθεῖσαν πεζομαχοῦντι στρατῷ ναυμαχίας ὄψιν παρασχεῖν. ταύτην τὴν μάχην ϗ τὴν ἀριστείαν αὐτοῦ οὐ μόνον διὰ γραμμάτων τῇ τε συγκλήτῳ ϗ τῷ δήμῳ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ ϗ γραφῆναι κελεύσας μεγίσταις εἰκόσιν ἀνέθηκε πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, ἵνα μὴ μόνον ἀκούειν τὰ γενόμενα ἀλλὰ ϗ βλέπειν ἔχωσι Ῥωμαῖοι. τὴν δ' εἰκόνα ὕστερον καθεῖλεν ἡ σύγκλητος μετὰ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ τιμῶν. γεγόνασι δὲ ϗ ἕτεραι συμβολαί, ἐν αἷς ὡς αὐτουργός τε ϗ αὐτόχειρ τῆς μάχης ἀριστεύων τε πανταχοῦ ἐπῃνεῖτο. πολλοὺς δὲ χειρωσάμενος αὐτῶν αἰχμαλώτους ϗ λείαν ἀπελάσας, χειμῶνος ἤδη καταλαμβάνοντος ἐπανῆλθεν εἰς Παίονας, ἔν τε Σιρμίῳ διατρίβων, τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πόλει δοκούσῃ, τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἔαρ παρεσκευάζετο. ἠπείλει γὰρ (ϗ ποιήσειν ἔμελλεν) ἐκκόψειν τε καὶ ὑποτάξειν τὰ μέχρις Ὠκεανοῦ Γερμανῶν ἔθνη βάρβαρα.

3 Τὰ μὲν οὖν πολεμικὰ τοιοῦτος ἦν· ϗ εἰς δόξαν ἤρθη ἂν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ὑπηκόοις βαρύτερος ἐγεγόνει ϗ φοβερώτερος. τί γὰρ ἦν ὄφελος βαρβάρων ἀναιρουμένων, πλειόνων γενομένων φόνων ἐν αὐτῇ τε Ῥώμῃ ϗ τοῖς ὑπηκόοις ἔθνεσιν; ἢ λείας [αἰχμαλώτους] ἀπάγειν τῶν ἐχθρῶν, γυμνοῦντα ϗ τὰς οὐσίας ἀφαιρούμενον τῶν οἰκείων; ἄνεσίς τε γὰρ πᾶσα, μᾶλλον δὲ ϗ πρόκλησις δέδοτο συκοφάνταις ἐς τὸ ἐπηρεάζειν ϗ κινεῖν πράγματα προγονικά, εἰ τύχοι, ϗ ἄγνωστα ϗ ἀνεξέλεγκτα. μόνον τέ τις κληθεὶς εἰς δικαστήριον ὑπὸ συκοφάντου εὐθέως ἡττημένος ἀπῄει ϗ τῶν ὑπαρχόντων πάντων στερηθείς. ἑκάστης γοῦν ἡμέρας ἦν ἰδεῖν τοὺς ἐχθὲς πλουσιωτάτους τῆς ἐπιούσης μεταιτοῦντας· τοσαύτη τις ἦν τῆς τυραννίδος ἡ φιλοχρηματία ἐπὶ προφάσει τῆς περὶ τοὺς στρατιώτας χρημάτων συνεχοῦς χορηγίας. ἦν δὲ ϗ

6. τὸ τέναγος s. V   17. καταλαβόντος V   25. malim γινομένων   αὐτῇ τῇ τε W

τοῖς ὡσὶ κοῦφος ἐς διαβολάς, ἡλικίας τε ϗ ἀξιώματος ἀφειδῶς ἔχων. πλείστους γοῦν τῶν ἔθνη ϗ στρατόπεδα πεπιστευμένων, μετὰ ὑπατείας τιμὴν ἢ δόξαν ἐπὶ τροπαίοις προσγενομένην, ἐκ μικρᾶς ϗ εὐτελοῦς διαβολῆς ἀναρπάστους ἐποίει, ϗ ἐκέλευσέ τε ἄνευ ὑπηρεσίας μόνους ὀχήμασιν ἐπιτεθέντας ἄγεσθαι νύκτωρ ϗ μεθ᾽ ἡμέραν ὁδεύοντας ἐξ ἀνατολῶν ἢ δύσεως, εἰ τύχοι, ἀπό τε μεσημβρίας εἰς Παίονας, ἔνθα διέτριβε· σκύλας δὲ ϗ ὑβρίσας φυγαῖς ἢ θανάτοις ἐζημίου.

Ἐς ὅσον μὲν οὖν τοὺς καθ᾽ ἕνα ταῦτα ἐπράττετο ϗ μέχρις οἰκείων ἔμενεν ἡ συμφορά, οὐ πάνυ τι τοῖς δήμοις τῶν πόλεων ἢ τοῖς ἔθνεσι διέφερε· τὰ γὰρ τῶν εὐδαιμονεῖν δοκούντων ἢ πλουσίων πταίσματα πρὸς τῶν ὄχλων οὐ μόνον ἀμελεῖται, ἀλλά τινας τῶν κακοήθων ϗ φαύλων ἔσθ᾽ ὅτε ϗ εὐφραίνει φθόνῳ τῶν κρειτόνων ϗ εὐτυχούντων. ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμῖνος τοὺς πλείστους τῶν ἐνδόξων οἴκων ἐς πενίαν περιστήσας, ἃ δὴ μικρὰ ϗ ὀλίγα, οὐδ᾽ αὐτάρκη τῇ αὐτοῦ βουλήσει ᾤετο, μετῆλθεν ἐπὶ τὰ δημόσια, ϗ εἴ τινα ἦν χρήματα πολιτικὰ εἰς εὐθηνίας ἢ νομὰς τῶν δημοτῶν ἀθροιζόμενα εἴτε θεάτροις ἢ πανηγύρεσιν ἀνακείμενα, εἰς ἑαυτὸν μετῆγε, ναῶν τε ἀναθήματα θεῶν τε ἀγάλματα ϗ ἡρώων τιμάς, ϗ εἴ τις ἦν κόσμος δημοσίου ἔργου ἢ καλλωπίσματος πόλεως ἢ ὕλης νόμισμα ποιῆσαι δυναμένης, πᾶν ἐχωνεύετο. ὅπερ καὶ μάλιστα τοὺς δήμους ἐλύπησε, πένθος τε δημόσιον ἐνεποίει δίχα μάχης ϗ ἄνευ ὅπλων ὄψις πολιορκίας, ὥς τινας τῶν δημοτῶν ϗ χεῖρας ἀνατείνειν ϗ τοὺς νεὼς φρουρεῖν, ἑτοίμως τε ἔχειν πρότερον ἀναιρεθέντας πρὸ τῶν βωμῶν πεσεῖν ἢ σκῦλα τῶν πατρίδων ἰδεῖν. ἐντεῦθεν δὴ ϗ μάλιστα κατά τε πόλεις ϗ κατὰ ἔθνη διοίδαινον τῶν ὄχλων αἱ ψυχαί. ἀπηρέσκοντό τε ϗ οἱ στρατιῶται τοῖς πραττομένοις, ὀνειδιζόντων αὐτοῖς ἐπιφθόνως συγγενῶν τε ϗ οἰκείων ὡς δὴ δι᾽ αὐτοὺς ταῦτα πράττοντος τοῦ Μαξιμίνου.

4 Αἰτίαι μὲν δὴ τοιαῦται, ὅτι γε ἄλογοι, εἰς μῖσος ϗ ἀπόστασιν τοὺς ὄχλους παρώξυνον· ϗ πάντες μὲν εὔχοντο ϗ θεοὺς

5. malim ἐκέλευε 18. δημοτῶν] πολιτῶν VV 21. δημοσίων ἔργων VV 24. ὄψεις πολυορκίας V 25. ἀνατιθῆναι V 32. αὐται V 33. ὄχλους] πάντας V

τοὺς ἀδικουμένους ἐπεκάλουν, ἄρξασθαι δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα, ἔστε συμπληρουμένης αὐτῷ τριετοῦς βασιλείας ἐκ μικρᾶς ϗ εὐτελοῦς προφάσεως, οἷα τυραννίδος σφάλματα, πρῶτοι ὅπλα ἐκίνησαν ἔς τε ἀπόστασιν εὐσταθῶς ὥρμησαν Λίβυες, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ἐπετρόπευέ τις τῆς Καρχηδονίας χώρας τραχύτατα, ϗ μετὰ πάσης ὠμότητος καταδίκας τε ἐποιεῖτο ϗ χρημάτων εἰσπράξεις, βουλόμενος εὐδοκιμεῖν παρὰ τῷ Μαξιμίνῳ. ἐκείνους τε γάρ, οὓς ᾔδει ἁρμόζοντας τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ, ἐπελέγετο· οἵ τε προεστῶτες τοῦ ταμιείου τότε, εἰ ϗ σπανίως χρηστοὶ ἐμπεπτώκεσαν, τόν τε κίνδυνον προὖπτον ἔχοντες ϗ τὴν ἐκείνου φιλοχρηματίαν εἰδότες, ἄκοντες ὅμως τοὺς λοιποὺς ἐμιμοῦντο. ὁ τοίνυν κατὰ τὴν Λιβύην ἐπίτροπος τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι βιαίως προσεφέρετο, ϗ νεανίσκους τινὰς τῶν παρ' ἐκείνοις εὖ γεγονότων ϗ πλουσίων καταδίκαις περιβαλὼν εἰσπράττειν τὰ χρήματα εὐθέως ἐπειρᾶτο, πατρῴων τε ϗ προγονικῶν οὐσιῶν αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι. ἐφ' οἷς ἀλγήσαντες οἱ νεανίσκοι τὰ μὲν χρήματα αὐτῷ ἀποδώσειν ὑπέσχοντο, τριῶν ἡμερῶν αἰτήσαντες ἀνάθεσιν· συνωμοσίαν δὲ ποιησάμενοι, πάντας τε οὓς ᾔδεσαν ἢ πεπονθότας τι δεινὸν ἢ παθεῖν δεδοικότας ἀναπείσαντες, κελεύουσι νύκτωρ κατελθεῖν τοὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν νεανίσκους, ξύλα τε ϗ πελέκεις ἐπιφέρεσθαι. οἱ δὲ πεισθέντες κελεύουσι τοῖς δεσπόταις πρὸ τῆς ἕω συνῆλθον εἰς τὴν πόλιν, κρύπτοντες ὑπὸ ταῖς ἐσθῆσιν ἃ ἔφερον αὐτοσχέδια πολέμου ὅπλα. μέγα δέ τι πλῆθος ἠθροίσθη· φύσει γὰρ πολυάνθρωπος οὖσα ἡ Λιβύη πολλοὺς εἶχε τοὺς τὴν γῆν γεωργοῦντας. ἅμα δὲ τῷ παραδραμεῖν τὸ περίορθρον προελθόντες οἱ νεανίσκοι τὸ μὲν πλῆθος τῶν οἰκετῶν κελεύουσιν αὐτοῖς ἕπεσθαι ὡς ὄντας μέρος τοῦ λοιποῦ ὄχλου, προστάξαντες τότε ἀποκαλύπτειν ἃ ἔφερον ὅπλα ϗ γενναίως ἀνθεστάναι, εἴ τινες ἢ στρατιωτῶν ἢ δημοτῶν αὐτοῖς ἐπίοιεν ἔκδικοι τοῦ γενησομένου ἔργου. αὐτοὶ δὲ λαβόντες ἐγχειρίδια ὑποκόλπια προσίασι τῷ ἐπιτρόπῳ ὡς δὴ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν χρημάτων διαλεξόμενοι· προσπεσόντες τε αἰφνιδίως οὐ προσδοκῶντα παί-

9. ταμεῖον VV 13. πᾶσι om VV 14. καταδίκην V immo εἰσπράττων 20. νεανίσκους] rectius οἰκέτας 22. συνελθόντες V 26. περιόρθριον VV 29. ἐφέροντο V

σαντες φονεύȣσι. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν γυμνωσάντων τὰ ξίφη τῷ τε φόνῳ ἐπεξελθεῖν θελόντων, οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν κατεληλυθότες προβαλλόμενοι τά τε ξύλα ϗ τȣ̀ς πελέκεις, ὑπερμαχόμενοι τῶν δεσποτῶν, τȣ̀ς ἀνθεστῶτας ῥᾳδίως ἐτρέψαντο. ȣ̋τω δὴ προχωρήσαντος τȣ̃ ἔργȣ, οἱ νεανίσκοι ἅπαξ ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι μόνην ᾔδεσαν ἑαυτοῖς σωτηρίαν ὑπάρχȣσαν, εἰ τὰ τολμηθέντα αὐτοῖς αὐξήσαιεν ἔργοις μείζοσι ϗ κοινωνὸν τȣ̃ κινδύνȣ τὸν ἡγέμενον τȣ̃ ἔθνȣς παραλάβοιεν, πᾶν τε τὸ ἔθνος ἀναπείσαιεν εἰς ἀπόστασιν· ὅπερ ᾔδεσαν πάλαι μὲν εὔχεσθαι μίσει Μαξιμίνȣ, φόβῳ δὲ κωλύεσθαι. σὺν παντὶ τοίνυν τῷ πλήθει ἤδη μεσαζȣ́σης ἡμέρας ἐπίασιν ἐπὶ τὴν τȣ̃ ἀνθυπατεύοντος οἰκίαν. Γορδιανὸς μὲν ἦν ὄνομα, κλήρῳ μὲν τὴν ἀνθυπατείαν λαχών, πρεσβύτης δὲ εἰς ἔτος ἤδη περί πȣ ὀγδοηκοστὸν ἐληλακώς, πολλῶν δὲ πρότερον ἄρξας ἐθνῶν ἔν τε πράξεσι μεγίσταις ἐξετασθείς. ὅθεν αὐτόν τε ἡδέως ὑποδέξεσθαι τὴν ἀρχὴν ᾤοντο ὥσπερ κορυφαῖον τέλος τῶν προγενομένων πράξεων, τήν τε σύγκλητον ϗ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀσμένως δέξεσθαι ἄνδρα εὖ γεγονότα ϗ ἐκ πολλῶν ἡγεμονιῶν ὥσπερ κατ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντα.

Συνέβαινε δὲ ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ᾗς ταῦτα ἐπράττετο, οἴκοι τὸν Γορδιανὸν διατρίβειν ἡσυχάζοντα, δεδωκότα τοῖς καμάτοις ἀνάπαυλαν ἀργίαν τε ταῖς πράξεσιν. οἱ δὲ νεανίσκοι ξιφήρεις σὺν παντὶ τῷ πλήθει, βιασάμενοι τȣ̀ς ταῖς αὐλείαις ἐφεστῶτας, εἰσπηδήσαντες καταλαμβάνȣσιν αὐτὸν ἐπί τινος σκιμποδίȣ ἀναπαυόμενον, περιστάντες δὲ χλαμύδι πορφυρᾷ περιβάλλȣσι σεβασμίαις τε τιμαῖς προσαγορεύȣσιν. ὁ δὲ τῷ παραδόξῳ τȣ̃ πράγματος ἐκπλαγείς, ἐνέδραν καὶ συσκευὴν ἐξ ἐπιβȣλῆς καθ' ἑαυτȣ̃ νομίζων, ῥίψας ἀπὸ τȣ̃ σκίμποδος εἰς γῆν ἑαυτὸν ἐδεῖτο φείδεσθαι γέροντος μηδὲν αὐτȣ̀ς ἀδικήσαντος, σώζειν δὲ τὴν πίστιν ϗ τὴν εὔνοιαν τῷ βασιλεύοντι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ξιφήρεις ἐνέκειντο, ἐκεῖνος δὲ ὑπὸ δέȣς ϗ ἀγνοίας ȣ̓κ ᾔδει τὸ πεπραγμένον ȣ̓δὲ τὸ τῆς παρȣ́σης τύχης αἴτιον, εἷς τῶν νεανίσκων, ὃς ἦν αὐτῶν γένει ϗ δυνά-

3. malim προβαλόμενοι 6. ἐπιγνώσει V 9. τε om V. ἀναπείσειεν V 18. δέξασθαι V 19. ἡγεμόνων V 29. ἑαυτὸν V

μει λόγων προὔχων, τοὺς λοιποὺς κατασιγάσας ἡσυχάζειν τε προστάξας, ἔχων πρόκιοπον τὴν δεξιὰν ἔλεξε πρὸς αὐτὸν τοιάδε. „δύο κινδύνων προκειμένων, τοῦ μὲν παρόντος τοῦ δὲ μέλλοντος, ϗ τοῦ μὲν ἤδη προδήλου τοῦ δὲ ἐν ἀμφιβόλῳ τύχῃ, ἑλέσθαι σε δεῖ σήμερον σώζεσθαι μεθ' ἡμῶν ϗ πιστεῦσαι σεαυτὸν ἐλπίδι κρείττονι, ᾗ πάντες πεπιστεύκαμεν, ἢ τεθνάναι ἤδη πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν τὰ παρόντα ἕλοιο, πολλὰ τὰ ἐφόδια εἰς ἀγαθὰς ἐλπίδας, τό τε Μαξιμίνου παρὰ πᾶσι μῖσος, πάθος τε τυραννίδος ὠμῆς ἀπαλλάξεις, καὶ ἐν ταῖς προγενομέναις πράξεσιν εὐδοκιμήσεις, ἔν τε συγκλήτῳ ϗ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ γνῶσις οὐκ ἄσημος ϗ τιμὴ ἔνδοξος ἀεί. ἀντειπόντι δέ σοι ϗ μὴ συμπνεύσαντι ἡμῖν σήμερον τέλος ἐπικείσεται· ἀπολούμεθα δὲ ϗ αὐτοί, εἰ δέοι, προαπολέσαντες [σέ.] ἔργον γὰρ ἡμῖν τετόλμηται μείζονος ἀπογνώσεως δεόμενον· κεῖται γὰρ ὁ τῆς τυραννίδος ὑπηρέτης, ϗ δίκας ὠμότητος παρέσχε φονευθεὶς ὑφ' ἡμῶν. ἐφ' οἷς ἢν μὲν ἡμῖν συνάρῃ ϗ κοινωνὸς τῶν κινδύνων γένῃ, αὐτός τε τῆς ἐν βασιλείᾳ τιμῆς ἀπολαύσεις, τό τε ἡμῖν προκείμενον ἔργον ἐπαινεθήσεται ϗ οὐ κολασθήσεται."

Τοιαῦτά τινα λέγοντος τοῦ νεανίσκου οὐκ ἀνασχόμενον τὸ λοιπὸν πλῆθος, συνδραμόντων ἤδη ϗ πάντων τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, Σεβαστὸν Γορδιανὸν ἀναγορεύει. παραιτούμενος δὲ ϗ γῆρας προϊσχόμενος ἐκεῖνος, ἄλλως δὲ φιλόδοξος ὤν, οὐδὲ ἀηδῶς ὑπέστη, ἑλόμενος μᾶλλον τὸν μέλλοντα κίνδυνον ἢ τὸν παρόντα, ἔν τε γήρᾳ ἐσχάτῳ οὐ πάνυ τι δεινὸν νομίζων, εἰ δέοι, ἐν βασιλικαῖς τιμαῖς ϗ τελευτῆσαι. πᾶν δὴ τὸ Λιβύων ἔθνος εὐθέως ἐδεδόνητο, ϗ τὰς μὲν τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς καθῄρουν, εἰκόσι δὲ ϗ ἀνδριᾶσι Γορδιανοῦ τὰς πόλεις ἐκόσμουν, τῷ τε κυρίῳ αὐτοῦ ὀνόματι προσθέντες Ἀφρικανὸν ἐκάλεσαν ἀφ' ἑαυτῶν· οὕτω γὰρ Λίβυες οἱ ὑπὸ μεσημβρίαν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καλοῦνται.

6 Ὁ δὲ Γορδιανὸς ἐνδιατρίψας τῇ Θύστρῳ, ἔνθα ταῦτα

2. πρόκιοπον V. malim πρόσκωπον 7. πρὸ V 9. nonne πόθος — ἀπαλλάξεως? et mox εὐδοκίμησις? 11. γνώση V τιμῆς V 13 [σέ] om V 19. καὶ ἀκολουθήσεται V 21. συνδραμόντες ἤδη πάντες ἐπειδὴ διεφοίτησε κατὰ τὴν πόλιν ἡ V 26. τι om V 31. οἱ om V VV

ἐπράχθη, ἡμερῶν τινῶν, ἤδη φέρων βασιλέως ὄνομα ϗ σχῆμα, ἀπάρας τε τῆς Θύστρȣ εἰς τὴν Καρχηδόνα ἠπείχθη, ἣν ᾔδει μεγίστην τε ȣ̓͂σαν ϗ πολυάνθρωπον, ἵν' ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ πάντα πράττῃ· ἡ γὰρ πόλις ἐκείνη ϗ δυνάμει χρημάτων ϗ πλήθει τῶν κατοικούντων ϗ μεγέθει μόνης Ῥώμης ἀπολείπεται, φιλονεικȣ̃σα πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρȣ πόλιν περὶ δευτερείων. εἵπετο δὲ αὐτῷ πᾶσα ἡ βασιλικὴ πομπή, τῶν μὲν στρατιωτῶν, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ, ϗ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐπιμηκεστέρων νεανίσκων ἐν σχήματι τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην δορυφόρων προϊόντων· αἵ τε ῥάβδοι ἐδαφνηφόρουν, ὅπερ ἐστὶ σύμβολον ἐς τὸ διαγνῶναι τὰς βασιλικὰς ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν· τὸ δὲ πῦρ προεπόμπευεν, ὡς ὄψιν ϗ τύχην ἔχειν πρὸς ὀλίγον, ὥσπερ ἐν εἰκόνι, τῆς Ῥώμης τῶν Καρχηδονίων τὴν πόλιν.

Ὅ τε Γορδιανὸς γράμματά τε πάμπλειστα ἐκπέμπει πρὸς ἕκαστον τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην πρωτεύειν δοκούντων, τοῖς τε τῆς συγκλήτȣ δοκιμωτάτοις ἐπιστέλλει, ὧν ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι τε ϗ συγγενεῖς. ἐποίησε δὲ ϗ δημόσια γράμματα πρός τε τὸν Ῥωμαίων δῆμον ϗ τὴν σύγκλητον, δι' ὧν τήν τε Λιβύων ἐδήλȣ εἰς ἑαυτὸν σύμπνοιαν, τῆς τε Μαξιμίνου ὠμότητος κατηγόρει σφοδρότατα εἰδὼς μισȣμένην, αὐτός τε πᾶσαν πραότητα ὑπισχνεῖτο, συκοφάντας τε πάντας φυγαδεύων ϗ παλινδικίαν διδȣ̀ς τοῖς ἀδίκως κατακριθεῖσι τȣ́ς τε φυγάδας εἰς τὰς πατρίδας ἐπανάγων· τοῖς δὲ στρατιώταις ὑπέσχετο ἐπίδοσιν χρημάτων ὅσην ȣ̓δεὶς πρότερον, τῷ τε δήμῳ νομὰς ἐπήγγειλε. προȣνοήσατο δὲ τȣ̃ πρότερον ἀναιρεθῆναι τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην τῶν στρατοπέδων προεστῶτα· Βιταλιανὸς δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ. τȣ̃τον ᾔδει τραχύτατα ϗ ὠμότατα πράττοντα, φίλτατόν τε ὄντα ϗ καθωσιωμένον τῷ Μαξιμίνῳ. ὑποπτεύων ȣ̓͂ν μὴ τοῖς πραττομένοις γενναίως ἀντιστῇ ϗ τῷ ἐκείνȣ φόβῳ μηδεὶς αὐτῷ συνάρηται, πέμπει τὸν ταμίαν τȣ̃ ἔθνȣς, νεανίσκον φύσει εὔτολμον ϗ τὸ σῶμα οὐκ ἀγεννῆ ϗ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντα, πρόθυμόν τε ἐς τὸν ὑπὲρ ἑαυτȣ̃ κίνδυνον, παραδȣ̀ς αὐτῷ ἑκατοντάρχας ϗ στρατιώτας

4. πράττοι V γοῦν VV 8. εἵτινες V 9. κατὰ Ῥώμην VV 10. προϊόντων δορυφόρων VV 11. εἰς VV 14. τὴν Καρχ. πόλιν VV 24. τοὺς δὲ στρατιώτας V VV. correxit Sylburgius 29. ὄντα om V 34. ἑαυτοῦ] αὐτοῦ V

τινάς, οἷς ἔδωκε κατασεσημασμένα γράμματα ἐν πυκτοῖς πίναξι, δι' ὧν τὰ ἀπόῤῥητα ϗ κρυπτὰ ἀγγέλματα τοῖς βασιλεῦσιν ἐπιστέλλεται. κελεύει δὲ αὐτοῖς πρὸ τῆς ἕω εἰς τὴν Ῥώμην κατελθοῦσιν ἐπιστῆναι ἔτι δικάζοντι ϗ ἀνακεχωρηκότι τῷ Βιταλιανῷ ἐν τῷ τοῦ δικαστηρίου οἰκίσκῳ, ἔνθα μόνος τὰ ἀπόῤῥητα ϗ κρυπτὰ δοκοῦντα ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ βασιλέως ἠρεύνα τε ϗ ἐξήταζε, δηλῶσαί τε ὅτι φέρουσι γράμματα πρὸς Μαξιμῖνον ἀπόῤῥητα, ἐπὶ τοῦτό τε παρ' αὐτοῦ πεμφθῆναι ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦ βασιλεως· προσποιήσασθαι δὲ βούλεσθαι ϗ διαλεχθῆναι αὐτῷ ἰδιαίτερον ἀπαγγεῖλαί τε τὰ ἐντεταλμένα· διασχολουμένῳ δὲ ἐκείνῳ περὶ τὴν τῶν σφραγίδων ἐπίγνωσιν, προσποιουμένους ὡς δὴ ἐροῦντάς τι, οἷς εἶχον ὑποκολπιδίοις ξίφεσι φονεῦσαι. ἅπερ πάντα προὐχώρησεν ὡς ἐκέλευσεν. ἔτι γὰρ νυκτὸς οὔσης, ὥσπερ ἐκεῖνος εἰώθει πρὸ ἡμέρας προϊέναι, ἐπέστησαν αὐτῷ ἰδιάζοντι, μηδὲ πολλοῦ πλήθους παρόντος· οἱ μὲν γὰρ οὐδὲ προεληλύθεσαν, οἱ δὲ προσαγορεύσαντες πρὸ ἡμέρας ἀνακεχωρήκεσαν. ἡσυχίας τε οὖν οὔσης ὀλίγων τε πρὸ τοῦ οἰκίσκου, δηλώσαντες αὐτῷ τὰ προειρημένα ῥᾳδίως εἰσεδέχθησαν· ἐπιδόντες δὲ τὰ γράμματα, ἐκείνου ταῖς σφραγῖσι τὰς ὄψεις ἐπιβάλλοντος προβαλόντες τὰ ξιφίδια ϗ παίσαντες φονεύουσιν, ἔχοντές τε αὐτὰ πρόκωπα προπηδῶσιν. οἱ δὲ παρόντες ἐκπλαγέντες ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι Μαξιμίνου τὴν κέλευσιν εἶναι· ϗ γὰρ ἐποίει τοῦτο πολλάκις ϗ περὶ τοὺς δοκοῦντας εἶναι φιλτάτους. κατελθόντες δὲ διὰ μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ προτιθέασι τὰ πρὸς τὸν δῆμον τοῦ Γορδιανοῦ γράμματα, τοῖς τε ὑπάτοις ϗ τοῖς λοιποῖς τὰ ἐπεσταλμένα διδόασι· διασκεδάννυταί τε ὑπ' αὐτῶν φήμη ὡς ἄρα
7 *ϗ Μαξιμῖνος εἴη ἀνῃρημένος. ὡς δὲ διεφοίτησε ταῦτα, εὐθέως πᾶς ὁ δῆμος ὥσπερ ἐνθουσιῶν διέθει πανταχοῦ. ϗ πάντες μὲν γὰρ ὄχλοι κοῦφοι πρὸς τὰ καινοτομούμενα· ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος ἐν πλήθει μεγίστῳ ϗ ποικίλῳ συγκλύδων τε ἀνθρώπων πολὺ ϗ ῥᾴδιον ἔχει τὸ τῆς γνώμης εὐκίνητον. ἀνδριάντες οὖν ϗ εἰκόνες τιμαί τε πᾶσαι τοῦ Μαξιμίνου κατε-*

8. παρά του VV παραπεμφθῆναι V 11. πρὸς V 16. προσαγορεύοντες V 17. τε om VV 18. ὀλίγον V 26. τὰ ἐπεσταλμένα om V

σπῶντο· ϗ τὸ κρυπτὸν πρότερον διὰ φόβον μῖσος ἀδεὲς καὶ αὐτεξούσιον γενόμενον ἀκωλύτως ἐξεχεῖτο. ἥ τε σύγκλητος συνελθοῦσα, πρὶν τὸ ἀκριβὲς εἰδέναι περὶ τοῦ Μαξιμίνου, ἐκ τῆς παρούσης τύχης τὰ μέλλοντα πιστεύσαντες τὸν Γορδιανὸν ἅμα τῷ υἱῷ Σεβαστοὺς ἀναγορεύουσι, τὰς δὲ τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς ἀνατρέπουσι. συκοφάνται τε ὧν ϗ οἱ γενόμενοί τινων κατήγοροι ἢ ἔφευγον ἢ ὑπὸ τῶν ἀδικηθέντων ἀνῃροῦντο· ἐπίτροποί τε ϗ δικασταί, οἱ τῆς ἐκείνου ὠμότητος ὑπηρέται, συρέντες ὑπὸ τοῦ ὄχλου εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἐῤῥιπτοῦντο. φόνος τε οὐκ ὀλίγος ἐγένετο ϗ μηδὲν ἀδικησάντων ἀνθρώπων· δανειστὰς γὰρ ἑαυτῶν ἢ ϗ ἀντιδίκους ἐν πράγμασιν ἀγοραίοις, ϗ εἴ τις πρός τινα βραχεῖαν αἰτίαν εἶχε μίσους, ἐπαναβαίνοντες [τε] οἰκήσεσιν ἀπροσδοκήτως, ἐπηρεάζοντες ὡς συκοφάντας ἐσύλησάν τε ϗ ἐφόνευσαν. ἐν προσχήματι ἐλευθερίας ἀδείας τε εἰρηνικῆς ἔργα πολέμου ἐμφυλίου ἐγίνετο, ὡς ϗ τὸν τῆς πόλεως ἐπάρχοντα μετὰ πράξεις πολλὰς ὑπατικὰς (Σαβῖνος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) βουλόμενον κωλῦσαι τὰ γιγνόμενα, ξύλῳ παισθέντα κατὰ τοῦ κρανίου τελευτῆσαι.

Καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐν τούτοις ἦν· ἡ δὲ σύγκλητος ἅπαξ ἀναῤῥιφθέντος κινδύνου φόβῳ τοῦ Μαξιμίνου πάντα ἔπραττεν εἰς τὸ ἀποστῆσαι αὐτοῦ τὰ ἔθνη. πρεσβεῖαι τοίνυν πανταχοῦ πρὸς πάντας ἡγεμόνας ἐξεπέμφθησαν, ἐπιλεχθέντων ἀνδρῶν ἔκ τε τῆς συγκλήτου αὐτῆς ϗ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος οὐκ ἀδοκίμων, γράμματά τε πρὸς πάντας τὴν Ῥωμαίων ϗ τῆς συγκλήτου γνώμην δηλοῦντα, προτρέποντά τε τοὺς ἡγεμόνας συναίρεσθαι τῇ κοινῇ πατρίδι ϗ συνεδρίῳ βουλεύουσι, τὰ δ' ἔθνη πείθεσθαι Ῥωμαίοις, ὧν δημόσιον ἄνωθεν τὸ κράτος ἐστίν, αὐτά τε φίλα ϗ ὑπήκοα ἐκ προγόνων. οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν προσήκαντο τὴν πρεσβείαν· ϗ τὰ ἔθνη ἀποστήσαντες ῥᾳδίως μίσει τῆς Μαξιμίνου τυραννίδος, τούς τε ἐκεῖσε πράττοντας, εἰ τὰ Μαξιμίνου φρονοῖεν, ἀποκτείναντες προσέθεντο Ῥωμαίοις. ὀλίγοι δέ τινες ἢ διεχρήσαντο τοὺς ἐλθόντας πρέσβεις ἢ μετὰ φρουρᾶς πρὸς ἐκεῖνον παρέπεμψαν· οὓς συλλαμβάνων ὠμῶς ἐκόλαζεν.

Τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν τε ϗ γνώμην τοιαῦ-

5. τοῦ om V   12. μίσους εἶχεν V   15. τε] ταῖς Sylburgius

ουτα ἦν· ὡς δ' ἀπηγγέλθη τῷ Μαξιμίνῳ τὰ πεπραγμένα, σκυθρωπός τε ἦν ϗ ἐν μεγάλαις φροντίσι, προσεποιεῖτό τε αὐτῶν καταφρονεῖν. τῆς μὲν οὖν πρώτης ϗ δευτέρας ἡμέρας ἔνδον ἔμεινεν ἡσυχάζων ϗ τοῖς φίλοις περὶ τοῦ πρακτέου κοινούμενος. τὸ δὲ στρατόπεδον πᾶν τὸ σὺν αὐτῷ οἵ τε ἐπέκεινα πάντες ἄνθρωποι ἔγνωσαν μὲν τὰ διαγγελθέντα, ϗ διοίδαινον πᾶσίν αἱ ψυχαὶ τηλικούτων ἔργων εὐτόλμῳ καινοτομίᾳ· οὐδέ τις πρός τινα ἔλεγέ τι οὔτ' εἰδέναι τι προσεποιεῖτο. τοσοῦτος γὰρ ἦν ὁ Μαξιμίνου φόβος, ὡς μηδὲν αὐτὸν λανθάνειν, παραφυλάττεσθαι δὲ πάντων οὐ μόνον τὰ διὰ φωνῆς ϗ γλώττης προφερόμενα, ἀλλὰ ϗ τὰ δι' ὄψεως νεύματα. ὁ μέντοι Μαξιμῖνος συγκαλέσας πάντα τὸν στρατὸν εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον, προελθών τε τῆς τρίτης ἡμέρας ἀνελθών τε ἐπὶ τὸ βῆμα, ἐπιφερόμενος τὸ βιβλίον ὅπερ ἦσαν αὐτῷ συντάξαντές τινες τῶν φίλων, ἐξ ἀναγνώσεως ἔλεξε τοιάδε. „ἄπιστα μὲν οἶδα ϗ παράδοξα λέξων πρὸς ὑμᾶς· ὡς δὲ ἐγὼ οἴομαι, οὐ θαύματος ἀλλὰ χλεύης ϗ γέλωτος ἄξια. ὅπλα ἐφ' ὑμᾶς ϗ τὴν ὑμετέραν ἀνδρείαν οὐ Γερμανοὶ αἴρονται, οὓς πολλάκις ἐνικήσαμεν, οὐ Σαυρομάται οἱ περὶ εἰρήνης ἑκάστοτε ἱκετεύοντες· Πέρσαι τε οἱ πάλαι Μεσοποταμίαν κατατρέχοντες νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀγαπητῶς ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν, δόξης τε τῆς ὑμετέρας ἐν τοῖς ὅπλοις ἀρετῆς [τε], πείρᾳ τῶν ἐμῶν πράξεων, ἃς ἔγνωσαν ὅτε τῶν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατοπέδων ἡγούμην, ἀνεχούσης αὐτούς. ἀλλὰ γάρ (μή τι ἄρα ϗ καταγέλαστον εἰπεῖν) Καρχηδόνιοι μεμήνασι, ϗ πρεσβύτην ἄθλιον, ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ παραφρονοῦντα, πείσαντες ἢ βιασάμενοι ὥσπερ ἐν πομπαῖς παίζουσι βασιλείαν, τίνι θαῤῥοῦντες στρατῷ, παρ' οἷς εἰς τὴν τοῦ ἡγουμένου ὑπηρεσίαν ἀρκοῦσι ῥαβδοῦχοι; ποῖα φέροντες ὅπλα, παρ' οἷς οὐδὲν πλὴν δορατίων, οἷς πρὸς θηρία μονομαχοῦσι; τὰ πολεμικὰ αὐτοῖς γυμνάσια χοροὶ [καὶ σκώμματα ϗ ῥυθμοί. μηδέ τινα ὑμῶν ἐκπληττέτω τὰ κατὰ Ῥώμην ἀγγελθέντα. Βιταλιανὸς μὲν ἀνῃρέθη δόλῳ ϗ ἀπάτῃ ληφθείς. τοῦ δὲ Ῥωμαίων δήμου τὸ κοῦφον ϗ εὐμετάβολον οὐκ ἀγνοεῖτε ϗ μέχρι βοῆς θρασύ· εἰ δύο ἢ τρεῖς ὁπλίτας ἴδοιεν

1. ἀπηγγέλη VV 8. malim οὔτε δέ τις 9. ὁ om V
14. αὐτῷ ἦσαν VV 22, absunt unci VV 27. τίνι [καὶ] θαῤῥ. VV
29. οἷς πρὸς] οἱ πρὸς V 33. εὐμετ. εἶναι οὐκ V

μόνον, ὑπ' ἀλλήλων ὠθέμενοί τε καὶ πατούμενοι, φεύγων ἕκαστος τὸν ἴδιον κίνδυνον τοῦ κοινοῦ ἀμελῶς ἔχει. εἰ δὲ καὶ τὰ τῆς συγκλήτου τις ὑμῖν διήγγειλε, μὴ θαυμάζετε εἰ τὸ μὲν ἡμέτερον σῶφρον τραχὺ αὐτοῖς δοκεῖ, τὸ δ' ὁμότροπον ἐν ἀκολάστῳ βίῳ ἐκείνου προτιμᾶται, καὶ τὰ μὲν ἀνδρεῖα καὶ σεμνὰ τῶν ἔργων φοβερὰ προσαγορεύουσι, τὰ δ' ἀνειμένα καὶ ἐκβεβακχευμένα ὡς ἥμερα δι' ἡδονῆς ἔχουσι· διόπερ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρχὴν οὖσαν ἐπιστρεφῆ καὶ κόσμιον ἀλλοτρίως διάκεινται, ἥσθησαν δὲ τῷ Γορδιανοῦ ὀνόματι, οὗ τὸν διαβεβλημένον βίον οὐκ ἀγνοεῖτε. πρὸς τούτους καὶ τοὺς τοιούτους ἡμῖν ὁ πόλεμος, εἴ τις οὕτως αὐτὸν καλεῖν βούλοιτο. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ὡς οἱ πλεῖστοι καὶ σχεδὸν πάντες, εἰ μόνον Ἰταλίας ἐπιβαίημεν, ἱκετηρίας θαλλοὺς καὶ τέκνα προτείναντας ὑποστρώσειν αὐτοὺς τοῖς ἡμετέροις ποσίν, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ δειλίαν καὶ φαυλότητα φεύξονται, ὡς ὑπάρξαι ἐμοί τε ὑμῖν καὶ τὰ ἐκείνων πάντα δοῦναι, ὑμῖν τε ἀδεῶς λαβοῦσι καρποῦσθαι."

Τοιαῦτά τινα εἰπών, βλάσφημά τε πολλὰ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τὴν σύγκλητον δι' ὧν παρεφθέγγετο ἀποῤῥίψας, ταῖς τε διὰ χειρὸς ἀπειλαῖς καὶ τραχέσι προσώπου νεύμασιν ὡς πρὸς παρόντας ὀργισθείς, ἐπαγγέλλει τὴν ἐπ' Ἰταλίαν ἔξοδον. διανείμας τε αὐτοῖς πάμπλειστα χρήματα, μιᾶς ἡμέρας διαλιπών, τῆς ὁδοῦ εἴχετο, πολύ τι πλῆθος ἐπαγόμενος στρατοῦ, τήν τε ὑπὸ Ῥωμαίοις δύναμιν, εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ Γερμανῶν οὐκ εὐκαταφρόνητος ἀριθμός, οὓς τοῖς ὅπλοις κεχείρωτο ἢ πείσας ἐς φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἐπῆκτο, μηχαναί τε καὶ πολεμικὰ ὄργανα, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς βαρβάρους ἰὼν ἐπεφέρετο. αὐτὸς μὲν σχολαιτέραν τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο διὰ τὴν τῶν ὀχημάτων καὶ ἐπιτηδείων πανταχόθεν συγκομιδήν· αἰφνιδίου γὰρ γενομένης τῆς ἐπ' Ἰταλίαν ὁδοῦ, οὐκ ἐκ προνοίας, ὥσπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐξ αὐτοσχεδίου καὶ ἐπειγούσης ὑπηρεσίας τὰ χρειώδη τῷ στρατῷ ἠθροίζετο. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ προπέμψαι τὰς τῶν Παιόνων φάλαγγας· ἐκείνοις γὰρ μάλιστα ἐπίστευεν, οἵπερ αὐτὸν καὶ πρῶτοι ἀνεῖπον βασιλέα ἐθελονταί τε ὑπὲρ αὐ-

10. τοὺς om VV   15. [καὶ] VV   21. διαλείπων V   23. τε om V   28. καὶ om V

τȣ̃ κινδυνεύειν ὑπισχνȣ̃ντο. ἐκέλευσεν ȣ̓̃ν αὐτοῖς φθάσαι τὴν λοιπὴν δύναμιν ϗ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ χωρία προκαταλαβεῖν.

9 Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Μαξιμῖνον ὡδοιπόρȣν· ἐν δὲ τῇ Καρχηδόνι ȣ̓χ ὡς ἠλπίκεσαν τὰ πράγματα ἐχώρει. Καπελλιανὸς γὰρ ἦν τις ὄνομα, τῶν ἀπὸ συγκλήτȣ· ἡγεῖτο δὲ Μαυρȣσίων τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις, Νομάδων δὲ καλȣμένων. τὸ δὲ ἔθνος στρατοπέδοις πέφρακτο διὰ τὸ περικείμενον πλῆθος Μαυρȣσίων τῶν βαρβάρων, ὡς ἂν ἐπέχοι αὐτῶν τὰς ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγάς. εἶχεν ȣ̓̃ν ὑφ᾽ ἑαυτῷ δύναμιν ȣ̓κ εὐκαταφρόνητον στρατιωτικήν. πρὸς δὴ τὸν Καπελλιανὸν τȣ̃τον ὁ Γορδιανὸς ἀπεχθῶς προσέκειτο ἄνωθεν ἔκ τινος ἀγοραίȣ διαφορᾶς. τότε τοίνυν ἐν τῷ τῆς βασιλείας γενόμενος ὀνόματι διάδοχόν τε αὐτῷ ἔπεμψε ϗ τȣ̃ ἔθνȣς ἐξελθεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ πρός τε ταῦτα ἀγανακτήσας, τῷ τε Μαξιμίνῳ καθοσιȣμένος, ὑφ᾽ ȣ̔ ϗ τὴν ἡγεμονίαν πεπίστευτο, πάντα τὸν στρατὸν συναθροίσας ἀναπείσας τε Μαξιμίνῳ τηρεῖν τὴν πίστιν ϗ τὸν ὅρκον, κατῆλθεν ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα, δύναμιν ἄγων μεγίστην τε ϗ γενναίων ἀνδρῶν ἡλικίαις ἀκμαζȣσαν, ϗ παντοδαπῇ ὅπλων παρασκευῇ ἐξηρτυμένην, ἐμπειρίᾳ τε πολεμικῇ ϗ τῆς πρὸς τȣ̀ς βαρβάρȣς μάχης συνηθείᾳ ἑτοίμην πρὸς μάχας.

Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ Γορδιανῷ ὁ στρατὸς προσιὼν τῇ πόλει, αὐτός τε ἐν ἐσχάτῳ δέει ἦν, οἵ τε Καρχηδόνιοι ταραχθέντες, οἰόμενοι ἐν πλήθει ὄχλȣ, ȣ̓κ ἐν εὐταξίᾳ στρατȣ̃ τὸ εὔελπι τῆς νίκης εἶναι, πανδημεὶ πάντες ἐξίασιν ὡς δὴ τῷ Καπελλιανῷ ἀντιταξόμενοι. Γορδιανὸς μὲν ȣ̓̃ν ὁ πρεσβύτης, ὥς τινές φασιν, ἅμα τῷ τῆς Καρχηδόνος ἐπιβῆναι ἐν ἀπογνώσει γενόμενος, ἐννοῶν τὴν δύναμιν τȣ̃ Μαξιμίνȣ, ȣ̓δὲν δὲ ὁρῶν ἐν Λιβύῃ ἀξιόμαχον ἰσόῤῥοπον, ἀνήρτησεν ἑαυτὸν βρόχῳ. κρυπτομένης δὲ αὐτȣ̃ τῆς τελευτῆς τὸν υἱὸν αὐτȣ̃ στρατηγήσοντα δὴ τȣ̃ πλήθȣς εἵλοντο. γενομένης δὲ συμβολῆς οἱ μὲν Καρχηδόνιοι ὄχλῳ πλείȣς ἦσαν, ἄτακτοι δὲ ϗ πολεμικῶν ἔργων ἀπαίδευτοι, ἅτε ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ τεθραμμένοι ἑορταῖς τε ϗ τρυφαῖς σχολάζοντες ἀεί, γυμνοί τε ὅπλων ϗ

3. τὸν om VV 4. προὐχώρει VV καπελιανὸς V 9. ἑαυτοῦ V 10. δὲ V τοῦτον καὶ ὁ VV 14. τε post πρὸς om V 16. ἀθροίσας VV 18. γενναίαν V 19. ἐξηρτημένην V 20. τῇ VV ἑτοίμη V 27. τοῦ om VV

ὀργάνων πολεμικῶν. ἕκαστος δὲ ἐπεφέρετο οἴκοθεν ἢ ξιφίδιον ἢ πέλεκυν δοράτιά τε ἐκ κυνηγεσίων· βύρσας τε τὰς ἐμπεσούσας περιτεμόντες καὶ ξύλα καταπρίσαντες εἰς τὰ παρατυχόντα σχήματα, ὡς ἕκαστος ἐδύνατο, πρόβλημα τοῦ σώματος ἐποιεῖτο. οἱ δὲ Νομάδες ἀκοντισταί τε εὔστοχοι καὶ ἱππεῖς ἄριστοι, ὡς καὶ χαλινῶν ἄνευ ῥάβδῳ μόνῃ τὸν δρόμον τῶν ἵππων κυβερνᾶν. ῥᾷστα οὖν ἐτρέψαντο τῶν Καρχηδονίων τὸ πλῆθος, οἵπερ οὐχ ὑπομείναντες αὐτῶν τὴν ἐμβολήν, πάντα ῥίψαντες ἔφυγον· ὠθούμενοι δὲ ὑπ' ἀλλήλων καὶ πατούμενοι, πλείους ὑπὸ τοῦ οἰκείου πλήθους ἐφθάρησαν ἢ πρὸς τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ ὁ τοῦ Γορδιανοῦ υἱὸς ἀπώλετο οἵ τε περὶ αὐτὸν πάντες, ὡς διὰ πλῆθος πτωμάτων μήτε νεκρῶν ἀναίρεσιν πρὸς ταφὴν γενέσθαι δυνηθῆναι μήτε τὸ τοῦ νέου Γορδιανοῦ σῶμα εὑρεθῆναι. οἱ μὲν γὰρ φεύγοντες, ὅσοι τε ἦσαν εἰσρυέντες εἰς τὴν Καρχηδόνα ὅσοι τε λαθεῖν ἠδυνήθησαν, σκεδασθέντες εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, οὖσαν μεγίστην τε καὶ πολλήν, ὀλίγοι ἐκ πολλῶν ἐσώθησαν· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος περὶ ταῖς πύλαις στενοχωρούμενον, παρεισδῦναι σπουδάζοντος ἑκάστου, βαλλόμενόν τε ὑπὸ τῶν ἀκοντιστῶν καὶ τιτρωσκόμενον ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν διεφθείρετο. πολλὴ δὲ οἰμωγὴ κατὰ τὴν πόλιν γυναικῶν τε καὶ παιδίων, ὧν ἐν ὄψει οἱ φίλτατοι ἀπώλοντο. ἕτεροι δέ φασιν, ὡς δὴ ταῦτα οἴκοι μεμενηκότι διὰ γῆρας τῷ πρεσβύτῃ Γορδιανῷ ἀπηγγέλη ὅ τε Καπελλιανὸς εἰσελαύνων εἰς τὴν Καρχηδόνα ἐδηλώθη, ἐν ἀπογνώσει δὲ πάντων γενόμενος, εἰσελθὼν μόνος εἰς τὸν οἰκίσκον ὡς δὴ καθευδήσων, ἐξαρτήσας ἧς ἐπεφέρετο ζώνης τὸν τράχηλον ἐν βρόχῳ, τοῦ βίου ἀνεπαύσατο. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Γορδιανὸς ἐχρήσατο, βιώσας τὰ πρῶτα εὐδαιμόνως, ἐν εἰκόνι τε βασιλείας τελευτήσας.

Ὁ δὲ Καπελλιανὸς εἰς Καρχηδόνα εἰσελθὼν πάντας τε τοὺς πρωτεύοντας ἀπέκτεινεν, εἴ τινες καὶ ἐσώθησαν ἐκ τῆς μάχης, ἐφείδετό τε οὔτε ἱερῶν συλήσεως οὔτε χρημάτων ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων ἁρπαγῆς. ἐπιών τε τὰς λοιπὰς πόλεις, ὅσαι τὰς Μαξιμίνου τιμὰς καθῃρήκεσαν, τοὺς μὲν ἐξέχοντας

20. πολιτῶν V 27. τέλει ὁ Γορδ. VV 33. τε ante καὶ om VV ἁρπαγειῶν V

ἐφόνευε, τοὺς δὲ δημότας ἐφυγάδευεν, ἀγροὺς τε ϗ κώμας ἐμπιπράναι λεηλατεῖν τε τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεπε, προσποιούμενος μὲν τιμωρίαν εἰσπράττειν ἐφ' οἷς εἰς Μαξιμῖνον ἡμαρτήκεσαν, λανθανόντως δὲ εὔνοιαν ἑαυτῷ παρὰ τῶν στρατιωτῶν μνώμενος, ἵν' εἴ τι πταίσειεν τὰ Μαξιμίνου πράγματα, αὐτὸς ἔχων δύναμιν εὐνοοῦσαν τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσαιτο. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν Λιβύην ἐν τούτοις ἦν.

10 Ὡς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἐδηλώθη ἡ τοῦ πρεσβύτου τελευτή, ἐν πολλῇ ταραχῇ ϗ ἀφασίᾳ ὅ τε δῆμος ἦν ἥ τε σύγκλητος μάλιστα, [Γορδιανοῦ] τετελευτηκότος εἰς ὃν ἠλπίκεσαν· ᾔδεσαν γὰρ . . . αὐτὸν οὔτε φεισόμενόν τινος· ὃς γὰρ ϗ φύσει ἀλλοτρίως ϗ ἀπεχθῶς πρὸς αὐτοὺς διέκειτο, τότε ϗ ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις ὡς ὁμολογουμένοις ἐχθροῖς εἰκότως ὠργίζετο. ἔδοξεν οὖν συνελθεῖν ϗ περὶ τῶν πρακτέων σκέψασθαι, ἅπαξ τε ἀναῤῥίψαντας κίνδυνον πόλεμον ἄρασθαι, προστησαμένους ἑαυτῶν χειροτονηθέντας βασιλέας· οὓς ἠθέλησαν μερίσαι τὴν ἀρχήν, ὡς μὴ παρ' ἑνὶ οὖσα ἡ ἐξουσία εἰς τυραννίδα πάλιν ἐξοκείλῃ. συνῆλθον οὖν οὐκ εἰς τὸ σύνηθες συνέδριον ἀλλ' εἰς τὸν τοῦ Διὸς νεὼν Καπετωλίου, ὃν σέβουσι Ῥωμαῖοι ἐν ἀκροπόλει. συγκλείσαντες οὖν αὑτοὺς ἐν τῷ σηκῷ μόνους, ὥσπερ ὑπὸ μάρτυρι τῷ Διὶ ϗ συνέδρῳ ἐπισκόπῳ τε τῶν πραττομένων, ἐπιλεξάμενοι τῶν ἐν ἡλικίᾳ ϗ ἀξιώματι προὐχόντων οὓς ἐδοκίμαζον κατὰ ψηφοφορίαν, ἐχόντων ϗ ἄλλων ψήφους, διακριθεισῶν τε ϗ τοῦ πλείστου τῆς γνώμης Μάξιμόν τε ϗ Βαλβῖνον ἀνειπόντες αὐτοκράτορας ἐποίησαν. τούτων δ' ἦν ὁ μὲν Μάξιμος ἔν τε πολλαῖς στρατοπέδων ἀρχαῖς γενόμενος, τῆς τε Ῥωμαίων πόλεως ἔπαρχος καταστὰς ἀνεπιστρόφως τε ἄρξας, ϗ ἐν ὑπολήψει παρὰ τοῖς ὄχλοις φρενῶν τε ϗ ἀγχινοίας ϗ βίου σώφρονος, ὁ δὲ Βαλβῖνος γενόμενος μὲν εὐπατρίδης, εἰς δευτέραν δὲ ὑπατείαν ἐληλακὼς ἐθνῶν τε ἡγησάμενος ἀμέμπτως, τὸ δ' ἦθος ἁπλούστερος. τῆς οὖν χειροτονίας ἐκείνους ἀνειπούσης, Σεβαστοί τε ἀνηγορεύθησαν, ϗ πάσαις ταῖς βασιλικαῖς τιμαῖς ἡ σύγκλητος διὰ δόγματος αὐτοὺς ἐκόσμησεν.

1. ἐφυγάδευσεν V 11. ὡς V, ὃς VV 17. μὴ πάλιν ἰοῦσαν ἐξουσίαν V. articulum ego addidi 23. κατὰ τὴν ψ. VV ἄλλους V 24. ἀλβῖνον V et hic et plurimis locis 31. ἐκείνης V W

Ὁ δὲ δῆμος τούτων ἐν τῷ Καπετωλίῳ πραττομένων, εἴτε ὑποβαλόντων τινῶν Γορδιανοῦ φίλων καὶ οἰκείων εἴτε γνόντες ὑπὸ φήμης, παρειστήκεσαν ταῖς πύλαις, φράξαντες πᾶσαν τὴν εἰς τὸ Καπετώλιον ἄνοδον τῷ πλήθει τῶν ὄχλων, λίθους τε καὶ ξύλα ἐπεφέροντο, ἀντιπράττοντες τοῖς ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐψηφισμένοις, καὶ μάλιστα τὸν Μάξιμον παραιτούμενοι. [ἦρξέ τε γὰρ] στεῤῥότερον τῆς πόλεως, πολύ τε τὸ ἐπιστρεφὲς ἔσχε πρὸς τοὺς φαύλους καὶ κούφους τῶν ὄχλων· ὅθεν δεδιότες ἀπηρέσκοντο αὐτῷ, ἐβόων τε καὶ ἠπείλουν ἀποκτενεῖν αὐτούς. ἠξίουν γὰρ τοῦ Γορδιανοῦ γένους βασιλέα αἱρεθῆναι, τό τε τῆς αὐτοκρατορικῆς ὄνομα ἀρχῆς ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ καὶ ὀνόματι μεῖναι. ὁ δὲ Βαλβῖνος καὶ Μάξιμος ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος τοὺς νεανίας πάντας, στρατιώτας τε οἳ ἐν Ῥώμῃ διέτριβον, περιστήσαντες ἑαυτοῖς ξιφηφόρους προελθεῖν τοῦ Καπετωλίου ἐβιάζοντο, ὑπὸ δὲ πλήθους λίθων καὶ ξύλων ἐκωλύθησαν, ἔστε δὴ ὑποβαλόντος τινὸς αὐτοὶ τὸν δῆμον ἐσοφίσαντο. ἦν τι παιδίον νήπιον, τῆς Γορδιανοῦ θυγατρὸς τέκνον, τῷ πάππῳ ὁμώνυμον. πέμψαντες τοίνυν τῶν σὺν αὐτοῖς τινὰς κελεύουσι τὸ παιδίον κομισθῆναι. οἱ δὲ εὑρόντες αὐτὸ ἀθῦρον οἴκοι, ἀράμενοι ἐπὶ τῶν ὤμων, διὰ μέσου τοῦ πλήθους, δεικνύντες τοῖς ὄχλοις Γορδιανοῦ τε ἔκγονον λέγοντες καὶ τῇ αὐτοῦ προσηγορίᾳ ἀποκαλοῦντες, ἀνάγουσιν εἰς τὸ Καπετώλιον εὐφημούμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ φυλλοβολούμενον. τῆς τε συγκλήτου Καίσαρα αὐτὸ ἀποδειξάσης, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἡλικίαν οὐχ οἷός τε ἦν προΐστασθαι τῶν πραγμάτων, τῆς τε ὀργῆς ὁ δῆμος ἐπαύσατο, ἠνέσχοντό τε προελθεῖν εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν.

11 Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πταῖσμα ὀλέθριον τῇ Ῥωμαίων πόλει, ἀρχὴν καὶ πρόφασιν λαβὸν ἐξ εὐτόλμου θράσους δύο ἀνδρῶν τῶν ἀπὸ συγκλήτου. συνεληλύθεσαν γὰρ εἰς τὸ βουλευτήριον πάντες σκεψόμενοι περὶ τῶν καθεστώτων· μαθόντες δ' οἱ στρατιῶται οὓς ἐν τῷ στρατοπέδῳ Μαξιμῖνος καταλελοίπει (ἤδη γὰρ πρὸς ἄφεξιν τῆς στρατείας ὄντες καὶ δι' ἡλικίαν οἴκοι μεμενηκότες) ἦλθον μέχρι τῆς εἰσόδου

7. ἦρξέ τε γὰρ om V 11. ἀρχῆς ὄνομα VV 14. αὐτοῖς VV
15. ξύλων καὶ λίθων VV 16. δὴ om V ὑποβάλλοντός V VV
26. προσελθεῖν V 32. an ἄφεσιν?

τῆς συγκλήτȣ, βȣλόμενοι τὸ πραττόμενον μαθεῖν, ὅπλων μὲν γυμνοί, ἐν λιταῖς δὲ ἐσθῆσι ϗ ἐφεστρίσιν, ἑστήκεσαν δὲ μετὰ τȣ̃ λοιπȣ̃ δήμȣ. ϗ οἱ μὲν ἄλλοι πρὸ τῶν θυρῶν ἔμενον· δύο δέ τινες ἢ τρεῖς περιεργότερον ἐπακȣ̃σαι τῶν βȣλευομένων θελήσαντες ἐς τὸ συνέδριον εἰσῆλθον, ὡς τὸν ἱδρυμένον βωμὸν τῆς Νίκης ὑπερβῆναι τȣ́τȣς. τῆς δὲ συγκλήτȣ ἀνὴρ ἀπὸ ὑπατείας μὲν νεωστί, Γαλλικανὸς ὄνομα, Καρχηδόνιος δὲ τὸ γένος, ϗ ἕτερος στρατηγικὸς τὸ ἀξίωμα, Μαικήνας καλȣ́μενος, ȣ̓δέν τι προσδοκῶντας τȣ̀ς στρατιώτας, ἔχοντας δὲ τὰς χεῖρας ὑποκαθειμένας ταῖς ἐφεστρίσι, παίȣσι πληγαῖς καταχαρδίοις, ξίφεσιν οἷς ἐπεφέροντο ὑποκολπίοις· πάντες γὰρ διὰ τὴν ȣ̃σαν στάσιν τε ϗ ταραχήν, οἱ μὲν φανερῶς οἱ δὲ ϗ κρύβδην, ἐξιφηφόρȣν, ἀμυντήρια δῆθεν φέροντες ἑαυτῶν διὰ τȣ̀ς αἰφνιδίως ἐπιβȣλεύοντας ἐχθρȣ́ς. τότε δὴ οἱ στρατιῶται πληγέντες καί πως ἀπροσδοκήτως προβαλεῖν ȣ̓ δυνηθέντες πρὸ τȣ̃ βωμȣ̃ ἔκειντο. οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται τȣ̃το θεασάμενοι, ἐκπλαγέντες τῷ πάθει τῶν συστρατιωτῶν, φοβηθέντες τȣ̃ δήμȣ τὸ πλῆθος ἄνευ τε ὅπλων ὄντες ἔφυγον. ὁ δὲ Γαλλικανὸς ἐκδραμὼν τῆς συγκλήτȣ εἰς τὸν δῆμον μέσον, δεικνύς τε τὸ ξίφος ϗ τὴν χεῖρα ᾑμαγμένην, διεκελεύετο διώκειν ϗ φονεύειν τȣ̀ς ἐχθρȣ̀ς μὲν συγκλήτȣ ϗ Ῥωμαίων, φίλȣς δὲ ϗ συμμάχȣς Μαξιμίνȣ. ὁ δὲ δῆμος ῥᾷστα πεισθεὶς τὸν μὲν Γαλλικανὸν εὐφήμει, τȣ̀ς δὲ στρατιώτας ὡς ἐδύναντο διώκοντες ἔβαλλον λίθοις. οἱ δὲ φθάσαντες, ὀλίγων τινῶν ϗ τρωθέντων, εἰς τὸ στρατόπεδον καταφυγόντες ϗ τὰς πύλας κλείσαντες, ὅπλα δὲ ἀναλαβόντες, ἐφρȣ́ρȣν τὸ τεῖχος τȣ̃ στρατοπέδȣ. ὁ δὲ Γαλλικανὸς ἅπαξ τολμήσας ἔργον τηλικȣ̃τον, ἐμφύλιον πόλεμον ϗ ὄλεθρον μέγαν ἤγειρε τῇ πόλει. τάς τε γὰρ δημοσίας ἀποθήκας τῶν ὅπλων, εἴ τινες ἦσαν πρὸς πομπὴν μᾶλλον ἢ μάχην ἐπιτήδειοι, ἀναῤῥῆξαι τȣ̀ς ὄχλȣς ἔπεισε, τό τε σῶμα ἕκαστον φράττεσθαι ὡς οἷός τε ἦν· τά τε τῶν μονομάχων καταγώγια ἀνοίξας ἐξήγαγε τοῖς οἰκείοις ὅπλοις ἕκαστον ἐξηρτυμένον. ὅσα τε ἦν ἐν οἰκίαις ἢ

4. τινες om VV ὑπακοῦσαι V 5. εἰς VV 8. μαικύννας V 10. ὑποκαθημένας V 11. κατακαρδίαις VV 23. ὡς δυνατὸν ἦν δ. VV 24. ἔβαλον V 26. πύλας ὡς ἐδύναντο κλείσαντες VV 51. ἕκαστος V VV: correxit Stephanus.

ἐργαστηρίοις δόρατα ἢ ξίφη πελέκεις τε, πάντα διηρπάζετο. ὅ τε δῆμος ἐνθουσιῶν πᾶν τὸ ἐμπῖπτον ὕλης ἀξιομάχου ἐργαλεῖον ὅπλον ἐποιεῖτο. ἀθροισθέντες οὖν ἐπῆλθον τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ὡς πολιορκήσοντες αὐτὸ δῆθεν προσέβαλλόν τε ταῖς πύλαις καὶ τοῖς τείχεσιν. οἱ δὲ στρατιῶται μετὰ πολλῆς ἐμπειρίας ὡπλισμένοι . . τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς ἀσπίδας, τόξοις τε αὐτοὺς βάλλοντες καὶ δόρασι μακροῖς ἀπείργοντες τοῦ τείχους ἀπεδίωκον. ὡς δὲ καμὼν ὁ δῆμος οἵ τε μονομάχοι τιτρωσκόμενοι ἤδη καὶ ἑσπέρας προσιούσης ἀπελθεῖν ἠθέλησαν, θεασάμενοι αὐτοὺς οἱ στρατιῶται ἀπεστραμμένους καὶ τὰ νῶτα δεδωκότας ἀπιόντας τε ἀμελέστερον, οἰομένους μὴ τολμήσειν ἐπεξελθεῖν ὀλίγους πλήθει τοσούτῳ, ἀνοίξαντες αἰφνιδίως τὰς πύλας ἐπέδραμον τῷ δήμῳ, καὶ τούς τε μονομάχους ἀπέκτειναν, τοῦ τε δήμου μέγα τι πλῆθος ἀπώλετο ὠθέμενον. οἱ δὲ τοσοῦτον διώξαντες ὅσον μὴ πολύ τι τοῦ στρατοπέδου ἀποστῆναι, πάλιν ἐπανῆλθον ἐντός τε τοῦ τείχους ἔμενοι.

12 Ἐντεῦθεν μείζων ἡ ὀργὴ τοῦ τε δήμου καὶ τῆς συγκλήτου ἐγένετο. στρατηγοί τε οὖν κατελέγοντο ἔκ τε πάσης Ἰταλίας λογάδες· ἥ τε νεολαία πᾶσα ἠθροίζετο, ὅπλοις τε αὐτοσχεδίοις καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ὡπλίζετο. τούτων δὴ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ὁ Μάξιμος σὺν αὐτῷ ἀπήγαγεν ὡς δὴ Μαξιμίνῳ πολεμήσων· οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν, ὡς τὴν πόλιν φρουροῖέν τε καὶ προασπίζοιεν αὐτῆς. ἑκάστοτε οὖν τῷ τείχει τοῦ στρατοπέδου ἐγίνοντο προσβολαί· ἔπραττον δὲ οὐδὲν προμαχομένων ἄνωθεν τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ βαλλόμενοι καὶ τιτρωσκόμενοι κακῶς ἀπηλλάγησαν. ὁ δὲ Βαλβῖνος οἴκοι μένων διάταγμά τε προθεὶς ἱκέτευε τὸν δῆμον εἰς διαλλαγὰς χωρῆσαι, τοῖς τε στρατιώταις ὑπισχνεῖτο ἀμνηστίαν, ἄνεσίν τε πάντων ἐδίου ἁμαρτημάτων. ἀλλ' οὐδετέρους ἔπειθε· τὸ δὲ δεινὸν ἑκάστοτε ηὔξετο, τοῦ μὲν τοσούτου δήμου ἀπαξιοῦντος ὑπ' ὀλίγων καταφρονηθῆναι, τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀγανακτούντων ὅτι δὴ ταῦτα ὑπὸ Ῥωμαίων ὡς ὑπὸ βαρβάρων πάσχουσι.

Τὸ δὴ τελευταῖον, ἐπειδὴ τειχομαχοῦντες οὐδὲν ἔπραττον, ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς ἐκκόψαι πάντας τοὺς εἰσρέοντας εἰς τὸ στρατόπεδον ἀγωγοὺς ὕδατος, σπάνει τε ποτοῦ καὶ ἐνδείᾳ βει-

8. ἐπεδίωκον V 10. ἐπεστραμμένους V 24. ἐγένοντο V

θρων αὐτοὺς περιστήσαντες. προσπεσόντες οὖν πᾶν τὸ ὕδωρ τοῦ στρατοπέδου εἰς ἕτερα ῥεῖθρα μετωχέτευον, ἐκκόπτοντες καὶ εἰσφράττοντες τὰς εἰς τὸ στρατόπεδον εἰσόδους αὐτοῦ. οἱ δὲ στρατιῶται ὁρῶντες τὸν κίνδυνον, ἐν ἀπογνώσει δὲ γενόμενοι, τὰς πύλας ἀνοίξαντες ἐπεξῆλθον· μάχης τε καρτερᾶς γενομένης καὶ φυγῆς τῶν δημοτῶν ἐπὶ πολὺ τῆς πόλεως διώκοντες οἱ στρατιῶται προὔβησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ ὄχλοι ταῖς συστάδην μάχαις ἡττώμενοι, ἀναπηδῶντες εἰς τὰ δωμάτια τῷ τε κεράμῳ βάλλοντες αὐτούς, καὶ λίθων βολαῖς τῶν τε ἄλλων ὀστράκων ἐλυμαίνοντο, ἐπαναβῆναι μὲν αὐτοῖς δι' ἄγνοιαν τῶν οἰκήσεων οὐκ ἐτόλμησαν οἱ στρατιῶται· κεκλεισμένων δὲ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἐργαστηρίων ταῖς θύραις, καὶ εἴ τινες ἦσαν ξύλων ἐξοχαί (πολλαὶ δὲ αὗται κατὰ τὴν πόλιν) πῦρ προσετίθεσαν. ῥᾷστα δὲ διὰ πυκνότητα τῶν συνοικιῶν ξυλείας τε πλῆθος ἐπάλληλον μέγιστον μέρος τῆς πόλεως τὸ πῦρ ἐνεμήθη, ὡς πολλοὺς μὲν ἐκ πλουσίων ποιῆσαι πένητας, ἀποβαλόντας θαυμαστὰ καὶ ἀμφιλαφῆ κτήματα, ἔν τε προσόδοις πλουσίαις καὶ ἐν ποικίλῃ πολυτελείᾳ τίμια. πλῆθός τε ἀνθρώπων συγκατεφλέχθη, φυγεῖν μὴ δυνηθέντων διὰ τὸ τὰς ἐξόδους ὑπὸ τοῦ πυρὸς προκατειλῆφθαι. οὐσίαι τε ὅλαι πλουσίων ἀνδρῶν διηρπάγησαν, ἐγκαταμιξάντων ἑαυτοὺς τοῖς στρατιώταις πρὸς τὸ ἁρπάζειν κακούργων καὶ εὐτελῶν δημοτῶν. τοσοῦτον δὲ μέρος τῆς πόλεως τὸ πῦρ ἐλυμήνατο, ὡς μηδεμίαν τῶν μεγίστων πόλεων ὁλόκληρον δύνασθαι τῷ μέρει ἐξισωθῆναι.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην τοιαῦτα ἦν· ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἀνύσας τὴν ὁδοιπορίαν ἐπέστη τοῖς τῆς Ἰταλίας ὅροις, θύσας τε ἐπὶ τῶν μεθορίων βωμῶν τῆς ἐπ' Ἰταλίαν εἰσβολῆς εἴχετο, ἐκέλευσέ τε πάντα τὸν στρατὸν ἐν ὅπλοις εἶναι καὶ μετ' εὐταξίας προσχωρεῖν.

Τὴν μὲν οὖν Λιβύης ἀπόστασιν καὶ τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐμφύλιον πόλεμον, τά τε Μαξιμίνῳ πραχθέντα καὶ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἄφιξιν αὐτοῦ ἐδηλώσαμεν· τὰ δὲ ἑπόμενα ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται.

7. συσταδὸν VV 8. δώματα VV 18. δὲ V 29. malim προχωρεῖν.

Η.

1 Τὰ μὲν δὴ Μαξιμίνῳ πραχθέντα μετὰ τὴν Γορδιανοῦ τελευτήν, ἥ τε εἰς Ἰταλίαν ἄφιξις αὐτοῦ, Λιβύης τε ἀπόστασις ϗ ἡ ἐν Ῥώμῃ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὸν δῆμον διαφορὰ ἐν τοῖς πρὸ τούτων λέλεκται. ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἐπιστὰς τοῖς ὅροις προὔπεμψε σκοποὺς τοὺς ἐρευνήσοντας μή τινες ἐνέδραι ἐν κοιλάσιν ὀρῶν ἢ λόχμαις ὕλαις τε κρύφιοι εἶεν. αὐτός τε καταγαγὼν εἰς τὸ πεδίον τὸν στρατόν, τὰς μὲν τῶν ὁπλιτῶν φάλαγγας ἐς τετράγωνα ἔταξε σχήματα, ἐπιμήκεις μᾶλλον ἢ βαθείας, ὡς ἂν πλεῖστον τοῦ πεδίου διαλάβοιεν· τὰ δὲ σκευοφόρα πάντα κτήνη τε ϗ ὀχήματα ἐν μέσῳ τάξας, αὐτὸς ἅμα τοῖς δορυφόροις ὀπισθοφυλακῶν εἵπετο. ἑκατέρωθεν δὲ παρέθεον αἵ τε τῶν καταφράκτων ἱππέων ἶλαι ϗ Μαυρούσιοι ἀκοντισταὶ τοξόται τε οἱ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς. ϗ Γερμανῶν ἱππέων μέγα τι πλῆθος ἐπήγετο συμμάχους· ἐκείνους γὰρ μάλιστα προὐβάλλετο, ἵν' ἐκδέχωνται τῶν πολεμίων τὰς πρώτας ἐμβολάς, θυμοειδεῖς ὄντες ϗ εὔτολμοι ἐν ἀρχομένῃ μάχῃ, εἰ δ' ἄρα ϗ κινδυνεύειν δέοι, εὐκαταφρόνητοι ὡς βάρβαροι. ὡς δὲ πᾶν τὸ πεδίον διῆλθεν ὁ στρατὸς μετ' εὐκοσμίας τε ϗ εὐταξίας, ἐπέστησαν πρώτῃ Ἰταλίας πόλει ἣν καλοῦσιν Ἠμᾶν οἱ ἐπιχώριοι· πρόκειται δὲ αὕτη ἐπ' ἀκροτάτῳ πεδίῳ ἱδρυμένη πρὸ τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων. ἔνθα ὑπαντώμενοι τῷ Μαξιμίνῳ οἱ προφύλακες ϗ σκοποὶ τοῦ στρατοῦ ἤγγειλαν κενὴν ἀνθρώπων εἶναι τὴν πόλιν, πανδημεὶ τε πεφευγέναι ἐμπρήσαντας τὰς θύρας ἱερῶν τε ϗ οἰκιῶν, πάντα τε, ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει ἢ τοῖς ἀγροῖς, ἃ μὲν ἐκφορήσαντας ἃ δὲ καταπρήσαντας, ϗ μήτε ὑποζυγίοις μήτε ἀνθρώποις καταλελεῖφθαι τροφάς.

Ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἥσθη μὲν ἐπὶ τῇ τῶν Ἰταλιωτῶν εὐθὺς φυγῇ, ἐλπίζων πάντας τοὺς δήμους τοῦτο ποιήσειν οὐχ ὑπομένοντας τὴν ἔφοδον αὐτοῦ· ὁ δὲ στρατὸς ἤχθετο εὐθὺς ἐν ἀρχῇ λιμοῦ πειρώμενος. διανυκτερεύσαντες οὖν οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐν ἀθύροις ϗ κεναῖς πάντων οἰκίαις, οἱ δ' ἐν τῷ πεδίῳ, ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἠπείγοντο· ὑπερ ὄρη ὑπερμήκη ὥσπερ τεῖχος Ἰταλίας ἡ φύσις ἤγειρεν, ὑπερ-

26. ἢ τοῖς] ἤτοι V

νεφῆ μὲν τὸ ὕψος, ἐπιμήκιστα δέ, ὡς πᾶσαν Ἰταλίαν διειληφότα καθήκειν ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς Ἰταλίας μέρεσιν εἰς τὸ Τυῤῥηναῖον πέλαγος, ἐν δὲ τοῖς λαιοῖς εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον. σκέπεται δὲ ὕλαις δασείαις ϗ πυκναῖς, τὰς δὲ διεξόδους ἐστένωται ἢ διὰ κρημνοὺς εἰς βάθος μέγιστον ἀπεῤῥωγότας ἢ διὰ πετρῶν τραχύτητα· στενωποὶ γάρ εἰσι χειροποίητοι, μετὰ πολλοῦ καμάτου τοῖς πάλαι Ἰταλιώταις εἰργασμένοι. μετὰ δέους οὖν πολλοῦ διῄει ὁ στρατός, ἐλπίζοντες τάς τε ἄκρας κατειλῆφθαι πεφράχθαι τε τὰς διόδους ἐς κωλύμην τῆς αὐτῶν διαβάσεως. ἤλπιζον δὲ ϗ ἐδεδοίκεσαν εἰκότα, τῶν χωρίων τεκμαιρόμενοι τὴν φύσιν.

2 Ὡς δὲ διέβησαν ἀκωλύτως μηδενὸς ἐμποδὼν γενομένου, καταβαίνοντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἤδη ἀνεθάῤῥησάν τε καὶ ἐπαιάνισαν· ῥᾷστά τε αὐτῷ πάντα προχωρήσειν ὁ Μαξιμῖνος ἤλπισεν Ἰταλῶν μηδὲ ταῖς δυσχωρίαις τεθαῤῥηκότων, ἔνθα ἢ κρύπτειν ἑαυτοὺς ϗ σώζειν ἠδύναντο ἢ δι' ἐνέδρας ἐπιβουλεῦσαι, μάχεσθαί τε ἄνωθεν ἐξ ὑπερκειμένων χωρίων. γενομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ, οἱ σκοποὶ ἀπήγγειλαν πόλιν Ἰταλίας τὴν μεγίστην, Ἀκυληΐαν δὲ καλουμένην, κεκλεῖσθαι· τὰς δὲ προπεμφθείσας φάλαγγας τῶν Παιόνων προθύμως μὲν τειχομαχῆσαι, πολλάκις δὲ προσβαλούσας ἀνύειν οὐδέν, ἀπαγορεύειν δὲ ϗ ἀναχωρεῖν βαλλομένους λίθοις τε καὶ δόρασι τόξων τε πλήθει. ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἀγανακτήσας πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Παιόνων ὡς ἀμελέστερον μαχομένους, αὐτὸς σὺν τῷ στρατῷ ἠπείγετο, ἐλπίζων ῥᾷστα αἱρήσειν τὴν πόλιν.

Ἡ δὲ Ἀκυληΐα ϗ πρότερον μέν, ἅτε μεγίστη πόλις, ἰδίου δήμου πολυάνθρωπος ἦν, ϗ ὥσπερ τι ἐμπόριον Ἰταλίας ἐπὶ θαλάττῃ προκειμένη ϗ πρὸ τῶν Ἰλλυρικῶν ἐθνῶν πάντων ἱδρυμένη τά τε ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ γῆς ἢ ποταμῶν κατακομιζόμενα παρεῖχεν ἐμπορεύεσθαι τοῖς πλέουσι, τά τε ἀπὸ θαλάττης τοῖς ἠπειρώταις ἀναγκαῖα, ὧν ἡ παρ' ἐκείνοις χώρα διὰ χειμῶνος οὐκ ἦν εὔφορος, ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἄνω γῆν· πρὸς οἶνόν τε μάλιστα πολύγονον χώραν γεωργοῦντες ἀφθονίαν ποτοῦ παρεῖχον τοῖς ἄμπελον μὴ γεωργοῦσιν. ἔνθεν πολύ τι πλῆθος ἐπεδήμει οὐ πολιτῶν μόνον ἀλλὰ ξένων τε ϗ ἐμ-

1. ἐπιμηκέστατα VW 5. ἀποῤῥωγότας V 22. βουλομένους V

πόρων. τότε δὲ μᾶλλον ἐπολυπλασιάσθη τὸ πλῆθος, τῶν ὄχλων πάντων ἐξ ἀγρῶν ἐκεῖσε συῤῥεόντων, πολίχνας τε καὶ κώμας τὰς περικειμένας καταλιπόντων, πιστευσάντων δὲ αὐτοὺς τῷ τε μεγέθει τῆς πόλεως ϗ τῷ προβεβλημένῳ τείχει, ὃ παλαιότατον ἐκ τοῦ πλείστου μέρους πρότερον μὲν κατερήρειπτο, ἅτε μετὰ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μηκέτι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἢ τειχῶν ἢ ὅπλων δεηθεισῶν, μετειληφυιῶν δὲ ἀντὶ πολέμων εἰρήνην βαθεῖαν ϗ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις πολιτείας κοινωνίαν· πλὴν τότε ἡ χρεία ἤπειξε τὸ τεῖχος ἀνανεώσασθαι τά τ' ἐρείπια ἀνοικοδομῆσαι, πύργους τε ϗ ἐπάλξεις ἐγεῖραι. τάχιστα οὖν φράξαντες τῷ τείχει τὴν πόλιν, τάς τε πύλας κλείσαντες, πανδημεὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν νύκτωρ τε ϗ μεθ' ἡμέραν ἱδρυμένοι τοῖς προσιοῦσιν ἀπεμάχοντο. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ϗ πάντα εἶχον διὰ φροντίδος ἄνδρες δύο, ἀπὸ ὑπατείας μέν, ἐπιλεχθέντες δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου· ὧν ὁ μὲν Κρισπῖνος, ὁ δὲ Μηνόφιλος ἐκαλεῖτο. ϗ μετὰ πολλῆς προνοίας τά τε ἐπιτήδεια πάμπλειστα εἰσεκομίσαντο, ὡς ἐκτένειαν εἶναι, εἰ ϗ ἐπιμηκεστέρα γένοιτο πολιορκία. ἦν δὲ ϗ ὕδατος ἀφθονία φρεατιαίου· πολλὰ γὰρ τὰ ὀρύγματα ἐν τῇ πόλει· ποταμός τε παραῤῥεῖ τὸ τεῖχος, ὁμοῦ παρέχων τε προβολὴν τάφρου ϗ χορηγίαν ὕδατος.

3 Τὰ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει οὕτω παρεσκεύαστο· τῷ δὲ Μαξιμίνῳ ἐπειδὴ ἀπηγγέλη φρουρουμένη ϗ κεκλεισμένη γενναίως ἡ πόλις, ἔδοξε πέμψαι ἐν σχήματι πρεσβείας τοὺς κάτωθεν διαλεξομένους, εἰ ἄρα πείσαιεν αὐτοὺς ἀνοῖξαι τὰς πύλας. ἦν δὲ ἐν τῷ στρατῷ χιλίαρχος, ᾧ πατρὶς μὲν ἡ Ἀκυληΐα ἦν, τέκνα τε καὶ γυνὴ οἰκεῖοί τε πάντες ἔνδον ἀπεκέκλειντο. τοῦτον οὖν ἔπεμψε σὺν ἑτέροις ἑκατοντάρχαις, ἐλπίσας ῥᾷστα πείσειν ὡς πολίτην. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις ἔλεγον ὅτι ἄρα κελεύει Μαξιμῖνος ὁ κοινὸς βασιλεὺς ὅπλα μὲν αὐτοὺς καταθέσθαι ἐν εἰρήνῃ, φίλον δὲ ἀντὶ πολεμίου δέχεσθαι, σπονδαῖς δὲ μᾶλλον ϗ θυσίαις σχολάζειν ἢ φόνοις, μηδὲ περιορᾶν πατρίδα μέλλουσαν ἄρδην ϗ ἐκ θεμελίων ἀπόλλυσθαι, ἐνὸν αὐτοῖς τε σώζεσθαι ϗ τὴν πατρίδα σώζειν, διδόντος αὐτοῖς χρηστοῦ βασιλέως ἀμνηστίαν συγγνώμην τε τῶν ἁμαρτηθέν-

1. δὴ VV 5. ante ἐκ deest ὃν 18. καὶ post δὲ om V 19. ἐν om V

των· ὁ γὰρ αὐτοὺς αἰτίας γεγενῆσθαι ἀλλ' ἄλλους. οἱ μὲν ἐν πρέσβεις τοιαῦτά τινα κάτω παρεστῶτες ἐβόων, ὡς ἐξάκουστα εἴη· ὁ δὲ πλεῖστος δῆμος τῷ τείχει ϗ τοῖς πύργοις ἐφεστὼς, πλὴν τῶν τὰ λοιπὰ μέρη φρουρούντων, ἐπήκουεν ἡσυχάζων τῶν λεγομένων. ὁ δὲ Κρισπῖνος φοβηθεὶς μή πως ἅτε ὄχλος ταῖς ὑποσχέσεσιν ἀναπεισθεὶς, εἰρήνην τε ἀντὶ πολέμου ἑλόμενος, ἀνοίξῃ τὰς πύλας, περιθέων τὸ τεῖχος ἐδεῖτο ϗ ἐλιπάρει μένειν τε θαῤῥαλέως ϗ ἀντέχειν γενναίως, μηδὲ προδιδόναι τὴν πρὸς τὴν σύγκλητον ϗ Ῥωμαίων δῆμον πίστιν, σωτῆρας δὲ ϗ προμάχους Ἰταλίας πάσης ἀναγραφῆναι· μὴ πιστεύειν δὲ ὑποσχέσεσι τυράννου ἐπιόρκου τε ϗ ἀπατεῶνος, μηδὲ χρηστοῖς λόγοις δελεασθέντας ὀλέθρῳ προύπτῳ παραδοθῆναι, ἐνὸν πιστεῦσαι πολέμου ἀμφιβόλου τύχῃ· πολλάκις γοῦν ϗ ὀλίγοι πλειόνων περιεγένοντο, ϗ δοκοῦντες ἀσθενέστεροι καθεῖλον τοὺς ἐν ὑπολήψει ἀνδρείας μείζονος· μηδ' ἐκπλήττεσθαι τῷ πλήθει τοῦ στρατοῦ. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἄλλου μαχόμενοι ϗ τῆς παρ' ἑτέρῳ ἐσομένης εὐδαιμονίας, εἴπερ γένοιτο, μετριάζουσιν ἐν τῷ προθύμῳ τῆς μάχης, εἰδότες ὡς τῶν μὲν κινδύνων αὐτοὶ μεθέξουσι, τὰ δὲ μέγιστα ϗ κορυφαῖα τῆς νίκης ἄλλος καρπώσεται· τοῖς δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μαχομένοις ϗ παρὰ τῶν θεῶν ἐλπίδες κρείττους, ἐπειδὴ οὐ τὰ ἄλλων λαβεῖν ἀλλὰ τὰ αὐτῶν σώζειν εὔχονται. τό τε ἐς τὰς μάχας πρόθυμον οὐκ ἐξ ἄλλου κελεύσεως ἀλλὰ ἐξ οἰκείας ἀνάγκης ἔχουσιν, ἐπεὶ ϗ τῆς νίκης πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῖς περιγίνεται.

Τοιαῦτά τινα λέγων ὁ Κρισπῖνος ϗ πρὸς ἑκάστους ϗ κοινῇ, φύσει μὲν ϗ ἄλλως αἰδέσιμος ὤν, ἔν τε τῇ Ῥωμαίων φωνῇ εὐπρόσφορος ἐν λόγοις, ἐπιεικῶς τε αὐτῶν προεστὼς, ἔπεισε μένειν ἐν τοῖς προκειμένοις, τούς τε πρέσβεις ἀπράκτους ἀπιέναι ἐκέλευσεν. ἐλέγετο δὲ τῇ ἐνστάσει τοῦ πολέμου ἐμμεμενηκέναι πολλῶν ἔνδον ὄντων περὶ θυτικήν τε ϗ ἡπατοσκοπίαν ἐμπείρων, τά τε ἱερὰ αἴσια ἀπαγγελλόντων· μάλιστα γοῦν τῇ σκέψει ταύτῃ πιστεύουσιν Ἰταλιῶται. ϗ χρησμοὶ δέ τινες ἐδίδοντο ὡς δὴ τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ νίκην ὑπισχνουμένου· Βέλιν δὲ καλοῦσι τοῦτον, σέβουσί τε ὑπερφυῶς, Ἀπόλλωνα εἶναι ἐθέλοντες. οὗ ϗ τὴν εἰκόνα ἔλεγόν τινες τῶν Μαξιμίνου στρατιω-

23. κολάσεως V. 30. ἔνδον om V 33. βέλιν V.

τῶν φανῆναι πολλάκις ἐν ἀέρι ὑπὲρ τῆς πόλεως μαχομένην. ὅπερ εἴτε ἀληθῶς ἐφαντάσθη τισὶν, ἢ καὶ βουλομένοις μὴ ἀσχημονεῖν τοσοῦτον στρατὸν πρὸς ὄχλον δημοτῶν πολὺ ἐλάττονα μὴ ἀντισχόντα, δοκεῖν δὲ ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ μὴ ὑπὸ ἀνθρώπων νενικῆσθαι, εἰπεῖν οὐκ ἔχω· τὸ δὲ παράδοξον τῆς ἀποβάσεως ποιεῖ πάντα πιστεῦσαι.

4 Πλὴν τῶν πρέσβεων ἀπράκτων πρὸς Μαξιμῖνον ἐπανελθόντων, ὀργῇ καὶ θυμῷ χρώμενος πλείονι μᾶλλον ἠπείγετο. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο πρός τινι ποταμῷ μεγίστῳ, ἀπέχοντι τῆς πόλεως σημεῖα ἑκκαίδεκα, τὸ ῥεῖθρον εὗρε διά τε μεγίστου βάθους καὶ πλάτους φερόμενον. τῶν γὰρ ὑπερκειμένων ὀρῶν τὰς δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος παγείσας χιόνας λύσασα ἡ τοῦ ἔτους ὥρα παμμεγέθη τὸν χειμάῤῥουν εἰργάζετο· ἄπορος οὖν ἦν ἡ διάβασις τῷ στρατῷ. τὴν γὰρ γέφυραν, ἔργον μέγα καὶ κάλλιστον ὑπὸ τῶν πάλαι βασιλέων γεγενημένον ἐκ τετραπέδων λίθων, πυλίσι κατ' ὀλίγον αὐξανομέναις ὑπειλημμένον, διῃρήκεσαν καὶ καταλελύκεσαν οἱ Ἀκυλήσιοι. οὔτε οὖν γεφύρας οὔσης οὔτε νεῶν, ὁ στρατὸς ἐν ἀφασίᾳ καθειστήκει. Γερμανοὶ δέ τινες οὐκ εἰδότες τῶν Ἰταλιωτῶν ποταμῶν τὰ σφοδρὰ καὶ καταῤῥηγνύμενα ῥεύματα, οἰόμενοι δὲ σχολαίτερα ἐπινήχεσθαι τοῖς πεδίοις ὥσπερ παρ' αὐτοῖς (διὸ καὶ πήγνυνται ῥᾳδίως, μὴ σφοδρῶς κινουμένου τοῦ ῥεύματος), ἐπεισπηδήσαντες ἅμα τοῖς ἵπποις διανήχεσθαι εἰθισμένοις, παρενεχθέντες ἀπώλοντο.

Δύο μὲν οὖν ἢ τριῶν ἡμερῶν σκηνοποιησάμενος ὁ Μαξιμῖνος, τάφρου τῷ στρατῷ περιβληθείσης, μή τινες ἐπέλθοιεν, ἔμεινεν ἐπὶ τῇ καθ' αὑτὸν ὄχθῃ, σκεψόμενος ὅπως τὸν ποταμὸν γεφυρώσῃ. ἐπεὶ δὲ ξύλων ἦν ἀπορία καὶ νεῶν, ἃς ἔδει ζευχθείσας γεφυρῶσαι τὸ ῥεῖθρον, ὑπέβαλόν τινες τῶν τεχνιτῶν πολλὰ εἶναι κενὰ οἰνοφόρα σκεύη περιφεροῦς ξύλου ἐν τοῖς ἐρήμοις ἀγροῖς· οἷς ἐχρῶντο μὲν πρότερον οἱ κατοικοῦντες εἰς ὑπηρεσίαν ἑαυτῶν, καὶ παραπέμπειν τὸν οἶνον ἀσφαλῶς τοῖς δεομένοις. ἅπερ ὄντα κοῖλα δίκην νεῶν, ἀλλήλοις συνδεθέντα ἐπινήξεσθαι μὲν ἔμελλεν ὥσπερ σκάφη, μὴ παρενεχθήσεσθαι δὲ διά τε τοῦ δεσμοῦ τὸ ἐπάλληλον, φρυγάνων τε ἄνωθεν ἐπι-

12. λυθείσας ἡ V 13. ἡ om V 26. αὐτῶν V σκεψάμενος V 27. γεφυρώσῃ — 28. ζευχθείσας om V 30. πρώτως V

βληθέντων, χοῦ τε τῆς γῆς μετρίως ἐς αὐτὰ σωρευθέντος χειρὶ πολλῇ ϗ σπουδῇ. ἐφεστῶτος οὖν αὐτοῦ διαβὰς ὁ στρατὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρει. τὰ μὲν οἰκοδομήματα τῶν προαστείων ἔρημα εὕρισκον, ἀμπέλους μέντοι ϗ δένδρα πάντα ἐξέκοπτον, ἃ δὲ ἐνεπίμπρασαν, ϗ τὴν πρότερον τοῖς χωρίοις ὑπάρχουσαν ὥραν κατῄσχυνον. δένδρων γὰρ στοίχοις ἴσοις ἀμπέλων τε πρὸς ἀλλήλας δέσει πανταχόθεν ἠρτημένων ἐν ἑορτῆς σχήματι, στεφάνῳ ἄν τις τὴν χώραν κεκοσμῆσθαι ἐτεκμήρατο· ἅπερ πάντα ῥιζόθεν ἐκκόψας ὁ στρατὸς ἐπὶ τὰ τείχη ἠπείγετο. κεκμηκότι δὲ αὐτῷ προσβαλεῖν εὐθέως οὐκ ἔδοξε· μείναντες δὲ ἔξω τοξεύματος ϗ διαιρεθέντες κατὰ λόχους καὶ φάλαγγας περὶ πᾶν τὸ τεῖχος, ὡς ἑκάστοις κατὰ μέρος προστέτακτο, μιᾶς ἡμέρας ἀναπαυσάμενοι, τοῦ λοιποῦ εἴχοντο τῆς πολιορκίας.

Μηχανάς τε οὖν παντοίας προσέφερον, ϗ τειχομαχοῦντες παντὶ σθένει οὐδὲν παρέλειπον εἶδος πολιορκίας. πολλῶν δὲ ϗ σχεδὸν ἑκάστης ἡμέρας γενομένων προσβολῶν, ϗ παντὸς τοῦ στρατοῦ ὥσπερ σαγηνεύσαντος τὴν πόλιν, μετὰ πολλῆς βίας ϗ προθύμου μάχης τειχομαχοῦντες ἀντεῖχον οἱ Ἀκυλήσιοι, νεὼς μὲν ϗ οἰκίας ἀποκλείσαντες, πανδημεὶ δὲ ἅμα παισὶ ϗ γυναιξὶν ἄνωθεν ἐξ ἐπάλξεών τε ϗ πύργων ἀπομαχόμενοι· οὐδέ τις οὕτως ἦν ἄχρηστος ἡλικία ὡς μὴ μετέχειν τῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος μάχης. τὰ μὲν γὰρ προάστεια, ϗ εἴ τι τῶν πυλῶν ἔξωθεν ἦν, ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου στρατοῦ κατέσραπτο, τῇ τε ξυλείᾳ τῶν οἰκοδομημάτων εἰς τὰς μηχανὰς κατεκέχρηντο. ἐβιάζοντο δὲ τοῦ τείχους κἂν μέρος τι καθελεῖν, ἵν' ἐπεισελθὼν ὁ στρατὸς πάντα τε διαρπάσῃ ϗ κατασκάψας τὴν πόλιν μηλόβοτον ϗ ἔρημον τὴν χώραν καταλείπῃ· οὐδὲ γὰρ ἄλλως αὐτῷ τὴν ἐπὶ Ῥώμην ὁδὸν εὐπρεπῆ ϗ ἔνδοξον ἔσεσθαι, μὴ τῆς πρώτης ἐν Ἰταλίᾳ πόλεως ἀντιστάσης καθαιρεθείσης. ὑποσχέσεσί τε οὖν δωρεῶν ϗ δεήσεσιν αὐτός τε ϗ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν πεποιήκει Καίσαρα, περιθέοντες ἵπποις ἐποχούμενοι, τὸν στρατὸν ἀνέπειθον λιπαροῦντες εἰς προθυ-

5. πρώτην V 7. δέσεις π. ἠρτυμένων V 10. μείναντος V 11. διαιρεθέντος V 21. ἐξ om VV 22. ὄντως ἦν ἀχρήστως V, ἦν οὕτως ἄχρηστος VV 29. ὅλως V

μίαν τε ἐγείροντες. οἱ δὲ Ἀκυλήσιοι λίθοις τε ἔβαλλον ἄνωθεν, ϗ κιρνῶντες θείῳ τε ϗ ἀσφάλτῳ, πίτταν ἑλόντες, κοίλοις σκεύεσιν ἐμβαλόντες λαβὰς ἐπιμήκεις ἔχουσι ϗ πυρώσαντες, ἅμα τῷ προσπελάζειν τοῖς τείχεσι τὸν στρατὸν κατεσκεδάννυσαν, καταχέοντες ὄμβρου δίκην ὁμοθυμαδόν. φερομένη δὲ ἡ πίσσα σὺν οἷς προείρηται, δυομένη τε διὰ τῶν γεγυμνωμένων μερῶν τοῦ σώματος, εἰς πᾶν ἐχεῖτο, ὥστε τοὺς θώρακας αὐτοὺς πεπυρωμένους ἀποῤῥίπτειν ϗ τὰ λοιπὰ ὅπλα, ὧν ὁ σίδηρος ἐθερμαίνετο, τά τε ἐκ βυρσῶν τε ϗ ξύλων ἐφλέγετο ϗ συνείλκετο. ἦν γοῦν ἰδεῖν γεγυμνωμένους τοὺς στρατιώτας αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν, ϗ σκύλων ὄψιν ὅπλα παρεῖχεν ἐῤῥιμμένα, σοφίᾳ τέχνης ἀλλ' οὐκ ἀνδρείᾳ μάχης περιῃρημένα. ἔκ τε τοῦ τοιούτου πάμπλειστον πλῆθος τοῦ στρατοῦ τάς τε ὄψεις ἐπηροῦντο ϗ τὸ πρόσωπον ἠκρωτηριάζετο, [τὰς χεῖρας] ϗ εἴ τι γυμνὸν ἦν τοῦ σώματος. ἀλλὰ μὴν ϗ ταῖς μηχαναῖς προσαγομέναις δᾳδας ἐπέβαλλον, ὁμοίως πίσσῃ ϗ ῥητίνῃ δεδευμένας ἐπί τε τῷ ἄκρῳ βελῶν ἀκίδας ἐχούσας· αἳ ἀναφθεῖσαι φερόμεναι, ἐμπαγεῖσαι ταῖς μηχαναῖς καὶ προσπεφυκυῖαι, ῥᾳδίως αὐτὰς κατέφλεγον.

5 Τῶν μὲν οὖν πρώτων ἡμερῶν ἀντίπαλός πως ϗ ἰσόῤῥοπος ἔμενεν ἡ τύχη τῆς μάχης· χρόνου δὲ ἐγγινομένου ὅ τε στρατὸς τοῦ Μαξιμίνου ὀκνηρὸς ἐγίνετο, ϗ πταίων τῆς ἐλπίδος ἀθύμως διέκειτο· οὓς γὰρ ἠλπίκεσαν μηδεμίαν ὑπομενεῖν προσβολήν, τούτους εὕρισκον οὐκ ἀντέχοντας μόνον ἀλλὰ ϗ ἀνθεστῶτας. οἱ δὲ Ἀκυλήσιοι ἐπεῤῥώννυντό τε ϗ πάσης ἐνεπίμπλαντο προθυμίας· τῇ τε συνεχείᾳ τῆς μάχης πεῖραν ϗ θάρσος ὁμοῦ προσλαμβάνοντες κατεφρόνουν τῶν στρατιωτῶν, ὡς ϗ ἀποσκώπτειν ἐς αὐτούς, ἐνυβρίζειν τε τῷ Μαξιμίνῳ περινοστοῦντι, εἴς τε αὐτὸν ϗ τὸν παῖδα ἀποῤῥίπτειν δυσφήμους ϗ αἰσχρὰς βλασφημίας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνος κινούμενος ὀργῆς μᾶλλον ἐνεπίμπλατο. χρῆσθαι δὲ κατὰ τῶν πολεμίων οὐ δυνάμενος, ἐκόλαζε τοὺς πλείστους τῶν ἡγουμένων τῶν ἰδίων στρατιωτῶν ὡς ἀνάνδρως ϗ ῥαθύμως προσφερομένους τῇ τειχο-

1. ἔβαλον V 11. ἐφ' VV 14. τὰς] καὶ V 16. ἐπέβαλον V 22. ἐγένετο V 26. προθυμίας πάσης ἐνεπίμπλαντο V 28. ἀποσκ. ἑαυτοὺς V

μαχία. ὅθεν αὐτῷ περιεγίνετο πρὸς μὲν τῶν οἰκείων μῖσός τε ϗ ὀργή, παρὰ δὲ τῶν ἀντιπάλων πλείων ἡ καταφρόνησις.

Συνέβαινε δὲ τοῖς Ἀκυλησίοις πάντα ὑπάρχειν ἔκπλεα ϗ ἐπιτηδείων ἀφθονίαν, ἐκ πολλῆς παρασκευῆς εἰς τὴν πόλιν πάντων σεσωρευμένων ὅσα ἦν ἀνθρώποις ϗ κτήνεσιν εἰς τροφὰς ϗ ποτὰ ἐπιτήδεια· ὁ δὲ στρατὸς πάντων [ἦν] ἐν σπάνει, τῶν τε καρποφόρων δένδρων ἐκκεκομμένων ϗ τῆς γῆς ὑπ' αὐτοῦ δεδῃωμένης. μένοντες δὲ ὑπὸ σκηναῖς αὐτοσχεδίοις, οἱ δὲ πλεῖστοι ὑπὸ γυμνῷ τῷ ἀέρι, ὄμβρων τε ϗ ἡλίου ἠνείχοντο, λιμῷ τε διεφθείροντο, μηδὲ ἐπεισάκτου τροφῆς αὐτοῖς τε ϗ ὑποζυγίοις εἰσκομιζομένης. πανταχόθεν γὰρ τὰς τῆς Ἰταλίας ὁδοὺς παραφράξαντες ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι τειχίων τε ἐγέρσεσι ϗ πυλίδων ἀσκήσεσιν. ἄνδρας τε ὑπατευκότας ἐξέπεμψεν ἡ σύγκλητος σὺν ἐπιλέκτοις ϗ λογάσιν ἀπ' Ἰταλίας πάσης ἀνδράσιν, ἵν' αἰγιαλοί τε πάντες ϗ λιμένες φρουρῶνται ϗ μηδενὶ ἔκπλους συγχωρῆται, ὡς ἄπυστα ϗ ἄγνωστα εἶναι Μαξιμίνῳ τὰ ἐν Ῥώμῃ πραττόμενα· αἵ τε λεωφόροι ὁδοὶ ϗ ἀτραποὶ πᾶσαι ἐφυλάττοντο ὡς μηδένα διαβαίνειν. συνέβαινε δὲ τὸν στρατὸν δοκοῦντα πολιορκεῖν αὐτὸν πολιορκεῖσθαι, ἐπεὶ μήτε τὴν Ἀκυληΐαν ἑλεῖν ἐδύνατο, μήτε ἀποστὰς ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρῆσαι διά τε νεῶν ϗ ὀχημάτων ἀπορίαν· ἅπαντα γὰρ προκατείληπτο ϗ συνεκέκλειστο. φῆμαι δὲ μείζους ἐξ ὑποψίας ἀληθείας ἐδίδοντο, ὅτι πᾶς ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἐν ὅπλοις εἴη, Ἰταλία τε πᾶσα συμπεπνεύκοι, πάντα τε ἔθνη Ἰλλυρικὰ ϗ βάρβαρα τά τε ὑπ' ἀνατολαῖς καὶ μεσημβρίαις στρατὸν ἀγείροι, μιᾷ τε γνώμῃ ϗ ψυχῇ ὁμοίως Μαξιμῖνος μεμίσηται. ὅθεν ἐν ἀπογνώσει ἦσαν ϗ πάντων σπάνει οἱ στρατιῶται, σχεδὸν ϗ ὕδατος αὐτοῦ. ὃ γὰρ ἦν μόνον ἐκ τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ ποτόν, αἵματι ϗ φόνοις μεμιασμένον ἐπίνετο. οἵ τε γὰρ Ἀκυλήσιοι τοὺς ἐν τῇ πόλει τελευτῶντας, οὐκ ἔχοντες ὅπως θάψωσιν, ἐς τὸν ποταμὸν ἀπεῤῥίπτουν· οἵ τε ἐν τῷ στρατῷ φονευόμενοι ἢ διαφθειρόμενοι νόσῳ ἐδίδοντο τῷ ῥεύματι, οὐκ ἐχόντων αὐτῶν τὰ πρὸς ταφὰς ἐπιτήδεια.

3. ἔμπλεα V 6. ἦν om V 9. ἠνείχετο V 16. ἄπιστα V
21. νηῶν V W 25. τε ἔθνη] τὰ ἔθνη V

Παντοδαπῆς οὖν ἀπορίας ϗ δυσθυμίας τὸν στρατὸν κατεχούσης, αἰφνιδίως ἀναπαυομένου τοῦ Μαξιμίνου ἐν τῇ σκηνῇ, ϗ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν ἀνέσει τοῦ πολέμου οὔσης, τῶν τε πλείστων ἐς τὰς σκηνὰς ϗ τὰ ἐγκεχειρισμένα τῆς φρουρᾶς χωρία ἀνακεχωρηκότων, ἔδοξε τοῖς στρατιώταις οἳ πρὸς τῇ Ῥωμαίων πόλει στρατόπεδον εἶχον ὑπὸ τὸ καλούμενον ὄρος Ἀλβανόν, ἔνθα παῖδας ϗ γυναῖκας καταλελοίπεσαν, φονεῦσαι τὸν Μαξιμῖνον, ὡς παύσαιντο μὲν χρονίου ϗ ἀπεράντου πολιορκίας, μηκέτι δὲ πορθοῖεν Ἰταλίαν ὑπὲρ τυράννου κατεγνωσμένου ϗ μεμισημένου. τολμήσαντες οὖν ἐπίασι τῇ σκηνῇ αὐτοῦ περὶ μέσην ἡμέραν· συναραμένων δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν φρουρέντων δορυφόρων τάς τε εἰκόνας ἐκ τῶν σημείων κατασπῶσι, ϗ αὐτὸν σὺν τῷ παιδὶ προελθόντα τῆς σκηνῆς, ὡς δὴ ἄρα διαλέξαιτο αὐτοῖς, οὐκ ἀνασχόμενοι ἀναιροῦσι. φονεύουσι δὲ ϗ τὸν ἔπαρχον τοῦ στρατοῦ πάντας τε τοὺς ἐκείνῳ θυμήρεις φίλους· ῥίψαντές τε τὰ σώματα τοῖς βουλομένοις ἐνυβρίζειν ϗ πατεῖν εἴασαν κυσί τε ϗ ὄρνισι βοράν. τοῦ δὲ Μαξιμίνου ϗ τοῦ παιδὸς τὰς κεφαλὰς εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψαν. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Μαξιμῖνος ϗ ὁ παῖς αὐτοῦ ἐχρήσαντο, δίκας πονηρᾶς ἀρχῆς ὑποσχόντες.

6 Ὁ δὲ στρατὸς πᾶς ὡς ἐπύθετο τὰ γενόμενα, ἐν τε ἀφασίᾳ ἦσαν ϗ οὐ πάνυ τι τῷ πραχθέντι πάντες ἠρέσκοντο, καὶ μάλιστά γε οἱ Παίονες ϗ ὅσοι βάρβαροι Θρᾶκες, οἳ ϗ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἐγκεχειρίκεσαν. πλὴν τοῦ ἔργου ἅπαξ γεγονότος ἄκοντες μέν, ἔφερον δέ· ἀνάγκη τε ἦν συνήδεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν ὑποκρινομένοις. καταθέμενοί τε τὰ ὅπλα ἐν εἰρηνικῷ σχήματι προσῄεσαν τοῖς τείχεσι τοῖς Ἀκυλησίων, ἀγγέλλοντες τὸν φόνον τοῦ Μαξιμίνου· τὰς δὲ πύλας ἀνοίγειν ἠξίουν, δέχεσθαί τε φίλους τοὺς χθὲς ἐχθρούς. οἱ δὲ τῶν Ἀκυλησίων στρατηγοὶ τὰς μὲν πύλας ἀνοῖξαι οὐκ ἐπέτρεψαν, προθέντες δὲ τὰς εἰκόνας Μαξίμου ϗ Βαλβίνου Γορδιανοῦ τε Καίσαρος στεφάνοις ϗ δάφναις κεκοσμημένας αὐτοί τε εὐφήμουν, ϗ τοὺς στρατιώτας ἠξίουν γνωρίσαι ϗ ἀνειπεῖν εὐφημῆσαί τε τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων ϗ συγκλήτου ἀναδειχθέντας αὐτοκράτορας. Γορδια-

8. πολιορκίας — 9. τυράννου V 15. ἐκείνους V 22. τοι V
29. τε τοὺς φ. τοὺς V 32. εὐφήμουν] ἠξίουν V 34. καὶ om V

νὲς δὲ ἔλεγον ἐκείνους εἰς οὐρανὸν ϗ θεὸν ἀνακεχωρηκέναι. προὔθεσάν τε ὑπὲρ τῶν τειχῶν ἀγοράν, ὤνιον παρέχοντες πάντων τῶν ἐπιτηδείων τροφῶν τε παντοδαπῶν ϗ ποτῶν ἀφθονίαν, ἐσθῆτός τε ϗ ὑποδημάτων, ϗ ὅσα ἐδύνατο παρέχειν ἐς χρῆσιν ἀνθρώποις πόλις εὐδαιμονοῦσα ϗ ἀκμάζουσα. ὅθεν καὶ μᾶλλον ἐξεπλάγη ὁ στρατός, συνεὶς ὅτι τοῖς μὲν πάντα αὐτάρκη ἦν, εἰ ϗ ἐπὶ πλέον πολιορκοῖντο, αὐτοὶ δὲ ἐν σπάνει πάντων τῶν ἐπιτηδείων θᾶττον διεφθάρησαν ἢ εἷλον πάντα ἔχουσαν πόλιν. ὁ δὲ στρατὸς ἔμενε παρὰ τοῖς τείχεσιν, ἔχων τὰ χρειώδη, ἅπερ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐλάμβανον, ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο· διελέγοντό τε ἀλλήλοις. ϗ ἦν εἰρήνης μὲν ϗ φιλίας διάθεσις, σχῆμα δὲ ἔτι πολιορκίας, τῶν τειχῶν κεκλεισμένων ϗ τοῦ στρατοῦ περὶ αὐτὰ διαιτωμένου.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀκυληΐαν ἐν τούτοις ἦν. οἱ δ' ἱππεῖς οἱ τὴν Μαξιμίνου κεφαλὴν κομίζοντες ἀπὸ τῆς Ἀκυληΐας ὡδοιπόρησάν τε μετὰ πάσης ἐπείξεως, ϗ ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς τὰς λοιπὰς πόλεις αἱ πύλαι ἀνοίγνυντο, ϗ δαφνηφοροῦντες αὐτοὺς οἱ δῆμοι ὑπεδέχοντο. ὡς δὲ διέπλευσαν τάς τε λίμνας ϗ τὰ τενάγη μεταξὺ Ἀλτίνου ϗ Ῥαβέννης, περιέτυχον Μαξίμῳ αὐτοκράτορι διατρίβοντι ἐν Ῥαβέννῃ, ἔνθα τούς τε ἀπὸ Ῥώμης ἐπιλέκτους ϗ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας λογάδας ἤθροιζεν. ἀφῖκτο δὲ αὐτῷ ϗ Γερμανῶν οὐκ ὀλίγη συμμαχία, πεμφθεῖσα ὑπ' αὐτῶν κατ' εὔνοιαν ἣν εἶχον πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν, ἐξ οὗπερ ἦν αὐτῶν ἐπιμελῶς ἄρξας. παρασκευάζοντι οὖν αὐτῷ τὴν δύναμιν ὡς πολεμήσουσαν τῷ Μαξιμίνου στρατῷ προσίασιν οἱ ἱππεῖς τὴν κεφαλὴν τοῦ τε Μαξιμίνου ϗ τοῦ παιδὸς φέροντες, νίκην τε ϗ εὐπραγίαν ἀγγέλλοντες, ὅτι τε ἄρα ὁ στρατὸς τὰ Ῥωμαίων φρονεῖ, ϗ σέβει αὐτοκράτορας οὓς ἡ σύγκλητος ἐποίησε. τούτων δὲ παρ' ἐλπίδα ἀγγελθέντων, θυσίαι τε βωμοῖς εὐθὺς προσήγοντο, ϗ νίκην ἐπαιώνιζον πάντες ἣν ἀκονιτὶ ἐνίκησαν· ὁ δὲ Μάξιμος καλλιερήσας ἐκπέμπει τοὺς ἱππεῖς ἐς τὴν Ῥώμην ἀγγελοῦντάς τε τὰ πραχθέντα τῷ δήμῳ ϗ τὴν κεφαλὴν κομίσοντας. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο εἰσέπεσόν

2. πρὸ V 4. εἰς VV 8. θᾶττον om V 9. περὶ V 16. μετὰ π. ἐπ. ὁδοιπορήσαντες V 17. αἱ om V VV 19. τὰ om VV 30. ἐπαιάνιζον VV 32. εἰς VV 33. κομίζοντας V

τε εἰς τὴν πόλιν δεικνύντες τὴν κεφαλὴν τοῦ πολεμίου ἀνεσκολοπισμένην, ὡς πᾶσι περίοπτος εἴη, οὐδ᾽ εἰπεῖν ἔστι λόγῳ ἐκείνης τῆς ἡμέρας τὴν ἑορτήν. οὔτε γὰρ ἡλικία τις ἦν ἣ μὴ πρὸς τοὺς βωμούς τε ϗ τὰ ἱερὰ ἠπείγετο, οὔτε τις ἔμενεν οἴκοι, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐνθουσιῶντες ἐφέροντο συνηδόμενοί τε ἀλλήλοις ϗ ἐς τὸν ἱππόδρομον συνθέοντες ὥσπερ ἐκκλησιάζοντες χωρίῳ. ὁ δὲ Βαλβῖνος ϗ αὐτὸς ἑκατόμβας ἔθυεν, ἀρχαί τε πᾶσαι καὶ σύγκλητος, ἕκαστός τε ὥσπερ ἀποσεισάμενος πέλεκυν τοῖς αὐχέσιν ἐπικείμενον ὑπερευφραίνοντο· ἔς τε τὰ ἔθνη ἄγγελοι ϗ κήρυκες δαφνηφόροι διεπέμποντο.

7 Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην ἑορτῆς εἶχεν οὕτως. ὁ δὲ Μάξιμος ἀπὸ τῆς Ῥαβέννης ἄρας ἐπέστη Ἀκυληΐᾳ, διαβὰς τὰ τενάγη, ἅ τε ὑπὸ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ πληρέμενα ϗ τῶν περικειμένων ἑλῶν ἑπτὰ στόμασιν ἐς θάλατταν ἐκχεῖται· ἔνθεν ϗ τῇ φωνῇ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Ἑπτὰ πελάγη τὴν λίμνην ἐκείνην. εὐθὺς οὖν οἱ Ἀκυλήσιοι τὰς πύλας ἀνοίξαντες ὑπεδέχοντο, αἵ τε ἀπὸ Ἰταλίας πόλεις πρεσβείας ἔπεμπον τῶν πρωτευόντων παρ᾽ αὐτοῖς ἀνδρῶν· οἳ λευχειμονοῦντες ϗ δαφνηφόροι θεῶν πατρίων ἕκαστοι προσεκόμιζον ἀγάλματα ϗ εἴ τινες ἦσαν στέφανοι χρυσοῦ ἐξ ἀναθημάτων, εὐφήμουν τε ϗ ἐφυλλοβόλουν τὸν Μάξιμον. ὁ δὲ στρατὸς ὁ τὴν Ἀκυληΐαν πολιορκήσας προσῄει ϗ αὐτὸς ἐν εἰρηνικῷ σχήματι δαφνηφόρος, οὐκ ἐξ ἀληθοῦς μὲν διαθέσεως πᾶς, προσποιήτῳ δὲ εὐνοίᾳ ϗ τιμῇ διὰ τὴν παροῦσαν ἐξ ἀνάγκης τῆς βασιλείας τύχην. οἱ πλεῖστοι γὰρ αὐτῶν ἠγανάκτουν ϗ λανθανόντως ἤλγουν τὸν μὲν ὑπ᾽ αὐτῶν ἐπιλεχθέντα βασιλέα καθῃρημένον, κρατοῦντας δὲ τοὺς ὑπὸ συγκλήτου ᾑρημένους. ὁ δὲ Μάξιμος ἐν τῇ Ἀκυληΐᾳ γενόμενος πρώτης μὲν ϗ δευτέρας ἡμέρας ἱερουργίαις ἐσχόλαζε, τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν συγκαλέσας ἐς τὸ πεδίον πάντα τὸν στρατόν, βήματός τε αὐτῷ κατασκευασθέντος, ἔλεξε τοιάδε.

„Ὅσον μὲν ὑμᾶς ὤνησε μεταγνόντας τε ϗ τὰ Ῥωμαίων φρονήσαντας, πείρᾳ μεμαθήκατε, ἀντὶ πολέμου μὲν εἰρήνην

2. τῆς ἡμέρας ἐκείνης VV 4. τὰ om V 9. ὑπερευφραίνετο VV 11. εἶχον V 17. ἔπεμπον ἀπὸ τῶν VV 18. ἐν αὐταῖς V δαφνηφοροῦντες V 21. alterum ὁ om V VV

ἔχοντες πρὸς θεὸς ὃς ὀμωμόκατε, ϗ νῦν φυλάσσοντες τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον, ὅς ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς σεμνὸν μυστήριον. χρὴ δὲ ὑμᾶς ϗ τȣ̃ λοιπȣ̃ διὰ παντὸς τȣ́των ἀπολαύειν, τὰ πιστὰ τηρȣ̃ντας Ῥωμαίοις τε ϗ συγκλήτῳ ϗ αὐτοκράτορσιν ἡμῖν, ȣ̔̀ς ἐξ εὐγενείας ϗ πολλῶν πράξεων ϗ μακρᾶς διαδοχῆς ὥσπερ κατ᾽ ἀκολȣθίαν ἐπὶ τȣ̃το ἀναβάντας κρίναντες ὁ δῆμος ϗ ἡ σύγκλητος ἐπελέξατο. ȣ̓ γὰρ ἑνὸς ἀνδρὸς ἴδιον κτῆμα ἡ ἀρχή, ἀλλὰ κοινὸν τȣ̃ Ῥωμαίων δήμου ἄνωθεν, ϗ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἡ τῆς βασιλείας ἵδρυται τύχη. ἡμεῖς δὲ διοικεῖν ϗ διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς σὺν ὑμῖν ἐγκεχειρίσμεθα. ταῦτα δὲ μετ᾽ εὐταξίας τε ϗ κόσμȣ τȣ̃ πρέποντος, αἰδȣ̃ς τε ϗ τιμῆς πρὸς τȣ̀ς ἄρχοντας, ὑμῖν μὲν εὐδαίμονα ϗ πάντων ἀνενδεῆ παρέξει βίον, τοῖς δ᾽ ἄλλοις πᾶσιν ἀνθρώποις κατά τε ἔθνη ϗ κατὰ πόλεις εἰρήνην ϗ πρὸς τȣ̀ς ἡγȣμένȣς πειθώ. βιώσεσθέ τε ϗ κατὰ γνώμην ἐν τοῖς οἰκείοις, ȣ̓κ ἐν ἀλλοδαπῇ κακοπαθȣ̃ντες. ὑπὲρ δὲ τȣ̃ ϗ τὰ βάρβαρα ἡσυχάζειν ἔθνη, διὰ φροντίδος ἡμεῖς ἕξομεν. δύο μὲν γὰρ ὄντων βασιλέων εὐμαρέστερον ϗ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ διοικήσεται ϗ εἴ τι ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπείγοι, πρὸς τὴν χρείαν ἀεί του πρὸς τὰ καλȣ̃ντα ῥᾳδίως παρόντος. μηδέ τις ὑμῶν οἰέσθω τῶν πεπραγμένων εἶναί τινα μνήμην, εἴτε ὑφ᾽ ἡμῶν (ἐκελεύεσθε γάρ) εἴτε ὑπὸ Ῥωμαίων ἢ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, οἳ ἀδικȣ́μενοι ἀπέστησαν· ἀλλὰ γὰρ ἔστω πάντων ἀμνηστία, ϗ σπονδαὶ φιλίας βεβαίȣ, εὐνοίας τε ϗ εὐκοσμίας πίστις αἰώνιος."

Τοιαῦτά τινα εἰπὼν ὁ Μάξιμος, νομάς τε χρημάτων μεγαλοφρόνως αὐτοῖς ἐπαγγείλας, ὀλίγων ἡμερῶν διατρίψας ἐν τῇ Ἀκυληΐᾳ τὴν ἐς Ῥώμην ἐπάνοδον συγκροτεῖ. ϗ τὸ μὲν ἄλλο στρατιωτικὸν ἀπέπεμψεν ἔς τε τὰ ἔθνη ϗ τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα· αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν ἐς τὴν Ῥώμην σύν τε τοῖς δορυφόροις, οἳ τὴν βασίλειον φρȣροῦσιν αὐλήν, σύν τε τοῖς ὑπὸ Βαλβίνῳ στρατευομένοις. ἐπανῆλθον δὲ ϗ οἱ ἀπὸ Γερμανίας ἐληλυθότες σύμμαχοι· ἐθάρσει γὰρ αὐτῶν τῇ εὐνοίᾳ, ὅτε ϗ τȣ̃ ἔθνȣς ἐπιεικῶς πρότερον ἄρξας, ὅτε ἰδιώτευεν. εἰσ-

9. ἡ τῆς βασιλείας] ἃς V 10. ἐγκεχειρισμένα V 17. ὑμᾶς V 19. τις V ἐπείγοιτο V 21. ἐκέλευσε V 22. οἱ V 24. σπȣδαὶ V 26. ἐνδιατρίψας VV 29. τε om V 30. ἀρχὴν VV

ἰόντι δὲ αὐτῷ ἐς τὴν Ῥώμην ὅ τε Βαλβῖνος ὑπήντετο, ἐπαγόμενος Γορδιανὸν Καίσαρα· ἥ τε σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος εὐφημοῦντες ὥσπερ θριαμβεύοντας ὑπεδέχοντο.

8 Ἦρχον δὲ τοῦ λοιποῦ τῆς πόλεως μετὰ πάσης εὐκοσμίας τε καὶ εὐταξίας, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πανταχοῦ εὐφημούμενοι· ἔχαιρέ τε ὁ δῆμος αὐτοῖς, σεμνυνόμενος εὐπατρίδαις καὶ ἀξίοις τῆς βασιλείας αὐτοκράτορσιν. οἱ μέντοι στρατιῶται διοίδαινον τὰς ψυχάς, καὶ οὔτε ταῖς εὐφημίαις τοῦ δήμου ἠρέσκοντο, ἐβαροῦντό τε αὐτῶν αὐτὴν τὴν εὐγένειαν, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι ἄρα ἔχοιεν ἐκ συγκλήτου βασιλέας. ἐλύπουν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ Γερμανοὶ παρόντες τῷ Μαξίμῳ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντες· ἀντιπάλους γὰρ ἕξειν ἤλπιζον, εἴ τι τολμῷεν, καὶ ἐφεδρεύειν αὐτοῖς ὑπώπτευον, εἴ τινι δόλῳ ἀποζωσθεῖεν ἐκεῖνο, καὶ ἅτε παρόντες ῥᾳδίως ὑποκατασταῖεν· τό τε Σεβήρου ὑπόδειγμα, ὃς τοὺς Περτίνακα ἀποκτείναντας ἀπέζωσεν, εἰσῄει αὐτούς.

Ἐπιτελουμένου δὲ ἀγῶνος τοῦ τῶν Καπετωλίων, πάντων τε περὶ τὴν πανήγυριν καὶ τὰς θέας ἀσχολουμένων, αἰφνιδίως ἣν εἶχον γνώμην λανθάνουσαν ἐξέφηναν· καὶ τοῦ θυμοῦ μὴ κρατήσαντες, ὁρμῇ δὲ ἀλόγῳ χρησάμενοι, ἀνῆλθον ὁμοθυμαδὸν εἰς τὰ βασίλεια, τοῖς τε πρεσβύταις βασιλεῦσιν ἐπεισῆλθον. συνέβαινε δὲ κἀκείνους μὴ πάνυ τι ἀλλήλοις ὁμονοεῖν, ἀλλ' οἷάπερ μοναρχίας ἐπιθυμίᾳ καὶ τὸ ἀκοινώνητον ἐν ταῖς ἐξουσίαις, ἕκαστος πρὸς αὑτὸν τὴν δύναμιν ἀνθεῖλκεν, ὁ μὲν Βαλβῖνος κατ' εὐγένειαν καὶ διπλῆν προάγουσαν ὑπατείαν πρωτεύειν ἀξιῶν, ὁ δὲ Μάξιμος διά τε τὸ ἔπαρχος τῆς πόλεως γεγονέναι καὶ ἔχειν ὑπολήψεις ἐμπειρίας πραγμάτων· ἑκατέρωθέν τε εὐγενεῖς καὶ εὐπατρίδαι καὶ γένους πλῆθος αὔταρκες εἰς ἐπιθυμίαν μοναρχίας ἔπειθεν· ὅπερ αὐτοῖς καὶ μάλιστα γέγονεν ἀπωλείας αἴτιον. ὡς γὰρ ἐπύθετο ὁ Μάξιμος ἀφικνεῖσθαι ἐπ' ὀλέθρῳ αὐτῶν τοὺς πραιτωριανοὺς χαλουμένους, ἐβούλετο μεταπέμψασθαι τοὺς Γερμανοὺς συμμάχους, ὄντας ἐν Ῥώμῃ, αὐτάρκεις ἐσομένους ἀντιστῆναι τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. ὁ δὲ Βαλβῖνος οἰόμενος δόλον τινὰ εἶναι καθ' αὐτοῦ καὶ σόφισμα (ᾔδει

3. θριαμβεύσαντες V 4. εὐταξίας καὶ εὐκοσμίας W 12. τι om V 13. ἐκείνῳ ἅτε V 24. πρωτεύσειν V 25. ἔπαρχον W 27. καὶ post εὐγ. om W

γὰρ τοὺς Γερμανοὺς τῷ Μαξίμῳ εὐνοοῦντας) ἐκώλυε, φάσκων οὐκ ἐς κωλύμην οὐδ᾽ ἐς ἀντίστασιν αὐτοὺς τῶν πραιτωριανῶν ἀφίξεσθαι, ἀλλ᾽ ἐς τὸ περιποιῆσαι τῷ Μαξίμῳ τὴν μοναρχίαν. ἐν ᾧ δὲ περὶ τούτων διαφέρονται, εἰσδραμόντες οἱ στρατιῶται ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες, ἐκστάντων αὐτοῖς τῶν περὶ τὰς αὐλείους εἰσόδους φυλαττόντων, ἁρπάζουσι τοὺς πρεσβύτας· περιῤῥήξαντες δὲ ἃς εἶχον περὶ τοῖς σώμασιν ἐσθῆτας λιτὰς ἅτ᾽ οἴκοι διατρίβοντες, γυμνοὺς τῆς βασιλείου αὐλῆς ἐξέλκουσι μετὰ πάσης αἰσχύνης ϗ ὕβρεως, παίοντές τε ϗ ἀποσκώπτοντες τοὺς ἀπὸ συγκλήτου βασιλέας, γενείων τε ϗ ὀφρύων σπαραγμοῖς ϗ πάσαις ταῖς τοῦ σώματος λώβαις ἐμπαροινοῦντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆγον, οὐ θελήσαντες οὐδ᾽ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποκτεῖναι ἀλλὰ ζῶσιν ἐνυβρίσαι, ἵν᾽ ἐπιπλέον ὧν πάσχουσιν αἴσθοιντο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα πυθόμενοι οἱ Γερμανοί, λαβόντες ὅπλα, ἠπείγοντο ὡς ἀμυνοῦντες αὐτοῖς, μαθόντες οἱ πραιτωριανοὶ ἀφικνουμένους φονεύουσιν ἤδη πᾶν τὸ σῶμα λελωβημένους τοὺς βασιλέας. καὶ καταλιπόντες τὰ σώματα ἐῤῥιμμένα ἐπὶ τῆς λεωφόρου, ἀράμενοι δὲ τὸν Γορδιανὸν Καίσαρα ὄντα, αὐτοκράτορά τε ἀναγορεύσαντες, ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν ἄλλον οὐχ εὗρον, βοῶντές τε πρὸς τὸν δῆμον ὅτι ἄρα εἴησαν ἀπεκτονότες οὓς ὁ δῆμος ἐν ἀρχῇ οὐκ ἐβούλετο ἄρξαι, Γορδιανόν τε ἐπελέξαντο ἐκείνου τε ἀπογόνον ϗ ὃν αὐτοὶ Ῥωμαῖοι ἐξεβιάσαντο, ἔχοντες αὐτὸν ἀπελθόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, συγκλείσαντες τὰς πύλας ἡσύχαζον. οἱ δὲ Γερμανοὶ μαθόντες ἀνῃρημένους τε καὶ ἐῤῥιμμένους ὧν χάριν ἠπείγοντο, οὐχ ἑλόμενοι πόλεμον μάταιον ὑπὲρ ἀνδρῶν τεθνηκότων, ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἑαυτῶν καταγώγιον.

Τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ἐχρήσαντο ἀναξίῳ τε ἅμα ϗ ἀνοσίῳ σεμνοὶ ϗ λόγου ἄξιοι πρεσβῦται, εὐγενεῖς τε ϗ κατ᾽ ἀξίαν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐληλυθότες. ὁ δὲ Γορδιανὸς περὶ ἔτη που γεγονὼς τρισκαίδεκα αὐτοκράτωρ τε ἀνεδείχθη ϗ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνεδέξατο.

6. αὐλείας VV 11. ταῖς om V 21. τὸν om VV 22. οὐκ ἐβούλετο ἐν ἀρχῇ VV 24. κλείσαντες V

Index.

CORRIGENDA.

p. 7, 24 lege συγκροτήσας
— 11, 25 — μὲν
— 13. not. ad v. 10. lege ἅμα W
— 13, 33 lege ὁ
— 23, 12 — πτερῶν
— 26, 8 — αὐτὴν
— 37, 1 — ὕστερον
— 45, 9 — ἐπεξελθεῖν
— 49, 8 — γυμνάζεσθαι
— 70, 12 — ἐβούλετο
— — 20 — Κτησιφῶντα
— 73, 20 — ἐκπληττέτω
— 77, 22 — ἐπείθοντο
— — 24 — ἐξουσίας
— — 33 — ἐκεῖ
— 80, 18 — ἀποδεῖξαι
— 90, 11 et 98, 25. lege τὴν
— 126, 10 lege στρατὸς
— 131, 30 — ἀποδυρόμενός
— 134, 26 — τοιαῦται
— 137, 14 — κρειττόνων
— 142, 9 — βασιλέως